

1.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: afstemming werkzaamheden

Hoi 10.2.e

Heb jij eind deze morgen nog even tijd om af te stemmen over:

1. Verzoek LTO/NOP over minimoederdieren (zowel nota voor minister als antwoordbrief)
2. Verslag bestuurlijk overleg fosfaatrechtenstelsel d.d. 11 mei en informeren over definitieve jaarcijfers 2020.
3. Planning nieuwe vergadering, datum en onderwerpen (actualisatie excretieforfaits, def. jaarcijfers 2020 en actie sector, stavaza wetsvoorstel en overleg Eur Commissie, moties nav CD?)
4. 2 Burgerbrieven.

Groeten,

10.2.e

NOTITIE TEN BEHOEVE VAN OVERLEG OVER DE UITWERKING VAN HET FOSFAATRECHTENSTELSEL

NB. alle cijfers in deze notitie zijn indicatief

- De hoogte van het generieke afomingspercentage wordt bepaald door de volgende, onderling samenhangende elementen:
 - Hoeveelheid rechten die wordt toegekend op 1 januari 2017 (op basis van de veestapel op de peildatum 2 juli 2015 en forfaitaire excretiewaarden)
 - Hoeveelheid rechten die wordt toegekend op basis van de knelgevallenvoorziening
 - Hoeveelheid rechten die wordt afgeroomd bij overdracht in 2017 (afomingspercentage is 10%). Overdracht in de familiesfeer is vrijgesteld van afoming.
 - Mate waarin grondgebonden bedrijven worden gecompenseerd

Fosfaatproductie in 2015

- Op basis van cijfers van RVO verwachten we op 1 januari 2017 rechten toe te kennen voor de forfaitaire productie van 91,2 miljoen kilogram fosfaat.
Dat is een overschrijding van het plafond met 6,4 miljoen kilogram (7,4%).

Toekenning van fosfaatrechten voor fosfaatproductie op peildatum 2 juli 2015

- In het wetsvoorstel staat dat "aan bedrijven met melkvee een fosfaatrecht wordt toegekend op basis van de forfaitaire fosfaatproductie van het aantal op het bedrijf gehouden stuks melkvee (diercategorieën 100, 101 en 102) op 2 juli 2015. De forfaitaire fosfaatproductie wordt vastgesteld op basis van de gemiddelde melkproductie per koe en de forfaitaire excretienormen uit bijlage D van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet" (forfaits 2015).
- Dat betekent dat voor de toekenning van rechten niet wordt uitgegaan van de berekeningen van het CBS over de fosfaatproductie gebaseerd op de werkelijke voeropname en mineraleninhoud van het veevoer in 2015, maar op basis van berekeningen van RVO gebaseerd op de forfaitaire excretie.
- Er is per definitie een verschil tussen de hoeveelheid rechten berekend op basis van forfaits en de wijze waarop het CBS de fosfaatproductie berekent. Consequentie van de keuze om rechten toe te kennen op basis van forfaits is dat onder invloed van met name weersomstandigheden de werkelijke excretie – en daarmee het CBS-cijfer - in enig jaar hoger (gunstige groeiomstandigheden) of lager wordt vastgesteld.
- Op basis van RVO-cijfers gaan we er van uit dat voor 91,2 miljoen kilogram fosfaat rechten worden toegekend. Dat is een overschrijding van het plafond met 6,3 miljoen kilogram (7,4%).
- Aandachtspunten:
 - RVO heeft melkveehouders gevraagd de getallen zoals die in de registers bekend zijn te controleren (zodat kennelijke vergissingen kunnen worden hersteld vóór formele beschikkingen worden gegeven). Dit kan tot een wijziging van de totale cijfers leiden.
 - In het kader van de knelgevallenvoorziening zullen extra rechten worden toegekend.

Uitgeschaarde dieren

- Fosfaatrechten worden toegekend op basis van de I&R-registratie. Dat betekent dat degene die op 2 juli 2015 als houder van de dieren stond geregistreerd, de fosfaatrechten krijgt.
- Het gebeurt in de melkveehouderij vaker dat dieren tijdelijk op een ander bedrijf zijn, bijvoorbeeld jongvee dat op een speciaal opfokbedrijf is of melkvee dat in de zomermaanden worden uitgeschaard. In de laatste geval zijn er twee bedrijven die van één koe een deel van de jaarlijkse fosfaatproductie moeten verantwoorden met rechten terwijl alle rechten aan één bedrijf worden toegekend.
- Het is niet mogelijk de rechten anders toe te kennen dan aan de houder van de dieren. Het eigenaarschap van de dieren is bij RVO niet bekend. Daarnaast is belangrijk te voorkomen dat voor één dier meerdere rechten worden toegekend.
- Boeren kunnen rechten onderling 'herverdelen'. Rechten kunnen immers worden overgedragen.

Bepalen van de generieke korting

- In het wetsvoorstel staat dat de definitieve generieke korting uiterlijk op 1 juli 2017 bekend gemaakt zal worden. De korting zal per 1 januari 2018 van rechtswege (geen mogelijkheid tot bezwaar- en beroep) worden doorgevoerd.
- Op basis voor voorlopige CBS-cijfers over fosfaatproductie 2015 is in de Kamerbrief van 3 maart gesteld "het afomingspercentage zal naar verwachting hoger uitkomen dan 4% (de overschrijding werd geprognosticeerd op 4,1%) maar mag niet hoger worden dan 8% (om de grondgebonden bedrijven gedeeltelijk in de afoming te kunnen ontzien). De definitieve cijfers over overschrijding van het plafond waren hoger dan de prognose uit januari 2016. Dat plaatst de bandbreedte 4-8% in een ander perspectief.
- De omvang van de generieke korting is van verschillende factoren afhankelijk:
 1. De hoeveelheid fosfaatrechten dat initieel worden toegekend;
 2. De toekenning van fosfaatrechten op basis van de knelgevallenvoorziening;
Er zijn geen cijfers beschikbaar om te bereken hoeveel rechten in de voorgestelde knelgevallenvoorziening toegekend gaan worden.
De knelgevallenvoorziening ziet niet op starters. De registers van RVO gaan uit van de registratie van een bedrijf bij de Kamer van Koophandel. Daardoor is het ondoenlijk om nieuwe bedrijven (die zijn er heel weinig in de melkveehouderij) te onderscheiden van situaties waarin een nieuwe ondernemer een bestaand bedrijf heeft overgenomen of zelfs van een bestaand bedrijf met een bestaande ondernemer waar alleen het Kamer van Koophandel-nummer is gewijzigd.
NB. voor individuele ondernemers is altijd de mogelijkheid om via de rechter aan te tonen dat de peildatum in zijn situatie disproportioneel uitpakt.
 3. De hoeveelheid fosfaatrechten dat in 2017 wordt afgeroomd bij overdracht;
 - In het wetsvoorstel is opgenomen dat vanaf de inwerkingtreding van het stelsel bij de overdracht van fosfaatrechten 10% van de rechten wordt afgeroomd.
Uitzondering hierop wordt gevormd door overdrachten aan eerste-, tweede- en derdegraads bloed- en aanverwanten en bij erfopvolging. Op basis van ervaringscijfers van RVO wordt ingeschat dat 80% van de overdrachten onder de uitzondering valt.
 - Gemiddeld stopt jaarlijks 3% van de melkveebedrijven. De verwachting is dat dit percentage in het eerste jaar van het stelsel van fosfaatrechten groter zal zijn omdat bedrijven sinds de aankondiging van het stelsel hebben gewacht met het beëindigen van hun bedrijf. LTO verwacht dat 10% van de bedrijven stopt in 2017, maar daarvoor is geen onderbouwing beschikbaar.
De totale handel in 2017 wordt ingeschat op 5 tot 7%. Een handel van 5 tot 7% komt overeen met 4.560.000 tot 6.384.000 fosfaatrechten. Hiervan valt 80% onder de uitzondering voor overdrachten binnen de familiesfeer. Resteert een maximale handel in het eerste jaar van 912.000 tot 1.277.000 fosfaatrechten. Uitgaande van het gemiddelde (afgerond 1,1 miljoen) worden in 2017 110.000 fosfaatrechten afgeroomd bij overdracht (ongeveer 0,12% van het totaal).
 4. De op bedrijven aanwezige latente ruimte en de mate waarin grondgebonden bedrijven worden ontzien bij de generieke afoming.

Mate van grondgebondenheid van melkveebedrijven

- Het wetsvoorstel biedt de ruimte om melkveehouders die – op basis van het aantal gehouden stuks melkvee op 2 juli 2015 en de melkveefosfaatruimte op het bedrijf op basis van de Gecombineerde Opgave 2015 - geen fosfaatoverschot (dus latente plaatsingsruimte) hadden op hun bedrijf in enige mate te ontzien bij de generieke afoming. Bedrijven met latente ruimte worden in alle gevallen tot maximaal de omvang van hun latente ruimte ontzien¹.

¹ In het theoretische geval dat een bedrijf bijvoorbeeld een latente ruimte van 1 kilogram fosfaat heeft en er een generieke korting wordt opgelegd die voor dit bedrijf neerkomt op 100 kilogram fosfaat, dan wordt de betreffende ondernemer voor 1 kilogram ontzien en wordt 99 kilogram aan fosfaatrechten afgeroomd.

- RVO heeft een inschatting gemaakt van het aantal bedrijven met latente ruimte, gebaseerd op de forfaitaire fosfaatexcretie van melkvee en de fosfaatgebruiksruimte op individuele bedrijven:

Mate van grondgebondenheid		Aantal bedrijven	Fosfaatproductie
grondgebonden	A. < 50% van de grond bij het bedrijf is voldoende om de fosfaatproductie te plaatsen	4.620	4.926.032
	B. 50 -75% van de grond bij het bedrijf is voldoende om de fosfaatproductie te plaatsen	2.037	4.942.275
	C. 75 - 100% van de grond bij het bedrijf is voldoende om de fosfaatproductie te plaatsen	4.526	17.600.538
niet-grondgebonden	D. Fosfaatoverschot: 0 - 25%	4.985	25.088.652
	E. Fosfaatoverschot 25 - 50%	2.762	15.170.721
	F. Fosfaatoverschot: > 50%	3.524	22.524.391
grondloos	G. Grondloos	246	947.391
Totaal		22.700	91.200.000

Duiding van de cijfers

- Op basis van bovenstaande cijfers wordt ingeschat dat 11.183 bedrijven (49,3%) grondgebonden en 11.517 bedrijven (50,7%) niet-grondgebonden zijn.
- Uit cijfers van RVO.nl over het jaar 2015 blijkt dat circa 30% van de totale fosfaatproductie door melkvee plaatsvindt op grondgebonden bedrijven en circa 70% op niet-grondgebonden bedrijven, overeenkomend met 27,6 miljoen respectievelijk 63,7 miljoen kilogram fosfaat.
- 49,3% van de bedrijven produceert 30% van het fosfaat, 50,7% van de bedrijven produceert 70% van het fosfaat.

Vaststellen generieke afromingspercentage

- Uitgangspunt: op 1 januari 2015 worden rechten toegekend voor de forfaitaire productie van 91,2 miljoen kilogram fosfaat.
- Dat is een overschrijding van het plafond met 6,4 miljoen kilogram (7,4%).
- Dit getal wordt in 2017 verhoogd met de hoeveelheid rechten die in het kader van de knelgevallenvoorziening wordt toegekend en verlaagd met de hoeveelheid die bij overdracht wordt afgeroomd. Voor de verdere berekening worden beide even groot (dus geen effect op de overschrijding) verondersteld.
 - Scenario 1: de generieke afroming is gelijk op alle melkveebedrijven. Het generieke afromingspercentage is dan 7,4% voor alle bedrijven.
 - Scenario 2: grondgebonden bedrijven worden volledig ontzien in de generieke afroming. De afroming bij niet-grondgebonden bedrijven moet in dat geval 6,4 miljoen kilogram fosfaat bedragen. Deze bedrijven produceren 63,7 miljoen kilogram fosfaat. Het afromingspercentage voor de niet-grondgebonden bedrijven is dan 10%. Dat voor de grondgebonden bedrijven is 0%.
- Daarnaast is het technisch mogelijk te differentiëren binnen de grondgebonden en niet-grondgebonden bedrijven. Voor een differentiatie in de groep niet-grondgebonden bedrijven ligt het het meest voor de hand om aan te sluiten bij de staffel uit de amvb grondgebonden

groei melkveehouderij. De staffelgrenzen worden dan vastgesteld op een bedrijfsoverschot van 20 of 50 kilogram per hectare (er is een herberekening van de tabel nodig).

- In dat geval zou ervoor gekozen kunnen worden het afomingspercentage voor de hele groep niet-grondgebonden bedrijven vast te stellen op gemiddeld percentage. De groep bedrijven met het kleinste fosfaatoverschot (tot 20 kilogram fosfaat per hectare krijgen een lager afomingspercentage. De overige niet-grondgebonden bedrijven vangen dit op met een hoger percentage.

Stand van zaken equivalente maatregelen

- Er zijn drie equivalente maatregelen (op voorstel van LTO/NAV) uitgewerkt: opbrengstafhankelijke gebruiksnormen voor stikstof en fosfaat, rijenbemesting in mais en vervanging van drijfmest door anorganische mest.
De maatregelen slaan neer in de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (Urm) en voor een heel klein deel in het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet (Ubm).
- De conceptregelingen, Urm en Ubm, zijn geconsulteerd.
- Op de wijziging van de Ubm is advies van de Raad van State gevraagd. Het advies wordt nu verwerkt (dit leidt niet tot wezenlijke aanpassing van de maatregelen).
- Tot 10 oktober loopt de notificatie van Urm en Ubm bij de Europese Commissie.
- In het gunstige geval zijn er geen opmerkingen in de notificatie en kunnen regeling en besluit na 10 oktober worden klaargemaakt voor publicatie en inwerkingtreding.
- Urm en Ubm krijgen dan terugwerkende kracht tot 1 januari 2016 (zoals afgesproken met LTO/NAV), maar omdat het bemestingsseizoen voorbij is kunnen in 2016 feitelijk alleen boeren die hebben geanticipeerd (en voldoen aan de voorwaarden) nog gebruik maken van de equivalente maatregelen. Boeren moeten zich melden bij RVO.

Handreiking bedrijfsspecifieke excretie melkvee

Versie per 1 januari 2010 van kracht

De Handreiking bedrijfsspecifieke excretie melkvee (Handreiking) is bestemd voor melkveehouders die af willen wijken van de excretieforfaits voor melkvee in de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet.

Inhoudsopgave

In zes stappen de N- en P-productie van de melkveestapel berekenen.....	2
Stap 1: Berekening VEM-behoefte melkveestapel.....	5
Stap 2: Bepaling van stikstof- en fosforopname door melkveestapel.....	8
Stap 3: De vastlegging van stikstof en fosfor.....	21
Stap 4: De stikstof- en de fosforexcretie van de melkveestapel	24
Stap 5: Gasvormige N-verliezen en mestproductiefactor melkveestapel	25
Stap 6: De productie van stikstof en fosfaat via de mest van de melkveestapel	27
Bijlage 1. Protocol voor bemonstering en registratie van voeders	28
Bijlage 2. Voorbeeld.....	38

In zes stappen de N- en P-productie van de melkveestapel berekenen

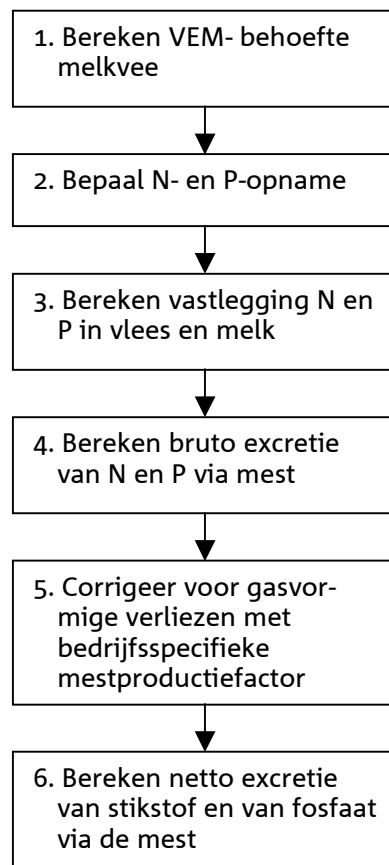
Als u als veehouder denkt dat op uw bedrijf de werkelijke excretie van uw melkveestapel niet overeenkomt met de forfaits voor melkvee in de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet, dan kunt u daarvan afwijken. Indien u overtuigend kunt onderbouwen waarom in uw geval de werkelijke excretie afwijkt van de forfaits, dan houden Dienst Regelingen (DR) en de Algemene Inspectiedienst (AID) daar rekening mee. De 'Handreiking bedrijfsspecifieke excretie melkvee' (Handreiking) kan voor deze onderbouwing worden gebruikt. Daarin staan de gegevens die u nodig hebt en wordt de rekenmethode duidelijk gemaakt. Het eindresultaat van uw berekening is de mestproductie in de vorm van stikstof en fosfaat afkomstig van het melkvee op uw bedrijf. U rekent dus geen mestproductie per dier uit. Voorwaarde voor het toepassen van de Handreiking is dat u alle gegevens invult en de bewijsstukken daarvoor in uw administratie bewaart.

Met de Handreiking berekent u de excretie van de totale melkveestapel van uw bedrijf, inclusief het jongvee (om precies te zijn: inclusief het jongvee van melkkoeien en van zoogkoeien, fokstieren jonger dan 2 jaar en vrouwelijk mestvee jonger dan 2 jaar (ouder vrouwelijk mestvee valt in de categorie weide- of zoogkoeien), maar exclusief andere categorieën graasdieren (vleesstieren, weide- en zoogkoeien, schapen, paarden, pony's en ezels). Voor overige graasdieren is deze Handreiking niet bedoeld en daarvoor is ook geen andere 'vooraf goedgekeurde methode' om in het kader van de 'vrije bewijsleer' af te wijken van de excretieforfaits uit de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet.

Het voorgaande maakt gelijk duidelijk dat de Handreiking is ontwikkeld voor bedrijven met overwegend melkkoeien.

Stappen

De methode in de Handreiking werkt volgens het principe van de voerbalans en bestaat uit zes stappen (zie schema). In het vervolg gaan we per stap dieper op de zaak in.

Toelichting op de stappen

Het doel van de berekening is vast te stellen hoeveel stikstof (N) en hoeveel fosfor (P) in de mest van uw melkveestapel komen. Anders geformuleerd: hoeveel N en hoeveel P verlaten mijn melkkoeien en mijn jongvee via de mest (inclusief de urine)?

Die vraag kunt u beantwoorden als u weet hoeveel van deze mineralen uw melkkoeien en jongvee opnemen en hoeveel uw dieren vastleggen in het lichaam (groei), in een kalf (dracht) en/of in melk. Het verschil is de hoeveelheid mineralen die met de mest uw dieren weer verlaat.

Tot zover is het vrij eenvoudig. Maar om dit uit te rekenen, heeft u verschillende stappen, soms met een omweg, nodig. Voor een deel gaan de berekeningen en formules uit van het aantal dieren op uw bedrijf, voor een ander deel gaat het om gegevens die samenhangen met de bedrijfsvoering. Dit maakt de berekening soms lastig.

Voor de eerste vraag, het bepalen van de hoeveelheden N en P die uw melk- en jongvee opnemen, kunt u geen rechtstreekse metingen verrichten en zijn geen eenvoudige rekenregels voorhanden. Daarom moet u hier een “omweg” volgen via de energie-opname door de dieren. Die kunt u wel goed benaderen.

Stap 1: Bereken de totale VEM-behoefte van de melkveestapel, op basis van de samenstelling van de melkveestapel en de melkproductie. Bereken op basis van deze totale VEM-behoefte de totale VEM-opname.

De berekende totale energieopname (in VEM) van melk- en jongvee op uw bedrijf koppelt u vervolgens per voersoort in het rantsoen aan de daarbij behorende hoeveelheid N en P.

Stap 2: Bereken voor de melkveestapel de totale opname van stikstof (N) en fosfor (P) in het rantsoen, op basis van de gemiddelde VEM-, stikstof- en fosforgehalten in ieder bestanddeel van het rantsoen.

Zodra u dat heeft vastgesteld, kunt u de totale opname van N en die van P op basis van het complete rantsoen op bedrijfsniveau uitrekenen. U weet nu hoeveel N en P het melk- en jongvee op uw bedrijf opnemen. Naast de opname dient u ook de vastlegging van N en P door uw melk- en jongvee te berekenen.

Stap 3: Bereken de vastlegging van N en P door het melkvee, eveneens op basis van de samenstelling van de melkveestapel en de melkproductie.

Hier gaat u weer uit van de aantallen dieren. Op basis van productiegegevens en rekenregels komt u tot de totale vastlegging van N en P door melkvee en jongvee.

De vervolgstap is eenvoudig. Zowel voor N als voor P trekt u de vastlegging af van de opname; dan heeft u de (bruto) excretie van N en van P.

Stap 4: Bereken de excretie van N en van P uit het verschil tussen de opname en de vastlegging. U weet nu hoeveel N en hoeveel P de dieren bruto uitscheiden via de mest (inclusief de urine).

Voor fosfor bent u nu klaar, maar nog niet voor stikstof. Want een deel van de stikstof vervluchtigt en komt dus niet in de mest. Hiervoor moet u een correctie uitvoeren. Dat doet u door de zogenoemde bedrijfsspecifieke mestproductiefactor te berekenen.

Stap 5: Corrigeer voor de bedrijfsspecifieke gasvormige N-verliezen, door de verhouding tussen bruto en netto mestproductie van de melkveestapel te berekenen.

Hier gaat u weer uit van de aantallen dieren op uw bedrijf. Die vermenigvuldigt u met de forfaitaire cijfers voor de bruto N-excretie en met die voor de netto N-mestproductie (waarin een forfaitaire correctie voor de gasvormige verliezen is verwerkt) van de diverse diercategorieën op het bedrijf. De verhouding tussen de bruto excretie en de netto mestproductie bij uw eigen veestapel is de bedrijfsspecifieke mestproductiefactor.

Stap 6: Bereken de mestproductie van de melkveestapel: kg stikstof en kg fosfaat per jaar.

In stap 6 past u uw bedrijfsspecifieke mestproductiefactor toe. U vermenigvuldigt daartoe de berekende N-excretie van de melkveestapel met de vastgestelde bedrijfsspecifieke mestproductiefactor. Zo berekent u uw bedrijfsspecifieke mestproductie van uw melkveestapel (dus exclusief de overige graasdieren op uw bedrijf). Verder rekent u in stap 6 de fosfor in de mestproductie om naar fosfaat.

In de volgende hoofdstukken komen de zes stappen uitgebreid aan de orde. Bij elke stap vindt u, voor zover relevant:

- A. Inleiding;
- B. Benodigde gegevens;
- C. Rekenmethode: uitgangspunten en formules;
- D. Resultaat.

Verantwoordelijkheid bij u als veehouder

Als u wilt afwijken van de wettelijk vastgelegde forfaits, moet u dit zelf onderbouwen. Deze Handreiking biedt daarvoor een richtsnoer, maar de verantwoordelijkheid voor de onderbouwing blijft bij u. De Handreiking gaat uit van een 'normaal' melkveebedrijf. Als uw bedrijf daarvan afwijkt, zult u zelf moeten nagaan welke aanpassingen nodig zijn ten opzichte van de Handreiking om een onderbouwing van goede kwaliteit te leveren.

Als u de Handreiking toepast, dan moet u de door u ingevulde gegevens in de Handreiking voldoende aannemelijk kunnen maken en deze met bewijsstukken kunnen staven. Zo moeten alle gegevens (inclusief de originele analyseresultaten en gewichtsbepalingen van het eigen geteelde voer) worden opgenomen in uw administratie. Dat geldt ook voor de berekeningen die volgens de Handreiking gemaakt moeten worden om de bedrijfsspecifieke excretie vast te stellen.

Stap 1: Berekening VEM-behoefte melkveestapel

1A Inleiding

Voor het berekenen van de VEM-behoefte gelden de algemene rekenregels van het CVB¹. Deze zijn ook gebruikt voor de onderbouwing van de excretieforfaits in de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. In de berekening van de VEM-behoefte wordt rekening gehouden met de opbouw van de veestapel, het productieniveau van de koeien, het volwassen gewicht van de melkkoeien en beweiding van de melkkoeien.

1B Benodigde gegevens

Aantal dieren

Per categorie moeten de aantallen in de melkveestapel worden bepaald:

- Aantal melkkoeien, inclusief droogstaande koeien;
- Aantal stuks jongvee ouder dan 1 jaar (pinken);
- Aantal stuks jongvee jonger dan 1 jaar (kalveren);

Gebruik de diercategorieën en telling zoals vastgesteld in het Uitvoeringsbesluit en de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Voor alle genoemde diercategorieën neemt u het totaal van de dagtellingen en deelt dat door 365. Voor zover van toepassing maakt u onderscheid tussen Jerseyvee, overige rassen en kruislingen. Onder een Jersey verstaan we dieren met minimaal 87,5 procent Jersey-bloed. Een kruisling heeft tussen de 50 en 87,5 procent Jersey-bloed.

Melkproductie

Betreffende de melkproductie heeft u de volgende gegevens nodig:

- Totaal geproduceerde melk in kg per jaar, door Productschap Zuivel (PZ) vastgesteld, zoals beschreven in de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet;
- Percentage vet in melk: voortschrijdend gemiddelde zoals vastgesteld door zuivelindustrie, berekend per kalenderjaar (bijvoorbeeld 4,20);
- Percentage eiwit in melk: voortschrijdend gemiddelde zoals vastgesteld door zuivelindustrie, berekend per kalenderjaar (bijvoorbeeld 3,14).

Bewaren: U dient de uitslagen van de zuivelindustrie minimaal vijf jaar te bewaren.

Gemiddeld gewicht melkkoeien en VEM-behoefte jongvee

Het gemiddelde gewicht van uw volwassen melkkoeien en de kVEM-opname van het jongvee bepaalt u met behulp van tabel 1.

Tabel 1. Gemiddeld gewicht volwassen melkkoe en VEM-behoefte jongvee

	Volwassen gewicht melkkoe (kg)	VEM-behoefte jongvee < 1 jr (kVEM/dier/jaar)	VEM-behoefte jongvee > 1 jr (kVEM/dier/jaar)
Jersey	400	988	1.820
Overige rassen	600	1.412	2.600
Kruisling Jersey/overig ras	500	1.200	2.210

¹ Het CVB is de merknaam waaronder het Productschap Diervoeder (PDV) zijn producten over voederwaardering en voedernormen naar buiten brengt. De afkorting CVB staat voor: 'voor waardevolle voederwaarden'.

Weidegras voor melkvee

Er is sprake van beweiding als de melkkoeien gedurende het weideseizoen een deel van het dagrantsoen via grazen in de weide tot zich nemen. Er is verschil tussen onbeperkt en beperkt weiden, omdat de energiebehoefte verandert met de bewegingsactiviteit van een koe (zie tabel 2). Onbeperkt weiden wil zeggen dat de koeien zowel overdag als 's nachts weiden. Beperkt weiden houdt in dat de melkkoeien alleen overdag of alleen 's nachts in de weide zijn. Tevens moet het aantal maanden dat u gemiddeld per jaar de melkkoeien weidt, bekend zijn. Daarnaast moet u aangeven hoeveel uren de koeien gemiddeld per etmaal weiden (zie ook punt 4 onder 2C). Als u in een weideseizoen zowel beperkt als onbeperkt laat weiden, dan moet u voor beide systemen het gemiddelde aantal weidemaanden en het gemiddelde aantal weide-uren per etmaal vermelden. Als de melkkoeien vers weidegras op stal krijgen is er sprake van zomerstalvoeding. Ook dan moet worden vastgelegd hoeveel maanden u dat doet en hoe vaak er per etmaal vers gemaaid gras voor de koeien wordt gebracht: zowel overdag als 's nachts ('onbeperkt') of alleen overdag dan wel 's nachts ('beperkt').

Bewaren: Houd een administratie bij van de mate van beweiding of zomerstalvoeding, bijvoorbeeld met een graslandkalender.

1C Rekenmethode

Uitgangspunten

Voor het berekenen van de totale VEM-behoefte van de melkkoeien telt u de VEM-behoefte voor melkproductie en voor onderhoud bij elkaar op. Bij onderhoud maakt u onderscheid tussen "tijdens lactatie" en "tijdens droogstand". De berekening gaat uit van een lactatie van 307 dagen per kalenderjaar en 58 dagen droogstand. Een koe gebruikt naast energie voor onderhoud en melkproductie ook energie voor (zie tabel 2):

1. lichaamsbeweging en het verteren van voer. Daarvoor is de bewegingstoeslag;
2. groei als deze nog in de groei is (vaars). Daarvoor is er een jeugdtoeslag;
3. dracht als het dier drachtig is. Daarvoor is er een drachttoeslag;
4. het mobiliseren en (vervolgens) opbouwen van lichaamsreserves tijdens de lactatie als gevolg van een Negatieve Energie Balans (NEB). Daarvoor is er de NEB-toeslag.

Tabel 2. Energietoelagen per melk- en kalfkoe in kVEM

		kVEM / jaar	kVEM / maand
Bewegingstoeslag*	Niet weiden	189	
	extra bij Beperkt weiden		12
	extra bij Onbeperkt weiden		16
Jeugdtoeslag**	Jersey	92	
	Overige rassen	131	
	Kruislingen	111	
Dracht en NEB**	Jersey	136	
	Overige rassen	194	
	Kruislingen (Jersey x overig ras)	165	

* De bewegingstoeslag voor 'Niet weiden' geldt altijd voor niet-aangebonden dieren (10% van onderhoudsbehoefte, gesteld op 1893 kVEM/jaar²). De extra bewegingstoeslag boven 'Niet weiden' voor 'Onbeperkt weiden' bedraagt 10% en voor 'Beperkt weiden' 7,5% van onderhoudsbehoefte.

** De jeugdtoeslag per koe is gebaseerd op een vervangingspercentage van 36,25%

*** NEB = Negatieve Energie Balans

² Tamminga, S., F. Aarts, A. Bannink, O. Oenema & G.J. Monteny, 2004. Actualisering van geschatte N en P excreties door rundvee. Reeks Milieu en Landelijk gebied 25.

Ten slotte tellen we voor het bepalen van de VEM-behoefte van de totale melkveestapel de op de behoefte gebaseerde VEM-opname van de melkkoeien, de pinken en de kalveren (in kVEM) bij elkaar op.

In de rekenmethode van deze Handreiking is uitgangspunt dat de uiteindelijke VEM-opname twee procent hoger ligt dan de berekende VEM-behoefte. De VEM-dekking bedraagt dus 102 procent. Deze aanname komt overeen met het rapport van Tamminga et al. (2004)³, dat ten grondslag ligt aan de forfaitaire excretie van melkvee. In deze Handreiking wordt de VEM-behoefte inclusief de toeslag voor de VEM-dekking beschouwd als de uiteindelijke VEM-behoefte.

Formules voor bepaling VEM-behoefte melkveestapel

VEM-behoefte jongvee
VEM-behoefte jongvee jonger dan 1 jaar (per dier per kalenderjaar): zie forfait tabel 1
VEM-behoefte jongvee ouder dan 1 jaar (per dier per kalenderjaar): zie forfait tabel 1
VEM-behoefte melkkoeien
Melkproductie
Melkgift per koe = totaal geproduceerde melk (kg) / het aantal melkkoeien (kg)
FPCM ⁴ koedag = (melkgift per koe x (0,337 + 0,116 x %vet + 0,06 x %eiwit)) / 307 (kg)
VEM melkproductie = (442 x FPCM koedag x (1 + (FPCM koedag -15) x 0,00165)) x 307 / 1.000 (kVEM)
Onderhoud
Tijdens LACTATIE: VEM tijdens lactatie = (42,4 x GEW ^{0,75} x (1 + (FPCM koedag - 15) x 0,00165)) x 307 / 1.000 (kVEM)
Tijdens DROOGSTAND: VEM tijdens droogstand = 42,4 x GEW ^{0,75} x (1 + (-15 x 0,00165)) x 58 / 1.000 (kVEM)
TOTAAL: VEM onderhoud = VEM tijdens lactatie + VEM tijdens droogstand (kVEM)
Toeslag
VEM-toeslag per koe = (bewegingstoeslag 'Niet weiden' uit tabel 2 + (aantal maanden weiden x extra bewegingstoeslag voor 'Beperkt weiden' of 'Onbeperkt weiden' uit tabel 2)) + jeugdtoeslag uit tabel 2 + dracht- en NEB-toeslag uit tabel 2 (kVEM)
VEM-behoefte melkveestapel
VEM-behoefte van totale melkveestapel = 1,02 x (((VEM melkproductie + VEM onderhoud + VEM toeslag) x aantal melkkoeien) + (VEM jongvee <1 jaar x aantal jongvee < 1 jaar) + (VEM jongvee >1 jaar x aantal jongvee > 1 jaar)) (kVEM)

1D Resultaat stap 1: VEM-behoefte van de totale melkveestapel

De aldus berekende VEM-behoefte van de totale melkveestapel, in kVEM, kunt u als tussenuitkomst noteren.

³ Als vorige voetnoot.

⁴ FPCM = Fat and Protein Corrected Milk (melk met 4,0% vet en 3,3% eiwit = meetmelk (CVB)).

Stap 2: Bepaling van stikstof- en fosforopname door melkveestapel

2A Inleiding

Van bijna alle voedermiddelen kunt u via rekenregels nauwkeurig berekenen hoeveel er vervoederd wordt en hoeveel stikstof (N) en fosfor (P) de melkveestapel daaruit opneemt. Van weidegras is echter moeilijker te bepalen hoeveel de koeien via beweiding of zomerstalvoeding als vers weidegras opnemen. Daarom gebruikt deze Handreiking een “omweg”, door via de berekende uiteindelijke VEM-behoefte uit stap 1 de opname uit de vervoederde voeders te berekenen. Daarnaast gelden er aparte voorschriften voor voeders die gemengd zijn ingekuuld (zie 2B). Meestal kunnen de voederwaarden en de dichtheden daarvan niet betrouwbaar worden vastgesteld.

Uit praktijkgegevens blijkt dat de voeropname van de melkveestapel het beste kan worden ingeschat door van de vervoederde (en opgenomen) voeders de totale post aan snijmaïskuil, graskuil en vers gras als restpost te beschouwen. Schematisch is dit als volgt weer te geven:

$$\begin{array}{l} \text{VEM-behoefte melkveestapel (stap 1)} \\ \text{minus} \\ \text{VEM-opname melkveestapel uit vervoederde voeders excl. snijmaïskuil, graskuil} \\ \text{en/of vers gras} \\ = \\ \text{VEM-opname melkveestapel uit snijmaïskuil, graskuil en/of vers gras} \end{array}$$

Op grond van het voorgaande onderscheiden we twee hoofdcategorieën voer:

1. De ruwvoerders snijmaïskuil, graskuil en vers weidegras;
2. De overige voeders: krachtvoerders en alle ruwvoerders niet zijnde snijmaïskuil, graskuil en weidegras.

Van de overige voeders weet u hoeveel ze daarvan hebben opgenomen, omdat het doorgaans gaat over voeders die op gewichtsbasis zijn aangekocht. Wat resteert is dus afkomstig van het totaal aan snijmaïskuil, graskuil en vers weidegras. De hoeveelheid vervoederde snijmaïskuil, graskuil en vers weidegras kan vervolgens worden berekend op basis van de op het bedrijf vastgestelde verhouding tussen de vervoederde VEM-hoeveelheden van graskuil en snijmaïskuil en daarnaast de vaste verhouding tussen graskuil en vers weidegras volgens de geldende formule in uitgangspunt 3 van paragraaf 2C. De opgenomen hoeveelheid vers weidegras is mede afhankelijk van het systeem van verstrekking van vers gras (beweiding of zomerstalvoeding) en van de mate waarin de dieren per dag vers gras krijgen ('onbeperkt' of 'beperkt', zie ook 1B).

Van de volgende voedermiddelen moet (dus) worden vastgesteld hoeveel VEM u daarvan heeft vervoederd:

1. krachtvoer;
2. aangekocht (ruw)voer;
3. zelfgeteeld ruwvoer (exclusief vers weidegras)

Nadat u voor alle onderdelen van het rantsoen heeft vastgesteld hoeveel VEM er is opgenomen, moet u berekenen hoeveel stikstof en fosfaat uw melkveestapel heeft opgenomen. Daarvoor moet u per onderdeel van het rantsoen het N- en het P-gehalte kennen. Van het aangevoerde voer (via een veevoerleverancier) staan de gehalten op het etiket of het afleveringsbewijs. Het N- en het P-gehalte van kuilen moet u door bemonstering en analyse laten bepalen. Verschillende partijen van een voersoort mag u

alleen samen nemen als die eenzelfde samenstelling hebben (gehalten VEM, N, P). Hebben verschillende partijen van één type voer een verschillende samenstelling, dan moet u ze apart in de berekening meenemen. Zie voor het samenvoegen van partijen van dezelfde voersoort bij bemonstering ook het protocol (bijlage 1)

Voor vers gras is het moeilijk gedurende de weideperiode via voederwaardeanalyse een representatief beeld te krijgen van de gemiddelde samenstelling. De hoeveelheid VEM, N en P in vers gras leidt u daarom af van de gehalten die in de graskuil(en) van het eigen bedrijf zijn vastgesteld. Dat gebeurt op basis van een relatie die in uitgangspunt 5 van paragraaf 2C staat.

Als u op uw bedrijf naast het melkvee ook overige graasdieren houdt, moet u hiermee rekening houden. Indien u het voer voor deze graasdieren niet duidelijk heeft gescheiden van dat voor melkvee, kunt u een forfaitaire hoeveelheid aftrekken van de hoeveelheid die volgens de berekening op uw bedrijf wordt gevoerd (zie punt 6 in paragraaf 2C).

2B Benodigde gegevens

U dient van alle voer op uw bedrijf, zowel het zelf geproduceerde als het aangekochte, een registratie bij te houden van de kwantiteit en de kwaliteit (VEM, N- en P-gehalte en bij vochtrijke producten ook het drogestofgehalte).

De berekening van de door de melkveestapel **verbruikte hoeveelheid voer per jaar** is voor elk voersoort gebaseerd op het volgende uitgangspunt: **voorraad begin van het jaar + aankoop – verkoop – voorraad eind van het jaar**.

Als er andere graasdieren op het bedrijf zijn die meevreten van wat het melkvee krijgt, dan dient deze berekening met forfaitaire waarden te worden gecorrigeerd (tabel 4). Van alle voeders moet u dus aan het begin van het jaar (1 januari) en aan het eind van het jaar (31 december) de voorraad bepalen en vastleggen. De eindvoorraad van het ene jaar geldt automatisch als beginvoorraad voor het volgende jaar.

Bewaren: Bewaar voerjaaroverzichten, afleveringsbewijzen, etiketten, voeranalyses, volumebepalingen en begin- en eindvoorraden, zodat u een en ander kunt aantonen (zie ook tabel 3).

Tussen voeders zijn er verschillen tussen de gegevens die u moet bewaren (tabel 3). Daarom worden voeders onderscheiden in droge voeders (mineralenmengsels, mengvoeders, enkelvoudige krachtvoeders en gedroogde ruwvoeders) en vochtrijke voeders (krachtvoeders en verse of ingekuilde/in te kuilen ruwvoeders). Voor droge voeders is het niet nodig dat ze afgesloten van lucht bewaard worden. Bij de meeste vochtrijke voeders, met name de ruwvoeders, moet dat wel. Een ander onderscheid is te maken in de wijze van aankoop: op basis van gewicht of op basis van volume.

Aandachtspunten

1. Laat elke kuil van een ruwvoeder vóór het moment van aanbreken en gebruik bemonsteren en analyseren door een erkend laboratorium (zie protocol in onderdeel A van bijlage 1). Uitzonderingen daarop staan in de punten a, b en c:
 - a. Snijmaïs is een product waarbij het conserveringsproces (indien goed ingekuild) door de geringe verschillen in samenstelling en het lage ruweiwitgehalte doorgaans met veel minder schommelingen in conserveringsverliezen verloopt dan bij gras. Dat geldt ook voor opnieuw in te kuilen snijmaïskuil en graskuil. Voor aangekochte snijmaïskuil is (daarom) bemonstering en analyse en partijmeting na opnieuw inkuilen op uw bedrijf niet noodzakelijk in de volgende situaties:

- i. De vorige eigenaar heeft van deze kuil al een voederwaardeanalyse van een erkend laboratorium, waarin de voor de Handreiking vereiste gegevens staan, ook over de hoeveelheid droge stof (zie ook protocol in bijlage 1).
 - ii. U legt de locatie van de kuil(en) van deze aangekochte snijmaïskuil vast op de bedrijfsplattegrond (zie ook protocol in bijlage 1).
 - iii. Vanwege omzettingsverliezen vermindert de hoeveelheid droge stof die is aangekocht en aangevoerd (uit de oude kuil) met 2%. Voor de kuil met de opnieuw ingekuilde ruwvoerders (de nieuwe kuil) geldt dan het volgende:
 - De totale hoeveelheid droge stof in de nieuwe kuil is gelijk aan de hoeveelheid droge stof in de oude kuil vermenigvuldigd met de factor 0,98;
 - De VEM-waarde, het N-gehalte (en RE-gehalte) en het P-gehalte per kg droge stof van de nieuwe kuil worden gelijk verondersteld aan die van de oude kuil.
 - b. Indien in de situatie onder a. er geen partijmeting of hoeveelheidsbepaling (weging) heeft plaatsgevonden, dan dient er na opnieuw inkuilen wel een partijmeting te worden uitgevoerd volgens het protocol van deze Handreiking (zie bijlage). Correcties op de hoeveelheid in de nieuwe kuil zijn dan niet nodig.
 - c. Wanneer twee of meer kuilen op het eigen bedrijf met elk één soort ruwvoeder opnieuw (met elkaar) worden ingekuild en waarbij aan onderstaande voorwaarden wordt voldaan, is opnieuw laten bemonsteren voor voederwaardeanalyse en laten uitvoeren van een partijmeting niet nodig:
 - i. Er is een voederwaardeanalyse van elke afzonderlijke kuil met gegevens die binnen de Handreiking vereist zijn (zie ook protocol in bijlage 1);
 - ii. Bij het met elkaar inkuilen van ruwvoerders mag één van de ruwvoerders aangekochte ingekuilde snijmaïs zijn zoals onder a van dit aandachtspunt is beschreven;
 - iii. Er is volgens het protocol van deze Handreiking een partijmeting uitgevoerd voor de afzonderlijke kuilen of er is gemeten hoeveel product er in een kuil aanwezig was, zodat vóór het opnieuw inkuilen de dichtheid en de hoeveelheid van elke kuil bekend is;
 - iv. Na het opnieuw inkuilen moet u dezelfde correcties uitvoeren als onder 1.a.iii. voor het opnieuw inkuilen van snijmaïs staat beschreven;
 - v. De locatie van de nieuwe kuil moet u vastleggen (zie ook protocol in bijlage 1). Tevens dient op de plattegrond te worden aangegeven welke kuilen zijn gebruikt voor de nieuwe (meng)kuil.
2. Laat het laboratorium de massa (het gewicht) van de kuil berekenen en de locatie van de kuilen vaststellen (zie protocollen in onderdelen C en D van bijlage 1). Een vertegenwoordiger van het laboratorium dient daarvoor de kuilen op te meten en in te tekenen op een formulier dat is ondertekend door de monsternemer en door u.
 3. Van een 'kuil' die bestaat uit verschillende voeders die met elkaar zijn ingekuild (bijvoorbeeld snijmaïs inkuilen met gras en/of perspulp) kunnen niet altijd de voederwaarde (VEM, RE, N en/of P) en de dichtheid (via partijmeting) betrouwbaar worden berekend. In onderstaande punten staat welke situaties er kunnen zijn en hoe u daarmee moet omgaan in het kader van deze Handreiking:
 - a. Een ingekuild hoofdproduct (bijv. snijmaïs) dat een ander voedermiddel, het bijproduct, als afdeklaag en/of onderlaag heeft (bijv. aardappelpersvezel) wordt niet gezien als een mengkuil. Van beide producten kunnen namelijk aparte monsters worden genomen voor de voederwaardeanalyse. Daarnaast kan van het hoofdproduct apart de dichtheid worden berekend (volgens protocol in bijlage 1). Wel dient in een dergelijke situatie bekend te zijn hoeveel bijproduct als afdeklaag en/of onderlaag in de kuil is opgenomen.
 - b. Van een ingekuild product dat bestaat uit over elkaar heen gekuilde lagen van twee of meer verschillende soorten ruwvoerders (zoals snijmaïs en gras) kan

onvoldoende nauwkeurig de dichtheid en de voederwaarde worden berekend. Daarom kan de Handreiking niet worden gebruikt als een dergelijk product deel uitmaakt van het rantsoen van de melkveestapel. Een uitzondering vormt een kuil met opnieuw ingekuilde ruwvoerders zoals beschreven onder aandachtspunt 1.c. van deze paragraaf.

- c. Indien u op het bedrijf bij het inkuilen producten mengt en zo een mengkuil maakt, kan deze Handreiking niet worden toegepast. Uitzonderingen daarop zijn:
 - i. Een mengkuil die bestaat uit één ruwvoeder dat op drogestofbasis minimaal 90% van het mengsel uitmaakt en voor het overige bestaat uit (vochtrijk(e)) krachtvoeder(s), die niet of nauwelijks zijn terug te vinden in het mengsel. De (geringe hoeveelheid) bestanddelen van het bijproduct worden meegenomen in de voederwaardebepaling, die gebeurt op basis van het hoofdproduct. In een dergelijke situatie mag dit aangevoerde (vochtrijke) krachtvoer niet apart worden opgenomen in de lijst met aangevoerde voeders voor de berekening van het 'VEM-gat' (zie 2C). Op het analyseresultaat van deze mengkuil dient duidelijk te zijn dat het gaat om een mengkuil en moet de hoeveelheid droge stof van het hoofdproduct en van het bijproduct worden vermeld (zie ook punt 3 van deel C van de bijlage 1).
 - ii. Een mengkuil die bestaat uit één ruwvoeder dat op drogestofbasis minimaal 80% van het mengsel uitmaakt en voor het overige bestaat uit één (vochtrijk) krachtvoeder dat is bijgemengd en als zodanig nog herkenbaar is terug te vinden in het mengsel. Dan kunnen na bemonstering de bestanddelen van dit bijproduct (zo goed mogelijk) worden verwijderd en worden uitgesloten van de voederwaardeanalyse van het hoofdproduct. Van het bijproduct dient bekend te zijn hoeveel ervan in de kuil is bijgemengd en wat de voederwaarde ervan is. Het bijproduct dient als aangevoerd voedermiddel te worden meegenomen voor de berekening van het 'VEM-gat' (zie 2C). Deze gegevens dienen zodanig in de administratie van de Handreiking te zijn opgenomen dat er geen sprake is van 'dubbeltelling'. Op het analyseresultaat van deze mengkuil dient duidelijk te zijn dat het gaat om een mengkuil en moet de hoeveelheid droge stof van het hoofdproduct en van het bijproduct worden vermeld (zie ook punt 3 van deel C van bijlage 1).
4. De VEM-waarde, het N-gehalte en het P-gehalte van een analysemonster dienen volgens een protocol te worden bepaald (zie onderdeel B in bijlage 1).
5. Registreer per kuil de vervoederde hoeveelheid (droge stof, VEM, N en P), zodat u de totale vervoederde hoeveelheid kuil kunt berekenen. Doe dat op 31 december, als u de eindvoorraad moet bepalen.

Tabel 3. Overzicht van te registreren en bewaren gegevens van voeders

Type voeder	Wijze van aanvoer	Registreren en bewaren						partijmeting
		hoeveelheid	g ds	VEM	g N **	g P **	voederwaardeanalyse	
mineralenmengsel	koop op gewicht	kg	per kg	per kg	per kg	per kg	van leverancier	nee
mengvoeder	koop op gewicht	kg	per kg	per kg	per kg	per kg	van leverancier	nee
enkelvoudig droog krachtvoeder (gedroogde pulp e.d.)	koop op gewicht	kg	per kg	per kg	per kg	per kg	van leverancier	nee
	zelf geteeld of van boer	kg	per kg	per kg	per kg	per kg	laten uitvoeren***	ja of laten wegen
gedroogd ruwvoeder (hooi, stro, e.d.)	koop op gewicht	kg	per kg	per kg (ds)	per kg (ds)	per kg (ds)	van leverancier***	nee
	zelf geteeld	kg	per kg	per kg (ds)	per kg (ds)	per kg (ds)	laten uitvoeren	ja of laten wegen
vochtrijk krachtvoeder (perspulp e.d.)	koop op gewicht	kg	per kg	per kg ds	per kg ds	per kg ds	van leverancier***	nee
vochtrijk ruwvoeder (nog in te kuilen, zoals gras en snijmaïs)	koop op gewicht of volume	basis partijmeting	per kg	per kg ds	per kg ds	per kg ds	ja, van ingekuilde	ja, van ingekuilde
	zelf geteeld of van boer	basis partijmeting	per kg	per kg ds	per kg ds	per kg ds	ja, van ingekuilde	ja, van ingekuilde
vochtrijk ruwvoeder (ingekuild, zoals gras en snijmaïs)	koop op gewicht of volume	basis partijmeting	per kg	per kg ds	per kg ds	per kg ds	ja, van ingekuilde****	ja, van ingekuilde
	zelf geteeld of van boer	basis partijmeting	per kg	per kg ds	per kg ds	per kg ds	ja, van ingekuilde****	ja, van ingekuilde
afzonderlijke ingrediënten mengkuil*****	koop en/of zelf geteeld	kg aankoop en/of basis partijmeting	per kg	per kg ds	per kg ds	per kg ds	ja*****	ja, van ingekuilde

* Het N-gehalte kan ook uit het RE-gehalte worden berekend: g RE/6,25. In ingekuilde voeders kan NH₃ (ammoniak) aanwezig zijn. Indien dat niet in het RE-gehalte is meegenomen, dan dient daarmee rekening te worden gehouden: zie bijlage 1, onderdeel B.

** De werkelijke N- en P-gehalten van aangeleverd voer staan meestal op het voerjaaroverzicht. Op de afleverbewijzen staat een minimumgehalte. U dient met het werkelijke gehalte te rekenen.

*** Indien het bij enkelvoudig gedroogd of vochtrijk krachtvoeder en bij gedroogd ruwvoeder om een relatief kleine partij gaat (en dat is bij gedroogd ruwvoer meestal zo), dan kan worden uitgegaan van de gemiddelde waarden die het CVB voor deze voeders opgeeft.

**** De uitzonderingen op het laten bemonsteren voor een voederwaardeanalyse en op het laten uitvoeren van een partijmeting staan beschreven onder aandachtspunt 1. van deze paragraaf (2B). Tevens staat daarbij wat er wel moet gebeuren bij de uitzonderingen.

***** Zie voor de (on)mogelijkheden van gemengd ingekuilde producten punt 3 in deze paragraaf (2B).

2C Rekenmethode

Uitgangspunten

1. De opgegeven hoeveelheden hebben betrekking op voedermiddelen in opslag.
2. Eerst wordt het 'VEM-gat' voor de melkveestapel berekend: de VEM-opname uit de combinatie van vers gras, graskuil en snijmaïskuil als verschil van de VEM-behoefte van de melkveestapel in stap 1 en de VEM-opname uit andere voedersoorten dan vers gras, graskuil en snijmaïskuil. De algemene formule hiervoor is:
VEM-opname melkveestapel uit combinatie van vers gras, graskuil en snijmaïskuil = VEM-behoefte melkveestapel (resultaat van stap 1) – VEM-opname melkveestapel uit overige voeders = VEM-gat
3. De vervoederde hoeveelheden vers gras, graskuil en snijmaïskuil zijn gebaseerd op:
 - a. de verhouding tussen de hoeveelheden droge stof graskuil en snijmaïskuil die op bedrijfsniveau via de partijmetingen van de kuilen zijn vastgesteld en waarin is gecorrigeerd voor de VEM-opname uit deze voeders door het overige graasvee.
 - b. en verhoudingen⁵ tussen de opname van vers gras en die van graskuil, die standaard als volgt wordt berekend:
 - VEM-opname graskuil bij **niet weiden (en geen zomerstalvoeding)** = VEM-opname gras melkveestapel x 1 (Bij niet weiden bestaat 100% (factor 1) van de grasopname uit graskuil);
 - VEM-opname graskuil bij **beperkt weiden gedurende 6 maanden** = VEM-opname gras melkveestapel x 0,8 (Bij beperkt weiden bestaat de VEM-opname uit gras voor 80% (factor 0,8) uit graskuil en 20% (factor 0,2) uit vers gras⁶);
 - VEM-opname graskuil bij **onbeperkt weiden gedurende 6 maanden** = VEM-opname gras melkveestapel x 0,6 (Bij onbeperkt weiden bestaat de VEM-opname uit gras voor 60% (factor 0,6) uit graskuil en 40% (factor 0,4) uit vers gras⁷);
 - VEM-opname **zomerstalvoeding gedurende 6 maanden 'onbeperkt' vers gras** = VEM-opname gras melkveestapel x 0,65 (Bij deze vorm van zomerstalvoeding bestaat de VEM-opname uit gras voor 65% (factor 0,65) uit graskuil en 35% (factor 0,35) uit vers gras⁸);
 - VEM-opname **zomerstalvoeding gedurende 6 maanden 'beperkt' vers gras** = VEM-opname gras melkveestapel x 0,825 (Bij deze vorm van zomerstalvoeding bestaat de VEM-opname uit gras voor 82,5% (factor 0,825) uit graskuil en 17,5% (factor 0,175) uit vers gras⁹).
4. Met bovenstaande rekenmethode kan de hoeveelheid opgenomen snijmaïskuil worden overschat. Dat kan als er in het weideseizoen sprake is van beweiding of zomerstalvoeding met alleen bijvoeding van snijmaïskuil en er wordt (niet of)

⁵ Deze verhoudingen zijn vastgesteld op basis van de gegevens uit het project Koeien & Kansen.

⁶ Dit geldt bij 6 maanden beperkt weiden. Als het aantal maanden dat wordt geweid lager is, moet de factor 0,8 lineair worden verhoogd met: $(6 - \text{aantal weidemaanden})/6 \times (1 - 0,8)$; het gevolg is dat de factor 0,2 vermindert met de uitkomst van deze berekening.

⁷ Dit geldt bij 6 maanden onbeperkt weiden. Als het aantal maanden dat wordt geweid lager is, moet de factor 0,6 lineair worden verhoogd: $(6 - \text{aantal weidemaanden})/6 \times (1 - 0,6)$; het gevolg is dat de factor 0,4 vermindert met de uitkomst van deze berekening.

⁸ Dit geldt bij 6 maanden 'onbeperkte' zomerstalvoeding (dag en nacht). Bij een lager aantal maanden vermeerderd de factor 0,65 met: $(6 - \text{aantal maanden zomerstalvoeding})/6 \times (1 - 0,65)$; het gevolg is dat de factor 0,35 vermindert met de uitkomst van deze berekening.

⁹ Dit geldt bij 6 maanden 'beperkte' zomerstalvoeding (dag of nacht). Bij een lager aantal maanden vermeerderd de factor 0,825 met: $(6 - \text{aantal maanden zomerstalvoeding})/6 \times (1 - 0,825)$; het gevolg is dat de factor 0,175 vermindert met de uitkomst van deze berekening.

nauwelijks gras gemaaid om in te kuilen. Daarom wordt met een controleberekening nagegaan of de hoeveelheid opgenomen weidegras volgens de standaardberekening realistisch is. Uitgangspunten zijn:

- De variatie in beweidingsduur bij onbeperkt weiden bedraagt 10 tot 20 uren¹⁰ per etmaal. Die bij beperkt weiden bedraagt 2 tot 9 uren per etmaal.
 - In de praktijk krijgen weidende melkkoeien minstens twee uren weidegang. Op grond daarvan wordt verondersteld dat een melkkoe uit de 'Overige rassen' (zie tabel 2) bij een melkproductie van 9.500 kg meetmelk (FPCM) per melkkoe per jaar minimaal 2 kg droge stof uit weidegras opneemt. Per uur extra weiden komt daar 0,75 kg droge stof bij; hierbij wordt uitgegaan van maximaal 20 uren weiden (dus 18 uren extra) per etmaal¹¹. Voor elke 500 kg meetmelk meer of minder moet de drogestofopname met 2% worden verhoogd respectievelijk verlaagd.
 - In geval van zomerstalvoeding wordt ervan uitgegaan dat de drogestofopname van een melkkoe bij 'onbeperkt' vers gras op stal 87%¹² bedraagt van die van 'dezelfde' melkkoe die onbeperkt weidt gedurende 20 uren per etmaal. Voor een melkkoe die 'beperkt' op stal wordt gevoerd is de drogestofopname van vers gras gelijk aan 87% van die van 'dezelfde' koe die 9 uren per etmaal wordt geweid.
 - De drogestofopname van Jerseys en die van kruislingen bedragen 70% respectievelijk 85% van die van koeien van de overige rassen. Dezelfde percentages gelden ook voor het referentieniveau van de meetmelkproductie om de drogestofopname te berekenen.
 - Indien met de berekening volgens het 'VEM-gat' de weidegrasopname lager is, dan wordt uitgegaan van de weidegrasopname volgens de controleberekening. Vervolgens wordt deze hoeveelheid weidegras ingebracht in het 'VEM-gat'. In combinatie met de berekende verhouding tussen de vervoederde hoeveelheden graskuil en snijmaïskuil aan de melkveestapel kan ten slotte de VEM-opname van graskuil en die van snijmaïskuil worden berekend.
 - In de berekening wordt verondersteld dat de droogstaande melkkoeien ook vers gras krijgen. In de praktijk zal dat meestal niet zo zijn. De hoeveelheid weidegras die deze dieren krijgen is gelijk verondersteld aan de hoeveelheid vers weidegras die het jongvee in de praktijk opneemt. En de weidegrasopname van jongvee is in de correctieberekening niet meegenomen.
5. De samenstelling van vers weidegras (droge stof, VEM, N en P) bij weiden en bij zomerstalvoeding leidt u af van de samenstelling van de graskuil¹³ die op het eigen bedrijf is gewonnen. Hierbij gebruikt u de volgende empirische relaties, waarbij er geen onderscheid is tussen beperkt en onbeperkt weiden:

$N/VEM \text{ weidegras} = 1,1 \times N/VEM \text{ ingekuild gras}$

$P/VEM \text{ weidegras} = 1,05 \times P/VEM \text{ ingekuild gras}$

$N/VEM \text{ zomerstalvoeding} = 1,05 \times N/VEM \text{ ingekuild gras}$

$P/VEM \text{ zomerstalvoeding} = 1,03 \times P/VEM \text{ ingekuild gras}$

Uitgangspunt in deze berekeningen is dat de kwaliteit van de graskuil(en) representatief moet zijn voor de kwaliteit van het verse gras dat de melkkoeien (via weiden of zomerstalvoeding) krijgen. In de regel zal daarom graskuil afkomstig van

¹⁰ Dit is de tijd dat de koeien buiten lopen. Wanneer de koeien gelijk na het melken naar buiten kunnen, maar op stal nog ruwvoer tot zich kunnen nemen, is het aantal echte weide-uren minder dan de uren dat de staldeuren open staan. Over de gehele zomer zal het gemiddelde per etmaal bij onbeperkt weiden niet gemakkelijk boven 16 uren en bij beperkt weiden boven 8 uren komen.

¹¹ De drogestofopname van 'deze weidende melkkoe' is gebaseerd op het model voor de drogestofopname van melkkoeien dat ASG gebruikt.

¹² Het aandeel van 87% is afgeleid uit het ASG-model voor de drogestofopname van melkkoeien.

¹³ Deze verhoudingen zijn empirische relaties, gebaseerd op de meetgegevens van melkveebedrijven uit het project "Koeien en Kansen".

gras van beheersland of van grasland van een matige of slechte kwaliteit niet representatief zijn voor het verse gras dat de melkkoeien krijgen. Daarom is uitgangspunt dat voor de berekening van de verhouding tussen het N- of P-gehalte en de VEM-waarde van weidegras wordt uitgegaan van graskuilen die minstens 130 g RE/kg ds (RE totaal, dus RE incl. N uit ammoniak) bevatten. Indien van de aanwezige graskuilen geen ervan voldoet aan dit criterium, dan wordt (wel) gerekend met de analyses van de aanwezige graskuilen.

6. Indien u naast melkvee overige graasdieren houdt, wordt ervan uitgegaan dat alle voeders voor de overige graasdieren in de Handreiking worden opgenomen. Met deze gegevens kan dan het totale voerverbruik van alle op het bedrijf aanwezige graasdieren worden berekend. Vervolgens worden voor de berekening van het voerverbruik van het melkvee (en het bijbehorende jongvee) de forfaitaire hoeveelheden die de overige graasdieren hebben opgenomen (tabel 4), verrekend met het totale voerverbruik dat is berekend voor alle graasdieren op het bedrijf. De algemene formule om het verbruik van een voersoort door de melkveestapel op bedrijfsniveau te berekenen is:

$$\text{VEM-opname van elke voersoort (uitgezonderd vers gras) door de melkveestapel} = \text{VEM-verbruik} - \text{VEM-opname door overig graasvee}$$

Aparte voerregistratie voor overige graasdieren is dus niet nodig. Daarop is één uitzondering. Dat is in de situatie als de overige graasdieren op het bedrijf ruwvoer krijgen van specifiek voor deze dieren opgeslagen ruwvoerders én de andere (aangekochte) voeders voor deze dieren apart in de bedrijfsadministratie zijn vermeld. In een dergelijke situatie dient het specifiek voor overig graasvee opgeslagen ruwvoer

Tabel 4. VEM-opname per voersoort per jaar voor een aantal categorieën 'overig graasvee' (in kVEM)

Diercategorie	Kunst-melk	Kracht-voer	Ruwvoer				Overige voeders	Totaal ruwvoer + ov. voeders
			hooi	graskuil	snijmaïs kuil	totaal		
Weide- en zoogkoeien	0	56	0	1.582	0	1.582	0	1.582
Fokstieren (2 jaar en ouder)	0	348	0	733	1.314	2.047	576	2.623
Vleesstieren (kruisling; >3 mnd)	0	1.187	0	0	1.327	1.327	138	1.465
Vleesstieren (vleesras; >3 mnd)	0	970	0	0	1.652	1.652	68	1.720
Startkalveren voor vleesstieren (<3 mnd)	208	438	0	0	234	234	0	234
Rosékalveren (<8 mnd)	89	1.091*	0	0	485	485	0	485
Schapen (cat. 550)	0	56**	15	50	0	65	0	65
Overige schapen (cat. 552)	0	11***	6	16	0	22	0	22
Paarden > 450 kg	0	437	906	0	0	906	125	1.031
Paarden 250 – 450 kg	0	445	690	0	0	690	0	690
Pony's 250 – 450 kg	0	247	673	0	0	673	0	673
Pony's < 250 kg	0	32	109	0	0	109	63	172

* Eventuele vochtrijke krachtvoerders zijn hierin begrepen.

** 32 uit schapenbrok + 24 uit lammerenkorrel

*** 2 uit schapenbrok + 9 uit lammerenkorrel

op de plattegrond met de ruwvoeropslag van het bedrijf te staan (zie punt 2 van paragraaf 2B en in bijlage 1 punt D over lokalisatie van ruwvoeropslag). In de bedrijfsadministratie moet in deze situatie tevens duidelijk zijn welke aangekochte hoeveelheden kunstmelkpoeder, krachtvoerders en overige voeders bestemd waren voor de overige graasdieren. Als op deze wijze de voerstroom voor (een bepaalde categorie of bepaalde categorieën van) de overige graasdieren administratief volledig gescheiden is van de voerstroom van de melkveestapel, dan moet u kiezen:

- Of u neemt de aantallen van deze graasdieren **wel** in de Handreiking op. Dan moet al het apart geadministreerde voer voor deze dieren in de Handreiking worden vermeld. Voor deze dieren vindt vervolgens een forfaitaire aftrek plaats conform de gegevens in tabel 4.
- Of u neemt de aantallen van deze dieren **niet** in de Handreiking op. Dan moet het apart geadministreerde voer voor deze dieren ook niet in de Handreiking worden vermeld. Er vindt dan geen forfaitaire aftrek plaats.

Een ander aandachtspunt voor een zorgvuldige toepassing van tabel 4 betreft het ruwvoer of overige voeder dat de overige graasdieren op uw bedrijf wel of niet krijgen:

- Indien het overige graasvee op uw bedrijf slechts één soort ruwvoer krijgt terwijl in de tabel forfaits staan bij verschillende ruwvoerders, tel dan de forfaits van de ruwvoerders bij elkaar op en reken het totaal toe aan het ruwvoer dat u aan het overige graasvee voert (kolom 'totaal Ruwvoer').
- Indien er op het bedrijf geen overige voeders (bv. bierbostel) zijn die aan deze dieren worden gevoerd, dan moet hierbij ook de hoeveelheid in de kolom 'Overige voeders' worden opgeteld. Dan geldt dus de waarde in de (laatste) kolom: 'Totaal ruwvoer + ov. voeders'. De VEM-hoeveelheid die eigenlijk uit overige voeders zou moeten komen wordt dan verondersteld te komen uit de meest energierijke ruwvoerders: in de eerste plaats uit snijmaïskuil, in de tweede plaats uit graskuil en in de derde plaats uit hooi. Als bijvoorbeeld de fokstieren geen 576 kVEM per dier overige voeders krijgen, dan wordt verondersteld dat deze 576 kVEM uit snijmaïskuil komt. Indien op het bedrijf geen snijmaïskuil wordt gevoerd, maar wel graskuil, dan zal de correctie op graskuil plaatsvinden.

Formules voor berekening van opname van VEM uit voeders

Berekening VEM-opname uit voeders

Per voersoort moet rekening worden gehouden met voorraden en kan rekening worden gehouden met voer dat is gevoerd aan overig graasvee. Daarnaast dient erop gelet te worden dat wordt gerekend met gehalten per kg product of per kg ds (let er bijvoorbeeld op dat het VEM-gehalte per kg ds ook wordt vermenigvuldigd met de hoeveelheid in kg ds). Daarnaast is van belang dat voor ingekuilde producten per kuilhoop (of per eenheid waarop de analysegegevens betrekking hebben) de totale ds-hoeveelheid en VEM-hoeveelheid worden berekend. Vervolgens kan per ingekuilde voersoort de totale VEM-hoeveelheid (of een andere waarde) worden berekend door de totale hoeveelheden van alle kuilhoppen (of eenheden) bij elkaar op te tellen.

Per voersoort, behalve voor vers weidegras, wordt het VEM-verbruik berekend:

vervoederde hoeveelheid = (totaal geteeld voer + totaal aangevoerd voer – totaal afgevoerd voer + voorraad begin van het jaar – voorraad aan het einde van het jaar) (kg)*

VEM-verbruik = VEM-gehalte per kg (ds) x vervoederde hoeveelheid in kg (ds) / 1.000 (in kVEM)

VEM-hoeveelheid in kuil na opnieuw inkuilen:

Hoeveelheid ds na opnieuw inkuilen = hoeveelheid ds in kuil voor opnieuw inkuilen x 0,98

VEM-hoeveelheid na opnieuw inkuilen = hoeveelheid ds na opnieuw inkuilen x VEM-gehalte (het VEM-gehalte voor en na opnieuw inkuilen is gelijk) **of**

VEM-hoeveelheid na opnieuw inkuilen = VEM-hoeveelheid in kuil voor opnieuw inkuilen x 0,98

VEM-opname van elke voersoort (uitgezonderd vers gras) door de melkveestapel = VEM-verbruik – VEM-opname door overig graasvee (zie ook tabel 4)

De berekening van de door de melkveestapel opgenomen hoeveelheden van het totaal aan voeders (in kVEM) is gebaseerd op de volgende formule, waarin het 'VEM-gat' de onbekende is:

VEM-gat melkveestapel = VEM-opname melkveestapel uit combinatie van vers gras, graskuil en snijmaïskuil = VEM-behoefte melkveestapel (uitkomst stap 1) – (VEM-opname op bedrijf uit overige voeders - VEM-opname overig graasvee uit overige voeders (zie tabel 4))

Berekening van verhouding tussen de aan de melkveestapel vervoederde hoeveelheden graskuil en snijmaïskuil (in kVEM):

VEM-opname melkveestapel uit graskuil / VEM-opname melkveestapel uit snijmaïskuil = (VEM-vervoerd op bedrijf uit graskuil – VEM-opname overig graasvee uit graskuil) / (VEM-vervoerd op bedrijf uit snijmaïskuil – VEM-opname overig graasvee uit snijmaïskuil)

* Indien op het bedrijf de voeropname van de melkveestapel en van de overige dieren praktisch en administratief gescheiden zijn, dan is de correctie voor de overige dieren niet nodig. Dan zal in de vervoederde hoeveelheid niet het voer voor de overige dieren zijn opgenomen.

(Vervolg) Formules voor berekening van opname van VEM uit voeders

A. VEM-opname uit vers gras (vg), graskuil (gk) en snijmaïskuil (sk) (in kVEM):

- a. VEM-gat melkveestapel (zie punt 2 van 2C) = VEM-opname uit combinatie van vg, gk en sk (zie ook in het kader op pagina 16) = $kVEM_vg + kVEM_gk + kVEM_sk$
- b. Verdeling van VEM-opname op bedrijfsniveau berekende hoeveelheid vervoederde gk (kVEM-totaal_gk) en sk (kVEM-totaal_sk) (zie punt 3a van 2C en algemene formule onder in het kader op pagina 16):
 - $aandeel\ gk(1) = kVEM-totaal_gk / (kVEM-totaal_gk + kVEM-totaal_sk)$
 - $aandeel\ sk(1) = 1 - aandeel\ gk(1)$
- c. Verdeling van VEM-opname uit gk en vg (zie punt 3b van 2C):
 - $aandeel\ gk(2) = aandeelvg(grasprod) \times a$
hierin is $vg(grasprod) = 1$ en:
 - bij niet beweiden: $a = 1,0$
 - bij beperkt beweiden: $a = 0,8 + (1 - 0,8) \times (6 - aantal\ weidemaanden) / 6$
 - bij onbeperkt beweiden: $a = 0,6 + (1 - 0,6) \times (6 - aantal\ weidemaanden) / 6$
 - bij 'beperkt' zomerstalvoeding: $a = 0,825 + (1 - 0,825) \times (6 - aantal\ maanden\ zomerstalvoeding) / 6$
 - bij 'onbeperkt' zomerstalvoeding: $a = 0,65 + (1 - 0,65) \times (6 - aantal\ maanden\ zomerstalvoeding) / 6$
 - $aandeel\ vg(grasprod) = 1 - aandeel\ gk(2)$
- d. Rekenregels voor berekening van aandeel van vg, gk en sk in VEM-gat:
 - $aandeel\ vg_VEM-gat = aandeel\ vg / (aandeel\ vg + aandeel\ gk + aandeel\ sk)$
 - $aandeel\ gk_VEM-gat = aandeel\ gk / (aandeel\ vg + aandeel\ gk + aandeel\ sk)$
 - $aandeel\ sk_VEM-gat = aandeel\ sk / (aandeel\ vg + aandeel\ gk + aandeel\ sk)$
 - in deze formules is:
 - $aandeel\ vg = 1$
 - $aandeel\ gk = (aandeel\ vg / aandeel\ vg(grasprod)) \times aandeel\ gk(2)$
 - $aandeel\ sk = (aandeel\ gk / aandeel\ gk(1)) \times aandeel\ sk(1)$
- e. Berekening vervoederde hoeveelheden vg, gk en sk door melkveestapel (in kVEM):
 - $kVEM_vg = aandeel\ vg_VEM-gat \times VEM-gat$
 - $kVEM_gk = aandeel\ gk_VEM-gat \times VEM-gat$
 - $kVEM_sk = aandeel\ sk_VEM-gat \times VEM-gat$

Onder 'aandeel ...' in bovenstaande formules wordt een factor verstaan. Indien een percentage als notatie wordt gewenst, dan is vermenigvuldiging met 100 nodig.

(Vervolg) Formules voor berekening van opname van VEM uit voeders

B. Controleberekening hoeveelheid opname uit weidegras en graskuil (grasproducten)

Weidende melkkoeien:

VEM-opname melkveestapel uit vg beweiding = $kVEM_vg(\text{controle}) = (\text{aantal weidemaanden van melkkoeien} \times 30,5) \times ((2 + 0,75 \times (\text{weide-uren/dag} - 2)) \times (1 + (\text{meetmelkproductie} - 9.500) / 500 \times 0,02)) \times \text{aantal melkkoeien} \times \text{VEM-waarde weidegras} / 1.000 \text{ (kVEM)}$

hiervoor geldt: aantal weide-uren/dag ≤ 20 (zie ook punt 4 onder 2C)

Koeien vers gras op stal (zomerstalvoeding):

VEM-opname melkveestapel uit vg zomerstalvoeding = $kVEM_vg(\text{controle}) = (\text{aantal maanden zomerstalvoeding van melkkoeien} \times 30,5) \times ((2 + 0,75 \times (\text{weide-uren/dag} - 2)) \times (1 + (\text{meetmelkproductie/koe/jaar} - 9.500) / 500 \times 0,02) \times 0,87) \times \text{aantal melkkoeien} \times \text{VEM-waarde weidegras} / 1.000 \text{ (kVEM)}$

hiervoor geldt:

- aantal weide-uren/dag = 20 bij 'onbeperkt' vers gras op stal (zie ook punt 4 onder 2C)
- aantal weide-uren/dag = 9 bij 'beperkt' vers gras op stal (zie ook punt 4 onder 2C)

Voor beide bovenstaande formules geldt:

- voor Jerseys en kruislingen geldt 70% respectievelijk 85%
- VEM-waarde weidegras = 960 VEM/kg ds¹⁴

Verder verloopt de berekening als volgt (vergelijkbaar met A):

- a. VEM-gat melkveestapel (zie punt 2 van 2C) = VEM-opname uit combinatie van vg, gk en sk (zie ook in het kader op pagina 16) = $kVEM_vg + kVEM_gk + kVEM_sk$
- b. Verdeling van VEM-opname op bedrijfsniveau berekende hoeveelheid vervoederde gk ($kVEM_totaal_gk$) en sk ($kVEM_totaal_sk$) (zie punt 3a van 2C en algemene formule onder in het kader op pagina 16):
 - $\text{aandeel } gk(1) = kVEM_totaal_gk / (kVEM_totaal_gk + kVEM_totaal_sk)$
 - $\text{aandeel } sk(1) = 1 - \text{aandeel } gk(1)$
- c. Verdeling van VEM-opname uit gk en vg:
 - $gk(2) = kVEM_totaal_gk / (kVEM_totaal_gk + kVEM_vg(\text{controle}))$
($kVEM_vg(\text{controle})$ is berekend zoals hierboven)
 - $\text{aandeel } vg(\text{grasprod}) = 1 - \text{aandeel } gk(2)$
- d. Rekenregels voor berekening van aandeel van vg, gk en sk in VEM-gat:
 - $\text{aandeel } vg_VEM\text{-gat} = \text{aandeel } vg / (\text{aandeel } vg + \text{aandeel } gk + \text{aandeel } sk)$
 - $\text{aandeel } gk_VEM\text{-gat} = \text{aandeel } gk / (\text{aandeel } vg + \text{aandeel } gk + \text{aandeel } sk)$
 - $\text{aandeel } sk_VEM\text{-gat} = \text{aandeel } sk / (\text{aandeel } vg + \text{aandeel } gk + \text{aandeel } sk)$
 - in deze formules is:
 - $\text{aandeel } vg = 1$
 - $\text{aandeel } gk = (\text{aandeel } vg / \text{aandeel } vg(\text{grasprod})) \times \text{aandeel } gk(2)$
 - $\text{aandeel } sk = (\text{aandeel } gk / \text{aandeel } gk(1)) \times \text{aandeel } sk(1)$
- e. Berekening vervoederde hoeveelheden vg, gk en sk door melkveestapel (in kVEM):
 - $kVEM_vg = \text{aandeel } vg_VEM\text{-gat} \times \text{VEM-gat}$
 - $kVEM_gk = \text{aandeel } gk_VEM\text{-gat} \times \text{VEM-gat}$
 - $kVEM_sk = \text{aandeel } sk_VEM\text{-gat} \times \text{VEM-gat}$

C. Indien $kVEM_vg$ volgens A kleiner is dan $kVEM_vg$ volgens B, dan dient de VEM-opname van vers gras, graskuil en snijmaïskuil volgens B te worden gevolgd. Anders volgt u de berekening volgens A.

¹⁴ Tamminga, S., F. Aarts, A. Bannink, O. Oenema & G.J. Monteny, 2004. Actualisering van geschatte N en P excreties door rundvee. Reeks Milieu en Landelijk gebied 25.

Formules voor berekening van opname van N en P uit voeders

Berekening N- en P-opname krachtvoer en ruwvoer	
Per voersoort, behalve voor vers gras, vermenigvuldigt u de hoeveelheid met het N-gehalte in het product. Dat levert de totale N-opname uit krachtvoer en aangevoerd ruwvoer. Idem voor P.	
Per voersoort, behalve voor vers weidegras, geldt:	
N-opname = g N/kg ds resp. kg product x vervoederde hoeveelheid in kg ds resp. kg product (kg) P-opname = g P/kg ds resp. kg product x vervoederde hoeveelheid in kg ds resp. kg product (kg)	
De hoeveelheid N en P in weidegras wordt berekend uit de hoeveelheid N en P per VEM ingekuuld gras. Dat gebeurt op basis van de gemiddelde verhouding van het N- of P-gehalte en de VEM-waarde van het ingekuilde gras dat is gewonnen in de zomer waarin de beweiding plaatsvindt en van percelen met vergelijkbare gras- en bemestingskwaliteit (zie ook uitgangspunt 5 van deze paragraaf). Daarom is uitgangspunt dat voor de berekening van de verhouding tussen het N- of P-gehalte en de VEM-waarde van weidegras wordt uitgegaan van graskuilen die minstens 130 g RE/kg ds (RE totaal, dus RE incl. N uit ammoniak) bevatten. Indien van de aanwezige graskuilen geen ervan voldoet aan dit criterium, dan wordt gerekend met de analyses van de aanwezige graskuilen.	
Weidegras:	N/VEM weidegras = 1,1 x N/VEM ingekuuld gras P/VEM weidegras = 1,05 x P/VEM ingekuuld gras
Zomerstalvoeding:	N/VEM zomerstalvoeding = 1,05 x N/VEM ingekuuld gras P/VEM zomerstalvoeding = 1,03 x P/VEM ingekuuld gras
Berekening totale N- en P-opname uit rantsoen	
N-opname totaal rantsoen = N-opname krachtvoer en ruwvoer excl. vers weidegras + N-opname vers weidegras (kg)	
P-opname totaal rantsoen = P-opname krachtvoer en ruwvoer excl. vers weidegras + N-opname vers weidegras (kg)	

2D Resultaat stap 2: stikstof- en fosforopname melkveestapel

Met dit resultaat heeft u de stikstof- en fosforopname van de melkveestapel berekend (in kg).

Stap 3: De vastlegging van stikstof en fosfor

3A Inleiding

In stap 2 heeft u de stikstof- en de fosforopname van de melkveestapel berekend. In de volgende stap stelt u vast hoeveel van deze opname wordt benut voor melkproductie en gewichtstoename.

3B Benodigde gegevens

Voor deze stap hoeft u geen extra gegevens te registreren.

3C Rekenmethode

Uitgangspunten

De vastlegging berekent u voor de hele melkveestapel: alle melkgevende en droogstaande koeien, plus het jongvee.

Hoeveel stikstof en fosfor uw melkveestapel vastlegt, hangt samen met de hoeveelheid melk die de dieren produceren, met de groei van de dieren, het aantal koeien en het aantal stuks jongvee. U kunt ervan uitgaan dat de verschillende veerassen stikstof en fosfor op dezelfde manier vastleggen. Dit betekent dat u hier geen onderscheid hoeft te maken tussen de lichaamssamenstelling van bijvoorbeeld een MRIJ-kalf en een Jersey-kalf.

Voor melkvee en jongvee dient u een aantal vastgestelde omrekenfactoren en forfaits toe te passen. Die zijn afkomstig uit wetenschappelijke studies¹⁵. In tabel 5 treft u een overzicht aan van deze factoren en forfaits, met de daarbij behorende afkortingen. Deze zijn in het daarop volgende overzicht met formules verwerkt. Tevens is in dat overzicht een kolom opgenomen met vereenvoudigde formules; daarin zijn al zoveel mogelijk de bekende factoren en uitgangspunten verrekend. Voor Nkalf bijvoorbeeld komt de vereenvoudigde formule als volgt tot stand:

$$((\text{GEW}_{\text{kalf}} \times \text{aantalkalf} \times \text{N}_{\text{gehkalf}}) / 1.000) \times \text{aantal melkkoeien} = ((\text{GEW} \times 0,073 \times 0,65 \times 29,4) / 1.000) \times \text{aantal melkkoeien} = \text{GEW} \times 0,00140 \times \text{aant. mk.}$$

Overigens is het beter om in rekenprogramma's niet met de vereenvoudigde formules te rekenen. Met de vereenvoudigde formules is er sprake van 'te vroege' afrondingen.

¹⁵ Kemme, P., J. Heeres-van der Tol, G. Smolders, H. Valk en J. van der Klis, 2005. Rapport 05/I00653, Schatting van de uitscheiding van N en P door diverse categoriën graasdieren.

Kemme, P., G. Smolders en J. van der Klis, 2005. Rapport 05/I01614, Schatting van de uitscheiding van N en P door paarden en pony's en ezels.

Tamminga, S., F. Aarts, A. Bannink, O. Oenema & G.J. Monteny, 2004. Actualisering van geschatte N en P excreties door rundvee. Reeks Milieu en Landelijk gebied 25.

Tabel 5. Uitgangspunten voor vastlegging van N en P in melkveestapel

Gewichten van categorieën melkveestapel		Afkorting
Gewicht volwassen melkkoe*	= GEW	GEW
Gewicht kalf (kg)**	= GEW x 44/600	GEWkalf
Gewicht pink (kg)**	= GEW x 320/600	GEWpink
Gewicht vaars (kg)**	= GEW x 530/600	GEWvaars
Vastlegging in melkkoeien		
Melkproductie		
Stikstof(N)gehalte in de melk (g/kg)	= eiwit% in melk x 10/6,38	
Fosfor(P)gehalte in de melk (g/kg)	= 0,97	
Dracht		
Aantal geboren kalveren per koe per kalenderjaar	= 0,65	aantalkalf
Stikstof(N)gehalte kalf (g/kg)	= 29,4	Ngehkalf
Fosfor(P)gehalte kalf (g/kg)	= 8,0	Pgehkalf
De gehalten voor het kalf betreffen de samenstelling bij de geboorte		
In groei van (melkgevende) vaarzen (vervanging)		
Aandeel vervanging per melkkoe	= 0,3625	aandvervang
Stikstof(N)gehalte vaars (g/kg)	= 23,1	Ngehvaars
Fosfor(P)gehalte vaars (g/kg)	= 7,4	Pgehvaars
Stikstof(N)gehalte koe (g/kg)	= 22,5	Ngehkoe
Fosfor(P)gehalte koe (g/kg)	= 7,4	Pgehkoe
Gehalten van vaarzen betreffen de samenstelling bij de eerste keer afkalven		
Vastlegging in jongvee		
Jongvee jonger dan een jaar		
Stikstof(N)gehalte kalf (g/kg)	= 29,4	Ngehkalf
Fosfor(P)gehalte kalf (g/kg)	= 8,0	Pgehkalf
Stikstof(N)gehalte pink (g/kg)	= 24,1	Ngehpink
Fosfor(P)gehalte pink (g/kg)	= 7,4	Pgehpink
Gehalten van pink betreffen de samenstelling op een leeftijd van 12 maanden		
Jongvee ouder dan een jaar		
Aantal geboren kalveren uit jongvee per kalenderjaar	= 0,63	aantalkalf1
Stikstof(N)gehalte kalf (g/kg)	= 29,4	Ngehkalf
Fosfor(P)gehalte kalf (g/kg)	= 8,0	Pgehkalf
Stikstof(N)gehalte pink (g/kg)	= 24,1	Ngehpink
Fosfor(P)gehalte pink (g/kg)	= 7,4	Pgehpink
Stikstof(N)gehalte vaars (g/kg)	= 23,1	Ngehvaars
Fosfor(P)gehalte vaars (g/kg)	= 7,4	Pgehvaars

* Het gemiddelde lichaamsgewicht van een volwassen melkkoe is afhankelijk van het ras: zie tabel 1.

** Voor 'overige rassen' (tabel 1) is het gemiddelde gewicht van een kalf (bij geboorte) 44 kg, van een pink (op eenjarige leeftijd) 320 kg en van een vaars (pink bij afkalven op leeftijd van circa 26 maanden) 530 kg.

Formules voor berekening vastlegging van N en P (in kg)*

Vastlegging in melkkoeien	Vereenvoudigde afgeronde formule
Tijdens melkproductie	
Nmelk = (totaal geleverde melk x (eiwitpercentage x 10/6,38)) / 1.000	totaal kg melk x eiwit% x 0,00157
Pmelk = (totaal geleverde melk x 0,97) / 1.000	totaal kg melk x 0,00097
Tijdens dracht	
GEWkalf = GEW x 44/600	GEW x 0,073
Nkalf = ((GEWkalf x aantalkalf** x Ngehkalf) / 1.000) x aantal melkkoeien	GEW x 0,00140 x aant. mk
Pkalf = ((GEWkalf x aantalkalf** x Pgehkalf) / 1.000) x aantal melkkoeien	GEW x 0,00038 x aant. mk
In groei van (melkgevende) vaarzen (vervanging)	
GEWvaars = GEW x 530/600	GEW x 0,883
Nvaars = (GEWvaars x aandervang x Ngehvaars**) / 1.000	GEW x 0,00740
Pvaars = (GEWvaars x aandervang x Pgehvaars**) / 1.000	GEW x 0,00237
Nkoe = (GEW x aandervang x Ngehkoe**) / 1.000	GEW x 0,00816
Pkoe = (GEW x aandervang x Pgehkoe**) / 1.000	GEW x 0,00268
Nvervanging = (Nkoe - Nvaars) x aantal melkkoeien	GEW x 0,00076 x aant. mk
Pvervanging = (Pkoe - Pvaars) x aantal melkkoeien	GEW x 0,00031 x aant. mk
Vastlegging in jongvee	
Jonger dan 1 jaar	
GEWpink = GEW x 320/600	GEW x 0,533
Nkalf1 = (GEWkalf x Ngehkalf***) / 1.000	GEW x 0,002156
Pkalf1 = (GEWkalf x Pgehkalf***) / 1.000	GEW x 0,000587
Npink = (GEWpink x Ngehpink***) / 1.000	GEW x 0,012853
Ppink = (GEWpink x Pgehpink***) / 1.000	GEW x 0,003945
Njv<1 = (Npink - Nkalf1) x gem. aantal stuks jongvee < 1jr	GEW x 0,01070 x gem. aant. st. jv < 1jr
Pjv<1 = (Ppink - Pkalf1) x gem. aantal stuks jongvee < 1jr	GEW x 0,00336 x gem. aant. st. jv < 1jr
Ouder dan 1 jaar	
Nkalf2 = (GEWkalf x aantalkalf1** x Ngehkalf***) / 1.000	GEW x 0,0013582
Pkalf2 = (GEWkalf x aantalkalf1** x Pgehkalf***) / 1.000	GEW x 0,0003695
Nvaars1 = (GEWvaars x Ngehvaars***) / 1.000	GEW x 0,020405
Pvaars1 = (GEWvaars x Pgehvaars***) / 1.000	GEW x 0,006537
Njv>1 = (Nkalf2 + Nvaars1 - Npink) x gem. aantal stuks jongvee > 1jr.	GEW x 0,0089099 x gem. aant. st. jv > 1jr.
Pjv>1 = (Pkalf2 + Pvaars1 - Ppink) x gem. aantal stuks jongvee > 1jr	GEW x 0,0029596 x gem. aant. st. jv > 1jr
Totale N- en P-vastlegging in melkveestapel	
Nvastlegging melkveestapel = Nmelk + Nkalf + Nvervanging + Njv<1 + Njv>1	
Pvastlegging melkveestapel = Pmelk + Pkalf + Pvervanging + Pjv<1 + Pjv>1	

* In tabel 5 staan de uitgangspunten voor de formules.

** Zie voor aantalkalf en aantalkalf1 tabel 5; aantalkalf = gemiddeld aantal geboren kalveren per jaar bij koeien; aantalkalf1 = gemiddeld aantal geboren kalveren per jaar uit jongvee.

*** Zie voor N- en P-gehalten van koe, vaars, pink en kalf tabel 5.

3D Resultaat stap 3: vastlegging van stikstof en fosfor in melkveestapel

Met stap 3 heeft u vastgesteld hoeveelheid stikstof en fosfor (in kg) uw melkveestapel vastlegt.

Stap 4: De stikstof- en de fosforexcretie van de melkveestapel

U kunt nu eenvoudig berekenen hoeveel N- en hoeveel P uw volledige melkveestapel bruto via de mest (inclusief de urine) uitscheidt:

N-excretie van uw melkveestapel = Stikstofopname van uw melkveestapel (uitkomst van stap 2) – Vastgelegde hoeveelheid stikstof door uw melkveestapel (uitkomst van stap 3)

P-excretie van uw melkveestapel = Fosforopname van uw melkveestapel (uitkomst van stap 2) – Vastgelegde hoeveelheid fosfor door uw melkveestapel (uitkomst van stap 3)

Stap 5: Gasvormige N-verliezen en mestproductiefactor melkveestapel

5A Inleiding

Een deel van de stikstofexcretie van de melkveestapel verdwijnt door vervluchtiging. In de vorm van gas verdwijnt deze stikstof in de atmosfeer. Met deze gasvormige stikstofverliezen houdt u rekening op basis van forfaits. U berekent de verhouding op basis forfaitaire normen. Deze verhouding is uw bedrijfsspecifieke mestproductiefactor.

5B Benodigde gegevens

Voor deze stap hoeft u geen extra gegevens te registreren.

5C Rekenmethode

Uitgangspunten

In stap 4 heeft u berekend wat de bruto excretie is, ofwel de excretie 'onder de staart'. Om de netto excretie te berekenen dient u rekening te houden met de gasvormige N-verliezen in de mest.

U heeft hiervoor de zogenoemde mestproductiefactor nodig. Die berekent u op basis van forfaitaire normen voor bruto excretie van stikstof (zie tabel 6) en voor de gasvormige verliezen van stikstof in de mest. Deze verliezen zijn afhankelijk van de wijze van huisvesting (op stro: grupstal of potstal, of niet op stro: ligboxenstal) en de diercategorie. Door de forfaitaire normen voor de gasvormige N-verliezen te verrekenen met de forfaitaire bruto N-excretie wordt de forfaitaire netto N-uitscheiding bekend (zie tabel 6). U dient voor de bepaling van de mestproductiefactor de forfaits in tabel 6 te vermenigvuldigen met het aantal dieren op uw bedrijf in de genoemde categorieën. Afhankelijk van de huisvesting moet daarbij per diercategorie voor de berekening van de hoeveelheid N in de mest ook rekening worden gehouden met het aandeel van de dieren dat drijfmest levert; het resterende deel levert dan vaste mest. Omdat de samenstelling van de veestapel en de huisvesting van het vee op elk bedrijf meestal anders is, krijgt elk bedrijf een 'bedrijfsspecifieke' mestproductiefactor.

Tabel 6. Forfaitaire bruto stikstofexcretie en forfaitaire netto hoeveelheid stikstof in de mest van melkveecategorieën (in kg per dier per jaar)

Diercategorie	N-excretie (bruto; kg/dier/jaar)	N in de mest (netto; kg/dier/jaar)	
		drijfmest	vaste mest
Melk- en kalfkoeien (inclusief nuchtere kalveren) (aant. mk)	136,7	120,6	109,5
Vrouwelijk jongvee, fokstieren en overig vleesvee jonger dan 1 jaar (aant. jv<1)	36,8	34,5	29,4
Vrouwelijk jongvee en overig vleesvee ouder dan 1 jaar en fokstieren van 1 tot 2 jaar (aant. jv>1)	78,9	73,9	63,1

De berekening van de mestproductiefactor verloopt in vier fasen:

1. Eerst legt u het gemiddelde aantal melkkoeien, stuks jongvee ouder dan één jaar en stuks jongvee jonger dan één jaar vast dat drijfmest (en vaste mest) levert (fase 5a). Daar er maar twee mogelijkheden zijn van type mest (drijfmest of vaste mest) is het aantal dieren met vaste mest bekend als het aantal dieren met drijfmest is berekend.
2. In fase 5b berekent u de forfaitaire netto N-excretie in de mest op basis van forfaits.
3. In fase 5c volgt de berekening van de forfaitaire bruto N-excretie van de veestapel, eveneens op basis van forfaits.
4. Ten slotte bepaalt u in fase 5d uw bedrijfsspecifieke mestproductiefactor door de forfaitaire netto N-excretie te delen door de bruto forfaitaire N-excretie. Dit cijfer is nodig bij het berekenen van de bedrijfsspecifieke excretie in stap 6.

Formules voor berekening bedrijfsspecifieke mestproductiefactor

Fase 5a		
Aandeel dieren met drijfmest (en met vaste mest)		
Algemeen: Aandeel dieren per diercat. vaste mest = 1 - aandeel dieren per diercat. drijfmest		
Aant. mk met drijfmest / Totale aant. mk	= aandeel mk drijfmest	
Aant. mk met vaste mest / Totale aant. mk	= aandeel mk vaste mest = 1 - aandeel mk drijfmest	
Aant. jv<1 met drijfmest / Totale aant. jv<1	= aandeel jv<1 drijfmest	
Aant. jv<1 met vaste mest / Totale aant. jv<1	= aandeel jv<1 vaste mest = 1 - aandeel jv<1 drijfmest	
Aant. jv>1 met drijfmest / Totale aant. jv>1	= aandeel jv>1 drijfmest	
Aant. jv>1 met vaste mest / Totale aant. jv>1	= aandeel jv>1 vaste mest = 1 - aandeel jv>1 drijfmest	
Fase 5b		
Forfaitaire hoeveelheid stikstof in de mest (netto N-excretie) melkveestapel		
Aant. mk x aandeel mk drijfmest x forfait N drijfmest mk (tabel 6)	= N drijfmest mk	+
Aant. mk x (1- aandeel mk drijfmest) x forfait N vaste mest mk (tabel 6)	= N vaste mest mk	+
Aant. jv<1 x aandeel jv<1 drijfmest x forfait N drijfmest jv<1 (tabel 6)	= N drijfmest jv<1	+
Aant. jv<1 x (1- aandeel jv<1 drijfmest) x forfait N vaste mest jv<1 (tabel 6)	= N vaste mest jv<1	+
Aant. jv>1 x aandeel jv>1 drijfmest x forfait N drijfmest jv>1 (tabel 6)	= N drijfmest jv>1	+
Aant. jv>1 x (1- aandeel jv>1 drijfmest) x forfait N vaste mest jv>1 (tabel 6)	= N vaste mest jv>1	+
Totale forfaitaire hoeveelheid N in de mest (netto N-excretie) melkveestapel		=
Fase 5c		
Forfaitaire bruto N-excretie melkveestapel		
Aant. mk x forfait bruto N-excretie mk (tabel 6)	= N-excretie mk	+
Aant. jv<1 x forfait bruto N-excretie jv<1 (tabel 6)	= N-excretie jv<1	+
Aant. jv>1 x forfait bruto N-excretie jv>1 (tabel 6)	= N-excretie jv>1	+
Totale forfaitaire bruto N-excretie melkveestapel		=
Fase 5d		
Bedrijfsspecifieke mestproductiefactor		
Forfaitaire N in de mest (netto excretie) melkveestapel / forfaitaire bruto N-excretie melkveestapel		

5D Resultaat stap 5: Bedrijfsspecifieke mestproductiefactor melkveestapel

De uitkomst van stap 5 is uw bedrijfsspecifieke mestproductiefactor (fase 5d).

Stap 6: De productie van stikstof en fosfaat via de mest van de melkveestapel

De berekening van de netto hoeveelheid stikstof in de mest (inclusief de urine) van uw melkveestapel (in kg) is een vermenigvuldiging van de excretie (berekend in stap 4) met de mestproductiefactor uit stap 5.

Netto hoeveelheid stikstof (kg) in de mest van uw melkveestapel =
Stikstofexcretie (uitkomst van stap 4) x mestproductiefactor (uitkomst van stap 5)

Fosfaat vervluchtigt niet. U moet nu alleen nog de fosfor (P; de gebruikelijke eenheid in voedermiddelen) omrekenen naar fosfaat (P_2O_5 ; de gebruikelijke eenheid in meststoffen). Eén kg fosfor komt overeen met 2,29 kg fosfaat. De totale hoeveelheid fosfaat in de mest van uw melkveestapel berekent u dus door de fosforexcretie van stap 4 te vermenigvuldigen met de factor 2,29.

Hoeveelheid fosfaat (kg) in de mest van uw melkveestapel =
Fosforexcretie (uitkomst van stap 4) x 2,29

Met deze stap heeft u berekend hoe groot de productie van stikstof en fosfaat via de mest van uw melkveestapel (melkkoeien en bijbehorend jongvee) is. Die productie is dus de bedrijfsspecifieke excretie van stikstof en fosfaat (via mest) van het melkveedeel van uw veestapel. Er kunnen tevens andere graasdieren, bijvoorbeeld schapen en paarden, op uw bedrijf zijn. Dan zult u voor de totale bedrijfsspecifieke excretie van stikstof en fosfaat (via mest) van al uw graasdieren, ook de (forfaitaire) excretie van de overige op uw bedrijf aanwezige graasdieren moeten berekenen. Vervolgens dient u de berekende excretie van de overige graasdieren op te tellen bij de berekende excretie van het melkveedeel om de totale bedrijfsspecifieke excretie te berekenen.

Bijlage 1. Protocol voor bemonstering en registratie van voeders

Melkveehouders kunnen volgens de regelgeving in het mestbeleid dat vanaf 1 januari 2006 van kracht is, afwijken van de excretieforfaits voor melkvee die in de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet zijn opgenomen. Veehouders kunnen dit alleen doen als ze dat via een nauwkeurige berekening met juiste gegevens aantonen. In de “Handreiking bedrijfsspecifieke excretie melkvee” (Handreiking) staat welke gegevens nodig zijn en welke rekenmethode dient te worden gevolgd.

Om de bedrijfsspecifieke excretie te kunnen toepassen in plaats van de forfaitaire excretie moet bekend zijn hoeveel ruwvoer en krachtvoer jaarlijks wordt gewonnen op het bedrijf en/of wordt aangekocht. Met dit protocol kan de kwaliteit en de kwantiteit van de op het melkveebedrijf geteelde (ruw)voeders worden vastgesteld.

Bemonstering van het (ruw)voer is in het kader van de Handreiking nodig voor het vaststellen van het gehalte aan droge stof (ds), de voederwaarde voor energie (VEM) per kg ds, de hoeveelheid stikstof (N) per kg ds en de hoeveelheid fosfor (P) per kg ds. Om de totale hoeveelheden hiervan te kunnen berekenen is het nodig om vier onderdelen toe te lichten:

- A. Hoe een representatief monster nemen van opgeslagen ruwvoer. Dit is van belang voor een betrouwbare schatting van de kwaliteit van het (ruw)voer.
- B. Hoe het gehalte aan ds, VEM, N en P in het monster bepalen. Dit zijn de kwaliteitswaarden die in het kader van de Handreiking moeten worden vastgesteld.
- C. Hoe de hoeveelheid opgeslagen (ruw)voeder bepalen (in kilogrammen droge stof). Deze kwantiteitsbepaling is in combinatie met de kwaliteitsbepaling van belang voor het vaststellen van de input in de dieren en vervolgens voor de bepaling van de bedrijfsspecifieke excretie van het melkvee.
- D. Hoe de plaats bepalen. Ten behoeve van het verbruik per jaar en de controle dienen de opslagen van ruwvoer goed te lokaliseren te zijn.

Deze bijlage gaat uit van voer dat op het bedrijf wordt geproduceerd en geconsumeerd. Van de gegeven aanwijzingen is direct af te leiden hoe moet worden gehandeld in geval van verkoop van zelfgeproduceerd voer. Bijvoorbeeld:

- wordt geproduceerd voer direct bij de oogst verkocht, dan hoeft het in dit kader niet te worden bemonsterd;
- wordt voer dat ingekuild en bemonsterd is verkocht, dan moet volume c.q. gewicht van de verkochte hoeveelheid worden bepaald, om het eigen verbruik hiervoor te kunnen corrigeren.

A. Hoe een representatief monster nemen van opgeslagen ruwvoer

In het kader van de Handreiking is het noodzakelijk van het ruwvoer dat op eigen bedrijf is geteeld en wordt vervoerd de kwaliteit vast te stellen. Dat geldt ook voor krachtvoerders van eigen bedrijf. Van aangevoerde ruwvoerders en krachtvoerders waarvan de hoeveelheid en de kwaliteit bij aanvoer bekend is, hoeft niet opnieuw de kwaliteit te worden vastgesteld. Van aangevoerde voeders waarvan dat niet bekend is, dient de kwaliteit en hoeveelheid te worden bepaald.

Op het bedrijf kunnen verschillende situaties voorkomen bij de opslag van (ruw)voerders:

- 1) Kuilen bestaande uit één homogene partij;
- 2) Kuilen waarbij meerdere partijen over elkaar zijn ingekuild;
- 3) Kuilen waarbij meerdere partijen tegen elkaar zijn ingekuild;
- 4) Kleine kuilen;
- 5) Mengkuilen;
- 6) Torensilo waarbij meerdere partijen op elkaar zijn ingekuild;
- 7) Balen: gesealde balen met ingekuild materiaal of hooibalen;
- 8) Los gestort hooi;
- 9) Krachtvoeder(s) van eigen bedrijf. Voor aangekochte krachtvoerders is uitgangspunt dat bij de levering de voor de Handreiking benodigde kwantiteit (kg product) en de kwaliteit (ds-gehalte, VEM, N en P) worden meegeleverd.

In het vervolg wordt dit verder uitgewerkt. Daarbij worden de meest gangbare (ruw)voerders die op het melkveebedrijf worden ingekuild (of in opslag bewaard) benoemd. Voor een ander (niet vermeld) product geldt dat dit naar gelang de wijze van bewaring of de aard van het voeder onder één van de bovenstaande situaties kan worden ingedeeld.

Algemeen rond bemonstering

De bemonstering dient te worden gedaan door medewerkers van een laboratorium dat is geaccrediteerd voor het analyseren van (ruw)voeders (GMP-erkenning en toepassing van KDLL-voorwaarden).

Wanneer gesproken wordt over kuil dan wordt hiermee een bepaalde hoeveelheid ruwvoeder bedoeld die als één partij luchtdicht (met plasticfolie) is afgesloten. Het gaat om één van de volgende ruwvoerders: gras, klaver, geheleplantensilage (GPS), snijmaïs of luzerne.

Bij bemonstering dient een kuil voldoende geconserveerd te zijn, dat wil zeggen dat deze 'koud' moet zijn: maximaal 5 graden C warmer dan de temperatuur op het moment van inkuilen. In de regel is een vochtige (onder 35% droge stof), eiwitarme (tot 100 g ruw eiwit per kg ds) kuil, zoals een snijmaïskuil, na 14 dagen 'koud'. Bij drogere en eiwitrijkere kuilen, als graskuilen, dient minimaal 4 weken te worden gewacht vanaf het moment van inkuilen.

Verwijder voor bemonstering zand, banden en/of dekkleden (ook wel geduid met de term beschermkleden). Maak het plastic goed schoon voor gestart wordt met bemonsteren.

Bemonster op de aangegeven plaatsen behorende bij het type afdekking. Neem bij oneffen oppervlakten de hoogste plekken van de kuil. Gebruik boormateriaal dat in staat is van boven tot beneden de kuil te doorboren zodat een representatieve boorkolom uit de kuil genomen wordt.

Beoordeel het boorsel en verwijder zichtbaar afwijkend materiaal zoals grondkluiten (grondproppen). Meng de uit verschillende boringen van een partij verkregen monsters en berg het mengmonster op in een gewaszak en sluit deze luchtarm af. Vermeld op de monsterzak de klant, de partij en de naam van de monsternemer. Vervoer en bewaar de monsters droog, donker en koel (onder 10 graden C) tot het moment van analyse. Indien de bewaar temperatuur 10 graden C of hoger is, dan dient binnen 24 uur de analyse plaats te vinden.

Plak de boorgaten in de diverse plastic- en afdekfolies af volgens procedures die gebruikelijk zijn bij bemonstering voor voederwaardeonderzoek.

Wanneer boven op de kuil en direct onder het afdekplastic een bijproduct is ingekuild (bijvoorbeeld bierbostel of perspulp) dan dient het bijproduct te worden verwijderd uit het boorsel.

Wanneer bijproducten niet over maar door de kuil zijn gemengd (bijvoorbeeld bietenperspulp door de snijmaïs) dan dienen de zichtbare delen van het bijproduct (in dit voorbeeld perspulp) uit het boorsel te worden verwijderd. Door de bijproducten te verwijderen kan zo goed mogelijk de kwaliteit (VEM, N en P) van het ruwvoer worden geschat. De hoeveelheid en de kwaliteit van het bijproduct (ds, VEM, N en P) zijn bekend, omdat de leverancier ervan daarvan de gegevens aanlevert. Bij de hoeveelheidsbepaling van de kuil dient te worden gecorrigeerd voor de verwerkte hoeveelheid bijproduct. Aan het gebruik van mengkuilen in het kader van de Handreiking zijn beperkingen gesteld: zie onderdeel 5) van deel A van het protocol.

1) Kuilen bestaande uit één homogene partij

Er is sprake van een homogene kuil wanneer de kuil in één keer wordt gemaakt en bestaat uit één voersoort. Het materiaal kan van verschillende percelen komen maar wordt in één of maximaal twee dagen gemaakt. Voorbeelden hiervan zijn graskuilen die gemaakt worden van één maaisel (percelen die binnen een periode van maximaal twee aansluitende dagen zijn gemaaid) en snijmaïskuilen.

Bemonsteren van de homogene kuil

Nr.	Afdekking kuil	Samenstelling kuil	Bemonsteren op:
1	Folie al of niet met zand bedekt	lager dan 2 meter.	1) 20% van de lengte en 35 % van de breedte 2) 50% van de lengte en 50 % van de breedte 3) 80% van de lengte en 65 % van de breedte (drie bemonsteringen samenvoegen tot één monster)
2	Folie al of niet met zand bedekt	hoger dan 2 meter.	1) 30% van de lengte en 35 % van de breedte 2) 70% van de lengte en 65 % van de breedte (twee bemonsteringen samenvoegen tot één monster)
3	Dekkleden	lager dan 2 meter.	de scheidingsplaatsen van de aanwezige dekkleden en in aanwezige bemonsteringsgaten. (drie bemonsteringen samenvoegen tot één monster)
4	Dekkleden	hoger dan 2 meter.	de scheidingsplaatsen van de aanwezige dekkleden en in aanwezige bemonsteringsgaten. (twee bemonsteringen samenvoegen tot één monster)

2) Kuilen waarbij meerdere partijen over elkaar zijn ingekuuld

Deze kuilen komen tot stand wanneer de kuil, bestaande uit één voersoort, in meerdere keren wordt gemaakt. Maaimomenten zijn verschillend (intervallen zijn meer dan 2 dagen). Het kuilplastic wordt volledig van de kuil afgehaald en het materiaal van de verschillende maaimomenten wordt over elkaar ingekuuld (volledig van voor tot achter). Voorbeelden hiervan zijn graskuilen die gemaakt worden van eerste, tweede en derde snede.

Bemonsteren van een kuil bestaande uit over elkaar gekuilde partijen van dezelfde voersoort

Nr.	Afdekking kuil	Samenstelling kuil	Bemonsteren op:
1	Folie al of niet met zand bedekt	lager dan 2 meter.	1) 20% van de lengte en 35 % van de breedte 2) 50% van de lengte en 50 % van de breedte 3) 80% van de lengte en 65 % van de breedte (3 bemonsteringen samenvoegen tot 1 monster)
2	Folie al of niet met zand bedekt	hoger dan 2 meter.	1) 30% van de lengte en 35 % van de breedte 2) 70% van de lengte en 65 % van de breedte (twee bemonsteringen samenvoegen tot één monster)
3	Dekkleden	lager dan 2 meter.	de scheidingsplaatsen van de aanwezige dekkleden en in aanwezige bemonsteringsgaten. (drie bemonsteringen samenvoegen tot één monster)
4	Dekkleden	hoger dan 2 meter.	de scheidingsplaatsen van de aanwezige dekkleden en in aanwezige bemonsteringsgaten. (twee bemonsteringen samenvoegen tot één monster)

3) Kuilen waarbij meerdere partijen tegen elkaar zijn ingekuuld

Deze kuilen komen tot stand wanneer de kuil, bestaande uit één voersoort, in meerdere keren wordt gemaakt. Maaimomenten zijn verschillend. Het kuilplastic wordt gedeeltelijk van de kuil afgehaald en het materiaal van de verschillende maaimomenten wordt tegen elkaar ingekuuld. Voorbeelden hiervan zijn graskuilen die gemaakt worden van eerste, tweede en derde snede.

Bemonsteren van de kuil bestaande uit tegen elkaar gekuilde partijen is anders dan de voorgaande 2 situaties. Van deze inkuilmethode is slecht te achterhalen hoe groot de partijen in de kuil zijn en waar ze liggen. Bij deze wijze van inkuilen moet over worden gegaan op zogenaamde blokbemonstering (de kuil wordt voor de bemonstering in “blokken” of afgebakende

gedeelten verdeeld). In eerste instantie dient bij de verdeling van de blokgrootte te worden uitgegaan van hetgeen de melkveehouder aangeeft betreffende het aantal maaimomenten en de omvang van het materiaal, dus waar volgens de melkveehouder de scheiding(en) tussen de verschillende partijen zich bevinden. Indien dat niet (meer) bekend is dan wordt een dergelijke kuil opgedeeld in blokken of gedeelten van 8 meter. Per blok moet worden bemonsterd. Zo kan bijvoorbeeld een kuil van 25 meter worden opgedeeld in drie blokken; per blok wordt dan bemonstering toegepast.

Bemonsteren van een kuil met tegen elkaar ingekuilde partijen

Nr.	Afdekking kuil	Blokbemonstering	Bemonsteren per blok:
1	Folie al of niet met zand bedekt	lager dan 2 meter.	1) 20% van de lengte en 35 % van de breedte 2) 50% van de lengte en 50 % van de breedte 3) 80% van de lengte en 65 % van de breedte (drie bemonsteringen samenvoegen tot één monster)
2	Folie al of niet met zand bedekt	hoger dan 2 meter.	1) 30% van de lengte en 35 % van de breedte 2) 70% van de lengte en 65 % van de breedte (twee bemonsteringen samenvoegen tot één monster)
3	Dekkleden	lager dan 2 meter.	de scheidingsplaatsen van de aanwezige dekkleden en in aanwezige bemonsteringsgaten. (drie bemonsteringen samenvoegen tot één monster)
4	Dekkleden	hoger dan 2 meter.	de scheidingsplaatsen van de aanwezige dekkleden en in aanwezige bemonsteringsgaten. (twee bemonsteringen samenvoegen tot één monster)

4) Kleine kuilen

Het is toegestaan om het analyseresultaat van een grote kuil ook van toepassing te verklaren op een kleine kuil met dezelfde voersoort. Daarbij gelden de volgende voorwaarden:

- Voor de kleine kuil wordt het analyseresultaat gebruikt van de grote kuil met de meest nabijgelegen oogstdatum (er is dus geen vrije keuze in het koppelen van kuilen).
- De kleine kuil omvat maximaal 50 m³ en is maximaal 10% van het totaal (dus max. 10% van de optelsom van kleine kuil en grote kuil).

Daarnaast is het mogelijk twee kleine graskuilen van elk maximaal 50 m³ die in een bepaald jaar in de nazomer (vanaf eind augustus) of daarna zijn gewonnen en ingekuild als één kuil te beschouwen voor de bemonstering om de voederwaarde te bepalen.

5) Mengkuilen¹⁶

Een mengkuil is een kuil waarin minstens twee voersoorten met elkaar zijn ingekuild. Van een 'mengkuil' kunnen niet altijd de voederwaarde (VEM, RE, N en/of P) en de dichtheid (via partijmeting) betrouwbaar worden berekend. In onderstaande punten staat welke situaties er kunnen zijn en hoe u daarmee moet omgaan in het kader van deze Handreiking:

- Een ingekuild hoofdproduct (bijv. snijmaïs) dat een ander voedermiddel, het bijproduct, als afdeklaag en/of onderlaag bevat (bijv. aardappelpersvezel), wordt niet gezien als een mengkuil. Van beide producten kunnen aparte monsters worden genomen voor de voederwaardeanalyse. Daarnaast kan van het hoofdproduct de dichtheid worden berekend. Wel dient in een dergelijke situatie bekend te zijn hoeveel bijproduct in de kuil is opgenomen.
- Van een ingekuild product dat bestaat uit over elkaar heen gekuilde lagen van twee of meer verschillende soorten ruwvoerders (zoals snijmaïs en gras) kan onvoldoende nauwkeurig de dichtheid en de gemiddelde voederwaarde worden berekend. Daarom kan de Handreiking niet worden gebruikt als een dergelijk product deel uitmaakt van het rantsoen van de melkveestapel. Een uitzondering vormt een kuil die bestaat uit een 'mengsel' van twee of

¹⁶Mengkuilen waarvan in 2008 door een erkend laboratorium monsters zijn genomen voor de voederwaarde, kunnen in 2009 worden toegepast in de Handreiking. Indien er nog geen partijmeting heeft plaatsgevonden, dan dient dat nog wel te gebeuren door een erkend laboratorium, tenzij van alle producten in de mengkuil formulieren met daarop de (via weging bepaalde) hoeveelheden van de afzonderlijke producten in de administratie aanwezig zijn.

meer verschillende soorten ruwvoerders van het eigen bedrijf, waarvan voor elk van de afzonderlijke ingekuilde ruwvoerders volgens dit protocol voederwaardeanalyses en partijmetingen voor de bepaling van de hoeveelheden bestaan; één van de ruwvoerders mag bestaan uit aangekochte ingekuilde snijmaïs waarbij een voederwaardeanalyse en partijmeting (of hoeveelheidsbepaling) volgens dit protocol is.

- c. Bij toepassing van gemengde producten, mengkuilen, op het bedrijf kan deze Handreiking niet worden toegepast. Uitzonderingen daarop zijn:
- Een mengkuil die bestaat uit één ruwvoeder dat op drogestofbasis minimaal 90% van het mengsel uitmaakt en voor het overige bestaat uit (vochtrijk(e)) krachtvoeder(s), die niet of nauwelijks is (zijn) terug te vinden in het mengsel. De (kleine hoeveelheid) bestanddelen van het bijproduct worden meegenomen in de voederwaardebepaling, die gebeurt op basis van het hoofdproduct. In een dergelijke situatie mag dit aangevoerde (vochtrijke) krachtvoer niet apart worden opgenomen in de lijst met aangevoerde voeders. Voor de bemonstering geldt het protocol voor een homogene kuil.
 - Een mengkuil die bestaat uit één ruwvoeder dat op drogestofbasis minimaal 80% van het mengsel uitmaakt en voor het overige bestaat uit één (vochtrijk) krachtvoeder dat is bijgemengd en als zodanig nog herkenbaar is terug te vinden in het mengsel. Dan kunnen na bemonstering de bestanddelen van dit bijmengsel (zo goed mogelijk) worden verwijderd en worden uitgesloten van de voederwaardeanalyse van het hoofdproduct. Van het bijmengsel dient bekend te zijn hoeveel ervan in de kuil is bijgemengd en wat de voederwaarde ervan is. Deze gegevens dienen zodanig in de administratie van de Handreiking te zijn opgenomen dat er geen sprake is van 'dubbeltelling'. Wel dient in een dergelijke situatie het drogestofgehalte van het totale boormonster (dus voordat het bijproduct eruit is gehaald) te worden bepaald om tot een goede dichtheidsbepaling te komen. Voor de bemonstering is het protocol voor een homogene kuil uitgangspunt.

6) Torensilo waarin meerdere partijen op elkaar zijn ingekuild

Het is (wettelijk) niet toegestaan dat een derde zich in een torensilo begeeft om een monster te nemen van het daarin ingekuilde materiaal. Het is ook niet mogelijk van het materiaal in een gevulde (maar ook voor een kwart gevulde) torensilo een representatief monster te nemen. Het materiaal kan alleen worden bemonsterd bij het uithalen (lossen) van het materiaal. Door elke vier weken een representatief monster van het geloste materiaal per te lossen silo te laten nemen kan een redelijk beeld ontstaan van de kwaliteit. (Zie voor de problematiek van de hoeveelheidsbepaling ook C.)

7) Gesealde balen of hooibalen

Bij deze manier van bewaren moet per maaimoment een partij worden aangelegd. Per partij moet bemonsterd worden. Bemonsteren van de partij kan door acht tot tien balen aselekt aan te boren en de boor door te drukken tot de kern van de baal. Het boorsel mag weer samengevoegd worden tot één monster. Kleine partijen gras die in een bepaald jaar in de nazomer (vanaf eind augustus) of later zijn geoogst en zijn opgeslagen in gesealde balen mogen samengevoegd worden tot één partij.

8) Los gestort hooi (hooiberg/zolder)

Bij deze manier van bewaren moet per maaimoment een partij worden aangelegd. Per partij moet bemonsterd worden. Het bemonsteren van de partij kan door vier tot vijf aselekt boringen uit te voeren. Het boorsel mag weer samengevoegd worden tot één monster.

9) Krachtvoer(grondstoffen) van het eigen bedrijf

Te denken valt aan eigen granen, Corn Cob Mix (CCM), korrelmaïs, voederbieten, enz. Deze producten worden in één moment geoogst en bewaard. Dit kan los gestort zijn of ingekuild. Daar deze producten doorgaans een vrij constante voederkwaliteit hebben, worden normale partijen niet bemonsterd en geanalyseerd en wordt van gemiddelden (bekende tabelwaarden, waar mogelijk gebaseerd op de Veevoedertabel van het CVB) uitgegaan voor ds, VEM, N en P. Als dit materiaal echter om de één of andere reden afwijkt van een normale partij dan kan de werkwijze voor een homogene kuil (1) dan wel voor los gestort hooi worden toegepast (8).

B. Hoe ds, VEM, N en P in het monster onderzoeken

In het monster¹⁷ dienen minimaal de volgende bepalingen te worden uitgevoerd: g ds/kg product, VEM/kg ds, g N/kg ds en g P/kg ds.

Uitgangspunt

Algemeen uitgangspunt voor de analyse van de monsters is dat de laboratoria die in het kader van dit protocol de monsternamen uitvoeren, beschikken over een GMP-certificaat en/of een accreditatie volgens ISO 17025. Laboratoria verplichten zich de hoeveelheden VEM, N en P per kg droge stof te vermelden op het uitslagformulier van deze monsters.

g ds/kg product

Bepaal het drogestofgehalte met de daarvoor gebruikelijke methode in het voederwaarderingsonderzoek.

VEM per kg ds

Bereken de waarde aan de hand van de formules zoals beschreven in de meest recente Veevoedertabel en Handleiding voederwaardeberekening ruwvoerders, of tussentijds aanvullingen daarop, van CVB.

g N per kg ds

Voor de voederwaarde van alle producten wordt het aandeel totaal ruw eiwit (RE-totaal) in g per kg droge stof bepaald. Door dit getal te delen door 6,25 is het N-gehalte in g per kg droge stof verkregen. Het gebruikelijke RE-gehalte dat in Nederland wordt gebruikt om het eiwitgehalte te duiden, wordt berekend uit het gemeten N-gehalte exclusief de N uit ammoniak (NH₃). Het aandeel RE-totaal is dus het aandeel (gebruikelijk) RE plus het deel van de RE dat uit de N in ammoniak (NH₃) kan worden berekend (door dit N-gehalte te vermenigvuldigen met 6,25). Indien het N-gehalte niet is vermeld en alleen het ruweiwitgehalte volgens de in Nederland gebruikelijke methode is vermeld, dat wil dus zeggen exclusief de ammoniakfractie (NH₃-fractie), dan dient onderstaande formule te worden gebruikt om het N-gehalte te berekenen:

$$\begin{aligned} \text{g RE-totaal} &= \text{g RE} * 100 / (100 - \text{ammoniakfractie}(\%)) \quad (\text{neem g RE per kg ds}) \\ \text{g N / kg ds} &= \text{g RE-totaal} / 6,25 \end{aligned}$$

g P per kg ds

Van alle bemonsterde partijen dient het fosforgehalte bepaald te worden.

C. Hoe de hoeveelheid opgeslagen voer bepalen

Van alle geconserveerde voersoorten moet in alle gevallen de opgeslagen hoeveelheid worden bepaald. Van alle gras- en snijmaïskuilen dient een partijmeting plaats te vinden. Een uitzondering is er voor aangekochte partijen ingekuild materiaal waarvan al bekend is hoeveel droge stof er in dit materiaal aanwezig is.

Om de hoeveelheid opgeslagen voer te bepalen dienen vier stappen te worden gezet:

1. Relevante gegevens vastleggen;
2. Bepalen van het volume;
3. Bepalen van de dichtheid;
4. Berekenen van de hoeveelheid droge stof.

¹⁷ Voor een monster afkomstig van een kuil met verschillende soorten voeders die met elkaar zijn ingekuild, gelden aparte richtlijnen: zie ook onderdeel 5) (Mengkuilen) van deel A van dit protocol.

1. Relevante gegevens vastleggen

Voor een zo nauwkeurig mogelijke hoeveelheidsbepaling is het nodig een aantal gegevens ter beschikking te hebben. Ze zijn medebepalend in de berekening die moet worden uitgevoerd. Het gaat om de volgende gegevens:

- a. Gewas:
 - eventueel bijproduct dat erbij is ingekuild en de hoeveelheid ervan: alleen deklaag of erdoor gemengd (zie voor mengkuilen onderdeel 5) van deel A van dit protocol);
- b. Gewassenmerken:
 - stengeligheid en grofheid bij het maaien, hetgeen onder andere van het gehalte aan ruwe celstof kan worden afgeleid;
 - ds-gehalte van het opgeslagen materiaal;
- c. Gebruikte technieken bij oogsten:
 - hakselen;
 - opraapwagen: ≤ 10 messen of > 10 messen;
 - type (en merk) pakkenpers;
- d. Wijze van verdichten bij inkuilen (aanrijden):
 - gewicht van machine(s);
 - hoeveelheid product die per uur wordt ingekuild;
- e. Vorm van opslag:
 - sleufsilos;
 - rijkuil;
 - torensilos;
 - los gestort;
- f. Afmetingen van de opslag:
 - hoogte van het opgeslagen materiaal en bij een sleufsilos ook de hoogte van de wanden;
 - breedte;
 - lengte (in tegenstelling tot de hoogte en de breedte is de lengte niet van invloed op de dichtheid van het ingekuilde product, wel voor de berekening van de hoeveelheid product in de kuil);
- g. Afdekkingsmateriaal (naast plasticfolie):
 - grond;
 - bijproduct;
 - dek- of beschermkleed;
 - autobanden.

2. Bepalen van het volume

Bij het bepalen van het volume wordt onderscheid gemaakt tussen kuilen, torensilos, gesealde balen en los gestort voer

- a. Bepaal de inhoud van een kuil volgens de formule lengte x breedte x hoogte:
 - De lengte is de gemiddelde lengtemaat. Verkort het aflopende gedeelte bij een rijkuil of sleufsilos zodanig, dat dit 'omgeslagen' gedeelte boven op het niet-omgeslagen gedeelte even hoog is als de gemiddelde hoogte van de kuil;
 - De breedte is de gemiddelde breedtemaat. Meet de breedte op de helft van de hoogte van de kuil. Bij kuilen die onregelmatig zijn opgezet, moet de breedte op meerdere plaatsen gemeten worden om de representatief de gemiddelde breedte vast te stellen. Neem bij sleufsilos de afstand tussen de zijwanden;
 - De hoogte is de gemiddelde hoogtemaat. Hiervoor kan het gemiddelde van de boringen gebruikt worden, mits dit representatief is. Meet per boring met de meetstok de hoogte voor de hoogtemaat;
- b. Bepaal de inhoud van een torensilos met de formule hoogte x πr^2 (straal, afgekort met r): $h \times \pi r^2$ (π staat voor het getal $\pi = 3,1416$). In de praktijk kan de monsternemer de hoogte niet bepalen, omdat het deze niet is toegestaan in de torensilos te klimmen;
- c. Bepaal de inhoud van een partij balen door het aantal balen te tellen. En vermenigvuldig dan het aantal met het gemiddelde gewicht per baal (verschilt per type / merk balenpers);
- d. Bepaal de inhoud van los gestort (ruw)voer:
 - bij een rechthoekige opslag volgens de formule lengte x breedte x hoogte;
 - bij een cilindervormige opslag met de formule hoogte x πr^2 ($h \times \pi r^2$; zie bij torensilos).

3. Bepalen van de dichtheid in kilogrammen droge stof per m³
- Voor het bepalen van de dichtheid van kuil en hooi, uitgedrukt in kg ds/m³, wordt uitgegaan van de richtlijnen die daarvoor staan in het Handboek Melkveehouderij 2006 (Animal Science Group (ASG) te Lelystad). De gegevens die onder 1 (Relevante gegevens) staan zijn nodig om een zo nauwkeurig mogelijke schatting van de dichtheid te maken. Uit nader onderzoek van ASG en BLGG is inmiddels gebleken dat gras- en snijmaïskuilen in de praktijk een grotere dichtheid hebben dan het Handboek veronderstelt. Daarom vermenigvuldigt u de waarden voor de dichtheid uit het Handboek met de volgende correctiefactoren:
- voor ingekuild gras: 110%;
 - voor ingekuilde snijmaïs: 120%.

Bij het berekenen van de dichtheid van een mengkuil, dient rekening te worden gehouden met de gemiddelde dichtheid van het bijproduct dat wordt bijgemengd. Die staan eveneens vermeld in het Handboek Melkveehouderij 2006. Voor de berekening van de dichtheid van een mengkuil en voor de berekening van de hoeveelheid droge stof van het hoofdproduct gelden onderstaande richtlijnen¹⁸:

- In geval van een mengkuil met maximaal 10% inmenging (op drogestofbasis):
 - wordt voor de berekening van de dichtheid geen rekening gehouden met het ingemengde bijproduct. De dichtheid wordt berekend op basis van de richtlijnen voor het hoofdproduct (graskuil of snijmaïskuil);
 - dient op het analyseresultaat te staan dat het een mengkuil betreft en hoeveel droge stof van het hoofdproduct en van het bijproduct in deze mengkuil aanwezig is.. De hoeveelheid droge stof hoofdproduct wordt berekend door de totale hoeveelheid droge stof in de kuil te berekenen en vervolgens de (bekende) hoeveelheid droge stof bijproduct er af te trekken.
 - Op het analyseresultaat van deze mengkuil dient duidelijk te zijn dat het gaat om een mengkuil en moet de hoeveelheid droge stof van het hoofdproduct en van het bijproduct worden vermeld.
- In geval van een mengkuil waarin tot 20% (op drogestofbasis) is bijgemengd en deze bestanddelen nog terug te vinden zijn in het mengsel, wordt op basis van de bekende gegevens van de hoeveelheid ingemengd bijproduct en de dichtheid van dit bijproduct en die van het hoofdproduct op basis van het Handboek Melkveehouderij 2006 de hoeveelheid hoofdproduct bepaald. De volgende richtlijnen gelden hierbij:
 - Bereken op basis van de norm voor de dichtheid van het bijproduct (zie Handboek Melkveehouderij 2006) de inhoud (in m³) die het ingekuilde bijproduct zou hebben als het apart was ingekuild;
 - Trek de berekende inhoud van het bijproduct af van de totale inhoud van de kuil (die is opgemeten). Dan heeft u de totale inhoud van het hoofdproduct als dat apart was ingekuild (inhoud steeds in m³);
 - Leidt op basis van de afmetingen van de dichtheid van de totale kuil en ervan uitgaande dat de kuil in z'n geheel uit hoofdproduct bestaat, de dichtheid van de mengkuil af (zie Handboek Melkveehouderij 2006 en bij graskuil of snijmaïskuil rekening houdend met bovenstaande correctiefactoren);
 - Bereken vervolgens de totale hoeveelheid droge stof hoofdproduct in de mengkuil door de berekende inhoud van het hoofdproduct (alsof het apart was ingekuild) te vermenigvuldigen met de (afgeleide) dichtheid van de kuil;
 - Op het analyseresultaat moet duidelijk zijn dat het om een mengkuil gaat en dient de totale hoeveelheid droge stof van het hoofdproduct en van het bijproduct te worden vermeld.

Het soortelijk gewicht van los gestort voer kan worden bepaald op het bedrijf door een hoeveelheid van ten minste 10 liter te wegen op een geijkte weegschaal.

4. Berekenen van de hoeveelheid droge stof in de kuil
- De laatste stap is het berekenen van de hoeveelheid droge stof die zich in de opslag bevindt. Daarvoor geldt de formule:
- berekend volume (m³) x berekende dichtheid (kg ds/m³).

¹⁸ Zie ook de voetnoot bij onderdeel 5) (Mengkuilen) van deel A van dit protocol voor mengkuilen die vóór 2009 zijn bemonsterd en geanalyseerd.

D. Hoe de plaats bepalen

Van alle hoeveelheden voer die worden opgeslagen dient ook de plaats te worden bepaald. De plaatsbepaling is nodig om het voerverbruik in een kalenderjaar eenduidig te kunnen vaststellen: welke hoeveelheden zijn verbruikt, welke zijn per 31 december in voorraad. Ook is plaatsbepaling nodig om controle mogelijk te maken.

De plaatsen van voeropslagen worden vastgelegd op een kaartje dat het gehele erf weergeeft. Op het kaartje wordt door middel van nummers en/of letters eenduidig vastgelegd welke analyses behoren bij welke kuilen. De plaatsen worden op twee manieren vastgelegd:

1. Per opslag, tegelijk met bemonsteren.

Tegelijk met het bemonsteren maakt de veehouder of de monsternemer een situatieschets waarop duidelijk zichtbaar is waar de partij voer ligt ten opzichte van de bedrijfsgebouwen en, indien aanwezig, ten opzichte van andere voeropslagen. Deze situatieschets dient te worden voorzien van de datum en de handtekeningen van de monsternemer en de melkveehouder. Ook kan met behulp van GPS de plaats van de te bemonsteren kuil en/of de kuilblokken in kuilen waar tegen elkaar is ingekuild, worden vastgelegd door de coördinaten van de vier hoekpunten te bepalen. Dit kan vervolgens op een situatieschets van het bedrijf worden aangegeven en vastgelegd zoals hierboven omschreven.

2. Overzicht op 31 december.

Per einde kalenderjaar wordt een overzichtsschets gemaakt. Daarop worden alle voeropslagen die op dat moment aanwezig zijn, ingetekend. Deze schets wordt voorzien van de datum en de handtekening(en) van de veehouder. Het overzicht op 31 december kan tevens dienen als beginsituatie per 1 januari van het volgende jaar.

Bijlage 2. Voorbeeld

In onderstaand voorbeeld is een 'gemiddeld' bedrijf genomen om de N- en P-productie te berekenen.

Bedrijfsgegevens (gemiddeld per jaar)

Veeras	HF ('Overige rassen')	
Aantal melkkoeien	100	
Aantal kalveren	40	
Aantal pinken	32,5	
Vervanging melkvee	36,25%	
Melkproductie/koe/jaar	7.634 kg	(8.116 kg FPCM in 307 lactatiedagen)
Vetgehalte melk	4,45%	
Eiwitgehalte melk	3,50%	
Beweidingsstelsysteem	Onbeperkt weiden, 14 uren per dag gedurende 5,5 maanden	
Mestproductie	100% drijfmest	

Gegevens voeders:

- vervoederde hoeveelheid:
 - graskuil 290.000 kVEM
 - snijmaiskuil 125.000 kVEM
 - mengvoeders 221.500 kg
- gemiddelde gehalten:
 - graskuil per kg ds (410 g ds/kg) 875 VEM 28,3 g N 4,2 g P
 - snijmaiskuil per kg ds (340 g ds/kg) 925 VEM 12,5 g N 2,0 g P
 - mengvoeders per kg product 940 VEM 28,5 g N 5,0 g P

Stap 1: VEM-behoefte melkveestapel

Diercategorie	kVEM/dier/jaar	kVEM/jaar
Melkvee onderhoud droogstand	1.608	160.782
Melkvee onderhoud lactatieperiode	291	29.075
Melkvee lactatie lactatieperiode	3.655	365.518
Melkvee bewegingstoelag	277	27.700
Melkvee andere toelagen	325	32.500
Jongvee ouder dan een jaar	2.600	84.500
Jongvee jonger dan een jaar	1.412	56.480
Totaal		756.556
TOTAAL incl. 2% extra voor VEM-dekking		771.687

Stap 2: N- en P-opname melkveestapel

VEM-gat = $771.687 - (221.500 \times 940 / 1.000) = 563.477$ kVEM

Opname van VEM, N en P uit vers gras, graskuil en snijmaiskuil

Omschrijving	kVEM/jaar volgens standaard	kVEM/jaar volgens correctie-berekening	kg N/jaar volgens standaard	kg P/jaar volgens standaard
Vers gras	162.302	161.920	5.774	818
Graskuil	280.339	280.606	9.067	1.346
Snijmaiskuil	120.836	120.951	1.633	261
Totaal ruwvoer	563.477	563.477	16.474	2.425
Mengvoeders	208.210		6.313	1.107
TOTAAL	771.687		22.787	3.532

Stap 3: Vastlegging van N en P

Omschrijving	kg N/jaar	kg P/jaar
In melk	4.188	740
In dracht	84	23
In vaarzen ter vervanging	46	19
In pinken	174	58
In kalveren	257	81
TOTAAL	4.748	921

Stap 4: N- en P-excretie van melkveestapel

Bruto excretie van N: $22.787 - 4.748 = 18.039$ kg

Bruto excretie van P: $3.532 - 921 = 2.612$ kg

Stap 5: Gasvormige N- verliezen en mestproductiefactor

Forfaitaire bruto N-excretie: 17.706 kg

Forfaitaire netto N-excretie: 15.842 kg

Mestproductiefactor $(15.842 / 17.706) = 0,89$

Stap 6: Productie van stikstof en fosfaat via mest melkveestapel

Stikstofproductie (netto): $18.039 \times 0,89 = 16.139$ kg

Fosfaatproductie $2.612 \times 2,29 = 5.981$ kg

NB. Niet alle cijfers zijn stabiel

Fosfaatproductie 2015

	miljoen kilogram	Overschrijding (%)
Sectorale plafond voor de melkveehouderij (feitelijke productie in 2002)	84,9	
CBS-cijfer voor fosfaatproductie melkveehouderij, voorlopig cijfer januari 2016	88,4	3,5 (4,1%)
CBS-cijfer voor fosfaatproductie melkveehouderij in 2015 (gebaseerd op dieraantallen april 2015)	92,8	7,9 (9,3%)
CBS-cijfer voor fosfaatproductie melkveehouderij op 1 juli 2015 (dus met gecorrigeerd dieraantal voor de peildatum van het wetsvoorstel)	93,7	8,8 (10,4%)
RVO-cijfer voor fosfaatproductie melkveehouderij op 1 juli 2015 op basis van forfaitaire excretie	90,3	5,4 (6,4%)
RVO-cijfer voor fosfaatproductie melkveehouderij op 1 juli 2015 +1% marge (een beperkte marge zal onvermijdelijk zijn bij het toekennen van rechten aan ruim 20.000 ondernemers)	91,2	6,3 (7,4)%

Duiding van de cijfers

- Op basis voor voorlopige CBS-cijfers over fosfaatproductie 2015 is gesteld "het afrotingspercentage zal naar verwachting hoger uitkomen dan 4% (de overschrijding werd geprognosticeerd op 4,1%) maar mag niet hoger worden dan 8% (om de grondgebonden bedrijven gedeeltelijk in de afroting te kunnen ontzien).
- Uit bovenstaande cijfers blijkt dat de definitieve cijfers over overschrijding van het plafond (juni 2016) hoger zijn dan de prognose uit januari 2016. Dat plaatst de bandbreedte 4-8% in een ander perspectief.

Toekenning van fosfaatrechten

- In het wetsvoorstel staat dat "aan bedrijven met melkvee een fosfaatrecht wordt toegekend op basis van de forfaitaire fosfaatproductie van het aantal op het bedrijf gehouden stuks melkvee (diercategorieën 100, 101 en 102) op 2 juli 2015. De forfaitaire fosfaatproductie wordt vastgesteld op basis van de gemiddelde melkproductie per koe en de forfaitaire excretienormen uit bijlage D van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (forfaits 2015).
- Dat betekent dat voor de toekenning van rechten niet wordt uitgegaan van de berekeningen van het CBS over de fosfaatproductie gebaseerd op de werkelijke voeropname en mineraleninhoud van het veevoer in 2015, maar op basis van berekeningen van RVO gebaseerd op de forfaitaire excretie
- Op basis van bovenstaande cijfers gaan we uit dat voor 91,2 miljoen kilogram fosfaat rechten worden toegekend. Dat is een overschrijding van het plafond met 6,3 miljoen kilogram (7,4%).
- Twee aandachtspunten:
 - RVO heeft melkveehouders gevraagd de getallen zoals die in de registers bekend zijn te controleren (zodat kennelijke vergissingen kunnen worden hersteld vóór formele beschikkingen worden gegeven). Dit kan tot een wijziging van de totale cijfers leiden.
 - In bovenstaande tabel is niet verrekend dat in het kader van de knelgevallenvoorziening extra rechten zullen worden toegekend.

Bepalen van de generieke korting

- In het wetsvoorstel staat dat de definitieve generieke korting zal uiterlijk op 1 juli 2017 bekend gemaakt worden. De korting zal per 1 januari 2018 worden doorgevoerd.
- De omvang van de generieke korting is van verschillende factoren afhankelijk (zie ook Kamerstuk 33 979, nr. 141):
 1. De hoeveelheid fosfaatrechten dat initieel worden toegekend;
 2. De toekenning van fosfaatrechten op basis van de knelgevallenvoorziening;
 3. De hoeveelheid fosfaatrechten dat in 2017 wordt afgeroomd bij overdracht;
 - In het wetsvoorstel dat dat bij de overdracht van fosfaatrechten vanaf de inwerkingtreding van het stelsel 10% van de rechten wordt afgeroomd. Uitzondering hierop wordt gevormd door overdrachten aan eerste-, tweede- en derdegraads bloed- en aanverwanten. Op basis van ervaringscijfers van RVO wordt ingeschat dat 80% van de overdrachten onder de uitzondering valt.
 - Gemiddeld stopt jaarlijks 3% van de melkveebedrijven. De verwachting is dat dit percentage in het eerste jaar van het stelsel van fosfaatrechten groter zal zijn omdat bedrijven sinds de aankondiging van het stelsel hebben gewacht met het beëindigen van hun bedrijf. LTO verwacht dat 10% van de bedrijven stopt in 2017 maar daarvoor is geen onderbouwing beschikbaar.

De totale handel in 2017 wordt ingeschat op 5 tot 7%. Een handel van 5 tot 7% komt overeen met 4.570.000 tot 6.400.000 fosfaatrechten. Hiervan valt 80% onder de uitzondering voor overdrachten binnen de familiesfeer. Resteert een maximale handel in het eerste jaar van 914.000 tot 1.280.000 fosfaatrechten. Uitgaande van het gemiddelde (1,1 miljoen) wordt in 2017 110.000 fosfaatrechten afgeroomd bij overdracht (ongeveer 0,1% van het totaal).
 4. De op bedrijven aanwezige latente ruimte en de mate waarin grondgebonden bedrijven worden ontzien bij de generieke afroaming (zie hieronder).

Mate van grondgebondenheid van melkveebedrijven

- Uit het wetsvoorstel volgt dat melkveehouders die – op basis van het aantal gehouden stuks melkvee op 2 juli 2015 en de melkveefosfaatruimte op het bedrijf op basis van de Gecombineerde Opgave 2015 - geen fosfaatoverschot (dus latente plaatsingsruimte) hadden op hun bedrijf in enige mate te ontzien bij de generieke afroaming. Bedrijven met latente ruimte worden in alle gevallen tot maximaal de omvang van hun latente ruimte ontzien¹.
- RVO heeft een inschatting gemaakt van het aantal bedrijven met latente ruimte, gebaseerd op de forfaitaire fosfaatexcretie van melkvee en de fosfaatgebruiksruimte op individuele bedrijven:

Mate van grondgebondenheid		Aantal bedrijven
grondgebonden	A. < 50% van de grond bij het bedrijf is voldoende om de fosfaatproductie te plaatsen	8.288
	B. 50 -75% van de grond bij het bedrijf is voldoende om de fosfaatproductie te plaatsen	2.037
	C. 75 - 100% van de grond bij het bedrijf is voldoende om de fosfaatproductie te plaatsen	4.526
niet-grondgebonden	D. Fosfaatoverschot: 0 - 25%	4.985
	E. Fosfaatoverschot 25 - 50%	2.762
	F. Fosfaatoverschot: > 50%	

¹ In het theoretische geval dat een bedrijf bijvoorbeeld een latente ruimte van 1 kilogram fosfaat heeft en er een generieke korting wordt opgelegd die voor dit bedrijf neerkomt op 100 kilogram fosfaat, dan wordt de betreffende ondernemer voor 1 kilogram ontzien en wordt 99 kilogram aan fosfaatrechten afgeroomd.

		3.524
grondloos	G. Grondloos	246

Duiding van de cijfers

- Op basis van bovenstaande cijfers wordt ingeschat dat 14.851 bedrijven (56,3%) grondgebonden en 11.517 bedrijven (43,7%) niet-grondgebonden zijn.
- Uit cijfers van RVO.nl over het jaar 2015 blijkt dat circa 30% van de totale fosfaatproductie door melkvee plaatsvindt op grondgebonden bedrijven en circa 70% op niet-grondgebonden bedrijven, overeenkomend met 27,6 miljoen respectievelijk 63,7 miljoen kilogram fosfaat.
- 56,3% van de bedrijven produceert 30% van het fosfaat, 43,7% van de bedrijven produceert 70% van het fosfaat.

Vaststellen generieke afomingspercentage

- Uitgangspunt: op 1 januari 2015 worden rechten toegekend voor de productie van 91,2 miljoen kilogram fosfaat.
- Dat is een overschrijding van het plafond met 6,4 miljoen kilogram (7,4%).
- Dit getal wordt in 2017 verhoogd met de hoeveelheid rechten die in het kader van de knelgevallenvoorziening wordt toegekend en verlaagd met de hoeveelheid die bij overdracht wordt afgeroomd. Voor de verdere berekening worden beide even groot (dus geen effect op de overschrijding) verondersteld.
- Scenario 1: de generieke afoming is gelijk op alle melkveebedrijven. Het generieke afomingspercentage is dan 7,4% voor alle bedrijven.
- Scenario 2: grondgebonden bedrijven worden volledig ontzien in de generieke afoming. De afoming bij niet-grondgebonden bedrijven is 6,4 miljoen kilogram fosfaat. Deze bedrijven produceren 63,7 miljoen kilogram fosfaat. Het afomingspercentage voor de niet-grondgebonden bedrijven is dan 10%. Dat voor de grondgebonden bedrijven is 0%.
- Scenario 3: grondgebonden bedrijven worden voor de helft van de generieke afoming ontzien. Het afomingspercentage voor grondgebonden bedrijven wordt dan 3,4%. Dat voor niet-grondgebonden bedrijven 8,5%.
- Scenario 4: het generieke afomingspercentage voor niet-grondgebonden bedrijven wordt vastgesteld op 8%. De grondgebonden bedrijven krijgen dan een afomingspercentage van 5%.
- Daarnaast is het technisch mogelijk te differentiëren binnen de grondgebonden en niet-grondgebonden bedrijven.
PM hiervoor moeten we dus weten hoeveel fosfaat er wordt geproduceerd door de groepen A tot en met G. Weet RVO dat? En kunnen we de grenzen in D tot en met F zo stellen dat ze gelijk zijn aan de staffel in de amvb grondgebonden groei?

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: notitie voor 10.2.e over melkveefosfaatreferentie
Datum: maandag 5 januari 2015 21:26:49

hoi 10.2.e

Onderstaande notitie lever ik aan bij 10.2.e ter voorbereiding op zijn gesprek met 10.2.e. Het meeste zal je bekend voorkomen. Ik heb nog een paar dingen aangevuld naar aanleiding van het gesprek dat ik vanmiddag had met 10.2.e. Ik heb overigens met 10.2.e afgesproken dat hij nog informatie aanlevert om het effect te duiden. Als we die info hebben, kan de notitie wat mij betreft ook naar de stas.

dag, 10.2.e

Notitie melkveefosfaatreferentie

Fout in de oorspronkelijke berekening: onderscheid pinken en melkkoeien

- Vanaf 1 januari 2015 krijgen houders van melkvee, in het kader van de Wet verantwoorde groei melkveehouderij, te maken met een melkveefosfaatreferentie. Ter verduidelijking: de melkveefosfaatreferentie is een maat voor het fosfaatoverschot dat een bedrijf in 2013 met melkvee produceerde en de basis om te bepalen of de fosfaatproductie op melkveebedrijven groeit. Op de hoeveelheid fosfaat in de fosfaatreferentie is de komende jaren het reguliere verwerkingspercentage van toepassing. Voor de extra fosfaat die wordt geproduceerd, geldt de Wet verantwoorde groei melkveehouderij.
- De melkveefosfaatreferentie wordt in 2015 vastgelegd in een formele beschikking van RVO.nl. Tegen de beschikking kan bezwaar en beroep worden ingesteld. Vanaf 13 december is een vooraankondiging gedaan en is aan melkveehouders mogelijkheid geboden de gegevens die RVO.nl gebruikt voor het berekenen van de melkveefosfaatreferentie te controleren. Melkveehouders kunnen hun gegevens controleren door in te loggen op 'mijn.rvo.nl'. Zij kunnen dan de uitkomsten van een berekening van de melkveefosfaatreferentie zien.
- Voor de berekening van de melkveefosfaatreferentie moeten gegevens uit verschillende registers bij RVO.nl worden gekoppeld. Het gaat onder andere om informatie over dieraantallen, melkleverantie en bedrijfsoppervlakte. Vervolgens wordt op basis van forfaitaire excretienormen, de melkveefosfaatreferentie berekend.
- Op 17 december is gebleken dat een fout is gemaakt in de gegevens die voor melkveehouders waren in te zien op 'mijn.rvo.nl'. Onterecht zijn pinken te vroeg als melkkoe aangemerkt, waardoor voor deze dieren een te hoge excretienorm is ingerekend.
- Sinds 24 december zijn de gecorrigeerde berekeningen op de voor melkveehouders in te zien op 'mijn.rvo.nl'. De gecorrigeerde berekeningen laten zien dat de uiteindelijk toe te kennen melkveefosfaatreferentie zowel hoger als lager kan zijn dan melkveehouders die hun gegevens direct na de vooraankondiging hebben ingezien, mochten verwachten.

Door herstel van de fout kan de referentie zowel stijgen als dalen

- De meeste melkveehouders krijgen een lagere melkveefosfaatreferentie dan zij op basis van de eerste berekening mochten verwachten. De verklaring daarvoor is dat dieren die onterecht als melkkoe waren aangemerkt, nu als pink worden aangemerkt. Pinken hebben een lager excretiefactor dan melkkoeien, dus heeft het bedrijf een lagere totale excretie en dus een lagere referentie.
- Een deel van de melkveehouders (ongeveer 1500 bedrijven) krijgt echter een hogere melkveefosfaatreferentie dan zij op basis van de eerste berekening mochten verwachten. Daarvoor lijken, op basis van de informatie van RVO.nl, twee verklaringen het meest voor de hand liggend:
 1. De excretiefactor is afhankelijk van de melkproductie van een koe. Voor de gemiddelde melkproductie is per bedrijf de totale melkproductie gedeeld door het aantal melkkoeien op een bedrijf. Doordat de eerder onterecht als melkkoe aangemerkte dieren nu als pink worden aangemerkt, daalt het aantal melkkoeien op een bedrijf. De melkproductie over 2013 blijft gelijk, dus de melkproductie per melkkoe stijgt. Daardoor kunnen de melkkoeien op een bedrijf in een hogere klasse voor excretiefactoren komen. De totale fosfaatexcretie kan daardoor stijgen waardoor de melkveefosfaatreferentie stijgt.
 2. De registers die RVO gebruikt zijn dynamisch (per jaar zijn er mutaties in 10% van de bedrijven). Er wordt nog steeds melding gedaan van bedrijfswijzigingen in 2013. Het feit dat er, op een later moment, een nieuwe berekening is gemaakt, leidt daarom automatisch

tot wijzigingen.

Deze tweede verklaring geldt voor veel minder bedrijven dan de eerste verklaring. De tweede verklaring staat inhoudelijk los van de fout die is gemaakt.

Aantal melkveehouders dat een andere referentie krijgt dan eerder aangekondigd

- Op basis van de huidige beschikbare gegevens is de verwachting dat in totaal aan 21.141 houders van melkvee (hobbydierhouders worden niet meegeteld) een fosfaatreferentie wordt verstrekt. Dit aantal kan nog veranderen ten gevolge van registratie van bedrijfsoverdrachten of bedrijfsbeëindiging.
- Aanpassing van de berekeningen om de fout in de eerste vooraankondiging te herstellen, leidt ertoe dat:
- voor 10.714 bedrijven niets verandert. Zij hadden zowel in de eerste berekening als in de herstelde berekening een melkveefosfaatreferentie van nul (dat wil zeggen dat op deze bedrijven in 2013 geen melkveefosfaatoverschot werd geproduceerd);
- 9.640 bedrijven zowel in de eerste berekening als in de herstelde berekening een melkveefosfaatreferentie hadden, maar de hoogte van de melkveefosfaatreferentie kan zijn gewijzigd;
- 568 bedrijven in de eerste berekening een melkveefosfaatreferentie hadden maar in de herstelde berekening een melkveefosfaatreferentie van nul hebben;
- 219 bedrijven in de eerste berekening een melkveefosfaatreferentie van nul hadden en in de herstelde berekening een hogere melkveefosfaatreferentie hebben.

Effect van herstel van de fout voor de hoogte van de fosfaatreferentie

- RVO.nl heeft berekeningen uitgevoerd om het effect te duiden van de gecorrigeerde melkveefosfaatreferentie ten opzichte van wat melkveehouders op basis van de eerste berekeningen mochten verwachten. De berekeningen staan in de bijlage maar zijn nog onvoldoende concreet om de effecten politiek uit te leggen.
- Er is een afspraak met RVO.nl over het aanleveren van aanvullende informatie.

Communicatie over de fout

- Op 24 december 2014 zijn de berekeningen op de site van RVO.nl hersteld. Melkveehouders die sindsdien hebben ingelogd, zagen de juiste gegevens over hun bedrijf.
- Om te communiceren met houders van melkvee over het herstel van de berekening van de melkveefosfaatreferentie zijn sinds het ontdekken van de fout de volgende acties ingezet:
- op de website mijn.rvo.nl is een nieuwsbericht geplaatst over de fout;
- een Twitterbericht is verstuurd met verwijzing naar het nieuwsbericht;
- in de beschikkingen zal in een toelichtende passage worden opgemerkt dat in de eerste week na de vooraankondiging een fout in de berekeningen is ontdekt;
- diegenen die contact hebben opgenomen met RVO.nl om te melden dat in hun gegevens fouten zaten, zijn persoonlijk benaderd met een toelichting;
- met directe contacten bij branche-organisaties is besproken dat er een fout was gemaakt;
- in woordvoering naar de Boerderij is aangegeven dat er een fout was gemaakt en dat die werd hersteld.
- De vooraankondiging was bedoeld om eventuele fouten in de gegevens van individuele melkveehouders tijdig te corrigeren met als doel het aantal bezwaarprocedures tegen de formele beschikking te verkleinen. Aan de vooraankondiging en de gegevens op 'mijn.rvo.nl' kunnen echter geen rechten op de hoogte van de melkveefosfaatreferentie worden ontleend. De gegeven informatie moet worden gezien als een 'servicebrief' zonder officiële status. Door de communicatie-activiteiten probeert RVO.nl te bereiken dat melkveehouders die hun gegevens direct na de eerste vooraankondiging hebben ingezien en gecontroleerd, dat nogmaals doen met de gecorrigeerde berekeningen.

Bijlage: berekeningen over effecten op aanpassing melkveefosfaatreferentie

Tabel 1: hoeveel de MFR verandert voor hoeveel bedrijven. De getallen met een min ervoor indiceren een hogere referentie.

verschil_MFR_groep	aantal
< -2000	1
-800 - -2000	12
-400 - -800	24
-200 - -400	86
-200 - 0	1.394
0	10.742
0 - 200	6.718

200 - 400	1.644
400 - 800	434
800 - 2000	74
>2000	12
totaal	21.141

Tabel 2: geeft een overzicht waarbij onderscheid is gemaakt naar de consequenties in MFR (wel of geen MFR in de oude en nieuwe situatie)

Bedrijf heeft	verschil_MFR_groep	aantal	totaal per groep
in beide gevallen geen MFR	0	10.714	10.714
in oude situatie MFR in nieuwe geen MFR	0 (-0,49 – 0,49)	2	568
	0 - 200	499	
	200 - 400	52	
	400 - 800	12	
	800 - 2000	3	
In nieuwe situatie MFR in oude situatie geen MFR	-200 - 0	182	219
	-200 - -400	25	
	-400 - -800	8	
	-800 - -2000	4	
In zowel oude als nieuwe situatie MFR	< -2000	1	9.640
	-800 - -2000	8	
	-400 - -800	16	
	-200 - -400	61	
	-200 - 0	1212	
	0 (-0,49 – 0,49)	26	
	0 - 200	6219	
	200 - 400	1592	
	400 - 800	422	
	800 - 2000	71	
	>2000	12	

Tabel 3: procentueel verschil in fosfaatexcretie (positief percentage is in de nieuwe situatie minder fosfaat excretie)

perc_verschil in fosfaat excretie	Aantal
<-100	618
-100 - -90	85
-90 - -80	89
-80 - -70	112
-70 - -60	143
-60 - -50	177
-50 - -40	246
-40 - -30	306
-30 - -20	345
-20 - -10	531
-10 - 0	3.541
0	13
0 – 10	14.065
10 – 20	518
20 – 30	180
30 – 40	69
40 – 50	43

50 – 60	35
60 – 70	4
70 – 80	2
.	19
Totaal	21.141

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Fwd: URM 17-12-2014 en 24-12-014 Tabel 4
Datum: dinsdag 6 januari 2015 12:17:59

Hoi 10.2.e

Zie onder een signaal van rvo dat een definitie niet helemaal goed is. Mee te nemen in de volgende urm wijziging... Hoeft volgens mij niet ter inzage en hoeft ook niet te wachten tot 1 jan 2016 als er voor die tijd een wijziging plaatsvindt.

Groet, 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: 10.2.e @rvo.nl>
Datum: 6 januari 2015 12:04:12 CET
Aan: "10.2.e" <10.2.e @minez.nl>, "10.2.e" <10.2.e @minez.nl>
Kopie: "10.2.e" <10.2.e @rvo.nl>
Onderwerp: FW: URM 17-12-2014 en 24-12-014 Tabel 4

Hoi 10.2.e en 10.2.e,

Klopt de onderstaande diercategorie omschrijving wel? In de concept regeling was hij namelijk anders. Roodvlees ontbreekt nu in de omschrijving.

Graag aangeven wat juist is.

Groet 10.2.e

Rundvee

In de URM van 17-12-2014 zijn gewijzigde normen voor rundvee opgenomen.

Deze was :

Startkalveren voor rosevlees (kalveren van ca. 14 dagen tot ca. 3 maanden die op gespecialiseerde bedrijven worden gehouden en vervolgens op een ander bedrijf als rosevleeskalf worden gehouden)

Deze was in het concept :

Startkalveren voor rosevlees en roodvlees (kalveren van ca. 14 dagen tot ca. 3 maanden die op gespecialiseerde bedrijven worden gehouden en vervolgens op een ander bedrijf als rosevleeskalf en roodvleesstier worden gehouden)

En is nu :

Startkalveren voor rosevlees of roodvlees (kalveren van ca. 14 dagen

tot ca. 3 maanden die op gespecialiseerde bedrijven worden gehouden en vervolgens op een ander bedrijf als rosevleeskalf worden gehouden)

Volgens mij klopt dit niet helemaal, want in de kop (vet) is roodvlees wel blijven staan maar in de verdere omschrijving niet. En omdat categorie 121 helemaal is verdwenen ontstaat er nu een gat. Volgens mij moet in de omschrijving dus ook weer roodvlees worden toegevoegd, zoals ook in het concept stond vermeld.

De oude categorie 121 die dus is verdwenen was :

Startkalveren voor roodvlees (kalveren van ca. 14 dagen tot ca. 3 maanden die op gespecialiseerde bedrijven worden gehouden en vervolgens op een ander bedrijf als roodvleesstier gehouden worden)

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: forfaits
Datum: donderdag 8 januari 2015 14:09:00

Hallo 10.2.e,

Lijkt me prima. Dan wacht ik even af wanneer die afspraak wordt gepland.

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 10.2.e Fax: 10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e @wur.nl]
Verzonden: donderdag 8 januari 2015 14:06
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: FW: forfaits

Hallo 10.2.e

Ik zal dit met 10.2.e doorspreken.

Wat betreft een afspraak: ik heb eerder deze week 10.2.e en 10.2.e benaderd over een afspraak over werkplan CDM (en net met een 10.2.e hierover gesproken).

Ik stel voor om een gesprek met jou hieraan te koppelen.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e) [mailto:10.2.e @minez.nl]
Sent: donderdag 8 januari 2015 14:01
To: 10.2.e
Subject: forfaits

Beste 10.2.e,

Zoals je weet waren we van plan om de excretieforfaits in de URM bijlage D, tabel 1 en 3 bij de URM te wijzigen per 1-1-2015. De inspraak die op 19 december eindigde heeft echter dusdanig inhoudelijke vragen opgeleverd dat we besloten hebben voor een groot gedeelte de forfaits voor nu ongewijzigd te laten (behalve konijnen en eendagskuikens). De tijd was te kort om op een zorgvuldige manier met de inspraakreacties om te kunnen gaan. De vragen waren deels gericht op de inhoud en deels op de onderbouwing van de cijfers. Ik zou de CDM graag willen vragen om te kijken of de inbreng van de sector tot nieuwe inzichten bij de CDM leidt.

De inbreng is te lezen in de onderstaande link en in bijgevoegde mail:

http://www.internetconsultatie.nl/wijziging_urm_per_1_januari_2015

Ik zou de CDM ook willen vragen om het beloofde rapport met de onderbouwing van de cijfers af te ronden en op de site te plaatsen. Dit geldt voor zowel de gangbare als de biologische forfaits. Over de biologische forfaits heb ik eind januari een afspraak met vertegenwoordigers van de biologische sector. Het zou fijn zijn als het document er dan is. Als dat niet mogelijk is zou ik graag een indicatie krijgen van wanneer dat wel mogelijk is.

De forfaits over gehalten in mest en diervoeders (bijlagen I en J) zijn wel zoals gepland gewijzigd, evenals de rundveeforfaits. Zoals je wellicht zult zien: De definities van de rundveeforfaits kloppen niet met de definities die CDM hanteert. Dit komt omdat de definities ook in de wet staan (vanwege de Melkveewet) en deze daarom niet aangepast konden worden. We kijken nog hoe we dit repareren. Het verschil zit in de kalfjes tot 14 dagen.

Ik denk dat het goed is om binnenkort een afspraak te maken over de vragen voor dit jaar en de te doorlopen procedure in de toekomst.

Met vriendelijke groet, 10.2.e
Ministerie van Economische Zaken
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73
Postadres: Postbus 20401
2500 EK Den Haag
Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
E-mail: 10.2.e @minez.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

=====

Bezoekt u het kerndepartement van het Ministerie van
Economische Zaken?

Houd er dan rekening mee dat u een geldig
identiteitsbewijs (paspoort, ID-kaart, rijbewijs of rijkspas) dient
te tonen. Indien u bij de receptie geen geldig identiteitsbewijs
kunt tonen, wordt u geen toegang verleend. Legitimatiebewijzen
en toegangspassen van andere organisaties worden niet geaccepteerd.

=====

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: URM 17-12-2014 en 24-12-014 Tabel 4
Datum: vrijdag 9 januari 2015 09:59:00

Is goed.

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e @rvo.nl]
Verzonden: vrijdag 9 januari 2015 9:57
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: URM 17-12-2014 en 24-12-014 Tabel 4

Bedankt! Ik wil voorstellen om het alvast wel goed in de tabellen op te nemen die we op de site van mijn.rvo.nl zetten. De tabellen moeten nog worden opgemaakt en anders hebben we 2x werk en zetten we het de eerste fout op de site.

Verder zou ik er geen aandacht aanschenken. Loket weet er van en de tabellen zijn juist. 11.1

gr. 10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e @minez.nl]
Verzonden: vrijdag 9 januari 2015 9:44
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: URM 17-12-2014 en 24-12-014 Tabel 4

Hoi 10.2.e,

Volgens mij heb je gelijk en is het woord roodvlees weggefallen. Op de RVO site kan dit toegelicht worden en ook door mensen die het loket bellen met deze vraag. We zullen dit bij de eerst volgende URM wijziging repareren.

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e @rvo.nl]
Verzonden: donderdag 8 januari 2015 18:23
Aan: 10.2.e 10.2.e
CC: 10.2.e

Onderwerp: RE: URM 17-12-2014 en 24-12-014 Tabel 4

I.v.m. het opmaken van de tabellen voor 2015 graag z.s.m. jullie reactie wat juist is!

10.2.e

10.2.e
insdag 6 januari 2015 12:04
10.2.e 10.2.e
10.2.e
W: URM 17-12-2014 en 24-12-014 Tabel 4

Hoi 10.2.e 10.2.e,

Klopt de onderstaande diercategorie omschrijving wel? In de concept regeling was hij namelijk anders. Roodvlees ontbreekt nu in de omschrijving.

Graag aangeven wat juist is.

Groet 10.2.e

Rundvee

In de URM van 17-12-2014 zijn gewijzigde normen voor rundvee opgenomen.

Deze was :

Startkalveren voor rosevlees (kalveren van ca. 14 dagen tot ca. 3 maanden die op gespecialiseerde bedrijven worden gehouden en vervolgens op een ander bedrijf als rosevleeskalf worden gehouden)

Deze was in het concept :

Startkalveren voor rosevlees en roodvlees (kalveren van ca. 14 dagen tot ca. 3 maanden die op gespecialiseerde bedrijven worden gehouden en vervolgens op een ander bedrijf als rosevleeskalf en roodvleesstier worden gehouden)

En is nu :

Startkalveren voor rosevlees of roodvlees (kalveren van ca. 14 dagen tot ca. 3 maanden die op gespecialiseerde bedrijven worden gehouden en vervolgens op een ander bedrijf als rosevleeskalf worden gehouden)

Volgens mij klopt dit niet helemaal, want in de kop (vet) is roodvlees wel blijven staan maar in de verdere omschrijving niet. En omdat categorie 121 helemaal is verdwenen ontstaat er nu een gat. Volgens mij moet in de omschrijving dus ook weer roodvlees worden toegevoegd, zoals ook in het concept stond vermeld.

De oude categorie 121 die dus is verdwenen was :

Startkalveren voor roodvlees (kalveren van ca. 14 dagen tot ca. 3 maanden die op gespecialiseerde bedrijven worden gehouden en vervolgens op een ander bedrijf als roodvleesstier worden gehouden)

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e @cbs.nl
Onderwerp: RE: nieuwe normen 2015
Datum: vrijdag 9 januari 2015 14:14:24

Hallo 10.2.e

Er is geen tikfout gemaakt, de waarden zijn toevallig hetzelfde. De oorsprong van de cijfers is echter wel anders.

De belangrijkste oorzaak ligt bij het bepalen van de bruto excretie oftewel 'excretie onder de staart' Uitgangspunt voor de bruto excretie is WUM, dat geldt in dit geval alleen voor 117 (Rosekalveren 0-8 maanden)

WUM rekent namelijk geen excreties uit voor 115 en 116 (0-3 en 3-8 maanden). Daar is dus voor de forfaits een andere referentie gebruikt namelijk Kemme et al (2005). Zoals zij in dat rapport ook meldden was dit toen een nieuwe en snel veranderende sector. Je kunt er niet vanuit gaan dat deze de afgelopen 10 jaar niet is veranderd. Om die verandering te implementeren hebben we gebruik gemaakt van de trend zoals WUM die heeft waargenomen bij 117. Toevallig kwam er toen ook 24.6 uit voor 116....

Ik snap dat het niet logisch lijkt en een nadere beschouwing van de excretiecijfers voor 115 en 116 zou een verbeterpunt kunnen zijn omdat de oorsprong van de cijfers wat gedateerd is.

Daar komt nog bij dat de N-verliezen van 116 destijds hoger zijn berekend dan Groenestein et al (2005) adviseerden. Waarom dat is gedaan begrijp ik niet, maar anders zou het forfait (de netto excretie) toen hoger zijn geweest en het verschil nu dus kleiner.

Ik hoop dat het je duidelijk is en dat het volstaat.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e @minez.nl]
Sent: vrijdag 9 januari 2015 9:20
To: 10.2.e
Subject: Fw: nieuwe normen 2015

Hoi 10.2.e

Ik kreeg onderstaande mail van 10.2.e met een vraag over de rose forfaits. Kun jij aangeven hoe we aan het cijfer komen en waarom de de rose categorieën hetzelfde getal hebben? Ik heb je verkorte notitie over de forfaits toegevoegd. Deze cijfers hebben we overgenomen in de URM.

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e @lto.nl]
Verzonden: vrijdag 9 januari 2015 8:45
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Fw: nieuwe normen 2015

Hallo 10.2.e

Na de internetconsultatie Rundveeforfaits zijn een aantal correcties doorgevoerd, zo valt af te leiden uit de eerst voorgestelde forfaits vergeleken met die uit de Staatscourant. Dat is positief. Echter, voor rosékalveren 0-8 maanden is het forfait nog steeds 24,6, tegenover 19,4 eerder, een verhoging van 5,2 kg/dier. Wij vroegen ons als LTO in de inbreng voor de consultatie af of het een vergissing betrof, immers van 3-8 maanden zit ook op 24,6, of waarop deze verhoging gebaseerd is. Ons is geen literatuur bekend waaruit dit blijkt.

Graag hierover contact

Met vriendelijk groet,

10.2.e

10.2.e

10.2.e

10.2.e

10.2.e @ltonoord.nl

LinkedIn in/10.2.e

Twitter @10.2.e

LTO Noord

ondernemen doe je samen

088-888 66 66 • info@ltonoord.nl • www.ltonoord.nl • Twitter @LTONoord • Facebook LTONoord

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 6 januari 2015 10:49

Weide- en zoogkoeien (koeien die ten minste éénmaal hebben gekalfd niet zijnde melk- en kalfkoeien)	120	drijfmest vaste mest	11,2 5,3	76,3 72,4	27,1 27,1
Roodvleesstieren van ca. 3 maanden tot de slacht (inclusief ossen en vrouwelijke dieren die op deze wijze worden gemest)	122	drijfmest vaste mest	4,2 2,2	30,5 28,0	10,9 10,9

Vleeskoeien voortaan categorie 122 ??????????????

Bovengrens 24 mnd is weg

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

=====

Bezoekt u het kerndepartement van het Ministerie van Economische Zaken?

Houd er dan rekening mee dat u een geldig identiteitsbewijs (paspoort, ID-kaart, rijbewijs of rijksпас) dient te tonen. Indien u bij de receptie geen geldig identiteitsbewijs kunt tonen, wordt u geen toegang verleend. Legitimatiebewijzen en toegangspassen van andere organisaties worden niet geaccepteerd.

=====

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Re: excretieforfaits
Datum: dinsdag 27 januari 2015 16:11:57

Dank je, dat gaan we zsm rechtzetten

Groet, 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 27 jan. 2015 om 16:09 heeft 10.2.e van <10.2.e@cbs.nl> het volgende geschreven:

In bijlage D URM categorie 802 (ouderdieren vleeseenden tot 18 weken) staat bij N-excretie vaste mest 0,0531. Dit moet 0,531 zijn.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]
Verzonden: maandag 26 januari 2015 13:33
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: excretieforfaits

Hallo 10.2.e,

Gebruik maar de zo nieuw mogelijke cijfers. Zodra het rapport is opgeleverd veranderen we niets meer, zoals afgesproken, tenzij vragen uit de sector daartoe aanleiding geven. De nieuwe cijfers zou ik liever niet in het rapport zien voor de diercategorieën die wel al zijn veranderd in de URM. Dus: rundvee en konijnen. Deze doen we weer over drie jaar. Tenzij er iets echt fout is in de cijfers die we daarvoor nu hebben natuurlijk.

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 10.2.e Fax: 10.2.e
 E-mail: 10.2.e@minez.nl

Van: 10.2.e@wur.nl
Verzonden: maandag 26 januari 2015 12:50
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e (10.2.e@cbs.nl); 10.2.e
Onderwerp: excretieforfaits

Hallo 10.2.e,

Ik heb met 10.2.e overlegd over de excretieforfaits. De cijfers die we nu in de tabel hebben staan zijn de gemiddelden van 2009 – 2011 voor zowel WUM als NEMA. Inmiddels zijn er nieuwe cijfers voor WUM en NEMA, zodat we het gemiddelde van 2011 – 2013 voor zowel WUM als NEMA (incl. aanpassingen voor gasvormige verliezen varkens en kalveren) zouden kunnen gebruiken.

Alle cijfers zijn beschikbaar bij 10.2.e We moeten alleen een nieuwe schatting maken van de categorieën die niet in WUM/NEMA zitten voor 2011-2013.

Het zou denk ik wel beter zijn als basis van de forfaits, maar het betekent wel dat de cijfers weer veranderen.

Wat vind jij? De cijfers updaten voor 2011-2013 of de cijfers van 2009-2011 gebruiken (dus volgens stand van zaken eind 2014)?

Groeten

10.2.e

10.2.e

Alterra, Wageningen UR

Bezoekadres: Droevendaalsesteeg 4, gebouw 104, Wageningen

Postadres: Postbus 47, 6700 AA Wageningen

tel 0317 10.2.e

10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)

www.Alterra.wur.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Fwd: excretieforfaits
Datum: dinsdag 27 januari 2015 16:14:50

Hoi 10.2.e, zie het onderstaande bericht. Ik denk dat we dit foutje zsm moeten rechtzetten (eerstvolgende urm wijziging) want het scheelt nogal wat.

Groet, 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "10.2.e" <10.2.e@pbs.nl>
Datum: 27 januari 2015 16:08:49 CET
Aan: "10.2.e" <10.2.e@minez.nl>, "10.2.e 10.2.e" <10.2.e@wur.nl>
Kopie: "10.2.e" <10.2.e@wur.nl>, "10.2.e" <10.2.e@wur.nl>
Onderwerp: Antw.: excretieforfaits

In bijlage D URM categorie 802 (ouderdieren vleeseenden tot 18 weken) staat bij N-excretie vaste mest 0,0531. Dit moet 0,531 zijn.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e) [mailto:10.2.e]
Verzonden: maandag 26 januari 2015 13:33
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e, 10.2.e; 10.2.e; 10.2.e
Onderwerp: RE: excretieforfaits

Hallo 10.2.e,

Gebruik maar de zo nieuw mogelijke cijfers. Zodra het rapport is opgeleverd veranderen we niets meer, zoals afgesproken, tenzij vragen uit de sector daartoe aanleiding geven. De nieuwe cijfers zou ik liever niet in het rapport zien voor de diercategorieën die wel al zijn veranderd in de URM. Dus: rundvee en konijnen. Deze doen we weer over drie jaar. Tenzij er iets echt fout is in de cijfers die we daarvoor nu hebben natuurlijk.

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 10.2.e Fax: 10.2.e
 E-mail: 10.2.e@minez.nl

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]
Verzonden: maandag 26 januari 2015 12:50
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e, 10.2.e; 10.2.e (10.2.e@pbs.nl); 10.2.e
Onderwerp: excretieforfaits

Hallo 10.2.e

Ik heb met 10.2.e overlegd over de excretieforfaits. De cijfers die we nu in de tabel hebben staan zijn de gemiddelden van 2009 – 2011 voor zowel WUM als NEMA. Inmiddels zijn er nieuwe cijfers voor WUM en NEMA, zodat we het gemiddelde van 2011 – 2013 voor zowel WUM als NEMA (incl. aanpassingen voor gasvormige verliezen varkens en kalveren) zouden kunnen gebruiken.

Alle cijfers zijn beschikbaar bij 10.2.e. We moeten alleen een nieuwe schatting maken van de categorieën die niet in WUM/NEMA zitten voor 2011-2013.

Het zou denk ik wel beter zijn als basis van de forfaiten, maar het betekent wel dat de cijfers weer veranderen.

Wat vind jij? De cijfers updaten voor 2011-2013 of de cijfers van 2009-2011 gebruiken (dus volgens stand van zaken eind 2014)?

Groeten

10.2.e

10.2.e

Alterra, Wageningen UR

Bezoekadres: Droevendaalsesteeg 4, gebouw 104, Wageningen

Postadres: Postbus 47, 6700 AA Wageningen

tel/10.2.e

10.2.e [@wur.nl](mailto:10.2.e@wur.nl)

www.Alterra.wur.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e (10.2.e @cbs.nl); 10.2.e "
Onderwerp: RE: stikstofexcretie rose
Datum: donderdag 29 januari 2015 12:43:46

Hallo 10.2.e ,

Die 5.6 kg die 10.2.e nu noemt, heeft LTO blijkbaar onderhandeld in 2005, maar ik kan dat niet plaatsen, ze claimen hogere verliezen dan Groenestein etal hebben berekend, maar ik weet niet waarom.

Ik snap hun punt wel mbt de verschillen tussen de kalveren. We moeten dan voor de rosekalveren de methode die we nu gehanteerd hebben loslaten en nadere berekeningen maken. Dan zijn we de overwegingen uit het verleden kwijt en beginnen we met een schone lei. Concreet betekent dat voor de rosekalveren Kemme etal updaten omdat WUM voor deze categorieën geen excreties berekend. Voor toekomstige bijstellingen kunnen we dan onze methode weer oppikken met deze nieuwe basis. Is dat een werkbaar idee?

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e) [mailto:10.2.e @minez.nl]
Sent: donderdag 29 januari 2015 12:06
To: 10.2.e
Subject: FW: stikstofexcretie rose

Hoi 10.2.e ,

Vanuit de rose-sector blijft men moeite hebben met de forfaits. Ik stuur je de onderstaande mail van 10.2.e door. Zou je willen aangeven in hoeverre dit nieuwe informatie voor de CDM is? En eventueel wat er nodig is om tot passender forfaits te komen die ook wetenschappelijk onderbouwd zijn?

Groet, 10.2.e
 Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e @to.nl]
Verzonden: donderdag 29 januari 2015 9:20
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: FW: stikstofexcretie rose

Hallo 10.2.e

Ik kom bij deze even terug op je antwoord, of eigenlijk het antwoord van CDM. Er gaat iets mis in de redenering en ik denk wel te weten waar het zit. We hebben dit namelijk eerder gehad, sinds dat rosébedrijven ook derogatie aan kunnen vragen. Daarvoor was bij deze diercategorie ook sprake van een stalbalans en dat is ook het uitgangspunt geweest van de rapporten van Jongbloed en Kemme waar CDM naar verwijst. Daar gaat het ook mis. Want met Bruto Excretie kun je in een stalbalans prima rekenen,

omdat **daarna** de stikstofcorrectie voor gasvormige verliezen wordt toegepast. Dit resulteert in een netto-excretie die 5,6 kg N lager is. Wanneer je hiermee rekent (dus bruto - 5,6) kom je weer op of rond de norm voor N uit die ook eerder van toepassing was. Hoe het op bedrijfsniveau uitpakt heb ik hieronder geplakt, berekening is van het bedrijf van **10.2.e**, die in de vakgroep kalverhouderij de mestportefeuille heeft.

Wij willen er op aandringen dat er een aanpassing doorgevoerd wordt voor categorie 117, omdat in onze ogen CDM iets over het hoofd gezien heeft.

Het is natuurlijk te gek dat dieren die in 115 en 116 gehouden worden de leeftijd 0-8 maanden omvatten en een lagere excretie van stikstof hebben dan dieren in 117 die over precies dezelfde periode gaan. Bovendien ontbreekt daarvoor wetenschappelijk onderzoek. Cijfers uit de praktijk laten zien dat de voorgestelde normen 115/116 net zo'n beetje kunnen.

Anders gezegd: $115+116 = 117$ qua leeftijd. Dat zou dus ook qua excretie zo moeten zijn. Willen boeren uitkomen voor hun mestboekhouding dan moeten ze alle dieren indelen in 115 en 116 en zullen ze 117 moet mijden, want daarmee krijgen ze een groot stikstofoverschot.

Beste **10.2.e**,

Ik heb het nagevraagd bij de CDM. De waarden zijn toevallig hetzelfde. De oorsprong van de cijfers is echter wel anders.

De belangrijkste oorzaak ligt bij het bepalen van de bruto excretie oftewel 'excretie onder de staart' Uitgangspunt voor de bruto excretie is WUM, dat geldt in dit geval alleen voor 117 (Rosekalveren 0-8 maanden)

WUM rekent namelijk geen excreties uit voor 115 en 116 (0-3 en 3-8 maanden). Daar is dus voor de forfaits een andere referentie gebruikt namelijk Kemme et al (2005). Zoals zij in dat rapport ook meldden was dit toen een nieuwe en snel veranderende sector. Je kunt er niet vanuit gaan dat deze de afgelopen 10 jaar niet is veranderd. Om die verandering te implementeren is gebruik gemaakt van de trend zoals WUM die heeft waargenomen bij 117. Toevallig kwam er toen ook 24.6 uit voor 116....

Daar komt nog bij dat de N-verliezen van 116 destijds hoger zijn berekend dan Groenestein et al (2005) adviseerden (waarom weten we niet). Anders zou het forfait (de netto excretie) toen hoger zijn geweest en het verschil nu dus kleiner.

Ik hoop dat je hier mee geholpen bent. Als je nog aanvullende vragen hebt hoor ik dat uiteraard van je.

Met vriendelijke groet, **10.2.e**

Ministerie van Economische Zaken
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Met vriendelijk groet,

10.2.e

10.2.e

10.2.e

10.2.e

10.2.e [@ltonoord.nl](mailto:info@ltonoord.nl)

LinkedIn in/10.2.e

Twitter @10.2.e

LTO Noord

ondernemen doe je samen

10.2.e info@ltonoord.nl • www.ltonoord.nl • Twitter @LTONoord • Facebook
LTONoord

Onderstaande berekening is gebaseerd op proeven met rose in lelystad door oa 10.2.e
10.2.e

Uitgangspunten

rose kalf 0 tot 8 maanden

gemiddelde ds opname per dier per dag 4,0 kg

gemiddelde ruw eiwit gehalte in het rantsoen 146 gram per kg ds

gemiddelde p gehalte in het rantsoen 3,7 gram per kg ds

omrekening van p naar P2O5 2,29

omrekening van N naar Ruw eiwit is 6,25

Aanvoer	kg stikstof	Fosfaat
Nuka Ru 5	1,4 kg	0,8
Startmelk 25 kg 20% ruw eiwit	0,8 kg	0,4
TMR rantsoen 224 dagen *4,00 kg ds =		
896 kg ds*14,6 RE is 130,8 kg ruw eiwit is		
20,93 kg stikstof en 3,8kgP per ton ds	20,93 kg	7,8
is 3,8*0,896 ton ds= 3,40 kg P*2,29 is 7,80 kg		
Totaal aanvoer	23,13 kg	9,0

Afvoer

1200 gram groei *224 dagen is 268,8 kg groei plus

een nuka gewicht van 50 kg is 318 kg (zelfde gewicht als in de proeven)

318 kg maal 0,0264 is 8,40 kg

318 kg maal 0,0157 is 4,99 kg

Totaal afvoer 8,4 kg 4,99

Uitscheiding is dan dus	14,73 kg	4,0 kg
op jaarbasis is dat dus 224/356	23,41 kg	6,52 kg
Dan volgt de stikstofcorrectie		5,6 kg stikstof
We komen dan op een forfaitaire norm van		17,81 kg Stikstof

Ook berekeningen van voerleveranciers liggen qua stikstof in de lijn van deze berekening dus dat kunnen we zo laten, en qua fosfaat komen die uit rond 7 kg fosfaat per gemiddeld aanwezig dier per jaar. Reden voor mij om naast de stikstofberekening ook een fosfaatberekening te plaatsen. Ik kom dan uit op ruim 6.52

De huidige norm is gebaseerd op onderzoek van ASG in 2006 en dat was onderzoek gebaseerd op het mesten van oud rose.

De reden dat de excretie is gedaald is dat we 117 gebruiken voor jong rose, en die hebben een lagere voeropname omdat ze minder oud zijn en het fosfor gehalte in het voer lager ligt dan in 2006.

Gr **10.2.e**

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: rapport forfaits
Datum: vrijdag 20 februari 2015 10:46:35

10.2.e heeft de cijfers voor rundvee en konijnen al berekend voor de nieuwe jaren. We zullen het verschil in beeld brengen, zodat jij kunt bepalen welke cijfers we hanteren (en dan kunnen we het definitieve rapport daarop aanpassen).

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]
Sent: vrijdag 20 februari 2015 10:44
To: 10.2.e
Subject: RE: rapport forfaits

Hoi 10.2.e,

6 maart is prima, dan weet ik dat. Konijnen en rundvee hoefden niet veranderd te worden omdat die al gepubliceerd zijn. Als er nu inzichten zijn die de boel heel erg veranderen dan zouden die verwerkt kunnen worden, maar ik vind het niet erg dat die op andere jaren zijn gebaseerd. Dat is namelijk goed te verklaren: die zijn ook een jaar eerder gepubliceerd.

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e@minez.nl

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]
Verzonden: vrijdag 20 februari 2015 10:40
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: rapport forfaits

Hallo 10.2.e

10.2.e heeft in februari nog enkele forfaits geactualiseerd. 10.2.e heeft nu het rapport in concept klaar, maar ze vindt veranderingen bij biologische dieren nogal groot. Ze stuurt het rapport voor een check naar 10.2.e

10.2.e is volgende week op vakantie. We denken dat we rond 6 maart een volledig eind concept beschikbaar hebben (die daarna nog moet worden opgemaakt). Is dat akkoord?

Het is niet geheel duidelijk hoe om te gaan met forfaits van melkvee en konijnen. Jij gaf aan dat deze niet veranderd hoeven te worden; betekent dat deze dan op andere jaren worden gebaseerd dan de andere diercategorieën? Dat kan mogelijk tot verwarring leiden in het rapport.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e) [mailto:10.2.e @minez.nl]
Sent: donderdag 19 februari 2015 10:57
To: 10.2.e
Subject: rapport forfaits

Beste 10.2.e

Heb je zicht op wanneer het rapport over de forfaits klaar is?

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73
Postadres: Postbus 20401
2500 EK Den Haag
Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
E-mail: 10.2.e @minez.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.
The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: rapport forfaits
Datum: vrijdag 6 maart 2015 09:27:00

Fijn!

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]
Verzonden: vrijdag 6 maart 2015 9:26
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: rapport forfaits

Duidelijk, ik zal aangeven dat we het definitieve rapport voor 20 maart moeten opleveren.

Ik stel voor dat het concept rapport in de loop van de volgende week ook naar jouw gaat. Dan kan jij de cijfers zien en eventueel commentaar geven.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]
Sent: vrijdag 6 maart 2015 9:23
To: 10.2.e
Subject: RE: rapport forfaits

Twee weken gaat wel, maar daarna bij voorkeur geen uitstel meer.

Met vriendelijke groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]
Verzonden: vrijdag 6 maart 2015 9:20
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: rapport forfaits

De vergadering moet nog worden gepland. Binnen twee weken?

Als je dat te laat vindt, zal ik de mensen die er aan werken aangeven dat de definitieve versie eind volgende week moet worden opgeleverd (dan moet het schriftelijk).

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e) [<mailto:10.2.e@minez.nl>]
Sent: vrijdag 6 maart 2015 9:14
To: 10.2.e
Subject: RE: rapport forfaits

Hallo 10.2.e

Ik had het al een tijdje nodig en wordt er ook op aangesproken... Maar ik wil natuurlijk wel dat het meteen goed is. Over hoeveel tijd heb je het?

Met vriendelijke groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73
Postadres: Postbus 20401
2500 EK Den Haag
Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
E-mail: 10.2.e [@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl)

Van: 10.2.e [<mailto:10.2.e@wur.nl>]
Verzonden: vrijdag 6 maart 2015 9:12
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: rapport forfaits

Hallo 10.2.e

Het rapport over de forfaits is bijna klaar, maar vraagt nog enkele checks. We zouden dit rapport eigenlijk ook nog een keer in de volledige werkgroep willen bespreken, maar ik weet niet of daar tijd voor is. Wanneer heb je het definitieve concept van het rapport nodig?

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e) [<mailto:10.2.e@minez.nl>]
Sent: maandag 23 februari 2015 8:56
To: 10.2.e
Subject: RE: rapport forfaits

Hoi 10.2.e,

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Ministerie van Economische Zaken
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73
Postadres: Postbus 20401
2500 EK Den Haag
Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e @wur.nl]
Verzonden: maandag 23 februari 2015 8:46
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: rapport forfaits

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

From: 10.2.e) [mailto:10.2.e @minez.nl]
Sent: vrijdag 20 februari 2015 10:44
To: 10.2.e
Subject: RE: rapport forfaits

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Ministerie van Economische Zaken
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73
Postadres: Postbus 20401
2500 EK Den Haag
Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e

E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e f@wur.nl]
Verzonden: vrijdag 20 februari 2015 10:40
Aan: 10.2.e t)
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: rapport torfaits

Reeds beoordeeld in dit verzoek

From: 10.2.e) [mailto:10.2.e @minez.nl]
Sent: donderdag 19 februari 2015 10:57
To: 10.2.e
Subject: rapport torfaits

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Ministerie van Economische Zaken
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73
Postadres: Postbus 20401
2500 EK Den Haag
Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
E-mail: 10.2.e @minez.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch

verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e ; 10.2.e ; 10.2.e
Onderwerp: FW: Rapport Advies excretieforfaits definitief concept 13-03-2013.docx
Datum: maandag 16 maart 2015 14:36:19
Bijlagen: [Rapport Advies excretieforfaits definitief concept 16-03-2013.docx](#)

Hoi 10.2.e en 10.2.e,

Hierbij een iets verbeterde versie van het forfaitrapport. Ik hoop dat jullie deze wel open kunnen maken?

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e @wur.nl]
Verzonden: maandag 16 maart 2015 10:44
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Rapport Advies excretieforfaits definitief concept 13-03-2013.docx

Goede morgen 10.2.e

Dank voor snelle reactie en voor je opmerkingen.
 Ik heb je opmerkingen meteen verwerkt; zie bijgevoegd de aangepaste versie.

Ja, goed plan om dit concept met de sector te bespreken.
 Als ze vragen en opmerkingen hebben, dan kijken we daar graag naar en passen het document eventueel aan.

Zoals vrijdag gemeld, is het rapport ook naar alle leden van de werkgroep gestuurd.
 Die zullen ongetwijfeld ook nog (redactionele) opmerkingen hebben, die verwerkt moeten worden.

Voor de bespreking met de biologische sector kun je het beste 10.2.e uitnodigen.

Vriendelijker groet,

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e @minez.nl]
Sent: maandag 16 maart 2015 10:00
To: 10.2.e
Subject: Rapport Advies excretieforfaits definitief concept 13-03-2013.docx

Beste 10.2.e

Bedankt voor het rapport. Daar kunnen we weer verder mee! Zie een aantal tekstuele suggesties en een paar opmerkingen/ vragen in het bijgevoegde document.
 Ik ben van plan dit document met de sector te delen. Zij komen wellicht ook met vragen of opmerkingen. Hoe gaan we daar mee om?
 Met de biologische sector zal ik in ieder geval een bijeenkomst organiseren, want dat heb ik beloofd. Ik heb daar ook graag iemand van CDM bij. 10.2.e ?

Met vriendelijke groet, 10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Re: Vraag MB 2015-03-06 1 Tabel 4 normen 116 en 117
Datum: dinsdag 17 maart 2015 16:44:13

Hoi 10.2.e het klopt wel. De cijfers zijn gelijk. De berekening is wel anders maar kwam toevallig op hetzelfde uit. Ik heb hier nog een mailwisseling over liggen met de cdm, die zou ik je morgen evt kunnen sturen.

Groet, 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 17 mrt. 2015 om 15:41 heeft 10.2.e) 10.2.e [@rvo.nl](mailto:10.2.e@rvo.nl)> het volgende geschreven:

Ho 10.2.e

Ik kan het CDM document even niet terug vinden in mijn archief. Weet jij zo of het onderstaande klopt? Staat wel zo in Urm , dus denk van wel maar kan de motivatie niet meer vinden.

Gr. 10.2.e

Klopt de forfaitaire stikstofexcretienorm voor diercategorie 117 (tabel 4) wel ?
Voorheen was deze ca. 5 kg lager dan diercategorie 116. Vanaf 2015 zijn deze gelijk (beide 24,6) ?

Tabel 4 Diergebonden normen 2015 – 2017

<image006.jpg>

Tabel 4 Diergebonden normen 2014

<image007.jpg>

Uitvoeringsregeling MSW

<image005.png>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Tabel 6 normen melkvee
Datum: woensdag 18 maart 2015 08:23:00

Hoi 10.2.e

Ik krijg van RVO een seintje dat er bij het invoeren van de nieuwe waarden in de grote melkveetabel in de URM een paar foutjes zitten. Ik heb het gecheckt en ze hebben gelijk. Vooral de laatste is een groot verschil. Ik denk dat we dit zo snel mogelijk moeten repareren...

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 17 maart 2015 15:27
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: Tabel 6 normen melkvee

Hallo 10.2.e

Er zijn wat verschillen geconstateerd in onze tabel en in de bijlage d van de Uitvoeringsregeling meststoffenwet.

Zou jij eens kunnen nagaan wat juist is? De cijfers die ik heb komen voort uit de Excel tabel die ik destijds heb ontvangen.

Graag hoor ik van je wat juist is.

Groet 10.2.e

1. Tabel 6 normen melkvee

De volgende verschillen zijn geconstateerd

- Drijfmest, productie 7.375-7.624, ureum 26: verschil: 0,5
In onze tabel norm van 117,0
In UR norm van 117,5
- Drijfmest, productie 10.125-10.374, ureum 36: verschil: 0,5
In onze tabel norm van 157,0
In UR norm van 157,5
- Vaste mest, productie 0-5.624, ureum 23: verschil: 0,5
In onze tabel norm van 79,5
In UR norm van 79,0
- Vaste mest, productie 7.875-8.124, ureum 39: verschil: 10
In onze tabel norm van 122,5
In UR norm van 132,5

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e 10.2.e
Onderwerp: RE: Tabel 6 normen melkvee
Datum: donderdag 19 maart 2015 09:28:47

Hoi 10.2.e en 10.2.e

De eerstvolgende wijziging van de URM die op de rol staat is voor 1 juli 2015. Ik ben nu bezig met het verzamelen van de inhoud van die wijziging, dus daar kan dit ook in mee.

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 18 maart 2015 13:29
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Tabel 6 normen melkvee

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 18 maart 2015 8:29
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Tabel 6 normen melkvee

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 17 maart 2015 15:27
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: Tabel 6 normen melkvee

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: URM 1 juli 2015 zonder onafhankelijke monstername080515.docx
Datum: woensdag 13 mei 2015 15:25:00

Hoi 10.2.e,

Kun je uit de voeten met de volgende input voor de toelichting?

In tabel I van bijlage D is de omschrijving van de diersoort Bos Taurus, diernummer 115 "Startkalveren voor roosvlees of roodvlees" aangepast. In de omschrijving was "roodvleesstier" per abuis weggevalen. Deze wordt door deze wijziging aan de omschrijving toegevoegd om misverstanden te voorkomen.

In tabellen I en IIA en IIB, zijn enkele correcties aangebracht in de forfaitaire getallen. Deze getallen waren per abuis, als gevolg van typfouten, niet conform het advies van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet in de tabellen opgenomen. Dit wordt met deze wijziging gecorrigeerd.

Vraag: hoe expliciet moeten we zijn over de oorzaak van de foutjes?

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e)

Verzonden: zaterdag 9 mei 2015 23:04

Aan: 10.2.e

10.2.e

Onderwerp: URM 1 juli 2015 zonder onafhankelijke monstername080515.docx

Hoi 10.2.e 10.2.e en 10.2.e

Hierbij stuur ik jullie een allereerste opzetje voor een wijziging van de Urm voor 1 juli 2015. Aan het begin van het jaar hadden we grootse plannen (zoals de onafhankelijke monsternemer en de pilot mineralenconcentraat), maar een aantal zaken zal pas later tot afronding kunnen komen. Dit betekent dat dit een kleine wijzigingsregeling wordt, met voornamelijk "kleine" onderwerpjes.

Het is als gezegd een allereerst concept en het is me nog niet gelukt om alles er in op te nemen. Een paar punten staan nog pm.

Ik wil jullie vragen om voor jullie onderwerpen te kijken of jullie wat missen dat nog meegenomen moet worden.

Daarnaast vraag ik jullie om de open plekken in te vullen, zie daarvoor ook de opmerkingen in het concept.

Een paar punten licht ik nader toe:

- Ecoson: aanvankelijk zouden we deze regeling keurig gaan notificeren, maar door de vertraging op diverse onderwerpen (althans besluitvorming daarover door externe factoren) is de tijd inmiddels zo ver verstreken dat dat voor 1 juli niet gaat lukken. Ik kan niet beloven dat we Ecoson nu mee kunnen nemen. Daarvoor zijn we afhankelijk van de notificatiecoördinatoren. Wellicht lukt het als we zeggen dat we de Urm voor 1 jan 2016 in zijn geheel opnieuw vaststellen en daarvoor alles dus netjes notificeren.
- Te lichte monsters: ik heb daarover nog niets opgenomen, omdat dat nog in ontwikkeling is
- Toevoeging aan prestatiekenmerken apparatuur drijfmest zoals in vaste mest: wens van 10.2.e om in bijlage E ook te bepalen dat een track&tracing systeem de gegevens beschikbaar kan stellen voor de bedrijfsadministratie. Na overleg met 10.2.e heb ik dit nu niet opgenomen: die betekent een nieuwe functionaliteit die we niet op deze korte termijn verplicht kunnen stellen, gezien hobbelig dossier en notificatie en uitvoerbaarheid voor de fabrikanten. We kunnen dit wel op de actielijst zetten voor het

traject versterking naleving.

Mochten jullie al inspiratie hebben voor een beginnetje van een toelichting, ga vooral je gang ; -)

Komende week ben ik vrij, de 18^e ben ik er weer.

Alvast hartelijk dank voor jullie reactie en het meedenken!

10.2.e

Van: 10.2.e @minez.nl
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Re: Mestproductiefactor Handreiking mei15.xlsx
Datum: dinsdag 26 mei 2015 15:03:54

10.2.e

Ik wacht je reactie af.

Groet,

10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 26 mei 2015 om 10:08 heeft 10.2.e <10.2.e @wur.nl> het volgende geschreven:

10.2.e, ik zal het controleren.

Mijn vraag mbt jongvee had betrekking op de 'melkvee handreiking'. Daarin staan in tabel 6 ook gegevens om de mestproductiefactor te berekenen. Die heb ik afgeleid uit de beschikbare netto en bruto excreties wat op zichzelf goed moet zijn. Echter, de getallen zien er 'inconsistent' uit. Ik zal 10.2.e vragen naar de gebruikte emissiefactoren, want dan kan ik controleren of mijn rekenwerk correct is. Zo gauw ik reactie van 10.2.e heb beantwoord ik deze mail.

Jongvee-BEX ... laten we buiten beschouwing, ligt inderdaad bij de sector.

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e) [mailto:10.2.e @minez.nl]
Sent: donderdag 21 mei 2015 17:56
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: Mestproductiefactor Handreiking mei15.xlsx

10.2.e,

Betreffende jongvee-BEX hebben we indertijd afgesproken dat de actualisatie daarvan een verantwoordelijkheid is van het bedrijfsleven.

In de bijlagen vind je volgens mij de aanpassingen die nodig zijn op basis van hetgeen jij hebt aangereikt. Wil je dat controleren? In de Excel-bijlage staat de berekening van het voorbeeldbedrijf en in de Word-bijlage staat de Handreiking met op de pagina's 25 en 39 de aanpassingen.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e @wur.nl]
Verzonden: donderdag 21 mei 2015 12:16
Aan: 10.2.e)
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Mestproductiefactor Handreiking mei15.xlsx

Graag gedaan. Laat je even weten als je nog wat info voor jongvee nodig hebt?

Groeten,

10.2.e

From: 10.2.e) [mailto:10.2.e@minez.nl]
Sent: donderdag 21 mei 2015 10:14
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: Mestproductiefactor Handreiking mei15.xlsx

Tja 10.2.e,

Dat is dan toch nog een aanvullende aanpassing. Dat lijkt me duidelijk. Het onderstreept nog eens dat het belangrijk is de vinger aan de pols te houden bij wijzigingen in de Kringloopwijzer (ook BEA) en tegelijk de Handreiking. Bedankt.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]
Verzonden: woensdag 20 mei 2015 11:17
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Mestproductiefactor Handreiking mei15.xlsx

Hallo 10.2.e,

Ik realiseerde mij dat we bij de aanpassing van de Handreiking iets over het hoofd hebben gezien. Het betreft de berekening van de mestproductiefactor (hfdst 5, tabel 6). Dat betreft de berekening van de gasvormige verliezen dwz de vertaalslag van 'onder de staart' N naar de N die moet worden uitgereden. Die laatste minus de N plaatsingsruimte (gebruiksruimte) bepaald dan hoeveel N verplicht afgevoerd moet worden.

Bij de actualisatie van de N excretie forfaits in 2014 hebben 2 zaken gespeeld:

- <!--[if !supportLists]-->- <!--[endif]-->Aanpassing van de bruto excretie onder de staart (ander N gehalte rantsoen en andere N vastlegging in melk en vlees)
- <!--[if !supportLists]-->- <!--[endif]-->Aanpassing van de gasvormige N verliezen (onder aan de mail de referentie op basis van een citaat het overgenomen advies van de CDM)

Die tweede aanpassing (N verliezen) heeft gevolgen voor de Handreiking, omdat de Handreiking ook eerst de bruto N berekend (bedrijfsspecifiek) en dan de netto N (conform forfait). En dat forfait voor de emissie is nu dus aangepast. Dit is de eerste keer sinds de Handreiking er is dat die gasvormige emissie wordt aangepast (bij de vorige actualisaties van excretieforfaits is dat dus niet aan de orde geweest).

Voor melkkoeien en drijfmest is de emissiefactor verlaagd De N excretie (af te voeren N met mest) wordt daardoor hoger Ongunstig voor de veehouder

Voor melkkoeien en vaste mest is de emissiefactor verhoogd De N excretie (af te voeren N met mest) wordt daardoor lager ... Gunstig voor de

veehouder

Voor jongvee weet ik het niet kan ik navragen bij 10.2.e als je dat wil.

In de bijgevoegde xlsx heb ik eea ander op een rij gezet, inclusief de consequenties. Daarmee krijg je een beeld en kun je besluiten of de Handreiking aangepast moet worden.

De getallen voor jongvee heb ik zelf berekend omdat ik de basisinfo niet heb. Ik weet de Bruto excretie (van de actualisatie) in zie in de tabellen de netto excretie. Daarmee heb ik de emissiefactor uitgerekend in de tabel, maar de getallen zien er inconsistent uit (navragen/checken is noodzakelijk).

Ik begrijp dat het vervelend is dat ik dit niet eerder in de gaten had Excuses daarvoor!

PS Als alternatief zou je in de Handreiking de emmissiefactor ook bedrijfsspecifiek uit kunnen rekenen mbv BEA. Dan praat je over een 'flinke' aanpassing in de Handreiking. Het is wel zo dat als de update van NEMA (en dus ook de bovenstaande aanpassing van de emissiefactoren) ook door RAV wordt overgenomen, het gat tussen de BEA berekening en de RAV vrijwel gesloten is (in theorie, op basis van de rekenregels, want ik heb dat niet getoetst op basis van data).

Groeten,

10.2.e

Conform een eerder CDM-advies wordt het gasvormige N-verlies afgeleid uit de resultaten van de berekeningen van het WUM-NEMA-model. In bijlage D, tabel I van de Uitvoeringsregeling bij de Meststoffenwet worden twee melkveebedrijfstypen onderscheiden, namelijk bedrijven met dunne rundermest en bedrijven met vaste mest. Voor deze twee bedrijfstypen worden door het WUM-NEMA-model verschillende waarden voor de gemiddelde gasvormige N-verliezen afgeleid, afhankelijk van het aandeel (emissiearme) sub-staltypen per hoofdtype. Voor 2013/2014 is het gemiddelde gasvormige N-verlies voor bedrijven met dunne mest (drijfmest) vastgesteld op 8,53% en voor bedrijven met vaste mest op 21,46%.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: forfaits Uitvoeringsregeling meststoffenwet
Datum: donderdag 28 mei 2015 14:46:00
Prioriteit: Hoog

Zie onder.

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e @lto.nl]
Verzonden: donderdag 14 mei 2015 11:45
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: forfaits Uitvoeringsregeling meststoffenwet
Urgentie: Hoog

Hallo 10.2.e

Los van de inhoudelijke opmerkingen, die deels wel en deels niet door CDM worden behandeld in de rapportage, wordt m.i. voorbijgegaan aan de oproep die we als LTO in beide reacties op de Internetconsultaties hebben aangegeven. Dat is dat we graag een overleg willen over de onderbouwing van de forfaits en de problematiek van stikstofgaten, bij voorkeur met EZ, (afvaardiging van) CDM en Nevedi-vertegenwoordiging.

Concreet heb ik van vijf sectoren dit verzoek:

- Varkenshouderij (incl. problematiek stikstofgaten waarvan For Farmers een uitgebreide analyse heeft).
- Pluimveehouderij (m.n. vleeskuikenbedrijven met grond en stikstofgaten)
- Kalverhouderij (vanwege onacceptabele correctie N-forfaits rose)
- Geitenhouderij (onderbouwing forfaits, mogelijkheden verlaging excretie vanuit sector)
- Schapenhouderij (onderbouwing forfaits, zeker in relatie met geitenforfaits die veel lager zijn).

Om het praktisch te houden zou dat in twee blokjes kunnen, eentje intensief en eentje graasdieren, zowel gangbaar als biologisch in één. Je kunt uiteraard weer een consultatie voorbereiden en dan komen we weer met hetzelfde verzoek. Ik realiseer me dat het vanaf onze beide zijden voorbereiding vergt, echter al deze 5 sectoren hebben aangegeven een dossier te willen overleggen met zaken waar zij tegenaan lopen in de praktijk en ik zou het jammer vinden als de (nu nog redelijke ruimte in tijd) onbenut voorbijgaat en we wellicht vooraf al zaken kunnen ophelderen.

Ook in relatie tot fosfaatproductie en plafond landelijk is dit m.i. nuttig.

Met vriendelijk groet,

10.2.e
10.2.e

10.2.e

10.2.e
10.2.e @lto.nl

LinkedIn in/10.2.e
Twitter @10.2.e

LTO Noord

ondernemen doe je samen

088-888 66 66 • info@ltonoord.nl • www.ltonoord.nl • Twitter @LTONoord
• Facebook LTONoord

Van: 10.2.e) [<mailto:10.2.e@minez.nl>]

Verzonden: maandag 20 april 2015 15:26

Aan: 10.2.e

Onderwerp: FW: forfaits Uitvoeringsregeling meststoffenwet

Hoi 10.2.e ,

Ik vroeg me af of de sector naar jouw weten met een reactie komt op het bijgevoegde CDM rapport over de forfaits? Zo nee, dan neem ik de uitgangspunten van het rapport om een nieuwe forfaitwijziging voor te bereiden. Daar kan dan natuurlijk ook op ingesproken worden.

Van biologisch weet ik dat men er naar kijkt, maar van gangbaar weet ik het niet...

Ik hoor graag van je!

Met vriendelijke groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73
Postadres: Postbus 20401
2500 EK Den Haag
Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 23 maart 2015 9:25

Aan: 10.2.e @lto.nl; 10.2.e ; 10.2.e @gmail.com'

Onderwerp: forfaits Uitvoeringsregeling meststoffenwet

Geachte heren 10.2.e ,

U heeft ingesproken op de voorgenomen wijziging van de forfaits in de uitvoeringsregeling bij de Meststoffenwet eind vorig jaar. Daarop is besloten dat de forfaits niet per 1-1-2015 zouden worden aangepast, maar per 1-1-2016. Dit om zorgvuldig met uw reacties om te kunnen gaan.

Uw inspraakreacties hebben we doorgegeven aan de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM). De CDM heeft deze reacties meegenomen bij het opstellen van het bijgevoegde conceptrapport. In het rapport is aangegeven hoe de CDM de verschillende forfaits heeft berekend en de keuzes die daarbij zijn gemaakt zijn gemotiveerd. Het is de bedoeling om de adviezen over forfaits in dit rapport te gebruiken voor het aanpassen van de forfaits per 1-1-2016.

Ik zou u willen vragen om uw eventuele reacties op dit rapport aan mij te sturen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e
Ministerie van Economische Zaken
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73
Postadres: Postbus 20401
2500 EK Den Haag
Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
E-mail: 10.2.e [@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: URM 1 juli 2015
Datum: maandag 8 juni 2015 16:21:29

Hoi 10.2.e

Sorry, ik zie nu dat je me inderdaad een conceptje had aangeleverd. Mijn excuses, dat is kennelijk door de mailberg heen gezakt. Ik zal het in het concept verwerken, zo kort mogelijk: gewoon zeggen dat we wat kennelijke verschrijvingen hebben gecorrigeerd en nu de boel weer kloppend hebben gemaakt.

Dankjewel dat je toch nog een keertje wilde reageren ;-)!

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 8 juni 2015 16:16
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: URM 1 juli 2015

Hoi 10.2.e

Voor zover ik kan zien kloppen de aanpassingen die zijn doorgevoerd en is dit alles. Alles wat verder met forfaits moet gebeuren doen we met een wijziging die per 1 januari van kracht wordt. Ik had je een stukje voor de toelichting geleverd. Die staat er nu niet is. Of vind je dat niet nodig?

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 8 juni 2015 15:10
Aan: 10.2.e 10.2.e
 10.2.e
Onderwerp: URM 1 juli 2015

Hoi allemaal,

Hier is een aangepast concept van de wijziging van de URM per 1 juli a.s.
 Ik heb de input van 10.2.e voor ecoson verwerkt in het concept. Voor de overige punten wil ik nog graag jullie reactie op de vragen dan wel akkoord of de passages zo kloppen.
 Voor ecoson geldt overigens nog steeds het voorbehoud van akkoord van de notificatiecoördinatoren dat we dit niet hoeven te notificeren. Anders moeten we dit meenemen in de wijziging per 1 januari a.s.

Per onderwerp stip ik nog het volgende aan:

@ 10.2.e:

- voor de wijziging van de feitcode in bijlage M voor artikel 53 van de Urm voeg ik voor de duidelijkheid dit artikel toe, misschien is dat makkelijker voor je.
- verplichting juiste hoeveelheid mestmonster: we hadden besloten om nog eens expliciet in de regeling op te nemen dat de vervoerder moet zorgen voor de juiste hoeveelheden. En de forfaits als straf nog even te parkeren. Zou je eens willen kijken of je de huidige tekst van artikel 78, 2^e lid, al niet voldoende vindt: daar staat immers ook als dat de vervoerder een representatief monster moet samenstellen met een gewicht tussen 500 en 800 gram. Is dat niet voldoende om de plicht van de vervoerder te

illustreren? Lijkt me wel, maar ik ben benieuwd hoe jij er tegenaan kijkt.

@ 10.2.e

- Ik heb nog een paar vragen over ecoson in de tekst, kun je daarnaar kijken?
- Kun je voor een toelichting op de opmerkingscode voor fout digestaat zorgen? En wat vind je een handige plek? Ik heb het nu onder het kopje transport gezet, maar misschien is een nieuw kopje wel handiger? En natuurlijk, welk nummer krijgt de code?

@ 10.2.e

Kun jij aangeven of de aanpassingen in bijlage D kloppen en kun je checken of we alles hebben?

@10.2.e:

Kun jij aangeven of er nog stikstofgebruiksnormen voor graszaden komen? Of kunnen die ook per 1 januari a.s. van kracht worden? Tot op heden heb ik namelijk nog geen gegevens ontvangen, en volgens mij is voor het kunnen vaststellen van deze normen de UOV-procedure nodig en die kost nog de nodige extra tijd (6 weken extra) en dan halen we 1 juli niet meer.

@ allen

Kunnen jullie meedenken over de omzetting van de kaderregelingen over het zuivere ei en golden harvest? Deze regelingen zijn vorig jaar per abuis ingetrokken, maar naar ik begrepen heb, zijn er nog steeds ontheffingen die op deze regelingen berusten. Kunnen jullie aangeven of dat nog steeds zo is en of er dus behoefte is aan het opnemen van deze regelingen in de Urm. Ik heb naar de regelingen gekeken en volgens mij is het nog best een klus om die over te tanken naar de huidige meststoffenregelgeving. De kaderregelingen dateren nog van het minas-stelsel namelijk! Wat vinden jullie: snel snel overtanken (gaat echt nog flink veel tijd kosten, bijna niets klopt meer met de huidige Urm namelijk), of eerst eens goed bekijken en het dus parkeren voor 1 januari. Ik kan me namelijk voorstellen dat je onder de huidige regels (o.a. mestverwerking) anders tegen deze ontheffingen aankijkt. Ik hoor graag hoe jullie daartegen aan kijken.

Ik wil jullie vragen om deze week te reageren op dit concept en de voor jullie openstaande punten in te vullen. Ook regeldruk moet nog in kaart worden gebracht en voor akkoord naar die directie.

Ook wil ik jullie vragen aan de slag te gaan met de nota die bij de regeling naar de Stas moet. Volgende week moet een en ander namelijk wel de lijn in om 1 juli te halen. Stemmen jullie ook af met NVWA en RVO?

Alvast hartelijk bedankt voor jullie inzet en hulp. Als er onduidelijkheden zijn, weten jullie me te vinden!

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e 10.2.e 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Urm wijz per 1 juli 2015
Datum: maandag 22 juni 2015 17:37:48
Bijlagen: [DOMUS-#15078991-v3-Wijziging_Uitvoeringsregeling_Meststoffenwet_1_juli_2015.DOCX](#)
[DOMUS-#15078991-v4-Wijziging_Uitvoeringsregeling_Meststoffenwet_1_juli_2015.DOCX](#)
[DOMUS-#15078991-v3-Wijziging_Uitvoeringsregeling_Meststoffenwet_1_juli_2015.DOCX](#)

Hoi allemaal,

Bij deze een nieuwe versie van de wijziging van de Urm per 1 juli.

Hopelijk zijn er we nu bijna.

Een paar zaken nog:

- Feitcodes: 10.2.e en 10.2.e kunnen jullie een goede feitcode opnemen bij de geel gemarkeerde stukjes en niet te vergeten een boetebedrag? @ 10.2.e : ik heb niet een feitcode voor het in het ongerede geraken opgenomen, omdat dat aan zoveel zaken kan liggen dat ik denk dat je niet een geadresseerde hiervoor kunt aanwijzen en je ook niet weet waarom het is gebeurd en wie de schuldige is. @ 10.2.e : het registreren van de het kenteken dan wel de koppeling valt inderdaad al onder 45, lid 1 t/m 6, dus daar hebben we al een feitcode voor.
- @ 10.2.e : de monsters voor de drijfmest: volgens mij moeten we nog wat met bijl E, onderdeel A, daar staan nu namelijk waarden die niet rijmen met de NEN-norm. Dat moet wel rondlopen, ook in de regelgeving. Kun je daar nog even naar kijken. M.i. verwijzen we overal naar hetzelfde en daar verwijzen we in artikel 78 dan ook weer naar.
- Is er al een paraaf van Regeldruk?
- Ik heb nog een paar kleine puntjes op de nota, zie bijgevoegd document.
- Voor zuivere ei en golden harvest heb ik geen reacties gehad, dat laat ik nu dus ook even zitten.
- Afgekeurd digestaat: vanochtend met Harm besproken dat we deze wijziging nu heel clean houden: alleen een administratieve code zodat het goedje vervoerd kan worden. We gaan uitdrukkelijk niet in op wanneer het van meststof afvalstof wordt en ook niet op of iets nog als mestverwerking kan meetellen. Dat zijn knopen die nu te ver voeren om op een middagje even door te hakken, dat komt op een later moment dus nog.

Ik stuur voor de zekerheid ook een versie waarin de revisies zijn geaccepteerd (nummer 4), dat leest misschien prettiger. De kopjes bij de artikelen verdwijnen nog, dat is meer om het jullie wat makkelijker te maken zodat je weet wat in welk onderdeel zit.

Ik hoopte dat ik vrijdag al een definitieve versie zou hebben, maar het bleek nog een hele klus om al jullie commentaar na te lopen inclusief de opmerkingen en vragen en suggesties en dit te verwerken tot een definitieve versie (en dan laat ik de discussie over afgekeurd digestaat nog maar even buiten beschouwing ;-)). De tijd dringt nu nog verder, sowieso heb ik voor de zekerheid de inwerkingtreding op dag na plaatsing gezet, voor het geval we 30 juni net nog niet de boel door de molen hebben kunnen halen.

Ik wil jullie vragen morgenochtend met de laatste puntjes door te komen, dan kunnen we die middag de lijn in.

Wederom veel dank voor de input en het meedenken!!

Fijne avond,

10.2.e

10.2.e

Jurist

Directie Wetgeving en Juridische Zaken
 Ministerie van Economische Zaken
 Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
 Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

T 070-10.2.e
 10.2.e @minez.nl

vaste dag afwezig: woensdag

TER ADVISERING

Aan de Staatssecretaris

Directoraat-generaal Agro en Natuur

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Auteur

10.2.e

10.2.e

10.2.e

@minez.nl

Datum

19 juni 2015

Kenmerk

DGA-PAV / 5086091

BM:**Kopie aan****Bijlage(n)**

2

nota

Wijziging uitvoeringsregeling meststoffenwet
inwerkingtreding 1 juli 2015**Parafenroute**

Paraaf

Reeds beoordeeld in d t verzoek

Paraaf

10.2.e

10.2.e

Paraaf

10.2.e

10.2.e

Medeparaaf

Medeparaaf

Medeparaaf

BBR-paraaf

Aanleiding

Een aantal punten behoeft wijziging in de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (Urm).

Advies

U wordt geadviseerd bijgevoegde regeling te ondertekenen.

Nadat u getekend heeft, kan deze regeling voor publicatie worden aangeboden aan de Staatscourant en kan deze daarna in werking treden.

Kernpunten

Bijgevoegde regeling strekt tot wijziging van de Urm op een aantal punten.

1. er wordt een nieuw eindproduct aangewezen in het kader van de mestverwerking.
2. er wordt een reststof aangewezen die als meststof kan worden verhandeld.
3. er wordt een opmerkingscode opgenomen die op het Vervoersbewijs dierlijke meststoffen moet worden ingevuld, indien er sprake is van zogenaamd 'afgekeurd digestaat'.
4. er wordt een wijziging doorgevoerd aangaande de minimale hoeveelheid monstermateriaal voor drijfmest.
5. een aantal feitcodes wordt toegevoegd respectievelijk aangepast in bijlage M, waarin de boetes voor overtreding van de meststoffenregelgeving zijn opgenomen.
6. een aantal kleine redactionele aanpassingen wordt doorgevoerd.

Ontvangen BBR

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: bijage D Urm en bio-mestforfaits
Datum: dinsdag 7 juli 2015 12:24:47

Hoi 10.2.e

Wat toevallig dat je net deze week overleg hebt, dat komt mooi uit! Ik ben er tot begin augustus, dus zullen we vast wat prikken voor na jouw vakantie?

Doe jij maar een voorzet, dat is misschien het makkelijkst.

Fijne vakantie alvast!

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 7 juli 2015 12:23
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Re: bijage D Urm en bio-mestforfaits

Ik heb donderdag hierover een overleg met cdm en de sector. Ik ga ervan uit dat de inhoud daarna "staat". Daarna kunnen we er weer mee verder. Volgende week ben ik op vakantie. Ben jij er de week daarna?

Groet, 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 7 jul. 2015 om 12:09 heeft 10.2.e
<10.2.e@minez.nl> het volgende geschreven:

Reeds beoordeeld in dit verzoek

.....
 Directie Wetgeving en Juridische Zaken
 Ministerie van Economische Zaken
 Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
 Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

.....
 T 070 10.2.e
 10.2.e@minez.nl

.....
vaste dag afwezig: woensdag

Van: 10.2.e
 Aan: 10.2.e 10.2.e ; 10.2.e
 Onderwerp: Forfaitwijzigingen tabel 3
 Datum: vrijdag 10 juli 2015 09:31:00
 Bijlagen: [stcrt-2014-31596.pdf](#)

Beste 10.2.e, 10.2.e en 10.2.e,

Zoals afgesproken kom ik nog even terug met mijn concrete vraag over tabel 3 bijlage D. Bij de vorige wijziging was het ook de bedoeling om tabel 3 van bijlage D aan te passen en wel om de volgende redenen:

Ten aanzien van de forfaits voor staldieren uit tabel III van bijlage D heeft de CDM de volgende aanpassingen voorgesteld. Voor vleeskuikens heeft de CDM geadviseerd om de forfaits van stikstof en fosfaatgehalten in vleeskuikens te herzien op basis van het rapport van Van Krimpen et al. (2013) "*Effects of available phosphorus (aP), calcium/aP ratio, and growth rate on P deposition, P digestibility, performance and leg quality in broilers*". Dit advies is overgenomen. Hierbij is tevens een verschrijving in de getallen die in de tabel bij eendagskuikens was opgetreden hersteld.

Ook voor vleeskuikenouderdieren heeft de CDM heeft geadviseerd de forfaits van aan te passen (Zie Groenestein et al. (2014) "*Review forfaits vleeskuikenouderdieren – Uitvoeringsregeling Meststoffenwet*"). De gehalten van stikstof en fosfaat in ouderdieren zijn omhoog gegaan door een hogere opfokleeftijd en het zwaarder worden van de dieren. Tegelijk is het CDM-advies over het harmoniseren van diercategorieën meegenomen. De leeftijd waarbij (groot)ouderdieren van vleeskuikens van het opfokbedrijf naar het legbedrijf gaan is de laatste jaren gestegen naar 20 weken. Omdat dit goed past in het management van de opfokbedrijven is de verwachting dat dit in de nabije toekomst zo zal blijven. De diercategorieën opfokhennen/ hanen en ouderdieren vleesrassen zijn hierop aangepast.

De CDM heeft daarnaast geadviseerd om de forfaits van stikstof en fosfaatgehalten in konijnen aan te passen (zie: Ipema et al (2014) "*Review forfaits konijnen-Uitvoeringsregeling Meststoffenwet*"). Sinds de invoering van de welzijnsverordening in 2006 (PPE, 2006) heeft de sector zich verder geprofessionaliseerd, wat heeft geresulteerd in aanzienlijke verbeteringen in de technische resultaten: een groter aantal gespeende konijnen per voedster, lagere uitval- en vervangingspercentages en een betere groei- en voederconversie. De CDM heeft deze veranderingen meegenomen in het advies. Omdat fokrammen weinig voorkomen in verband met de ontwikkeling van kunstmatige inseminatie heeft CDM voorgesteld de categorieën voedsters en fokrammen samen te voegen.

Vanwege de inspraakreacties zijn deze wijzigingen toen niet doorgevoerd, behalve de correctie voor eendagskuikens en de konijnen (omdat daar geen discussie over was).

De inspraakreactie van LTO was:

Pluimvee, categorie 300, 301, 310, 311, 312, 200 t/m 202, 800 t/m 803:

Ook bij pluimvee is er over de hele linie sprake van een substantiële verhoging van de stikstofexcretie van vaak meer dan 20% (uitgezonderd kalkoenen). In de toelichting wordt aangegeven dat de verhoging van de gehalten op basis van recent onderzoek in vleeskuikens (Van Krimpen et al 2013) en vleeskuikenouderdieren (CDM 2014) en veranderingen in de bedrijfspraktijk zijn verhoogd. Het is daarom logisch dat ook de excretie van vleeskuikens (312) is gedaald, echter voor de verdubbeling van de N-correctie hebben wij geen verklaring. Het is in onze ogen ook onlogisch dat van ouderdieren de excretie van stikstof wel is verhoogd, ondanks de onderbouwing van CDM voor wat betreft de hogere gehalten in dieren. Voor legpluimvee ontbreekt ons de duiding van de voorgestelde verhogingen, wij zijn zeer benieuwd naar het onderliggende onderzoeksmateriaal. Ook bij eenden is er een opvallende verschuiving, de excretie van dieren in een stalsysteem van vaste mest stijgt substantieel, terwijl bij drijfmest een daling is voorgesteld. Ook hiervan ontbreekt de onderbouwing. Met name bedrijven met grond zullen gebruik maken van de forfaitaire excreties en in praktijk meer mest moeten afvoeren dan er in werkelijkheid is. Vanuit de praktijk krijgen wij in toenemende mate signalen dat de forfaits niet overeenstemmen met de mestproductiecijfers van de bedrijven. Desgewenst kunnen wij een analyse van praktijkcijfers aan u voorleggen.

Samengevat: onbegrijpelijke verhoging van stikstofexcretie.

De wijzigingen voor vleeskuikens en vleeskuikenouderdieren moeten dus nog. Ik denk niet dat bovenstaande inspraak leidt tot wijzigingen, maar wellicht is er in de tussentijd toch iets veranderd. Zijn er in de tussenliggende periode herzieningen geweest die leiden tot andere getallen of diercategorieindelingen in tabel 3 dan in bijgaande urmwijziging (die niet is geeffectueerd, maar wel ter inzage heeft gelegen)?

Tabel III, van Bijlage D, wordt als volgt gewijzigd: 1. In de categorie Gallus gallus (Kip) komt de rij met betrekking tot de eendagskuikens – kip te luiden: Eendagskuikens – kip0,00100,00020,02580,0058

Tabel III, van Bijlage D, wordt als volgt gewijzigd: 1. In de categorie Gallus gallus (Kip) komt de rij met betrekking tot de eendagskuikens – kip te luiden: Eendagskuikens – kip0,00100,00020,02580,0058

J Tabel III, van Bijlage D, wordt als volgt gewijzigd: 1. In de categorie Gallus gallus (Kip) komt de rij met betrekking tot de eendagskuikens – kip te luiden: Eendagskuikens – kip0,00100,00020,02580,0058
Groet, 10.2.e.

Ministerie van Economische Zaken
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73
Postadres: Postbus 20401
2500 EK Den Haag
Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
E-mail: 10.2.e [@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl)

Van: 10.2.e
 Aan: 10.2.e
 Onderwerp: omschrijving runderen uit harmonisatie diercategorieën
 Datum: vrijdag 15 juli 2016 11:18:00

Tabel 2.
 Voorgestelde indeling diercategorieën Uitvoeringsregeling Meststoffenwet: rundvee.

R1	Melk- en kalfkoeien inclusief kalveren tot ca. 14 dagen
R2	Mannelijke en vrouwelijke opfokkalveren voor de melkveehouderij van ca. 14 dagen tot 1 jaar en vrouwelijke opfokkalveren voor de vleesveehouderij tot 1 jaar
R3	Vrouwelijk opfokkalveren voor de melkveehouderij en de vleesveehouderij van 1 jaar en ouder
R4	Fokstieren van 1 jaar en ouder
R5	Blankvleeskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 6 maanden
R6	Startkalveren voor rosévlees of roodvlees van ca. 14 dagen tot ca. 3 maanden
R7	Rosévleeskalveren van ca. 3 maanden tot ca. 8 maanden
R8	Rosévleeskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 8 maanden
R9	Roodvleesstieren van ca. 3 maanden en ouder (inclusief ossen en vrouwelijke dieren die op dezelfde wijze worden gehouden)
R10	Zoog- en weldekoeien

Voor rosévleeskalveren tellen de categorieën R6 en R7 op tot R8. Op de meeste bedrijven worden de rosévleeskalveren echter gehouden van 14 dagen tot ca. 8 maanden. Door voor die bedrijven categorie R8 te onderscheiden hoeven ze maar van een diercategorie de administratie bij te houden in plaats van twee.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Excretieforfaits vergelijking nav vraag 10.2.e 10 juli 2015.xlsx
Datum: maandag 20 juli 2015 09:30:08

Hoi 10.2.e
 Dank je, tot zo!
 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 20 juli 2015 8:50
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Excretieforfaits vergelijking nav vraag 10.2.e 10 juli 2015.xlsx

Hoi 10.2.e ,

Zie hierbij de nieuwste waarden voor de forfaits in bijlage D. Ik weet niet zeker of dit definitief is, dus ik zal dat eerst nog navragen. Ook zal ik vragen of dit nog iets verandert voor de biologische cijfers.

Tot zo!

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]
Verzonden: vrijdag 17 juli 2015 17:49
Aan: 10.2.e ; 10.2.e, 10.2.e; 10.2.e (10.2.e @cbs.nl); 10.2.e
 10.2.e
Onderwerp: Excretieforfaits vergelijking nav vraag 10.2.e 10 juli 2015.xlsx

Hallo 10.2.e, 10.2.e, 10.2.e, 10.2.e

Ik heb de getallen even op een rij gezet inclusief de bruto-excreties:

1. Huidige adviesbasis (10.2.e etal 2015, niet meer 10.2.e etal 2014)
2. Tabel 10.2.e, waarop zienswijze is ingediend
3. Oude tabel 1 Bijlage D

Verschil tabel in mail van 10.2.e en huidige adviesbasis is nieuw jaar (2013 toegevoegd en 2010 niet meer meegenomen) en nieuwe IPCC waarden (10.2.e kun jij dat nog bevestigen? Mis ik iets?).

De oorsprong van de waarden in de oude tabel zijn lastig te achterhalen, die kunnen vrij oud zijn en tellen soms ook niet op tot gelijke bruto-excretie (inconsistent). Er zijn veranderingen tav bruto excreties (WUM-methodiek en recentere jaren) zowel als de N-correcties (andere emissiefactoren, meer emissiearme systemen).

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Excretieforfaits vergelijking nav vraag 10.2.e 10 juli 2015.xlsx
Datum: maandag 20 juli 2015 11:27:00
Bijlagen: [Rapport Advies excretieforfaits definitief concept juni 2015.docx](#)
[Interne notitie - forfaits ouderdieren vleeskuikens aangepast.doc](#)

Hoi 10.2.e,

De tabel met cijfers was toch voor tabel 1 van bijlage D. Ik heb 10.2.e gevraagd om naar tabel 3 (mbt kippen) te kijken. Daar komt ze nog op terug. Bijgevoegde notities staan de juiste getallen in. Ook voor schapen, alleen wordt in de omschrijving "3 maanden" "4 maanden". Het is niet de verwachting dat de formele CDM rapportage andere cijfers bevat. Deze komt pas nadat CDM mensen terug zijn van vakantie...

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e @wur.nl]
Verzonden: maandag 20 juli 2015 10:5/
Aan: 10.2.e, 10.2.e); 10.2.e
 10.2.e (@cbs.nl)
Onderwerp: RE: Excretieforfaits vergelijking nav vraag 10.2.e 10 juli 2015.xlsx

Hallo 10.2.e

Ja, de biologische cijfers worden afgeleid van de gangbare cijfers.

Ik heb 10.2.e etal 2015 voor het gemak toegevoegd. We hebben daarin tov 2014 de verrekende jaren geupdate en de recente IPCC cijfers doorgevoerd. Wanneer de sector onderbouwing vraagt kunnen ze het daarin vinden. Het is nog een concept, het CDM maakt hier nog een formele technische rapportage van.

Hierin zijn ook de opmerkingen verwerkt van de biologische sector tav de schapencijfers. De opmerking van 10.2.e.n van de laatste vergadering, dat voor schapen de knip tussen subcategorieën op een leeftijd van 4 maanden ipv 3 maanden gemaakt moest worden is nog niet verwerkt. Ik weet ook niet of nog meer opmerkingen besproken zijn nadat ik weg was?

Ik las trouwens in de inspraakreactie van LTO dat ze verwijzen naar CDM 2014 (vleeskuikenouderdieren, bijgevoegd als attachment) en van Krimpen etal 2013 (vleeskuikens, <http://edepot.wur.nl/284889>, zie conclusie pag 9). Ik zie niet dat Tabel III daarop is aangepast?

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e) [mailto:10.2.e @minez.nl]
Sent: maandag 20 juli 2015 8:24
To: 10.2.e (10.2.e @cbs.nl)
Subject: RE: Excretieforfaits vergelijking nav vraag 10.2.e 10 juli 2015.xlsx

Hoi 10.2.e,

Veranderen hierdoor ook de biologische forfaits?

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73
Postadres: Postbus 20401
2500 EK Den Haag
Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e @wur.nl]

Verzonden: vrijdag 17 juli 2015 17:49

Aan: 10.2.e (10.2.e @cbs.nl); 10.2.e, 10.2.e
10.2.e

Onderwerp: Excretieforfaits vergelijking nav vraag 10.2.e 10 juli 2015.xlsx

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Forfaitwijzigingen tabel 3
Datum: maandag 20 juli 2015 11:52:24

Hoi 10.2.e

Dank je, dat scheelt weer!

Ik heb even teruggezocht in de wijzigingen van bijlage D van de Urm wanneer de vossen uit tabel 1 zijn gehaald. Dat is per 1 jan 2012 gebeurd, maar zonder toelichting daarop specifiek voor de vossen (alleen een algemeen verhaal over de opslagcapaciteit). Ik ga er van uit dat de vossen met een andere bedoeling zijn gewist (namelijk die mag je hier niet houden) en dat vervolgens in tabel 3 is vergeten dat aan te passen. Aan ons de schone taak om dat dus alsnog te doen.

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 20 juli 2015 11:50
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Forfaitwijzigingen tabel 3

Hoi 10.2.e

De waarden voor kippen in tabel 3 zoals ze vorig jaar de inspraak in zijn gegaan kloppen gewoon nog ze zijn gebaseerd op Bikker et al van 2014. Daar is niets aan gewijzigd. Hier kunnen we dus "copy, paste" doen.

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 20 juli 2015 11:36
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Forfaitwijzigingen tabel 3

Thanx!

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 20 juli 2015 11:28
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Forfaitwijzigingen tabel 3

Deze mail zou ik nog doorsturen...

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 10 juli 2015 9:31
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Fortaitwijzigingen tabel 3

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Ministerie van Economische Zaken
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73
Postadres: Postbus 20401
2500 EK Den Haag
Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
E-mail: 10.2.e [@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl)

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e 10.2.e 10.2.e @cbs.nl
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Re: Excretieforfaits vergelijking nav vraag 10.2.e 10 juli 2015.xlsx
Datum: maandag 20 juli 2015 14:07:52
Bijlagen: [Rapport Advies excretieforfaits definitief conceptv2 juli 2015 schapen 4 mndn.docx](#)
[CDM april 2014, forfait broilers, versie 5.docx](#)

Hallo 10.2.e ,

Bijgevoegd het allerlaatste rapport (die van vanmorgen dus deleten) met aangepaste schapencategorieën, zoals ook besproken in laatste bijeenkomst met 10.2.e

We hebben net telefonisch overlegd, maar voor de goede orde, en om verwarring bij de vakantiegangers te voorkomen:

de aanpassingen voor Tabel III, zoals voorgesteld in de stcrt-2014-31596 zijn correct, niet met Krimpen etal 2013 als referentie voor de vleeskuikens, maar met de notitie van Bikker etal 2014 ('Review forfaits vleeskuikens - Uitvoeringsregeling Meststoffenwet', bijgevoegd als attachment en staat ook op CDM website).

Tabel I moet nog worden aangepast volgens Groenestein etal. 2015 (bijgevoegd als attachment). Opgemerkt dat ook de runderen in deze rapportage anders zijn dan vorig jaar door de nieuwe IPCC 2006 waarden en recentere cijfers (2010 niet meer, en 2013 wel meegenomen) (zie toelichting in hoofdstuk 3.1.1 pag 12 en verder; in Tabel 2 zijn waarden van Groenestein etal 2014 tussen haakjes gegeven). Runderen zijn niet opgenomen in de wijziging in stcrt-2014-31596.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e
Sent: maandag 20 juli 2015 10:57
To: 10.2.e); 10.2.e
10.2.e @cbs.nl
Subject: RE: Excretieforfaits vergelijking nav vraag 10.2.e 10 juli 2015.xlsx

Hallo 10.2.e ,

Ja, de biologische cijfers worden afgeleid van de gangbare cijfers.

Ik heb 10.2.e etal 2015 voor het gemak toegevoegd. We hebben daarin tov 2014 de verrekende jaren geupdate en de recente IPCC cijfers doorgevoerd. Wanneer de sector onderbouwing vraagt kunnen ze het daarin vinden. Het is nog een concept, het CDM maakt hier nog een formele technische rapportage van.

Hierin zijn ook de opmerkingen verwerkt van de biologische sector tav de schapencijfers. De opmerking van 10.2.e van de laatste vergadering, dat voor schapen de knip tussen subcategorieën op een leeftijd van 4 maanden ipv 3 maanden gemaakt moest worden is nog niet verwerkt. Ik weet ook niet of nog meer opmerkingen besproken zijn nadat ik weg was?

Ik las trouwens in de inspraakreactie van LTO dat ze verwijzen naar CDM 2014 (vleeskuikenouderdieren, bijgevoegd als attachment) en van Krimpen etal 2013 (vleeskuikens, <http://edepot.wur.nl/284889>, zie conclusie pag 9). Ik zie niet dat Tabel III daarop is aangepast?

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e) [mailto:10.2.e @minez.nl]
Sent: maandag 20 juli 2015 8:24
To: 10.2.e (10.2.e @cbs.nl)
Subject: RE: Excretieforfaits vergelijking nav vraag 10.2.e 10 juli 2015.xlsx

Hoi 10.2.e

Veranderen hierdoor ook de biologische forfaits?

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73
Postadres: Postbus 20401
2500 EK Den Haag
Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e @wur.nl]
Verzonden: vrijdag 17 juli 2015 17:49
Aan: 10.2.e (10.2.e @cbs.nl); 10.2.e (10.2.e)
Onderwerp: Excretieforfaits vergelijking nav vraag 10.2.e 10 juli 2015.xlsx

Hallo 10.2.e , 10.2.e

Ik heb de getallen even op een rij gezet inclusief de bruto-excreties:

1. Huidige adviesbasis (10.2.e etal 2015, niet meer 10.2.e etal 2014)
2. Tabel 10.2.e waarop zienswijze is ingediend
3. Oude tabel 1 Bijlage D

Verschil tabel in mail van 10.2.e en huidige adviesbasis is nieuw jaar (2013 toegevoegd en 2010 niet meer meegenomen) en nieuwe IPCC waarden (10.2.e kun jij dat nog bevestigen? Mis ik iets?).

De oorsprong van de waarden in de oude tabel zijn lastig te achterhalen, die kunnen vrij oud zijn en tellen soms ook niet op tot gelijke bruto-excretie (inconsistent). Er zijn veranderingen tav bruto excreties (WUM-methodiek en recentere jaren) zowel als de N-correcties (andere emissiefactoren, meer emissiearme systemen).

Groet, 10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Stikstof- en fosfaatexcretie van gangbaar en biologisch gehouden landbouwhuisdieren.

Adviesbasis voor herziening excretieforfaits
Meststoffenwet.

EINDCONCEPTv2

Karin Groenestein
Jan de Wit
Cor van Bruggen
Oene Oenema

DATE
Juli, 2015

AUTHOR
K. Groenestein

Wageningen UR (Wageningen University and various research institutes) is specialised in the domain of healthy food and living environment.

Wageningen UR Livestock Research develops and applies knowledge for a profitable and sustainable livestock sector.

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Algemene berekeningswijze stikstof- en fosfaatexcretie	7
2.1	Bruto excretie	7
2.2	Netto excretie van stikstof	8
2.3	Excreties van biologisch gehouden dieren	9
2.4	Werkwijze voor de afleiding van excretiecijfers	9
2.5	Nieuwe inzichten en actualisering van data	9
3	Resultaten	12
3.1	Gangbaar gehouden dieren	12
3.1.1	Rundvee	12
3.1.2	Varkens	15
3.1.3	Pluimvee	17
3.1.4	Paarden, pony's, schapen, geiten, konijnen en nertsen	19
3.1.5	Overige diersoorten	22
3.2	Biologisch gehouden dieren	24
3.2.1	Rundvee	24
3.2.2	Varkens	25
3.2.3	Pluimvee	26
3.2.4	Paarden, pony's, schapen, geiten, konijnen en nertsen	28
3.2.5	Overige diersoorten	29
4	Literatuur	32

Samenvatting

1 Inleiding

Mest bevat waardevolle nutriënten, voor zowel de plantaardige als dierlijke productie. Overmatig gebruik van mest - zowel dierlijke mest als kunstmest - kan echter negatieve gevolgen voor het milieu hebben. Om deze gevolgen zo veel mogelijk te beperken, is mestbeleid ingevoerd. Het Nederlandse beleid is vooral gebaseerd op de Europese Nitraatrichtlijn, en kent drie gebruiksnormen. Hierin zijn de maximale hoeveelheden stikstof (N) en fosfaat (P_2O_5) die gebruikt mogen worden voor het bemesten van landbouwgrond vastgelegd. Er is een gebruiksnorm voor dierlijke mest van 170 kilo N per hectare landbouwgrond, dan wel 230 of 250 kg N/ha op derogatiebedrijven. Daarnaast is er een gebruiksnorm voor fosfaat die afhankelijk is van de fosfaattoestand van de bodem en van het landgebruik (grasland of bouwland). Als derde gebruiksnorm is er de stikstofgebruiksnorm, die van toepassing is voor alle meststoffen en waarbij rekening wordt gehouden met de stikstofwerkingscoëfficiënt. De stikstofgebruiksnorm is afhankelijk van gewassoort, grondsoort en gewasopbrengsten. De drie gebruiksnormen bepalen de totale 'gebruiksruimte' voor stikstof en fosfaat op een bedrijf.

Voor de berekening van de hoeveelheden stikstof en fosfaat in mest die op een bedrijf worden geproduceerd, zijn zogenoemde excretieforfaits voor stikstof en fosfaat beschikbaar. Deze excretieforfaits worden door het Ministerie van Economische Zaken (EZ) vastgesteld en geven aan hoeveel stikstof en fosfaat per diercategorie, en soms ook per productieniveau, op jaarbasis wordt geproduceerd. Deze forfaiten geven de beste schatting van de gemiddelde hoeveelheden stikstof en fosfaat die per dier en per jaar in Nederland worden geproduceerd. Veehouders moeten deze excretieforfaits gebruiken voor de berekening van de productie van stikstof en fosfaat in mest op een bedrijf, indien zij geen stalbalans of bedrijfsspecifieke excretieberekening (BEX) gebruiken. Bij stikstof gaat een deel van de hoeveelheid tijdens opslag in stal en mestopslag verloren via gasvormige stikstofverbindingen. Er zijn mestsoort-, stal- en mestopslag-specifieke correctiefactoren beschikbaar om te berekenen hoeveel stikstof tijdens mestopslag verloren gaat en dus niet meer in de mest aanwezig is bij het aanwenden hiervan.

De excretieforfaits zijn opgenomen in Tabel I van bijlage D van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (URM, Excretieforfaits en stikstofcorrectie). Deze forfaiten worden gebruikt om (i) de mestproductie van graasdieren in kilo's stikstof en fosfaat, (ii) de stikstofcorrectie voor staldieren en (iii) het volume van de totale mestproductie en de benodigde minimumopslagcapaciteit van de mest af te leiden. In voornoemde tabel wordt per diercategorie de mestproductie in m^3 , de stikstof- en fosfaatexcretie in mest (excretie per dier per jaar, in kg N en P_2O_5) en de gasvormige stikstofverliezen tijdens stal en opslag (stikstofcorrectie; in kg of procenten van de bruto N-excretie).

Voor de afleiding van de fosfaatexcretie van biologisch gehouden dieren wordt ook Tabel I van bijlage D gebruikt. Excretienormen voor stikstof door biologisch gehouden dieren worden echter afgeleid uit Bijlage 1 van de "Regeling dierlijke producten" (zie paragraaf 2.2 Biologische productiemethoden, artikel 2.17).

In 2014 zijn de indelingen voor diercategorieën in Nederland geëvalueerd en is die van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (URM) gereviseerd (Groenestein *et al.*, 2014). Het aantal diercategorieën is daarbij fors verminderd; verschillende diercategorieën zijn samengevoegd en/of gherdefinieerd. Dit impliceert dat de excretieforfaits ook aangepast en geactualiseerd moeten worden. Dit geldt ook voor de biologisch gehouden dieren, waarvan de indeling van diercategorieën na bovengenoemde revisie gelijk is aan die van de gangbaar gehouden dieren.

Het Ministerie van Economische Zaken heeft de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) om advies gevraagd over geactualiseerde excreties voor de nieuwe lijst van diercategorieën van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet, inclusief die van biologisch gehouden dieren. Conform eerdere adviezen van de CDM is bij de afleiding van de excreties voor stikstof en fosfaat gebruik gemaakt van de meest recente resultaten van de Werkgroep Uniformering berekening Mest- en mineralencijfers (WUM), namelijk de gemiddelden van de jaren 2011, 2012 en 2013 (Van Bruggen, 2012; 2013; 2014). Voor de afleiding van de stikstofcorrectiefactoren is gebruik gemaakt van de meest recente gegevens van de CDM-werkgroep NEMA (National Emission Model for Agriculture) voor dezelfde drie jaar (Van Bruggen *et al.*, 2013; 2014; 2015). Voor de excretie van biologisch gehouden dieren is gebruik gemaakt van berekeningen van de N-excretie door Bikker *et al.* (2013).

De herziening van de excreties als adviesbasis voor de herziening van de excretieforfaits is uitgevoerd door een werkgroep van de CDM. De CDM-werkgroep "Diergebonden excretieforfaits" bestaat uit vertegenwoordigers van diverse kennisinstellingen, namelijk Paul Bikker (Wageningen UR Livestock Research), Cor van Bruggen (CBS), Karin Groenestein (Wageningen UR Livestock Research), Harry Luesink (Wageningen UR LEI), Jan Vonk (RIVM), Jan de Wit (Louis Bolk Instituut), Oene Oenema (Wageningen UR Alterra, voorzitter), en Gerard Velthof (Wageningen UR Alterra, secretaris).

2 Algemene berekeningswijze stikstof- en fosfaatexcretie

Dieren scheiden mest uit met daarin een hoeveelheid stikstof (N) en fosfor (P), die afhankelijk is van de hoeveelheid stikstof en fosfor in het voer (N_{voer} en P_{voer}), en de in het dier of in dierlijk product (vlees, melk, eieren) achter gebleven stikstof en fosfor ($N_{\text{dierlijk product}}$ en $P_{\text{dierlijk product}}$). Fosfor (P) in mest wordt uitgedrukt als fosfaat (P_2O_5 , difosforpentoxide); fosfor in veevoer en in melk, eieren, vlees wordt uitgedrukt in het element fosfor (P).

Tijdens de opslag van de mest vervluchtigen stoffen, waaronder de stikstofhoudende componenten ammoniak (NH_3), stikstofmonoxide (NO), distikstofoxide (N_2O , ook wel lachgas genoemd) en stikstofgas (N_2). De forfaitaire N-excreties in Tabel I van Bijlage D van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet zijn zogenoemde netto excreties (N_{netto}): het verschil tussen de hoeveelheid stikstof die het dier 'onder de staart' uitscheidt (bruto excretie, N_{bruto}) en de gasvormige stikstofverliezen tijdens opslag in de stal en buiten de stal (stikstofcorrectie, N_{verlies}). De stikstofexcretie kan dan beschreven worden als:

$$N_{\text{bruto}} = N_{\text{voer}} - N_{\text{dierlijk product}} \quad (1)$$

De hoeveelheid stikstof (N) in de mest kan berekend worden door:

$$N_{\text{netto}} = N_{\text{voer}} - N_{\text{dierlijk product}} - N_{\text{verlies}} \quad (2)$$

Of:

$$N_{\text{netto}} = N_{\text{bruto}} - N_{\text{verlies}} \quad (3)$$

Omdat fosfaat bij gangbare temperatuur niet in vluchtige componenten voorkomt, is er geen sprake van een fosfaat- of fosforcorrectie. De fosforexcretie kan dan beschreven worden als:

$$P_{\text{mest}} = P_{\text{voer}} - P_{\text{dierlijk product}} \quad (4)$$

Fosfaat in mest kan uit het P-gehalte berekend worden door rekening te houden met de molaire gewichten van P en P_2O_5 en het P-gehalte te vermenigvuldigen met 2,29:

$$P_2O_{5\text{mest}} = P_{\text{mest}} * 2,29 \quad (5)$$

Voor graasdieren zijn de forfaitaire stikstof- en fosfaatexcreties in Tabel I van Bijlage D van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet een maat voor de geproduceerde hoeveelheid stikstof en fosfaat in mest op het bedrijf. De stikstofcorrectie wordt in voornoemde Tabel niet gepresenteerd omdat enkel de netto excretie wordt gepresenteerd, die al gecorrigeerd is voor gasvormige stikstofverliezen, zie vergelijking 2. Bedrijven met graasdieren hoeven geen stalbalans te maken, dit geldt wel voor bedrijven met staldieren (zie Groenestein *et al.*, 2008), waarmee de bruto stikstof- en fosfaatexcretie wordt berekend. De stikstofcorrectiefactoren vermeld in Tabel I van Bijlage D van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet worden dan gehanteerd om de bruto N-excretie te corrigeren voor gasvormige stikstofverliezen.

2.1 Bruto excretie

Voor de afleiding van de excretie van stikstof en fosfaat is gebruik gemaakt van de meest recente resultaten van de Werkgroep Uniformering berekening Mest- en mineralencijfers (WUM), namelijk de gemiddelden van de jaren 2011, 2012 en 2013.

De excretie van stikstof en fosfaat 'onder de staart' (bruto excretie), wordt sinds het begin van de jaren negentig jaarlijks vastgesteld door de WUM. De WUM is onderdeel van het project Emissieregistratie (ER). ER heeft als doel jaarlijks de uitstoot van verontreinigende stoffen naar lucht, water en bodem vast te stellen. Hieruit verkregen emissiegegevens worden gebruikt voor de onderbouwing van het Nederlandse milieubeleid, en dienen als basis voor diverse (inter-)nationale rapportageverplichtingen. In de WUM zijn vertegenwoordigd: Wageningen UR LEI, Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO), Wageningen UR Livestock Research, Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De berekeningsmethode en resultaten worden jaarlijks gerapporteerd in de door CBS uitgegeven publicaties (Dierlijke mest en mineralen 2011 t/m 2013: Van Bruggen, 2012; 2013; 2014). De rekenmethodiek is gebaseerd op Coppoolse *et al.* (1990), en is recentier beschreven in WUM (2010).

De basis voor de berekening van de dierlijke excretie wordt gevormd door zoötechnische kengetallen. Dit zijn de meest actuele gegevens over het veevoedergebruik (krachtvoer en ruwvoer) en de dierlijke productie (melk, eieren, de groei van de dieren en het aantal geboren dieren). Daarnaast zijn gegevens nodig over de N- en P-gehalten in het voer en in dierlijke producten. Er wordt onderscheid gemaakt tussen jaarlijks geactualiseerde kengetallen en 'vaste' kengetallen. De jaarlijks te actualiseren kengetallen worden zoveel mogelijk ontleend aan statistieken en technische administraties van het betreffende jaar. De 'vaste' kengetallen blijven voor een aantal jaren gelijk omdat hierover geen jaarlijkse informatie beschikbaar is en deze getallen ook niet veel veranderen. Het voerverbruik van graasdieren (zoals melkkoeien) is gebaseerd op een normbehoefte die afhankelijk is van melkproductie en beweiding. Dit wordt zo berekend, omdat de opname van gras als ruwvoer in de praktijk niet kan worden geregistreerd (WUM, 2010).

2.2 Netto excretie van stikstof

Voor de afleiding van de stikstofcorrectiefactoren is gebruik gemaakt van de meest recente gegevens van de CDM-werkgroep NEMA (National Emission Model for Agriculture).

De CDM-werkgroep NEMA berekent jaarlijks de vervluchtiging van NH₃, NO en N₂O uit dierlijke mest, ten behoeve van rapportageverplichtingen voortvloeiend uit het milieubeleid. De NH₃, NO- en N₂O-emissies moeten jaarlijks worden gerapporteerd om te voldoen aan nationale en internationale rapportageverplichtingen. NEMA maakt gebruik van de 'balansmethode'. Dit betekent dat de N-stroom per mestcompartiment (stal, opslag en toediening) gevolgd wordt. NEMA houdt er dus rekening mee dat N-verliezen in de stal gevolgen hebben voor de N-verliezen uit opslagen en vervolgens weer voor die na het toedienen van de mest. Naast de te rapporteren NH₃, NO- en N₂O-emissies, vervluchtigt N ook als N₂ en deze emissies worden ook in de balans opgenomen. De berekeningsmethodiek en de resultaten worden jaarlijks gerapporteerd (Van Bruggen *et al.*, 2013; 2014; 2015).

De totale gasvormige stikstofverliezen uit stallen en mestopslagen worden als volgt berekend:

$$N_{\text{verlies}} = N_{\text{NH}_3} + N_{\text{N}_2\text{O}} + N_{\text{NO}} + N_{\text{N}_2}$$

Het grootste deel van de gasvormige N-verliezen in dunne mestsystemen wordt gevormd door NH₃-N verliezen. In systemen met vaste mest kunnen de andere gasvormige N-verliezen hoger zijn dan NH₃. De andere N-verliezen worden veroorzaakt door nitrificatie en denitrificatie, processen waarbij NO, N₂O en N₂ worden gevormd en vervluchtigen. De NO- en N₂-verliezen worden afgeleid uit de omvang van de N₂O-verliezen (N₂O-emissiefactoren) die door de IPCC (Intergovernmental Panel for Climate Change onder de VN) gehanteerd worden, op basis van verhoudingen afgeleid door Oenema *et al.* (2000). De IPCC heeft Guidelines (richtlijnen) opgesteld hoe de broeikasgasemissies zoals N₂O berekend dienen te worden (zie bijlage 1). Opgemerkt wordt dat N₂ geen milieuverontreinigend gas is, NO verzurend is, net als NH₃, en dat N₂O een broeikasgas is die ca. 300 keer zo sterk als CO₂ en de ozonlaag aantast.

2.3 Excreties van biologisch gehouden dieren

De biologische dierhouderij had een eigen indeling van diercategorieën en voor stikstof specifieke excretieforfaits. Deze waren gepubliceerd in de zogenoemde Landbouwkwaliteitsregeling. De Landbouwkwaliteitsregeling is in 1996 vastgesteld en sindsdien niet meer gewijzigd. Bij de herziening van de diercategorieën in 2013-2014 (zie hoofdstuk 1) is ook de indeling van diercategorieën van de vroegere Landbouwkwaliteitsregeling (nu de “Regeling dierlijke producten”; zie daarin paragraaf 2.2 Biologische productiemethoden, artikel 2.17) geharmoniseerd met die van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (Groenestein *et al.*, 2014).

Voor de afleiding van de excreties is gebruik gemaakt van de resultaten van Bikker *et al.* (2013), waarin de gemiddelde excretie van stikstof en fosfaat van varkens, pluimvee en rundvee in biologische en gangbare houderijsystemen zijn vergeleken. De daar berekende verschillen, uitgedrukt in procenten, tussen gangbare en biologische dierhouderijsystemen zijn voor onderhavige herziening en rapportage toegepast op de meest recente cijfers voor gangbaar gehouden dieren (hoofdstuk 3). Dit geldt ook voor diercategorieën en stalsystemen die (nog) niet voorkomen in de biologische landbouw. Indien geen data van biologische dieren beschikbaar zijn en ook geen vergelijkbare diercategorieën als referentie beschikbaar zijn, is aangenomen dat de excretiefactoren van de biologisch gehouden dieren overeenkomen met die van gangbaar gehouden dieren (zie verder paragraaf 3.2).

2.4 Werkwijze voor de afleiding van excretiecijfers

Bij de revisie van de diercategorieën in 2013-2014 is de indeling van diercategorieën van de Meststoffenwet geharmoniseerd met die van de Landbouwtelling (Europese Farm Structure Survey, FSS) en is het aantal categorieën fors verminderd (Groenestein *et al.*, 2014). Het aantal categorieën in de gereviseerde lijst is echter groter dan die wordt gehanteerd bij de WUM/NEMA-methoden (Van Bruggen, 2012; 2013; 2014 en Van Bruggen *et al.*, 2013; 2014; 2015). Niet van alle diercategorieën in de gereviseerde lijst van diercategorieën van de Meststoffenwet kunnen daarom excretiecijfers en gasvormige verliezen worden afgeleid uit WUM/NEMA.

Voor de diercategorieën die niet zijn opgenomen in WUM/NEMA maar wel in de lijst van de Meststoffenwet, heeft de werkgroep aanvullende analyses verricht, op basis van literatuurgegevens, expertkennis en trends in excretiecijfers van aanverwante diercategorieën die als referentie kunnen dienen omdat ze tot dezelfde hoofdcategorie behoren of omdat ze vergelijkbare huisvestingssystemen hebben, zoals bijvoorbeeld parelhoenders en vleeskuikens. Bij iedere diercategorie is aangegeven hoe de afleiding van de excretiecijfers tot stand is gekomen, indien niet van WUM/NEMA-cijfers gebruik gemaakt kon worden (zie hoofdstuk 3). De stalsystemen zijn gelijk gehouden aan die in Tabel 1 van Bijlage D van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet.

Voor dieren in de biologische veehouderij zijn de excretiefactoren afgeleid uit een combinatie van de cijfers van de WUM en die van Bikker *et al.* (2013). Indien geen data van biologische dieren beschikbaar zijn en ook geen vergelijkbare diercategorieën als referentie beschikbaar zijn, is aangenomen dat de excretiefactoren en N-verliezen van de biologisch gehouden dieren overeenkomen met die van gangbaar gehouden dieren in vergelijkbare stalsystemen.

NEMA drukt de N-verliezen uit als percentage van de TAN (Totaal ammoniakaal stikstof) en N in de excretie. In de tabellen van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet worden de N-verliezen (stikstofcorrectie) uitgedrukt als percentage van de bruto N-excretie.

2.5 Nieuwe inzichten en actualisering van data

De emissiefactoren voor N₂O zijn door de IPCC opgenomen als functie van het type mestopslagsysteem, omdat het mestopslagsysteem bepalend is voor de hoeveelheid N₂O die kan ontstaan en emitteren. Tot

2013 werden de emissiefactoren gebaseerd op die vermeld in de Guidelines van 1996 (Bijlage 1a) en vanaf 2013 op die vermeld in de IPCC Guidelines van 2006 (Bijlage 1b). De 2006 Guidelines onderscheiden meer mestmanagementsystemen en schatten de N₂O-emissie van drijfmest hoger, en die van vaste mest lager in dan die van 1996.

De afleiding van de stikstofverliezen door NO en N₂ is landenspecifiek en gebaseerd op Oenema *et al.* (2000). Hierin wordt gesteld dat de hoeveelheid NO-N gelijk is aan N₂O-N. De hoeveelheid N₂-N hangt af van het type mest en het mestopslagsysteem. Tabel 1 geeft aan wat dat betekent voor in de Nederland voorkomende mestsoorten.

Tabel 1. Emissiefactoren voor N₂O-N volgens de IPCC Guidelines 1996 en 2006 voor in Nederland geproduceerde en opgeslagen mest, en de daarvan afgeleide overige N-verliezen via NO en N₂ op basis van Oenema *et al.* (2000)

Mestsoort	Emissiefactoren als % van N uitgescheiden door het dier			
	IPCC 1996		IPCC 2006	
	N ₂ O en NO	N ₂	N ₂ O en NO	N ₂
Rundvee				
dunne mest	0,1	1,0	0,2	2,0
vaste mest	2,0	10	0,5	2,5
Varkens				
dunne mest	0,1	1,0	0,2	2,0
vaste mest	2,0	10	0,5	2,5
Pluimvee				
dunne mest	0,5	5,0	0,1	1,0
vaste mest, mestbandbatterij	0,5	2,5	0,1	0,5
vaste mest, grondhuisvesting	2,0	10	0,1	0,5
Schapen (vaste mest)	2,0	10	0,5	2,5
Paarden en pony's (vaste mest)	2,0	10	0,5	2,5
Pelsdieren (dunne mest)	0,1	1,0	0,2	2,0
Konijnen (vaste mest)	2,0	10	0,5	2,5

De bijstelling van de N₂O-emissiefactoren per 2013 op basis van de IPCC Guidelines (2006) worden door NEMA met terugwerkende kracht doorberekend. Dat betekent dat naast N₂O- ook de NO- en N₂-verliezen in 2011, 2012 en 2013 veranderen. In 2014 zijn door de CDM ook excretieberekeningen uitgevoerd; uiteindelijk zijn deze niet opgenomen als forfaitaire gehalten in Bijlage D van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet, behalve die voor melkvee en konijnen. De excreties in het onderhavige rapport zijn berekend met de nieuwe emissiefactoren voor overige N-verliezen en verschillen daardoor van de door de CDM berekende excretie uit 2014. De overige N-verliezen voor drijfmest zijn nu 2,4% (was 1,2%) van de hoeveelheid stikstof in mest. De overige N-verliezen voor vaste mest zijn nu 3,5% van de N in opgeslagen mest (was 14%). Voor potstalmest of diepstrooiselmest zijn de overige N-verliezen 7%. De huidige forfaits in Tabel 1 van bijlage D van de Uitvoeringsregeling meststoffenwet kent geen systeem met potstalmest, maar in de biologische rundveehouderij wordt er vanuit gegaan dat vaste mest potstalmest is. De overige N-verliezen voor vaste pluimveemest op mestbanden zijn nu 0,7% (was 3,5%) (Van Bruggen *et al.*, 2015). De bijstelling van de emissiefactoren impliceert dat de netto N-excreties van drijfmest lager zijn dan die berekend in 2014, en die van vaste mest hoger.

De emissiefactoren van NH₃ zijn onlangs ook aangepast voor een aantal soorten mest. In 2014 zijn emissiefactoren aangepast voor mest van melkvee (Ogink *et al.*, 2014) (reeds doorberekend in de cijfers van 2010-2012 en opgenomen in de Bijlage D van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet), van vleeskalveren (Groenestein *et al.*, 2014) en varkens (Groenestein *et al.*, 2014), zie Van Bruggen *et al.*, 2015). Over het algemeen zijn de N-verliezen via NH₃-emissie nu hoger dan in het verleden, waardoor de netto N-excreties lager worden.

Veranderingen in voersamenstelling en dan vooral in de stikstof- en fosforgehaltes van het veevoer leiden meestal tot veranderingen in stikstof- en fosfaatexcretie. Ook veranderingen in management en productie kunnen tot veranderingen in excretie leiden. Deze veranderingen komen tot uiting in de resultaten van de WUM-berekeningen, omdat WUM rekening houdt met de actuele voersamenstelling en dierlijke productie (WUM, 2010). Een voorbeeld van een verandering is het voeren van meer essentiële aminozuren in zuivere vorm, waardoor het eiwitgehalte van het voer omlaag kan zonder dat de gezondheid en productie van het dier eronder lijden. Dit heeft tot gevolg dat de stikstofexcretie daalt. Uit de studie van Bikker *et al.* (2013) bleek dat de stikstof- en fosfaatexcretie van biologische dieren hoger waren dan eerder was aangenomen. De fosfaatexcretie wordt beïnvloed door het gebruik van het enzym fytase in het voer van éénmagigen zoals varkens en kippen. Fytase in voer maakt dat het P in voer beter beschikbaar komt voor varkens en kippen, waardoor de fosfaatgehalte in het voer kan worden verlaagd en de gemiddelde fosfaatexcretie dus daalt. In biologische voeders is het gebruik hiervan echter niet toegelaten, omdat de commercieel beschikbare fytaseproducten met genetisch gemodificeerde organismen worden geproduceerd. Het zelfde geldt voor het gebruik van zuivere aminozuren waarvoor het productieproces niet aan de biologische regelgeving voldoet.

Voor graasdieren was door het Ministerie van EZ een onzekerheidsfactor opgenomen in de berekening van de stikstof- en fosfaatexcretieforfaits, vanwege de onzekerheid over grasopname en grassamenstelling. Deze factor (0,95) is bij de onderhavige actualisatie van de excreties komen te vervallen, aangezien dit in het vijfde Actieprogramma van de Nitraatrichtlijn is opgenomen (Nb. ook in de versie van Tabel 1 in Bijlage D van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet van januari 2014 was deze correctiefactor al niet meer opgenomen). Het weglaten van de 0,95 correctiefactor heeft een verhogend effect op de stikstof- en fosfaatexcretieforfaits voor graasdieren.

De methodologie voor de berekening van de gasvormige ammoniakverliezen uit emissiearme stallen is gewijzigd. De NH₃-N verliezen van emissiearme stallen waren eerder gebaseerd op de drempelwaarden gepubliceerd in Bijlage 1 van het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij. Nu zijn de NH₃-N verliezen berekend op basis van het gemiddelde NH₃-N verlies dat emissiearme stallen in Nederland uitstoten (het gewogen gemiddelde van de emissiefactoren van de emissiearme stallen uit de Regeling ammoniak en veehouderij, Rav). De weging is gebaseerd op basis van de implementatiegraad van de betreffende stalsystemen (Van Bruggen *et al.*, 2013; 2014; 2015).

3 Resultaten

3.1 Gangbaar gehouden dieren

3.1.1 Rundvee

Tabel 2 geeft voor rundvee de resultaten weer van de berekeningen van de gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie (op basis van de WUM-cijfers over de jaren 2011, 2012 en 2013), de gemiddelde N-verliezen door vervluchtiging van NH_3 , N_2O , NO en N_2 gedurende die drie jaar (op basis van de meest recente NEMA-cijfers), en de gemiddelde netto excretie van N en P_2O_5 . Bij witvleeskalveren is ten behoeve van de stalbalansberekening ook de stikstofcorrectie toegevoegd.

Zoals in paragraaf 2.5 is aangegeven zijn de excreties in het onderhavige rapport berekend met de nieuwe IPCC 2006 emissiefactoren voor overige N-verliezen en verschillen daardoor van de door de CDM berekende excretie uit 2014. De bijstelling van de emissiefactoren impliceert dat de netto N-excreties van drijfmest lager zijn dan die berekend in 2014, en die van vaste mest hoger. Daarnaast zijn de excreties van de diercategorieën R6 (startkalveren voor rosévlees of roodvlees van ca. 14 dagen tot ca. 3 maanden) en R7 (rosévleeskalveren van ca. 3 maanden tot ca. 8 maanden) opnieuw vastgesteld met een vernieuwde berekening (zie volgende alinea's). De waarden die in 2014 waren gepubliceerd zijn tussen haakjes in Tabel 2 opgenomen.

Tabel 2 maakt zichtbaar wat het verschil is in N-verlies is tussen drijfmest en vaste mest, veroorzaakt door de verschillen in overige N-verliezen zoals in hoofdstuk 2 aangegeven. Voor de diercategorieën R6, R7 en R9 (roodvleesstieren van ca. 3 maanden en ouder) zijn geen WUM-NEMA berekeningen beschikbaar, deze zijn afgeleid (zie voetnoot a en b). Voor R6 en R7 is uitgegaan van de WUM-berekeningen voor kalveren van 0-8 maanden en de verdeling van de N- en P-excretie over kalveren van 0-3 maanden (R6) en kalveren van 3-8 maanden (R7) en zijn gebaseerd op actuele technische kengetallen in KWIN-V 2013/2014. KWIN-V 2013/2014 onderscheidt bij kalveren van 3-8 maanden oud en jong rosé. De technische kengetallen hiervan zijn gemiddeld voor R7.

Er werd voor de berekening van excreties voor roodvleesstieren van drie maanden en ouder (R9) verondersteld dat deze dezelfde zoötechnische ontwikkeling hebben doorlopen als de vleesstieren van 0-1 jaar en 1 jaar en ouder. De trend bij deze dieren was een afname van de netto-N excretie met 17% en van de P-excretie met 22%. De diercategorieën vleesstieren 0-1 jaar en vleesstieren 1 jaar en ouder zijn niet opgenomen in de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet, dus niet in Tabel 2, maar worden gerapporteerd in Van Bruggen *et al.* (2013, 2014, 2015).

Tabel 2. Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie en (voor staldieren) stikstofcorrectie per gemiddeld aanwezig dier per jaar van rundvee op basis van WUM- en NEMA-berekeningen over de jaren 2011, 2012 en 2013 (tussen haakjes, de gepubliceerde waarden over 2010, 2011 en 2012 en overige N-verliezen o.b.v. IPCC 1996 guidelines). Zie voetnoot voor de beschrijving van de methode die gevolgd is indien geen WUM/NEMA-cijfers beschikbaar zijn.

Diercategorie	Stalsysteem	Bruto N-excr.	Totaal verlies	Excretie		N-correctie
		N, kg	N, %	Netto-N, kg	P ₂ O ₅ , kg	kg N
R1 Melk- en kalfkoeien inclusief kalveren tot ca. 14 dagen	Drijfmest	124,4	9,5	112,6 (115,9)	39,4 (40,7)	-
	Vaste mest	124,4	12,9	108,4 (99,5)	39,4 (40,7)	-
R2 Vrouwelijke en mannelijke opfokkalveren voor de melkveehouderij van ca. 14 dagen tot 1 jaar en vrouwelijke opfokkalveren voor de vleesveehouderij tot 1 jaar	Drijfmest	34,5	9,2	31,3 (32,3)	9,4 (9,6)	-
	Vaste mest	34,5	9,4	31,2 (29,1)	9,4 (9,6)	-
R3 Vrouwelijke opfokkalveren voor de melkveehouderij en vleesveehouderij van 1 jaar en ouder	Drijfmest	70,6	7,8	65,0 (66,9)	21,9 (21,9)	-
	Vaste mest	70,6	8,1	64,8 (61,3)	21,9 (21,9)	-
R4 Fokstieren van 1 jaar en ouder	Alle	81,8	11,8	72,2 (74,2)	25,9 (25,8)	-
R5 Witvleeskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 8 maanden	Alle	14,3	21,3	11,3 (10,9)	5,4 (-)	3,0 (2,7)
R6 ^a Startkalveren voor rosé vlees of roodvlees van ca. 14 dagen tot ca. 3 maanden	Alle	12,3	14,9	10,5 (9,2)	3,4 (2,6)	-
R7 ^a Rosé vleeskalveren van ca. 3 maanden tot ca. 8 maanden	Alle	30,9	14,9	26,3 (24,6)	9,4 (10,9)	-
R8 Rosé vleeskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 8 maanden	Alle	25,2	14,9	21,5 (24,6)	7,6 (8,2)	-
R9 ^b Roodvleesstieren van ca. 3 maanden en ouder (inclusief ossen en vrouwelijke dieren die op dezelfde wijze worden gehouden)	Drijfmest	-	-	28,2 (30,5)	9,7 (10,9)	-
	Vaste mest	-	-	25,6 (28,0)	9,7 (10,9)	-
R10 Zoog- en weidekoeien	Drijfmest	79,4	5,1	75,4 (76,3)	26,9 (27,1)	-

Tabel 2. Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie en (voor staldieren) stikstofcorrectie per gemiddeld aanwezig dier per jaar van rundvee op basis van WUM- en NEMA-berekeningen over de jaren 2011, 2012 en 2013 (tussen haakjes, de gepubliceerde waarden over 2010, 2011 en 2012 en overige N-verliezen o.b.v. IPCC 1996 guidelines). Zie voetnoot voor de beschrijving van de methode die gevolgd is indien geen WUM/NEMA-cijfers beschikbaar zijn.

Diercategorie	Stalsysteem	Bruto N-excr.	Totaal verlies	Excretie		N-correctie
		N, kg	N, %	Netto-N, kg	P ₂ O ₅ , kg	kg N
	Vaste mest	79,4	5,2	75,3 (72,4)	26,9 (27,1)	-

a: Berekend op basis van WUM-berekeningen voor R8 en zoötechnische kengetallen in KWIN-V 2013/2014

b: Verrekening van trend bij diercategorieën vleesstieren 0-1 jaar en vleesstieren 1 jaar en ouder (Van Bruggen *et al.*, 2013; 2014; 2015)

3.1.2 Varkens

Tabel 3 geeft voor varkens de stikstofexcretie en de voor de stalbalans te gebruiken N-correcties. De excretie van P_2O_5 , staat niet in de tabel omdat deze door de stalbalans berekend wordt en geen correcties van toepassing zijn. Drijfmestssystemen worden onderscheiden van vaste mest systemen vanwege andere gasvormige N-verliezen, zoals eerder besproken in hoofdstuk 2. Emissiearme stallen worden onderscheiden van niet-emissiearme stallen (overig) omdat minder ammoniak emitteert uit emissiearme stallen. End-of-pipe-technieken zoals de luchtwassers verlagen niet de vervluchtiging van stikstof uit de mest maar wel de emissie uit de stal. De vervluchtigde NH_3 komt in het spuiwater terecht. De mest heeft dus een N-gehalte vergelijkbaar met die van een regulier systeem. De mest in de stal met luchtwasser heeft dus dezelfde hoeveelheid N als mest in een reguliere stal, maar omdat het spuiwater uiteindelijk ook op het land komt, net als de mest, is de N-correctie toch lager dan die van reguliere systemen.

De bruto en netto stikstofexcreties zijn rechtstreeks berekend op basis van de WUM- en NEMA-cijfers, als gemiddelden over de jaren 2011, 2012 en 2013. Voor de fokzeugen zonder biggen (V2) en de gespeende biggen (V3) zijn echter geen WUM- en NEMA-cijfers beschikbaar en deze excreties zijn daarom afgeleid (zie voetnoot a). Bij de berekening van de nieuwe excretie voor V2 wordt verondersteld dat de trend van de verandering in excretie vanaf 2006 (laatste aanpassing van de forfaits) hetzelfde is als bij de fokzeugen van V1, zowel voor de bruto excreties van N, berekend door WUM (in dit geval een toename van 1,6%, van gemiddeld 29,8 naar 30,3) als voor de procentuele N-verliezen berekend door NEMA (in dit geval 9,6% van de bruto N voor emissiearme vaste mest, 17,5% voor reguliere vaste mest, 9,3% voor emissiearme drijfmest en 20,5% voor reguliere drijfmest). Voor V3 is er van uitgegaan dat de trend van de verandering hetzelfde is als die van vleesvarkens (zie voetnoot b).

Voor de systemen met vaste mest voor opfokzeugen en –beren (V5) en vleesvarkens (V6) zijn WUM-berekeningen beschikbaar voor de bruto N-excreties, maar NEMA houdt geen rekening met vaste mest bij deze categorie. De N-verliezen worden daarom afgeleid van die van de vaste mest van fokzeugen (V1, zie voetnoot c). NEMA berekent de N-verliezen op basis van TAN (totale hoeveelheid ammoniakaal N in de mest) en niet op basis van de bruto N-excretie. De TAN als percentage van de totale N-excretie van vleesvarkens en opfokvarkens zijn volgens de WUM 68 en 70% respectievelijk en daarmee niet gelijk aan die van V1 (65%). Eenzelfde percentage verlies ten opzichte van de TAN leidt daarmee tot een ander percentage ten opzichte van de bruto N-excretie zoals in Tabel 3 opgenomen.

Ten behoeve van de onderlinge consistentie van de tabellen is voor deze categorieën de bruto-excretie berekend uit de afgeleide netto excreties en de N-correcties.

Tabel 3. Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie en stikstofcorrectie per gemiddeld aanwezig dier per jaar van varkens op basis van WUM en NEMA berekeningen over de jaren 2011, 2012 en 2013. Zie voetnoot voor de beschrijving van de methode die gevolgd is indien geen WUM/NEMA-cijfers beschikbaar zijn.						
Diercategorie	Stalsysteem	Bruto excretie	Totaal N-verlies	Excretie		N-correctie
		N, kg	N, %	Netto-N, kg	P_2O_5 , kg	kg N
V1 Fokzeugen inclusief biggen tot een gewicht van ca. 25 kg (ten minste eenmaal gedekte of geïnsemeneerde zeugen, gaste zeugen, gedekte maar nog niet drachtige zeugen, drachtige zeugen, zeugen met biggen,	Vaste mest, emissiearm	30,3	9,6	27,4	-	2,9
	Vaste mest, overig	30,3	17,5	25,0	-	5,3
	Drijfmest, emissiearm	30,3	9,3	27,5	-	2,8
	Drijfmest, overig	30,3	20,5	24,1	-	6,2

Tabel 3. Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie en stikstofcorrectie per gemiddeld aanwezig dier per jaar van varkens op basis van WUM en NEMA berekeningen over de jaren 2011, 2012 en 2013. Zie voetnoot voor de beschrijving van de methode die gevolgd is indien geen WUM/NEMA-cijfers beschikbaar zijn.

Diercategorie	Stalsysteem	Bruto excretie	Totaal N-verlies	Excretie		N-correctie
		N, kg	N, %	Netto-N, kg	P ₂ O ₅ , kg	kg N
waarvan de biggen worden gehouden tot een gewicht van ca. 25 kg).						
V2 ^a Fokzeugen waarvan de gespeende biggen op een ander bedrijf worden gehouden (ten minste eenmaal gedekte of geïnsemineerde zeugen, guste zeugen, gedekte maar nog niet drachtige zeugen, drachtige zeugen, zeugen met biggen, zeugen waarvan de biggen gespeend zijn en waarvan de gespeende biggen aan een ander bedrijf worden geleverd).	Vaste mest, emissiearm	21,7	9,6	19,6	-	2,1
	Vaste mest, overig	21,7	17,5	17,9	-	3,8
	Drijfmest, emissiearm	21,7	9,3	19,7	-	2,0
	Drijfmest, overig	21,7	20,5	17,2	-	4,5
V3 ^b Gespeende biggen tot ca. 25 kg zonder moederdier op eigen bedrijf	Vaste mest, emissiearm	3,9	9,6	3,5	-	0,4
	Vaste mest, overig	3,9	17,5	3,2	-	0,7
	Drijfmest, emissiearm	3,9	9,3	3,5	-	0,4
	Drijfmest, overig	3,9	20,5	3,1	-	0,8
V4 Dekberen en zoekberen, geslachtsrijp	Vaste mest, emissiearm	23,6	14,9	20,1	-	3,5
	Vaste mest, overig	23,6	18,9	19,1	-	4,5
	Drijfmest, emissiearm	23,6	16,4	19,7	-	3,9
	Drijfmest, overig	23,6	22,1	18,4	-	5,2
V5 Opfokzeugen en –beren van ca. 25 kg tot geslachtsrijpheid	Vaste mest, emissiearm ^c	15,6	10,4	13,9	-	1,6
	Vaste mest, overig ^c	15,6	19,0	12,6	-	3,0
	Drijfmest, emissiearm	15,6	14,6	13,3	-	2,3
	Drijfmest, overig	15,6	28,9	11,1	-	4,5
V6 Vleesvarkens	Vaste mest, emissiearm ^c	12,3	10,1	11,1	-	1,3
	Vaste mest, overig ^c	12,3	18,5	10,1	-	2,3
	Drijfmest, emissiearm	12,3	14,2	10,6	-	1,8
	Drijfmest, overig	12,3	28,2	8,9	-	3,5

a: Toename van bruto-excretie als trend bij V1 volgens WUM en N-verlies, volgens NEMA

b: Toename van bruto-excretie als trend bij V6 volgens WUM en N-verlies, volgens NEMA

c: Bruto-excretie is berekend volgens WUM, N-verlies als bij V1, volgens NEMA

3.1.3 Pluimvee

Tabel 4 geeft voor pluimvee de stikstofexcretie en de voor de stalbalans te gebruiken N-correcties, op basis van gemiddelde resultaten van WUM/NEMA voor de jaren 2011, 2012 en 2013. In de pluimveehouderij onderscheidt men natte mest- of drijfmestssystemen, dieppitsystemen, systemen met strooisel en systemen met mestbanden. De eerste twee komen niet of nauwelijks meer voor, en in de laatste wordt de mest al dan niet gedroogd. Een combinatie van strooisel en mestbanden komt veel voor, zoals in volièrestallen. Ten slotte is er nog de categorie 'overig', die traditionele grondhuisvesting behelst. Emissiearme stallen worden onderscheiden van niet-emissiearme stallen omdat minder ammoniak emitteert uit emissiearme stallen.

Van de met een voetnoot 'a' of 'b' aangeduide diercategorieën zijn geen WUM-excretiecijfers en NEMA-stikstofverliezen beschikbaar. Voor de berekening van de nieuwe excreties wordt ervan uitgegaan dat de trend van de verandering in excreties hetzelfde is als bij overeenkomende diercategorieën, zowel voor de bruto excreties als voor de procentuele N-verliezen.

Aangenomen is dat de ontwikkeling van de excreties en de N-verliezen bij de ouderdieren van eenden vergelijkbaar is met die van de vleeseenden. Dat betekent voor de categorieën P7 en P8 dat net als bij P6 met een afname van de bruto N-excretie van 16% wordt gerekend, en met gelijke procentuele N-verliezen ten opzichte van 2006 (zie voetnoot a). Ten behoeve van de onderlinge consistentie van de tabellen is voor deze categorieën de bruto excretie berekend uit de afgeleide netto excreties en de N-correcties.

Analoog aan de afleiding voor de ouderdieren van de vleeseenden zijn de bruto N-excreties voor de kalkoen-categorieën P9, P10 en P11 afgeleid van de trend in de excreties voor vleeskalkoenen en het verliespercentage van N (Tabel 4, voetnoot b).

Tabel 4. Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie en stikstofcorrectie per gemiddeld aanwezig dier per jaar van pluimvee op basis van WUM en NEMA berekeningen over de jaren 2011, 2012 en 2013. Zie voetnoot voor de beschrijving van de methode die gevolgd is indien geen WUM/NEMA-cijfers beschikbaar zijn.						
Diercategorie	Stalsysteem	Bruto excretie	Totaal N-verlies	Excretie		N-correctie
		N, kg	N, %	Netto-N, kg	P ₂ O ₅ , kg	N, kg
P1 Vleeskuikens	Emissiearm	0,50	7,3	0,46	-	0,036
	Overig	0,50	15,7	0,42	-	0,078
P2 (Groot)ouderdieren van vleeskuikens jonger dan 20 weken	Overig	0,35	67,1	0,12	-	0,237
P3 (Groot)ouderdieren van vleeskuikens 20 weken en ouder	Emissiearm	1,11	20,2	0,89	-	0,225
	Overig	1,11	42,9	0,64	-	0,478
P4 Leghennen en (groot)ouderdieren jonger dan 18 weken	Drijfmest	0,35	5,7	0,33	-	0,020
	Dieppitstal	0,35	70,1	0,10	-	0,245
	mestbanden	0,35	6,9	0,33	-	0,024
	Volièrestal	0,35	15,0	0,30	-	0,053
	Overig	0,35	38,8	0,21	-	0,136
P5 Leghennen en (groot)ouderdieren 18 weken en ouder	Drijfmest	0,77	6,4	0,72	-	0,049
	Dieppitstal	0,77	75,0	0,19	-	0,578
	mestbanden	0,77	5,0	0,73	-	0,039
	Volièrestal	0,77	12,7	0,67	-	0,098

Tabel 4. Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie en stikstofcorrectie per gemiddeld aanwezig dier per jaar van pluimvee op basis van WUM en NEMA berekeningen over de jaren 2011, 2012 en 2013. Zie voetnoot voor de beschrijving van de methode die gevolgd is indien geen WUM/NEMA-cijfers beschikbaar zijn.

Diercategorie	Stalsysteem	Bruto excretie	Totaal N-verlies	Excretie		N-correctie
		N, kg	N, %	Netto-N, kg	P ₂ O ₅ , kg	N, kg
	Overig	0,77	23,9	0,59	-	0,184
P6 Vleeseenden (eenden die worden gehouden voor de slacht)	Vaste mest	0,76	22,8	0,59	-	0,174
	Drijfmest	0,76	21,6	0,60	-	0,165
P7 ^a Ouderdieren van vleeseenden in opfok (opfokperiode tot 20 weken)	Vaste mest	0,94	22,8	0,72	-	0,214
	Drijfmest	0,94	21,6	0,74	-	0,203
P8 ^a Ouderdieren van vleeseenden (legperiode vanaf 20 weken)	Vaste mest	1,11	22,8	0,86	-	0,252
	Drijfmest	1,11	21,6	0,87	-	0,240
P9 ^b Jonge kalkoenen (hennen en hanen voor de productie van broedeieren van ca. 0 weken tot ca. 6 weken, gehouden op een quarantainebedrijf)	Alle	0,45	31,5	0,31	-	0,14
P10 ^b Opfokkalkoenen (hennen en hanen voor de productie van broedeieren van ca. 6 weken tot ca. 30 weken, gehouden op een opfokbedrijf)	Alle	2,45	31,5	1,68	-	0,77
P11 ^b Kalkoenen ouderdieren (hennen en hanen voor de productie van broedeieren van ca. 30 weken en ouder)	Alle	2,47	31,5	1,69	-	0,78
P12 Vleeskalkoenen (kalkoenen die worden gehouden voor de slacht)	Alle	1,77	31,5	1,21	-	0,56

a: afgeleid van de trend in de excretie voor vleeseenden en het verliespercentage van N

b: afgeleid van de trend in de excretie voor vleeskalkoenen en het verliespercentage van N

3.1.4 Paarden, pony's, schapen, geiten, konijnen en nertsen

Tabel 5 geeft voor paarden, pony's, schapen, geiten, konijnen en nertsen de gemiddelde excretie van stikstof en fosfaat weer. Voor konijnen en nertsen geeft de tabel zowel de stikstofexcreties als de stikstofcorrecties, ten behoeve van de stalbalans.

De excreties van stikstof en fosfaat voor paarden, pony's en nertsen zijn berekend op basis van de WUM-cijfers van de jaren 2011, 2012 en 2013. De gasvormige N-verliezen en N-correctiefactoren zijn gebaseerd op de NEMA-cijfers over die jaren.

Groenestein *et al.* (2014) geven aan dat de hier gehanteerde nieuwe categorieën schapen en geiten veel afwijken van de oude categorieën schapen en geiten omdat deze niet goed meer aansloten bij de houderij in de praktijk. Berekeningen van N-excreties en N-verliezen hanteren deze nieuwe categorieën niet en moeten daarom afgeleid worden. Het verdient wel aanbeveling om van deze nieuwe categorieën opname via voer en vastlegging in dierlijk product te bepalen om nauwkeuriger de N-excretie te kunnen berekenen en om de gasvormige N-verliezen nader te bestuderen. Onderstaande alinea beschrijft hoe de excreties zijn afgeleid op basis van beschikbare gegevens.

S1 komt overeen met de oude categorieën 550 met een netto N-excretie van 10,7 kg N per jaar. WUM rekent voor schapen met een afname van 7% in de excretie sinds de laatste berekening van Kemme *et al.* (2005). Daarmee komt de netto N-excretie op 9,9 kg per dier per jaar voor categorie S1. Bij de omschrijving van de subcategorieën is er rekening mee gehouden dat in de praktijk dieren wat langer kunnen worden aangehouden en is de overgangsleeftijd van S2 naar S3 op 4 maanden gezet. Voor S3 wordt uitgegaan van het oude forfait voor overige schapen inclusief de afnemende trend van 7%. Daarmee komt de N-excretie op 7,2 kg N/jaar per weide- en vleesschaap. Analooog wordt de nieuwe excretie voor fosfaat berekend op basis van de huidige forfaits, zij het dat de afnemende trend die WUM berekende hier groter was dan voor N, namelijk 12% (Tabel 5, voetnoot a).

De netto excreties van de geitencategorieën G1 en G2 worden afgeleid uit Groenestein *et al.* (2005): respectievelijk 10,4 en 1,0 kg N/dier en een afnemende trend berekend door WUM van 2% sinds 2006. Hetzelfde geldt voor fosfaat, maar met een door WUM gesignaleerde toenemende trend van 23% (Tabel 5, voetnoot c). Waarschijnlijk is de schatting van de netto excretie van G2 te laag, omdat deze categorie dieren wat zwaarder is dan die waar Groenestein *et al.* (2005) vanuit gingen.

Om de dan nog ontbrekende categorieën S2 en G3 te schatten is vanwege overeenkomsten tussen de categorieën geiten en schapen, uitgegaan van onderlinge gelijke verhoudingen tussen S1, S2 en S3 enerzijds en G1, G2 en G3 anderzijds. Dat betekent voor de excreties dat uitgegaan wordt van:

$$S1 : S2 = G1 : G2$$

$$S1 : S3 = G1 : G3$$

Daarmee volgt voor categorie S2 een excretie van 1,0 kg N per dier per jaar. Dit is evenals de schatting van de excretie van G2, waarschijnlijk wat aan de lage kant. Idem kan de excretie van G3 berekend worden op 7,4 kg N per dier per jaar. De fosfaatexcreties worden op gelijke wijze bepaald (Tabel 5, voetnoot b).

De WUM berekent de excretie per voedster inclusief alle opfok- en vleeskonijnen. De Meststoffenwet definieert K1 en K2 en onderscheidt daarmee de opfok- en vleeskonijnen. De nieuwe forfaits voor K1 en K2 gaan daarom uit van de huidige forfaits en volgen de trend volgens de WUM berekeningen, die overigens geen verandering laat zien. Voor de N-verliezen wordt er van uitgegaan dat die hetzelfde zijn als die door NEMA berekend worden voor voedsters inclusief opfok- en vleeskonijnen. NEMA rekent een N-verlies uit van 44,5% ten opzichte van de bruto-N excretie over de jaren 2011-2013 (Tabel 5, voetnoot d).

Tabel 5. Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie en stikstofcorrectie per gemiddeld aanwezig dier per jaar van paarden, pony's, schapen, geiten, konijnen en nertsen op basis van WUM en NEMA berekeningen over de jaren 2011, 2012 en 2013. (tussen haakjes, de waarden over 2010, 2011 en 2012 en overige N-verliezen o.b.v. IPCC 1996 guidelines). Zie voetnoot voor de beschrijving van de methode die gevolgd is indien geen WUM/NEMA-cijfers beschikbaar zijn.

Diercategorie	Stalsysteem	Bruto excretie	Totaal N-verlies	Excretie		N-correctie
				Netto-N, kg	P ₂ O ₅ , kg	N, kg
Paarden, pony's, ezels						
E1 Paarden	Alle	58,5	8,3	53,7	22,4	-
E2 Pony's	Alle	32,1	8,8	29,3	11,7	-
E3* Ezels	Alle	-	-	19,3	8,4	-
Schapen en geiten						
S1 ^a Schapen voor de vlees- en melkproductie (alle vrouwelijke schapen die ten minste eenmaal hebben gelammerd, inclusief alle schapen tot ca. 25 kg voor zover gehouden op het bedrijf waar deze schapen geboren zijn en rammen)	Alle	-	-	9.9	3.3	-
S2 ^b Vleeschapen tot ca. 4 maanden	Alle	-	-	0.9	0.3	-
S3 ^a Opfokooien, weideschapen en vleeschapen vanaf ca. 4 maanden	Alle	-	-	7.2	2.2	-
G1 ^c Melkgeiten (alle vrouwelijke geiten die ten minste eenmaal hebben gelammerd, incl. pasgeboren lammeren, en geslachtsrijpe bokken)	Alle	-	-	10.2	4.7	-
G2 ^c Opfokgeiten en vleesgeiten tot ca. 3 maanden	Alle	-	-	0.9	0.4	-
G3 ^b Opfokgeiten van ca. 3 maanden tot en met één jaar	Alle	-	-	7.4	3.1	-
Konijnen en nertsen						
K1 ^d Voedsters (alle vrouwelijke dieren die ten minste eenmaal zijn gedekt, met bijbehorende zogende jongen en opfokkonijnen)	Alle	2,8	44,5	1,5 (1,1)	-	1,2 (1,6)

Tabel 5. Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie en stikstofcorrectie per gemiddeld aanwezig dier per jaar van paarden, pony's, schapen, geiten, konijnen en nertsen op basis van WUM en NEMA berekeningen over de jaren 2011, 2012 en 2013. (tussen haakjes, de waarden over 2010, 2011 en 2012 en overige N-verliezen o.b.v. IPCC 1996 guidelines). Zie voetnoot voor de beschrijving van de methode die gevolgd is indien geen WUM/NEMA-cijfers beschikbaar zijn.

Diercategorie	Stalsysteem	Bruto excretie	Totaal N-verlies	Excretie		N-correctie
		N, kg	N, %	Netto-N, kg	P ₂ O ₅ , kg	N, kg
en fokrammen						
K2 ^d Vleeskonijnen (alle jonge konijnen die na het spenen zijn bestemd voor de vleesproductie)	Alle	0,7	44,5	0,4 (0,3)	-	0,3 (0,4)
N1 Fokteven (alle vrouwelijke dieren, die ten minste eenmaal zijn gedekt, met bijbehorende reuen, jongen, en nertsen voor pelsproductie)	Alle	2,2	8,9	2,0	-	0,2

a: op basis van huidige netto forfait en door WUM berekende trend voor schapen.

b: op basis van onderlinge gelijke verhouding excretieforfaits S1, S2 en S3 enerzijds en G1, G2 en G3 anderzijds

c: op basis van Groenestein *et al.*, 2005 en door WUM berekende trend voor geiten

d: Afgeleid van het huidige forfait en WUM-NEMA berekeningen voor voedsters inclusief opfok- en vleeskonijnen (Van Bruggen *et al.*, 2013; 2014; 2015)

3.1.5 Overige diersoorten

Tabel 6 geeft de excretie voor herten, buffels en overige staldierssoorten. Voor de graasdieren herten en buffels betreft het de netto-excretie van stikstof en fosfaat. Voor overige staldierssoorten geeft de tabel ten behoeve van de stalbalans de netto stikstofexcretie en het % N-verlies zoals opgenomen in Tabel 1 in bijlage D van de URM. Recentere cijfers zijn niet beschikbaar. De bruto-excretie voor de overige staldierssoorten kon vervolgens berekend worden als de som van de Netto N-excretie en de N-correctie (omgerekend uit het procentuele verlies). Daarnaast geeft de tabel een voorstel voor een alternatieve groepering van de kleine diercategorieën waarbij ten behoeve van de vereenvoudiging diverse categorieën worden samengevoegd. De vleesduiven en parelhoenders worden dan een categorie die qua excreties en emissies gelijk gesteld worden aan de vleeskuikens.

Tabel 6. Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie en stikstofcorrectie per gemiddeld aanwezig dier per jaar van overige diersoorten.						
Diercategorie	Stalsysteem	Bruto excretie	Totaal N-verlies	Excretie		N-correctie
		N, kg	N, %	Netto-N, kg	P ₂ O ₅ , kg	N, kg
O1 Bruine ratten (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	0,56	50	0,28	-	0,28
O2 Tamme muizen (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	0,066	50	0,033	-	0,033
O3 Cavia's (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	1,3	50	0,65	-	0,65
O4 Goudhamsters (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	0,36	50	0,18	-	0,18
O5 Gerbils (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	0,114	50	0,057	-	0,057
O6 Damherten, hinden voor de fokkerij incl. kalveren <3 mnd. met bijbehorende bokken	-	-	-	11,8	3,4	-
O7 Damherten, 3 maanden en ouder, voor de slachterij	-	-	-	9,7	2,4	-
O8 Waterbuffels, ten minste eenmaal gekalfd incl. kalf < 3 mnd.	-	-	-	76,5	29,9	-
O9 Waterbuffels, jongvee 3 mnd. tot 2 jaar	-	-	-	28,7	10,1	-
O10 Edelherten midden-europees, hinden voor de fokkerij incl. kalveren <6 mnd. met bijbehorende bokken	-	-	-	18,6	6,7	-
O11 Edelherten midden-europees, 6 maanden tot 12 maanden, voor de slachterij	-	-	-	8,6	2,8	-
O12 Edelherten midden-europees, 12 maanden en ouder voor de slachterij	-	-	-	21,4	6,4	-

Tabel 6. Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie en stikstofcorrectie per gemiddeld aanwezig dier per jaar van overige diersoorten.						
Diercategorie	Stalsysteem	Bruto excretie	Totaal N-verlies	Excretie		N-correctie
		N, kg	N, %	Netto-N, kg	P ₂ O ₅ , kg	N, kg
P13 Knobbelganzen (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	6,4	50	3,2	-	3,2
P14 Grauwe ganzen (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	6,4	50	3,2	-	3,2
P15 Emoe (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	15,6	50	7,8	-	7,8
P16 Fazant (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	0,24	50	0,12	-	0,12
P17 Helmparelhoenders (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	0,60	50	0,30	-	0,30
P18 Nandoe (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	11,0	50	5,5	-	5,5
P19 Patrijzen (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	0,22	50	0,11	-	0,11
P20 Struisvogels (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	24,6	50	12,3	-	12,3
P21 Vleesduiven (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	0,10	50	0,05	-	0,05
*: Vereenvoudigde indeling voor kleine diercategorieën						
Ganzen			50	3,2	-	3,2
Emoes, nandoes en struisvogels (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)	-	24,6	50	12,3	-	12,3
Fazanten en patrijzen (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)	-	0,24	50	0,12	-	0,12
Vleesduiven en helmparelhoenders (alleen vrouwelijke geslachtsrijpe dieren), emissiearm	-	0,50	7,3	0,46	0,16	0,036
Vleesduiven en helmparelhoenders (alleen vrouwelijke geslachtsrijpe dieren), overig	-	0,50	15,7	0,42	0,16	0,078
Bruine ratten, tamme muizen, cavia's, hamsters en gerbils (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)	-	1,3	50	0,65	-	0,65

3.2 Biologisch gehouden dieren

3.2.1 Rundvee

Tabel 7 geeft voor biologisch gehouden rundvee de gemiddelde bruto N-excretie, de gemiddelde N-verliezen door vervluchtiging van NH₃, NO, N₂O en N₂, en de gemiddelde netto excreties van N en P₂O₅. Conform Bikker *et al.* (2013) is de bruto N-excretie van biologisch gehouden melk- en kalfkoeien (R1) 91% van de excretie van gangbaar gehouden koeien. Voor fosfaat betreft het 87%, een reductie van 13%. Dit verschil wordt verklaard door de lagere melkproductie en daarmee samenhangende mineralenexcretie. Voor de overige rundveecategorieën is geen betrouwbare informatie van productieniveau, voersamenstelling en houderijsysteem van biologische dieren beschikbaar, noch van biologisch gehouden dieren die als referentie kunnen dienen. Daarom worden voor deze diercategorieën de bruto stikstof- en fosfaatexcretie van gangbaar gehouden dieren als beste schatting aangenomen. Bij de netto N-excretie voor stalsystemen met vaste mest is echter rekening gehouden met de hogere overige N-verliezen uit diepstrooiselstallen (zie hoofdstuk 2.5) aangezien deze in de biologische rundveehouderij in overwegende mate voorkomen. Voor witvleeskalveren (R5) zijn geen waarden opgenomen omdat deze diercategorie niet voorkomt in de biologische rundveehouderij. Voor de meeste rundveecategorieën zijn de aanpassingen ten opzichte van de oude indeling in de Landbouwkwaliteitsregeling relatief beperkt, met uitzondering van de stijging voor fokstieren (R4) en zoog- en weidekoeien (R10) met 40% respectievelijk 15%.

Tabel 7. Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie en stikstofcorrectie per gemiddeld aanwezig dier per jaar van biologisch gehouden rundvee, omgerekend vanuit gangbaar op basis van Bikker <i>et al.</i> (2013) en mesttype of gelijk gesteld aan gangbaar.						
		Bruto excretie	Totaal N-verlies	Excretie		N-correctie
		N, kg	N, %	Netto-N, kg	P ₂ O ₅ , kg	N, kg
R1 Melk- en kalfkoeien inclusief kalveren tot ca. 14 dagen	Drijfmest	113,2	9,5	102,4	34,3	-
	Vaste mest	113,2	15,7	95,4	34,3	-
R2 ^a Vrouwelijke en mannelijke opfokkalveren voor de melkveehouderij van ca. 14 dagen tot 1 jaar en vrouwelijke opfokkalveren voor de vleesveehouderij tot 1 jaar	Drijfmest	34,5	9,2	31,3	9,4	-
	Vaste mest	34,5	12,2	30,3	9,4	-
R3 ^a Vrouwelijke opfokkalveren voor de melkveehouderij en vleesveehouderij van 1 jaar en ouder	Drijfmest	70,6	7,8	65,0	21,9	-
	Vaste mest	70,6	10,5	63,1	21,9	-
R4 ^a Fokstieren van 1 jaar en ouder	Alle	81,8	11,8	72,2	25,9	-
R5 Witvleeskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 8 maanden	Alle	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
R6 ^b Startkalveren voor rosévlees of roodvlees van ca. 14 dagen tot ca. 3 maanden	Alle	12,3	14,9	10,5	3,4	-
R7 ^b Rosévleeskalveren van ca. 3 maanden tot ca. 8 maanden	Alle	30,9	14,9	26,3	9,4	-
R8 ^b Rosévleeskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 8 maanden	Alle	25,2	14,9	21,5	7,6	-

Tabel 7. Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie en stikstofcorrectie per gemiddeld aanwezig dier per jaar van biologisch gehouden rundvee, omgerekend vanuit gangbaar op basis van Bikker <i>et al.</i> (2013) en mesttype of gelijk gesteld aan gangbaar.						
		Bruto excretie	Totaal N-verlies	Excretie		N-correctie
		N, kg	N, %	Netto-N, kg	P ₂ O ₅ , kg	N, kg
R9 ^a Roodvleesstieren van ca. 3 maanden en ouder (inclusief ossen en vrouwelijke dieren die op dezelfde wijze worden gehouden)	Drijfmest	-	-	28,2	9,7	-
	Vaste mest	-	-	24,8	9,7	-
R10 ^a Zoog- en weidekoeien	Drijfmest	79,4	5,1	75,4	26,9	-
	Vaste mest	79,4	6,7	74,1	26,9	-

a: Als voor gangbaar gehouden dieren. bij vaste mest gerekend met overige N verliezen voor diepstrooiselsystemen

b: Als voor gangbaar gehouden dieren

3.2.2 Varkens

Tabel 8 geeft voor biologisch gehouden varkens weer wat de excretie is van stikstof en de voor de stalbalans te gebruiken N-correcties. Conform Bikker *et al.* (2013) is de bruto N-excretie van biologisch gehouden fokzeugen (V1 en V2) 159% van de excretie van gangbaar gehouden dieren. Dit verschil wordt vooral verklaard door een hoger voergebruik bij zeugen en biggen en hogere N-gehalten in het voer. Voor vleesvarkens (V6) is dit 123%, wat vooral verklaard wordt door een hogere voederconversie en hogere gehalten in het voer. Hoewel Bikker *et al.* (2013) geen cijfers geven voor gespeende biggen zonder moederdier (V3) en opfokvarkens (V5) is, vanwege de vergelijkbare verschillen in omstandigheden, hierbij gerekend met eenzelfde percentage als bij vleesvarkens. Voor biologisch gehouden dek- en zoekberen is geen betrouwbare informatie van productieniveau, voersamenstelling en houderijsysteem beschikbaar, noch van diercategorieën die als referentie kunnen dienen. Daarom worden voor deze dieren de excretiefactoren van gangbaar gehouden dieren als beste schatting aangenomen. Voor de meeste diercategorieën zijn de aanpassingen ten opzichte van de oude indeling in de Landbouwkwaliteitsregeling moeilijk vergelijkbaar maar groot (tot meer dan 150% stijging). Aangezien de achtergrond van de cijfers uit de Landbouwkwaliteitsregeling uit 1996 onbekend is, kan het verschil niet verklaard worden.

Tabel 8. Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie en stikstofcorrectie per gemiddeld aanwezig dier per jaar van biologisch gehouden varkens omgerekend vanuit gangbaar op basis van Bikker <i>et al.</i> (2013) of gelijk gesteld daaraan (voetnoot b).						
		Bruto excretie	Totaal N-verlies	Excretie		N-correctie
		N, kg	N, %	Netto-N, kg	P ₂ O ₅ , kg	N, kg
V1 Fokzeugen inclusief biggen tot een gewicht van ca. 25 kg (ten minste eenmaal gedekte of geïnsemineerde zeugen, guste zeugen, gedekte maar nog niet drachtige zeugen, drachtige zeugen, zeugen met biggen waarvan de biggen worden gehouden tot een gewicht van ca. 25 kg)	Vaste mest, emissiearm	48,1	9,6	43,5	-	4,6
	Vaste mest, overig	48,1	17,5	39,7	-	8,4
	Drijfmest, emissiearm	48,1	9,3	43,7	-	4,5
	Drijfmest, overig	48,1	20,5	38,2	-	9,9
V2 Fokzeugen waarvan de gespeende biggen op een ander bedrijf worden	Vaste mest, emissiearm	34,5	9,6	31,2	-	3,3

Tabel 8. Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie en stikstofcorrectie per gemiddeld aanwezig dier per jaar van biologisch gehouden varkens omgerekend vanuit gangbaar op basis van Bikker *et al.* (2013) of gelijk gesteld daaraan (voetnoot b).

		Bruto excretie	Totaal N-verlies	Excretie		N-correctie
		N, kg	N, %	Netto-N, kg	P ₂ O ₅ , kg	N, kg
gehouden (ten minste eenmaal gedekte of geïnsemineerde zeugen, guste zeugen, gedekte maar nog niet drachtige zeugen, drachtige zeugen, zeugen met biggen, zeugen waarvan de biggen gespeend zijn en waarvan de gespeende biggen aan een ander bedrijf worden geleverd)	Vaste mest, overig	34,5	17,5	28,5	-	6,0
	Drijfmest, emissiearm	34,5	9,3	31,3	-	3,2
	Drijfmest, overig	34,5	20,5	27,4	-	7,1
V3 ^a Gespeende biggen tot ca. 25 kg zonder moederdier op eigen bedrijf	Vaste mest, emissiearm	4,8	9,6	4,3	-	0,5
	Vaste mest, overig	4,8	17,5	3,9	-	0,8
	Drijfmest, emissiearm	4,8	9,3	4,3	-	0,4
	Drijfmest, overig	4,8	20,5	3,8	-	1,0
V4 ^b Dekberen en zoekberen, geslachtsrijp	Vaste mest, emissiearm	23,6	14,9	20,1	-	3,5
	Vaste mest, overig	23,6	18,9	19,1	-	4,5
	Drijfmest, emissiearm	23,6	16,4	19,7	-	3,9
	Drijfmest, overig	23,6	22,1	18,4	-	5,2
V5 ^a Opfokzeugen en –beren van ca. 25 kg tot geslachtsrijpheid	Vaste mest, emissiearm ^c	19,1	10,4	17,1	-	2,0
	Vaste mest, overig ^c	19,1	19,0	15,5	-	3,6
	Drijfmest, emissiearm	19,1	14,6	16,4	-	2,8
	Drijfmest, overig	19,1	28,9	13,6	-	5,5
V6 Vleesvarkens	Vaste mest, emissiearm ^c	15,2	10,1	13,6	-	1,5
	Vaste mest, overig ^c	15,2	18,5	12,4	-	2,8
	Drijfmest, Emissiearm	15,2	14,2	13,0	-	2,2
	Drijfmest, overig	15,2	28,2	10,9	-	4,3

a: Verhouding tot forfaits van gangbaar gehouden dieren conform Bikker *et al.* voor vleesvarkens

b: Als voor gangbaar gehouden dieren

c: Bruto-excretie is berekend volgens WUM, N-verlies als bij V1, volgens NEMA (zie toelichting 3.1.2)

3.2.3 Pluimvee

Tabel 9 geeft voor biologisch gehouden pluimvee weer wat de excretie is van stikstof en de voor de stalbalans te gebruiken N-correcties. Conform Bikker *et al.* (2013) is de bruto N-excretie van biologisch gehouden vleeskuikens (P1) 162% van de excretie van gangbaar gehouden dieren. Dit verschil wordt vooral verklaard door een lagere groei, een hogere voederconversie en hogere N-gehalten in het voer. Dit verschil wordt voor een belangrijk deel bepaald door het andere type kuiken dat in de biologische pluimveehouderij gehouden wordt. Voor biologisch gehouden leghennen (P5) rekent Bikker *et al.* (2013) met 122% van de gangbare scharrelsystemen respectievelijk 135% van de verrijkte

kooi/koloniesystemen, wat vooral verklaard wordt door een hogere voederconversie en hogere N-gehalten in het voer. Voor de overige diercategorieën is geen betrouwbare informatie van productieniveau, voersamenstelling en houderijsysteem van biologische dieren beschikbaar, noch van diercategorieën die als referentie kunnen dienen. Daarom worden voor deze diercategorieën de excretiefactoren van gangbaar gehouden dieren als beste schatting aangenomen. Voor de meeste diercategorieën zijn de aanpassingen ten opzichte van de oude indeling in de Landbouwkwaliteitsregeling groot (tot meer dan 150% stijging). Aangezien de achtergrond van de oude cijfers uit de Landbouwkwaliteitsregeling uit 1996 onbekend is, kan het verschil niet verklaard worden.

Tabel 9. Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie en stikstofcorrectie per gemiddeld aanwezig dier per jaar van biologisch gehouden pluimvee omgerekend vanuit gangbaar op basis van Bikker <i>et al.</i> (2013) of gelijk gesteld daaraan (voetnoot a).						
		Bruto excretie	Totaal N-verlies	Excretie		N-correctie
		N, kg	N, %	Netto-N, kg	P ₂ O ₅ , kg	N, kg
P1 Vleeskuikens	Emissiearm	0,80	7,3	0,75	-	0,059
	Overig	0,80	15,7	0,68	-	0,126
P2 ^a (Groot)ouderdieren van vleeskuikens jonger dan 20 weken	Overig	0,35	67,1	0,12	-	0,237
P3 ^a (Groot)ouderdieren van vleeskuikens 20 weken en ouder	Emissiearm	1,11	20,2	0,89	-	0,225
	Overig	1,11	42,9	0,64	-	0,478
P4 ^a Leghennen en (groot)ouderdieren jonger dan 18 weken	Drijfmest	0,35	5,7	0,33	-	0,020
	Diepfitstal	0,35	70,1	0,10	-	0,245
	mestbanden	0,35	6,9	0,33	-	0,024
	Voliërestal	0,35	15,0	0,30	-	0,053
	Overig	0,35	38,8	0,21	-	0,136
P5 Leghennen en (groot)ouderdieren 18 weken en ouder	Drijfmest	1,04	6,4	0,97	-	0,067
	Diepfitstal	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-	n.v.t.
	Mestbanden	1,04	5,0	0,99	-	0,052
	Voliërestal	0,94	12,7	0,82	-	0,119
	Overig	0,94	23,9	0,72	-	0,224
P6 ^a Vleeseenden (eenden die worden gehouden voor de slacht)	Vaste mest	0,76	22,8	0,59	-	0,174
	Drijfmest	0,76	21,6	0,60	-	0,165
P7 ^a Ouderdieren van vleeseenden in opfok (opfokperiode tot 20 weken)	Vaste mest	0,94	22,8	0,72	-	0,214
	Drijfmest	0,94	21,6	0,74	-	0,203
P8 ^a Ouderdieren van vleeseenden (legperiode vanaf 20 weken)	Vaste mest	1,11	22,8	0,86	-	0,252
	Drijfmest	1,11	21,6	0,87	-	0,240
P9 ^a Jonge kalkoenen (hennen en hanen voor de productie van broedeieren van ca. 0 weken tot ca. 6 weken, gehouden op een quarantainebedrijf)	Alle	0,45	31,5	0,31	-	0,141
P10 ^a Opfokkalkoenen (hennen en hanen voor de productie van broedeieren van ca. 6 weken tot ca. 30 weken, gehouden op een opfokbedrijf)	Alle	2,45	31,5	1,68	-	0,773

Tabel 9. Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie en stikstofcorrectie per gemiddeld aanwezig dier per jaar van biologisch gehouden pluimvee omgerekend vanuit gangbaar op basis van Bikker *et al.* (2013) of gelijk gesteld daaraan (voetnoot a).

		Bruto excretie	Totaal N-verlies	Excretie		N-correctie
		N, kg	N, %	Netto-N, kg	P ₂ O ₅ , kg	N, kg
P11 ^a Kalkoenen ouderdieren (hennen en hanen voor de productie van broedeieren van ca. 30 weken en ouder)	Alle	2,47	31,5	1,69	-	0,780
P12 ^a Vleeskalkoenen (kalkoenen die worden gehouden voor de slacht)	Alle	1,77	31,5	1,21	-	0,558

a: Als voor gangbaar gehouden dieren

3.2.4 Paarden, pony's, schapen, geiten, konijnen en nertsen

Tabel 10 geeft voor biologisch gehouden paarden, pony's, schapen, geiten, konijnen en nertsen de gemiddelde excreties van stikstof en fosfaat weer. Voor konijnen en nertsen geeft de tabel zowel de stikstofexcreties als de stikstofcorrecties ten behoeve van de stalbalans. In deze tabel is alleen de excretie voor biologisch gehouden melkgeiten (G1) afwijkend van gangbaar gehouden dieren. Deze is, conform de omrekening bij biologisch gehouden melkkoeien, vastgesteld op 91% van de gangbare melkgeiten, aangezien bij geiten een vergelijkbaar verschil is tussen biologisch en gangbaar gehouden dieren: een lagere melkproductie per dier en meer gras in het rantsoen. Voor fosfaat was de excretie 13% minder dan van gangbaar gehouden dieren. Ten opzichte van de waarde in de Landbouwkwaliteitsregeling betekent dit voor de stikstofexcretie een stijging van 58%. Aangezien de achtergrond van de oude cijfers onbekend is, is dit verschil niet te verklaren.

Voor de overige diercategorieën is geen betrouwbare informatie van productieniveau, voersamenstelling en houderijsysteem van biologische dieren beschikbaar, noch van diercategorieën die als referentie kunnen dienen. Daarom worden voor deze diercategorieën de excretiefactoren van gangbaar gehouden dieren als beste schatting aangenomen.

Tabel 10. Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie en stikstofcorrectie per gemiddeld aanwezig dier per jaar van biologisch gehouden paarden, pony's, schapen, geiten, konijnen en nertsen gelijk gesteld aan gangbaar gehouden dieren behalve voor melkgeiten (G1).

	Bruto excretie	Totaal N-verlies	Excretie		N-correctie
	N, kg	N, %	Netto-N, kg	P ₂ O ₅ , kg	N, kg
Paarden, pony's, ezels					
E1 Paarden	58,5	8,3	53,7	22,4	-
E2 Pony's	32,1	8,8	29,3	11,7	-
E3 Ezels	-	-	19,3	8,4	-
Schapen en geiten					
S1 Schapen voor de vlees- en melkproductie (alle vrouwelijke schapen die ten minste eenmaal hebben gelammerd, inclusief alle schapen tot ca. 25 kg voor zover gehouden op het bedrijf waar deze schapen geboren zijn en rammen)	-	-	9.9	3.3	-
S2 Vleesschapen tot ca. 4 maanden	-	-	0.9	0.3	-

Tabel 10. Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie en stikstofcorrectie per gemiddeld aanwezig dier per jaar van biologisch gehouden paarden, pony's, schapen, geiten, konijnen en nertsen gelijk gesteld aan gangbaar gehouden dieren behalve voor melkgeiten (G1).					
	Bruto excretie	Totaal N-verlies	Excretie		N-correctie
	N, kg	N, %	Netto-N, kg	P ₂ O ₅ , kg	N, kg
S3 Weideschapen en vleeschapen vanaf ca. 4 maanden	-	-	7.2	2.2	-
G1 ^a Melkgeiten (alle vrouwelijke geiten die ten minste eenmaal hebben gelammerd. incl. pasgeboren lammeren, en geslachtsrijpe bokken)	-	-	9.2	4.1	-
G2 Opfokgeiten en vleesgeiten tot ca. 3 maanden	-	-	0.9	0.4	-
G3 Opfokgeiten van ca. 3 maanden tot en met één jaar	-	-	7.4	3.1	-
Konijnen en nertsen					
K1 Voedsters (alle vrouwelijke dieren die ten minste eenmaal zijn gedekt, met bijbehorende zogende jongen en opfokkonijnen) en fokrammen	2,8	44,5	1,5	-	1,2
K2 Vleeskonijnen (alle jonge konijnen die na het spenen zijn bestemd voor de vleesproductie)	0,7	44,5	0,4	-	0,3
N1 Fokteven (alle vrouwelijke dieren. die ten minste eenmaal zijn gedekt, met bijbehorende reuen, jongen, en nertsen voor pelsproductie)	2,2	8,9	2,0	-	0,2

a: Verhouding tot forfaits van gangbaar gehouden dieren conform Bikker *et al.* (2013) voor melkvee

3.2.5 Overige diersoorten

Tabel 11 geeft de excretie voor herten, buffels en overige staldiersoorten. Voor de graasdieren, herten en buffels betreft het de netto excretie van stikstof en fosfaat. Voor overige staldiersoorten geeft de tabel ten behoeve van de stalbalans de netto stikstofexcretie en de stikstofcorrectie. Daarnaast geeft de tabel een voorstel voor een alternatieve groepering van de kleine diercategorieën.

Voor al deze overige diersoorten is geen betrouwbare informatie van productieniveau, voersamenstelling en houderijsysteem van biologische dieren beschikbaar, noch van diercategorieën die als referentie kunnen dienen. Daarom worden voor deze diercategorieën de excretiefactoren van gangbaar gehouden dieren als beste schatting aangenomen en is daarmee gelijk aan Tabel 6.

Tabel 11. Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie en stikstofcorrectie per gemiddeld aanwezig dier per jaar van biologisch gehouden overige diersoorten gelijk gesteld aan gangbaar gehouden dieren.						
Diercategorie	Stalsysteem	Bruto excretie	Totaal N-verlies	Excretie		N-correctie
		N, kg	N, %	Netto-N, kg	P ₂ O ₅ , kg	N, kg
O1 Bruine ratten (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	0,56	50	0,28	-	0,28
O2 Tamme muizen (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	0,66	50	0,033	-	0,033

Tabel 11. Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie en stikstofcorrectie per gemiddeld aanwezig dier per jaar van biologisch gehouden overige diersoorten gelijk gesteld aan gangbaar gehouden dieren.

Diercategorie	Stalsysteem	Bruto excretie	Totaal N-verlies	Excretie		N-correctie
				Netto-N, kg	P ₂ O ₅ , kg	
O3 Cavia's (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	1,3	50	0,65	-	0,65
O4 Goudhamsters (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	0,56	50	0,18	-	0,18
O5 Gerbils (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	0,114	50	0,057	-	0,057
O6 Damherten, hinden voor de fokkerij incl. kalveren <3 mnd. met bijbehorende bokken	-	-	-	11,8	3,4	-
O7 Damherten, 3 maanden en ouder, voor de slachterij	-	-	-	9,7	2,4	-
O8 Waterbuffels, ten minste eenmaal gekalfd incl. kalf <3 mnd.	-	-	-	76,5	29,9	-
O9 Waterbuffels, jongvee 3 mnd. tot 2 jaar	-	-	-	28,7	10,1	-
O10 Edelherten midden-europees, hinden voor de fokkerij incl. kalveren <6 mnd. met bijbehorende bokken	-	-	-	18,6	6,7	-
O11 Edelherten midden-europees, 6 maanden tot 12 maanden, voor de slachterij	-	-	-	8,6	2,8	-
O12 Edelherten midden-europees, 12 maanden en ouder voor de slachterij	-	-	-	21,4	6,4	-
P13 Knobbelganzen (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	6,4	50	3,2	-	3,2
P14 Grauwe ganzen (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	6,4	50	3,2	-	3,2
P15 Emoe (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	15,6	50	7,8	-	7,8
P16 Fazant (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	0,24	50	0,12	-	0,12
P17 Helmpareelhoenders (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	0,60	50	0,30	-	0,30
P18 Nandoe (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	11,0	50	5,5	-	5,5
P19 Patrijzen (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	0,22	50	0,11	-	0,11

Tabel 11. Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie en stikstofcorrectie per gemiddeld aanwezig dier per jaar van biologisch gehouden overige diersoorten gelijk gesteld aan gangbaar gehouden dieren.						
Diercategorie	Stalsysteem	Bruto excretie	Totaal N-verlies	Excretie		N-correctie
		N, kg	N, %	Netto-N, kg	P ₂ O ₅ , kg	N, kg
P20 Struisvogels (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	24,6	50	12,3	-	12,3
P21 Vleesduiven (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)*	-	0,10	50	0,05	-	0,05
*: Vereenvoudigde indeling voor kleine diercategorieën						
Ganzen	-	6,4	50	3,2	-	3,2
Emoes, nandoes en struisvogels (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)	-	24,6	50	12,3	-	12,3
Fazanten en patrijzen (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)	-	0,24	50	0,12	-	0,12
Vleesduiven en helmpareldoenders (van vleesduiven en helmpareldoenders alleen vrouwelijke geslachtsrijpe dieren), emissiearm	-	0,50	7,3	0,46	0,16	0,036
Vleesduiven en helmpareldoenders (van vleesduiven en helmpareldoenders alleen vrouwelijke geslachtsrijpe dieren), overig	-	0,50	15,7	0,42	0,16	0,078
Bruine ratten, tamme muizen, cavia's, hamsters en gerbils (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)	-	1,3	50	0,65	-	0,65

4 Literatuur

- Bikker, P., J. van Harn, C.M. Groenestein, J. de Wit, C. van Bruggen & H.H. Luesink, 2013. Stikstof- en fosforexcretie van varkens, pluimvee en rundvee in biologische en gangbare houderijsystemen. Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu. WOt-werkdocument 347, 43 blz.
- Coppoolse, J., A.M. van Vuuren, J. Huisman, W.M.M.A. Janssen, A.W. Jongbloed, N.P. Lenis & P.C.M. Simons, 1990. De uitscheiding van stikstof, fosfor en kalium door landbouwhuisdieren. Nu en Morgen. Onderzoek inzake de mest- en ammoniakproblematiek in de veehouderij Nr. 5. Wageningen. Dienst Landbouwkundig Onderzoek.
- Groenestein, C.M., K.W. van der Hoek, G.J. Monteny & O. Oenema, 2005. Actualisering forfaitaire waarden voor gasvormige N-verliezen uit stallen en mestopslagen van varkens, pluimvee en overige dieren. Wageningen, A&F-rapport 465, 35 blz.
- Groenestein, C.M., C. van Bruggen, P. Hoeksma, A.W. Jongbloed & G.L. Velthof, 2008. Nadere beschouwing van stalbalansen en gasvormige stikstofverliezen uit de intensieve veehouderij. Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu. WOt-rapport 60, 64 blz.
- Groenestein, C.M., S. Bokma & N.W.M. Ogink, 2014. Actualisering ammoniakemissiefactoren vleeskalveren tot circa 8 maanden. Advies voor aanpassing in de Regeling ammoniak en veehouderij. Lelystad, Wageningen UR Livestock Research. Livestock Research Rapport 778, 25 blz.
- Groenestein, K., C. van Bruggen & H. Luesink, 2014. Harmonisatie diercategorieën. Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu. WOt technical report 16, 36 blz.
- Groenestein, C.M., A.J.A. Aarnink & N.W.M. Ogink, 2014. Actualisering ammoniakemissiefactoren vleesvarkens en biggen. Advies herberekening op basis van welzijnseisen. Lelystad, Wageningen UR Livestock Research. Livestock Research Rapport 786, 24 blz.
- IPCC, 1996. Revised 1996 IPCC Guidelines for national greenhouse gas inventories. Volumes I-III (Workbook. Reporting Instructions. Reference manual). OECD, Parijs, Frankrijk.
- IPCC, 2006. 2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories. Prepared by the National Greenhouse Gas Inventories Programme. H.S. Eggleston, L. Buendia, K. Miwa, T. Ngara & K. Tanabe (eds). Published: IGES, Japan.
- Kemme, P., J. Heeres-van der Tol, G. Smolders, H. Valk & J. D. van der Klis, 2005. Schatting van de uitscheiding van stikstof en fosfor door diverse categorieën graasdieren. Lelystad, Wageningen UR Animal Sciences Group. ASG rapport 05/100653, 55 blz.
- KWIN-V 2013/2014, Handboek 25 Kwantitatieve Informatie Veehouderij 2013-2014. Wageningen UR Livestock Research.
- Oenema, O., G.L. Velthof, N. Verdoes, P.W.G. Groot-Koerkamp, G.J. Monteny, A. Bannink, H.G. van der Meer & K.W. van der Hoek, 2000. Forfaitaire waarden voor gasvormige stikstofverliezen uit stallen en mestopslagen. Wageningen, Alterra Wageningen UR. Alterra-rapport 107, gewijzigde druk.
- Ogink, N.W.M., C.M. Groenestein & J. Mosquera, 2014. Actualisering ammoniakemissiefactoren rundvee. Advies voor aanpassing in de Regeling ammoniak en veehouderij. Lelystad, Wageningen UR Livestock Research. Livestock Research Rapport 744, 29 blz.
- Van Bruggen, C., 2012. Dierlijke mest en mineralen 2011. ISBN: 978-90-357-2052-7, Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen.
- Van Bruggen, C., 2013. Dierlijke mest en mineralen 2012. ISBN: 978-90-357-1426-7, Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen.
- Van Bruggen, C., 2014. Dierlijke mest en mineralen 2013. ISBN: 978-90-357-1646-9, Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen.
- Van Bruggen, C., P. Bikker, C.M. Groenestein, B.J. de Haan, M.W. Hoogeveen, J.F.M. Huijsmans, S.M. van der Sluis & G.L. Velthof, 2013. Ammoniakemissie uit dierlijke mest en kunstmest in 2011. Berekeningen met het Nationaal Emissiemodel voor Ammoniak (NEMA). Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, WOt-werkdocument 330, 60 blz.
- Van Bruggen, C., A. Bannink, C.M. Groenestein, B.J. de Haan, J.F.M. Huijsmans, H.H. Luesink, S.M. van der Sluis, G.L. Velthof & J. Vonk, 2014. Emissies naar lucht uit de landbouw in 2012. Berekeningen van ammoniak, stikstofoxide, lachgas, methaan en fijn stof met het model NEMA. Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu. WOt technical report 3. 79 blz.

- Van Bruggen, C., *et al.*, 2015. Emissies naar lucht uit de landbouw in 2013. Berekeningen van ammoniak, stikstofoxide, lachgas, methaan en fijn stof met het model NEMA. In voorbereiding.
- WUM, 2010. Gestandaardiseerde berekeningsmethode voor dierlijke mest en mineralen. Standaardcijfers 1990–2008. Werkgroep Uniformering berekening Mest- en mineralencijfers (redactie C. van Bruggen). CBS, PBL, LEI-Wageningen UR, Wageningen URLivestock Research, Ministerie van LNV en RIVM. CBS, Den Haag.

Bijlage 1a. IPCC 1996 Manure management systems and EF for N₂O

TABLE 4-22 TENTATIVE DEFAULT VALUES FOR N₂O EMISSION FACTORS FROM ANIMAL WASTE PER ANIMAL WASTE MANAGEMENT SYSTEM, KG N₂O-N/KG NITROGEN EXCRETED	
Animal Waste Management System ^a	Emission Factor EF ₃
Anaerobic lagoons ^b	0.001 (<0.002)
Liquid systems ^b	0.001 (<0.001)
Daily spread ^c	0.0 (no range)
Solid storage and drylot ^c	0.02 (0.005-0.03)
Pasture range and paddock (grazing) ^d	0.02 (0.005-0.03)
Used as fuel ^e	Not included in this Chapter
Other systems ^b	0.005
^a The fraction of manure nitrogen produced in different Animal Waste Management Systems for cattle, swine and buffalo can be estimated as proposed in Table 4-21, or as given by Safley et al. (1992). ^b To be reported under "Manure Management". ^c To be reported under "Agricultural Soils" (Workbook, Section 4-6) under direct soil emissions from agricultural fields after spreading. (Emissions are assumed not to occur before spreading). ^d To be reported under "Agricultural Soils" (Workbook, Section 4-6) under direct soil emissions from animal production. ^e To be reported in the Energy Chapter.	

Bijlage 1b IPCC 2006 Manure management systems and EF for N₂O

TABLE 10.21 DEFAULT EMISSION FACTORS FOR DIRECT N ₂ O EMISSIONS FROM MANURE MANAGEMENT					
System	Definition		EF ₃ [kg N ₂ O-N (kg Nitrogen excreted) ⁻¹]	Uncertainty ranges of EF ₃	Source ^a
Pasture/Range/ Paddock	The manure from pasture and range grazing animals is allowed to lie as is, and is not managed.		Direct and indirect N ₂ O emissions associated with the manure deposited on agricultural soils and pasture, range, paddock systems are treated in Chapter 11, Section 11.2, N ₂ O emissions from managed soils.		
Daily spread	Manure is routinely removed from a confinement facility and is applied to cropland or pasture within 24 hours of excretion. N ₂ O emissions during storage and treatment are assumed to be zero. N ₂ O emissions from land application are covered under the Agricultural Soils category.		0	Not applicable	Judgement by IPCC Expert Group (see Co-chairs, Editors and Experts; N ₂ O emissions from Manure Management)
Solid storage ^a	The storage of manure, typically for a period of several months, in unconfined piles or stacks. Manure is able to be stacked due to the presence of a sufficient amount of bedding material or loss of moisture by evaporation.		0.005	Factor of 2	Judgement of IPCC Expert Group in combination with Amon <i>et al.</i> (2001), which shows emissions ranging from 0.0027 to 0.01 kg N ₂ O-N (kg N) ⁻¹ .
Dry lot	A paved or unpaved open confinement area without any significant vegetative cover where accumulating manure may be removed periodically. Dry lots are most typically found in dry climates but also are used in humid climates.		0.02	Factor of 2	Judgement of IPCC Expert Group in combination with Kalling (2003).
Liquid/Slurry	Manure is stored as excreted or with some minimal addition of water to facilitate handling and is stored in either tanks or earthen ponds.	With natural crust cover	0.005	Factor of 2	Judgement of IPCC Expert Group in combination with Sommer <i>et al.</i> (2000).
		Without natural crust cover	0	Not applicable	Judgement of IPCC Expert Group in combination with the following studies: Harper <i>et al.</i> (2000), Lagae <i>et al.</i> (2004), Monteny <i>et al.</i> (2001), and Wagner-Riddle and Marinier (2003). Emissions are believed negligible based on the absence of oxidized forms of nitrogen entering systems in combination with low potential for nitrification and denitrification in the system.
Uncovered anaerobic lagoon	Anaerobic lagoons are designed and operated to combine waste stabilization and storage. Lagoon supernatant is usually used to remove manure from the associated confinement facilities to the lagoon. Anaerobic lagoons are designed with varying lengths of storage (up to a year or greater), depending on the climate region, the volatile solids loading rate, and other operational factors. The water from the lagoon may be recycled as flush water or used to irrigate and fertilise fields.		0	Not applicable	Judgement of IPCC Expert Group in combination with the following studies: Harper <i>et al.</i> (2000), Lagae <i>et al.</i> (2004), Monteny <i>et al.</i> (2001), and Wagner-Riddle and Marinier (2003). Emissions are believed negligible based on the absence of oxidized forms of nitrogen entering systems in combination with low potential for nitrification and denitrification in the system.
Pit storage below animal confinements	Collection and storage of manure usually with little or no added water typically below a slatted floor in an enclosed animal confinement facility.		0.002	Factor of 2	Judgement of IPCC Expert Group in combination with the following studies: Amon <i>et al.</i> (2001), Kalling (2003), and Sneath <i>et al.</i> (1997).

TABLE 10.21 (CONTINUED)
DEFAULT EMISSION FACTORS FOR DIRECT N₂O EMISSIONS FROM MANURE MANAGEMENT

System	Definition	EF ₃ [kg N ₂ O-N (kg Nitrogen excreted) ⁻¹]	Uncertainty ranges of EF ₃	Source ^a	
Anaerobic digester	Anaerobic digesters are designed and operated for waste stabilization by the microbial reduction of complex organic compounds to CH ₄ and CO ₂ , which is captured and flared or used as a fuel.	0	Not applicable	Judgement of IPCC Expert Group in combination with the following studies: Harper <i>et al.</i> (2000), Lague <i>et al.</i> (2004) Montero <i>et al.</i> (2001), and Wagner-Riddle and Marinier (2003). Emissions are believed negligible based on the absence of oxidized forms of nitrogen entering systems in combination with low potential for nitrification and denitrification in the system.	
Burned for fuel or as waste	The dung is excreted on fields. The sun dried dung cakes are burned for fuel.	The emissions associated with the burning of the dung are to be reported under the IPCC category 'Fuel Combustion' if the dung is used as fuel and under the IPCC category 'Waste Incineration' if the dung is burned without energy recovery.			
	Urine N deposited on pasture and paddock	Direct and indirect N ₂ O emissions associated with the urine deposited on agricultural soils and pasture, range, paddock systems are treated in Chapter 11, Section 11.2, N ₂ O emissions from managed soils.			
Cattle and swine deep bedding	As manure accumulates, bedding is continually added to absorb moisture over a production cycle and possibly for as long as 6 to 12 months. This manure management system also is known as a bedded pack manure management system and may be combined with a dry lot or pasture.	No mixing	0.01	Factor of 2	Average value based on Sommer and Moller (2000), Sommer (2000), Amon <i>et al.</i> (1998), and Nicks <i>et al.</i> (2003).
		Active mixing	0.07	Factor of 2	Average value based on Nicks <i>et al.</i> (2003) and Moller <i>et al.</i> (2000). Some literature cites higher values to 20% for well maintained, active mixing, but those systems included treatment for ammonia which is not typical.
Composting - In-Vessel ^b	Composting, typically in an enclosed channel, with forced aeration and continuous mixing.	0.006	Factor of 2	Judgement of IPCC Expert Group. Expected to be similar to static piles.	
Composting - Static Pile ^c	Composting in piles with forced aeration but no mixing.	0.006	Factor of 2	Hao <i>et al.</i> (2001).	
Composting - Intensive Windrow ^c	Composting in windrows with regular turning for mixing and aeration.	0.1	Factor of 2	Judgement of IPCC Expert Group. Expected to be greater than passive windrows and intensive composting operations, as emissions are a function of the turning frequency.	
Composting - Passive Windrow ^c	Composting in windrows with infrequent turning for mixing and aeration.	0.01	Factor of 2	Hao <i>et al.</i> (2001).	
Poultry manure with litter	Similar to deep bedding systems. Typically used for all poultry breeder flocks and for the production of meat type chickens (broilers) and other fowl.	0.001	Factor of 2	Judgement of IPCC Expert Group based on the high loss of ammonia from these systems, which limits the availability of nitrogen for nitrification/denitrification.	
Poultry manure without litter	May be similar to open pits in enclosed animal confinement facilities or may be designed and operated to dry the manure as it accumulates. The latter is known as a high-rise manure management system and is a form of passive windrow composting when designed and operated properly.	0.001	Factor of 2	Judgement of IPCC Expert Group based on the high loss of ammonia from these systems, which limits the availability of nitrogen for nitrification/denitrification.	

TABLE 10.21 (CONTINUED)					
DEFAULT EMISSION FACTORS FOR DIRECT N ₂ O EMISSIONS FROM MANURE MANAGEMENT					
System	Definition		EF ₃ [kg N ₂ O-N (kg Nitrogen excreted) ⁻¹]	Uncertainty ranges of EF ₃	Source ^a
Aerobic treatment	The biological oxidation of manure collected as a liquid with either forced or natural aeration. Natural aeration is limited to aerobic and facultative ponds and wetland systems and is due primarily to photosynthesis. Hence, these systems typically become anoxic during periods without sunlight.	Natural aeration systems	0.01	Factor of 2	Judgement of IPCC Expert Group. Nitrification-denitrification is used widely for the removal of nitrogen in the biological treatment of municipal and industrial wastewaters with negligible N ₂ O emissions. Limited oxidation may increase emissions compared to forced aeration systems.
		Forced aeration systems	0.005	Factor of 2	Judgement of IPCC Expert Group. Nitrification-denitrification is used widely for the removal of nitrogen in the biological treatment of municipal and industrial wastewaters with negligible N ₂ O emissions.

^aAlso see Dustan (2002), which compiled information from some of the original references cited.

^bQuantitative data should be used to distinguish whether the system is judged to be a solid storage or liquid/slurry. The borderline between dry and liquid can be drawn at 20% dry matter content.

^cComposting is the biological oxidation of a solid waste including manure usually with bedding or another organic carbon source typically at thermophilic temperatures produced by microbial heat production.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Excretieforfaits vergelijking nav vraag 10.2.e 10 juli 2015.xlsx
Datum: dinsdag 21 juli 2015 10:44:57

Hoi 10.2.e ,

Dank je!
10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 21 juli 2015 10:44
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Excretieforfaits vergelijking nav vraag 10.2.e 10 juli 2015.xlsx

Zie hierbij de recentste stukken, waarin de schapenwijziging is verwerkt. Runderen zijn daarin ook gewijzigd, maar ik denk dat we die even moeten laten zoals ze zijn...

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73
Postadres: Postbus 20401
2500 EK Den Haag
Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e @wur.nl]
Verzonden: maandag 20 juli 2015 14:07
Aan: 10.2.e 10.2.e
10.2.e @cbs.nl
cc: 10.2.e
Onderwerp: Re: Excretieforfaits vergelijking nav vraag 10.2.e 10 juli 2015.xlsx

Reeds beoordeeld in dit verzoek

From: 10.2.e

Sent: maandag 20 juli 2015 10:57

To: 10.2.e 10.2.e

10.2.e ([@cbs.nl](mailto:10.2.e@cbs.nl))

Subject: RE: Excretieforfaits vergelijking nav vraag 10.2.e 10 juli 2015.xlsx

Reeds beoordeeld in dit verzoek

From: 10.2.e [<mailto:10.2.e@minez.nl>]

Sent: maandag 20 juli 2015 8:24

To: 10.2.e (10.2.e [@cbs.nl](mailto:10.2.e@cbs.nl))

Subject: RE: Excretieforfaits vergelijking nav vraag Machteit 10 juli 2015.xlsx

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Bezuidenhoutseweg 73

Postadres: Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e

E-mail: 10.2.e [@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl)

Van: 10.2.e [<mailto:10.2.e@wur.nl>]

Verzonden: vrijdag 17 juli 2015 17:49

Aan: 10.2.e (10.2.e [@cbs.nl](mailto:10.2.e@cbs.nl)); 10.2.e

10.2.e

Onderwerp: Excretieforfaits vergelijking nav vraag 10.2.e 10 juli 2015.xlsx

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Reeds beoordeeld in dit verzoek

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: KennisgevingUOV_wijziging_bijlage D_forfaits_1jan16.docx
Datum: vrijdag 24 juli 2015 17:36:43
Bijlagen: [KennisgevingUOV_wijziging_bijlage D_forfaits_1jan16.docx](#)

Hoi 10.2.e

Hierbij een eerste opzetje voor de aanpassing van bijlage D, tabel I en III Urm.
Het was toch nog een puzzel om een en ander goed in de tabel te krijgen. Op de een of andere manier vliegt de WUR toch dingen net iets anders aan.

Een paar dingen moeten we nog even bekijken.

Wat betreft kolom A (excretie periode 1 aug-1 maart): die is voor mij lastig uit de tabellen van WUR te halen. Zou jij daar eens naar willen kijken? Ook kolom D (stikstofcorrectie) is voor mij niet altijd duidelijk. Graag ook daar jouw deskundige blik. Verder staan er her en der in de tekst nog wat opmerkingen en vragen. Wil je daar ook naar kijken?

Ik heb de oude toelichting bij de oorspronkelijke regeling van vorig jaar gekopieerd en geplakt. Dan hebben we vast een uitgangspunt. Wil je daar ook vast eens een slag naar slaan?

Ik weet niet of het me voor mijn vakantie lukt om nog met de Regeling dierlijke producten aan de slag te gaan, maar goed, die zit niet aan de UOV-procedure vast, die kunnen we gewoon via internetconsultatie laten lopen, dat heeft iets minder haast volgens mij.

Ik zal 10.2.e nog vragen of hij met deze wijziging mee wil voor de bijlage A wat betreft de graszaden. Zou mooi zijn als we dat kunnen combineren.

Voor nu een fijn weekend!

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: KennisgevingUOV_wijziging_bijlage D_forfaits_1jan16 MM.docx
Datum: maandag 27 juli 2015 10:42:00
Bijlagen: [KennisgevingUOV_wijziging_bijlage D_forfaits_1jan16 MM.docx](#)

Hoi 10.2.e

Ik heb de getallen gecheckt, waar nodig aangevuld/ veranderd en je vragen beantwoord. Volgens mij kunnen inderdaad de tabellen van de herten weg, maar ook die van de konijnen (die hebben we vorig jaar gedaan). Vossen stonden ook in bijlage I kwam ik achter... Zie verder mijn antwoorden als opmerkingenwolke in de tekst.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: KennisgevingUOV_wijziging_bijlage D_forfaits_1jan16300715.docx
Datum: donderdag 30 juli 2015 16:42:14
Bijlagen: [KennisgevingUOV_wijziging_bijlage D_forfaits_1jan16300715.docx](#)

Hoi 10.2.e

Hierbij een aangepaste versie van de kennisgeving van de aangepaste bijlage D (en wat ander klein grut). Ik hoop dat ik alles goed heb verwerkt. Na mijn vakantie kunnen we hier hopelijk snel mee verder.

10.2.e kon begin september mogelijk met aanpassingen van bijlage A komen, maar even zien of we dat mee kunnen nemen. Dat zou procedureel wel het handigst zijn.

Misschien dat het je lukt om in de tussentijd alvast een nota voor de Stas voor te bereiden waarin we haar akkoord op de kennisgeving vragen? Ze hoeft de kennisgeving niet te ondertekenen, alleen maar te paraferen of te voorzien van haar akkoord. Voor de nota kun je vast putten uit eerdere pogingen om die forfaits gewijzigd te krijgen ☺

Voor nu succes hier en als je nog dagjes vrij bent: geniet ervan!

Tot ergens na de 24^e augustus!

Groetjes,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Datum: woensdag 19 augustus 2015 12:13:00
Bijlagen: [DOMUS-#15095864-v2-](#)
[Brief Biohuis over vaste excretieforfaits voor biologisch melkvee vleesvee pluimvee en varkens vast.PDF](#)

Beste 10.2.e

Ik heb bijgaande brief van Biohuis met 10.2.e besproken. In de brief staat dat de sector graag meer maatwerk zou willen (gebruik maken van stalbalansen en kringloopwijzer) en dat men graag uitstel wil voor de wijziging van de forfaiten.

Het plan is om beide zaken los van elkaar te zien en de wijziging van de forfaiten wel ter hand te nemen (wetenschappelijk is dit het beste en de forfaiten zijn al tijden niet geupdate, nieuwe informatie zullen we verwerken als die onderbouwd wordt geleverd).

Voor wat betreft het maatwerk zal iemand van het cluster van 10.2.e contact met je opnemen. Juridisch is het namelijk volgens mij zo dat de Regeling Dierlijke Productie zelf nu geen handvaten biedt en dat het stelsel van mestafzetovereenkomsten dat de biologische sector heeft om veehouders meer dieren te laten houden dan ze grond voor hebben volgens de RDP en akkerbouwers biologische mest te geven niet is vastgelegd in een wet. Ik weet ook niet precies of vrije bewijsleer iets is dat logisch voortvloeit uit de RDP en wie de bevoegdheid heeft om zaken te veranderen of aan te kaarten. Hier moeten we goed duidelijkheid over hebben en over de rol die EZ daarin heeft voor we hierover in gesprek kunnen gaan met de biologische sector en SKAL.

Groet, 10.2.e

De staatssecretaris van Economische Zaken

Mevrouw S.A.M. Dijksma
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

3 juli 2015

Geachte mevrouw Dijksma,

Begin dit jaar hebben wij met vertegenwoordigers van uw ministerie gesproken over de procedure waarbij de stikstof excretieforfaits voor biologisch gehouden dieren herzien worden. Toen is afgesproken dat Biohuis een groep van experts en praktijkmensen bijeen zou roepen om de nieuwe cijfers te bestuderen en te bespreken, en vervolgens de bevindingen aan het ministerie zou melden.

Het Biohuis waardeert de dialoog die het ministerie aangaat met de sector om tot een goede en realistische benadering van de stikstofexcretie door biologische dieren te komen.

De geraadpleegde deskundigen en praktijkmensen hebben een aantal kanttekeningen bij de nieuwe berekeningen geplaatst. Daarnaast is het Biohuis op basis van de inbreng van deze groep tot de conclusie gekomen dat er bij de grotere sectoren behoefte is aan een benadering op maat, waarbij recht gedaan wordt aan de grote diversiteit in bedrijfsvoering op biologische bedrijven. Praktijkonderzoek naar forfaitaire en bedrijfsspecifieke excretie achten wij dringend gewenst. In deze brief gaan we hier verder op in, zonder in al te veel technische details te treden.

De basis voor de gesprekken is het door het ministerie toegezonden rapport "Herziening excretieforfaits voor stikstof en fosfaat van gangbaar en biologisch gehouden landbouwhuisdieren". We hebben dit rapport, samen met het eerder uitgekomen rapport van Bikker et al, besproken met experts en veehouders uit de biologische landbouw. Ook is afgestemd met de sectorverenigingen Natuurweide (melkvee), VBV (varkenshouders), BPV (pluimvee), de Groene geit (geiten) en de NVPM (melkschapen).

Anders dan bij gangbaar, worden biologische veehouders nog steeds afgerekend op vaste gemiddelde stikstof-excretieforfaits per dier categorie. Deze zijn indertijd vastgelegd in de Landbouwkwaliteitsregeling en zijn nu onderwerp van herziening.

Met betrekking tot de **berekeningen van de biologische excretieforfaits** hebben we de volgende opmerkingen:

Algemeen: de berekeningen zijn gewetensvol gedaan, maar zijn voornamelijk op basis van theoretische aannames tot stand gekomen. Er was onvoldoende toetsing met de praktijk.

* Biologisch **melkvee** staat een groot deel van het jaar in de wei. Daarom is het moeilijk om tot een realistische berekening van de excretie te komen. Immers, gegevens over de voedingswaarde van het opgenomen weidegras zijn er meestal niet. Terwijl het weidegras in veel gevallen de helft of meer van het jaarrantsoen van een biologische melkkoe uitmaakt. Voor extensievere bedrijven en bedrijven met bijzondere stalsystemen en/of rassen zoals Jersey zijn de afwijkingen van het gemiddelde forfait in principe nog groter.

* Biologische **varkens**: de voorgestelde excretieforfaits komen onvoldoende overeen met de praktijkervaringen met afvoer van mest. Het zou op diverse bedrijven leiden tot het verplicht afvoeren van mest die er op papier wel, maar in het echt niet is. Dit blijkt ook uit de stalbalans, die vanuit de Nederlandse mestwetgeving ook verplicht is voor biologische varkenshouders, maar meestal niet door Skal wordt erkend als alternatieve berekeningsmethode.

* Biologisch **pluimvee (leghennen)**: de voorgestelde excretieforfaits zijn veel hoger dan de huidige. Dit lijkt volstrekt onrealistisch. De ervaring van pluimveehouders is dat de huidige forfaiten een betere benadering vormen. Bij de nu voorgestelde waarde zal de berekende hoeveelheid af te voeren mest (stikstof) niet op het bedrijf te vinden zijn. Ook hier blijkt uit de verplichte reguliere stalbalans dat de huidige forfaiten een betere benadering vormen.

* Biologische **geiten**. De voorgestelde excretieforfaits zijn veel hoger dan de huidige. De ervaring van geitenhouders is dat de huidige forfaiten een betere benadering vormen. Bij de nu voorgestelde waarde zal de berekende hoeveelheid af te voeren mest niet op het bedrijf te vinden zijn, of er onvoldoende overblijven voor bemesting van eigen land. Uit nader onderzoek blijkt dat de nieuw voorgestelde forfaiten voortkomen uit bemonsteringsuitslagen van 2011-2014. Hierin is een constante hogere waarde aan fosfaat en stikstof gemeten. Dit is te verklaren door de verplichte bewaartermijn voor geitenmest sinds de Q-koorts epidemie. Stromest die bewaard wordt zal voorverteren en geconcentreerder zijn dan verse stromest.

*Biologische schapen. Hier kan men zich vinden in een percentage van 91% van gangbaar. Hier is echter wel een probleem met de indeling van de diercategorieën. De tekst en de tabel kloppen niet met elkaar. De tekst geeft aan dat, net als in de huidige forfaits, opfokooien en schapen voor vlees en melkproductie samengevoegd kunnen worden. De tabel suggereert dat ze apart genomen moeten worden. Dat zou een onlogische verandering zijn, omdat dit qua gewicht en levenswijze vergelijkbare dieren zijn. Wij vragen u dan ook om die scheiding ongedaan te maken. Daarnaast is er een categorie weideschapen toegevoegd, met een lager excretieforfait dan schapen voor de vleesproductie: dat is niet te begrijpen omdat alle biologische schapen ook al weidegang hebben. Wij vragen u dan ook om alle biologische schapen als weideschapen te behandelen.

Gaandeweg de discussie bleek dat de grotere veehouderij sectoren behoefte hebben aan een op het bedrijf toegesneden benadering van de stikstofexcretie, waarbij recht gedaan wordt aan de grote diversiteit in bedrijfsvoering op biologische bedrijven.

Een systeem waarbij een vaststaand gemiddeld getal voor ongelijksoortige bedrijven wordt gehanteerd, is in feite een bot instrument en niet meer van deze tijd. Voor gangbare bedrijven is de noodzaak voor een bedrijfsspecifieke benadering al langer onderkend. Het wordt tijd om dat ook voor biologische bedrijven mogelijk te maken. De veehouder kan daarmee beter sturen op de gewenste uitkomsten en de efficiency van de bedrijfsvoering. Er zal daarnaast een groep blijven die om allerlei redenen liever forfaits blijft gebruiken.

Vervolgens hebben we nagegaan of alternatieve excretiebepaling, via BEX, Kringloopwijzer of stalbalansen een optie zouden kunnen zijn.

Daarover hebben we de volgende opmerkingen:

* De melkveesector zou zowel de optie van forfaits als BEX of kringloopwijzer willen hanteren. Waarbij de forfaits dan afgeleid mogen worden uit de productie-ureum tabel. BEX en kringloopwijzer zouden dan als alternatief voor forfaits (naar eigen keuze) gebruikt mogen worden. Daarbij plaatsen we wel de kanttekening dat de BEX gebruik maakt van het koemodel en het is de vraag of dat koemodel ook onder de diverse biologische bedrijfsomstandigheden geldt. Om recht te doen aan de grote variatie op biologische bedrijven, is het belangrijk dat BEX en of de kringloopwijzer door middel van praktijkonderzoek gevalideerd worden voor biologische systemen.

* Bij varkens en pluimvee is er ervaring met stalbalansen. Voor de meststoffenwet moeten varkenshouders en pluimveehouders immers al werken met een stalbalans. Dit wordt nu vaak niet door Skal geaccepteerd als alternatief voor de forfaitaire berekeningen. Acceptatie door Skal van de stalbalans in plaats van het excretieforfait is dus gewenst. Maar de ervaring leert dat de reguliere stalbalans wel aangepast moet worden aan de biologische praktijk. Een voorbeeld: het inslachtingspercentage van de reguliere stalbalans klopt niet voor biologische varkens. De ervaring leert dat er bij biovarkens 3-5 kg per varken meer wordt

Weggeslacht. Dat komt omdat biovarkens niet nuchter zijn bij slacht en omdat zij een groter maagdarmkanaal hebben door het verplichte ruwvoer. Ook is het karkas zwaarder door de vrijere levenswijze. Hierdoor ontstaat een onderschatting van de via de slacht afgevoerde mineralen.

*Bij biologische geiten en schapen ziet de sector, gezien de beperkte omvang, weinig heil in het ontwikkelen van een bedrijfsspecifieke benadering.

In eerdere gesprekken met uw ministerie begrepen wij dat het ministerie welwillend staat tegenover meer maatwerk voor biologische bedrijven. Er is dan wel behoefte aan een nadere uitwerking van de wijze waarop dit voor biologische dieren gerealiseerd zou kunnen worden. In verband met de biologische regelgeving dient ook Skal hierbij betrokken te zijn. Een bedrijfsspecifieke benadering van de stikstofkringloop past goed bij de verdere ontwikkeling van de biologische landbouw. Hiermee kan de biologische veehouder beter analyseren waar de mogelijke verliezen optreden en hoe deze te beperken. De huidige bedrijfsspecifieke instrumenten voor gangbare bedrijven – zoals stalbalans, BEX en kringloopwijzer – zijn echter niet toegesneden op biologische bedrijven. We pleiten daarom voor praktijkonderzoek naar de aanpassing van stalbalansen, BEX en kringloopwijzer voor de grotere biologische dierlijke sectoren. Tegelijk kan dit onderzoek een betere onderbouwing opleveren van te hanteren excretieforfaits voor die bedrijven die geen gebruik maken van een bedrijfsspecifieke benadering. Gezien de ervaringen die er al zijn, moet dat op redelijk eenvoudige wijze opgezet kunnen worden.

Gegeven alle kanttekeningen bij de nieuwe forfaitberekeningen en de wenselijkheid van analyse- en sturingsinstrumenten in plaats van een 'blind' forfait, vragen we u dan ook om nu geen nieuwe, vaste excretieforfaits voor biologisch melkvee, vleesvee, pluimvee en varkens vast te stellen, maar samen met de sector onderzoek op te zetten om te komen tot maatwerk voor biologische bedrijven en een betere onderbouwing van eventuele forfaitaire cijfers. De huidige forfaiten zouden dan voorlopig van kracht moeten blijven.

Tot een nadere toelichting zijn wij graag bereid,

Hoogachtend,

10.2.e.

Jan Ja

Voorzitter Biohuis

Oudelandsdijkje 1 1486 PD West Graftdijk tel. 10.2.e

Biohuis is de vereniging van biologische boeren en tuinders in Nederland

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Urm en nota
Datum: dinsdag 8 september 2015 17:15:28
Bijlagen: [DOMUS-#15111806-v1-Actualisatie_Uitvoeringsregeling_Meststoffenwet aanvEvdM080915.docx](#)
[KennissevingUOV wijziging bijlage D forfaits 1jan16080915.docx](#)
[KennissevingUOV wijziging bijlage D forfaits 1jan16080915revgeacc.docx](#)

Hoi 10.2.e onder excuses voor de vertraging, hierbij de laatste versie van de Urm voor de UOV en de nota met mijn aanvullingen.

Ik heb ook een schone versie gemaakt van de Urm, dat leest misschien prettiger. Loop jij de regeling en de toelichting nog eens goed na? Her en der moet sowieso nog een plukje tekst voor de champost ingevoegd worden, maar daar heeft Harm vast wel mooie ideeën over.

Fijne avond,

10.2.e

10.2.e

Jurist

.....
Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Ministerie van Economische Zaken
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

.....
T 070-10.2.e
10.2.e @minez.nl

.....
vaste dag afwezig: woensdag

TER ONDERTEKENING

Aan de Staatssecretaris

Directoraat-generaal Agro en Natuur

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Auteur

10.2.e

T 070 10.2.e

10.2.e r@minez.nl

Datum

7 augustus 2015

Kenmerk

DGAN-PAV / 15111806

nota

Actualisatie Uitvoeringsregeling Meststoffenwet

Kopie aan**Bijlage(n)****Parafenroute**

Paraaf

10.2.e

Paraaf

10.2.e

Paraaf

Medeparaaf

10.2.e

10.2.e

Medeparaaf

Medeparaaf

BBR-paraaf

Aanleiding

Het is nodig om de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (Urm) per 1 januari 2016 te actualiseren voor diverse diergebonden forfaits en de forfaits voor champost. Het was oorspronkelijk de bedoeling om deze wijziging per 1 januari 2015 van kracht te laten worden, maar om zorgvuldig met de inspraakreacties die in december 2014 zijn geleverd om te kunnen gaan, is toen besloten de voorgenomen wijziging grotendeels stop te zetten. Met het voorliggende concept worden deze aanpassingen van de diergebonden forfaits alsnog in procedure gebracht. Voorts worden de forfaits voor champost naar aanleiding van XXXXX aangepast. De aanpassingen dienen op grond van de Meststoffenwet de zogenaamde uniforme openbare voorbereidingsprocedure te doorlopen (UOV), alvorens ze kunnen worden vastgesteld.

Advies

- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met de voorgestelde wijziging van de Urm.
- U wordt verzocht op deze nota akkoord te geven dat de kennisgeving met deze ontwerpwijziging kan worden gepubliceerd.

Na afronding van de UOV zal de definitieve regeling ter ondertekening aan u worden voorgelegd.

Kernpunten

Met de voorliggende wijziging worden in de URM:

1. de diergebonden forfaits geactualiseerd naar de laatste stand van de wetenschap; en

Ontvangen BBR

2. wordt de diercategorie-indeling geharmoniseerd met die in de Regeling dierlijke producten (voor biologische dieren);

Toelichting

Wijziging van bijlage D: diergebonden normen

De forfaits in bijlage D worden gebruikt om voor dierlijke bedrijven mineralenbalansen te kunnen opmaken en daarmee bijvoorbeeld te kunnen bepalen of een bedrijf voldoende mest op de juiste manier heeft afgevoerd en of een bedrijf voldoende mestopslagcapaciteit heeft.

De voorgestelde wijzigingen in tabellen I en III van bijlage D zijn overgenomen van adviezen van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM). De CDM heeft in haar adviezen zowel een harmonisatie van diercategorieën in de Urm en de Regeling dierlijke producten (voor biologische dieren) voorgesteld als de laatste stand van de wetenschap in de getallen verwerkt.

De harmonisatie van de diercategorieën is gedaan om voor biologische dieren berekeningen te kunnen maken met de nieuwste wetenschappelijke inzichten, die vaak de indeling van gangbare dieren als uitgangspunt hebben. Om in de toekomst nieuwe inzichten makkelijker te kunnen verwerken was het nodig de diercategorie-indeling in de URM te harmoniseren met die van de biologische dieren in de Regeling dierlijke producten. Bij het advies van de CDM hierover is ook gekeken naar de diercategorie indeling van de Regeling ammoniak en veehouderij, de regelgeving omtrent de landbouwtelling en de indeling die wordt gebruikt door de Werkgroep Uniformering Mestcijfers en het National Emission Model for Agriculture (NEMA). In deze harmonisatie is meteen rekening gehouden met de nieuwste ontwikkelingen in verschillende sectoren. De nieuwe indeling zal zowel in de URM als in de Regeling dierlijke producten op dezelfde manier worden gebruikt.

Deze wijziging van de forfaits heeft eerder in november en december van 2014 de UOV procedure doorlopen. Om zorgvuldig met de inspraakreacties om te kunnen gaan is in december 2014 besloten de wijziging niet per 1 januari 2015 van kracht te laten worden. .

De inspraakreacties van december 2014, waarvan die van LTO het meest omvangrijk was, zijn voorgelegd aan de CDM. Op basis daarvan zijn enkele kleine wijzigingen doorgevoerd. De CDM heeft bovendien een wetenschappelijke update uitgevoerd op de cijfers die in 2014 ter inspraak hebben gelegen, dit heeft ook tot wijzigingen geleid.

Met LTO is besproken welke voorstellen van hen wel en niet zijn overgenomen en waarom.

		overig	0,018	0,64	-	0,478
Vleeskuikens (kippen die worden gehouden voor de slacht)	312	Emissiearm	0,011	0,46	-	0,036
		overig	0,011	0,42	-	0,078

7. Voor de diersoort *Meleagris gallopavo* (Kalkoen) komt de tabel te luiden:

Jonge kalkoenen (hennen en hanen voor de productie van broedeieren van ca. 0 weken tot ca. 6 weken, gehouden op een quarantainebedrijf)	200	Alle	0,011	0,31	-	0,14
Opfokkalkoenen (hennen en hanen voor de productie van broedeieren van ca. 6 weken tot ca. 30 weken, gehouden op een opfokbedrijf)	201	Alle	0,071	1,68	-	0,77
Kalkoenen ouderdieren (hennen en hanen voor de productie van broedeieren van ca. 30 weken en ouder)	202	Alle	0,073	1,69	-	0,78
Vleeskalkoenen (kalkoenen die worden gehouden voor de slacht)	210	Alle	0,048	1,21	-	0,56

8. Voor de diersoort *Mustela vison* (Nerts) komt de tabel te luiden:

Fokteven, (alle vrouwelijke dieren, die tenminste eenmaal zijn gedekt, met bijbehorende	75	Alle	0,039	2,0	-	0,2
---	----	------	-------	-----	---	-----

reuen en jongen, en nertsen voor pelsproductie)						
---	--	--	--	--	--	--

9. Na de tabel voor de diersoort *Oryctolagus cuniculus* (Konijn) wordt een regel ingevoegd, luidende:

Overige diersoorten

10. De tabellen voor de diersoorten *Rattus norvegicus* (Bruine rat), *Mus musculus* (Tamme muis), *Cavia porcellus* (Cavia), *Mesocricetus auratus* (Goudhamster), *Meriones unguiculatus* (Gerbil) worden vervangen door:

<i>Rattus norvegicus</i> (Bruine rat), <i>Mus musculus</i> (Tamme muis), <i>Cavia porcellus</i> (Cavia), <i>Mesocricetus auratus</i> (Goudhamster), <i>Meriones unguiculatus</i> (Gerbil) (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)	15	Alle	0,054	0,65	-	0,65
--	----	------	-------	------	---	------

11. De tabellen voor de diersoorten *Struthio camelus* (Struisvogel), *Dromaius novaehollandiae* (Emoe) en *Rhea Americana* worden vervangen door:

<i>Struthio camelus</i> (Struisvogel), <i>Dromaius novaehollandiae</i> (Emoe) en <i>Rhea Americana</i> (Nandoe) (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)	25	Alle	0,56	12,3	-	12,3
--	----	------	------	------	---	------

12. De tabellen voor de diersoorten *Anser cygnoides* (Knobbelgans) en *Anser anser* (Gauwe gans) worden vervangen door:

<i>Anser cygnoides</i> (Knobbelgans) en <i>Anser anser</i>	28	Alle	0,086	3,2	-	3,2
--	----	------	-------	-----	---	-----

(Grauwe gans)						
---------------	--	--	--	--	--	--

13. De tabellen voor de diersoorten *Numida meleagris* (Helmpareldhoen), *Phasianus colchicus* (Fazant), *Perdix perdix* (Patrijs) en *Columbia livia* (Vleesduif) worden vervangen door:

Phasianus colchicus (Fazant), Perdix perdix (Patrijs) (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren)	35	Alle	0,006	0,12	-	0,12
Columbia livia (Vleesduif), Numida meleagris (Helmpareldhoen), (vrouwelijke geslachtsrijpe dieren en voor vleesduiven ook de vleeskuikens)	37	emissiearm	0,009	0,46	-	0,036
		overig	0,009	0,42	-	0,078

14. Voor de diersoort *Anas platyrhynchos* (Peking eend) komt de tabel te luiden:

Vleeseenden (eenden die worden gehouden voor de slacht)	801	Vaste mest	0,028	0,59	-	0,184
		Drijfmest	0,081	0,60	-	0,165
Ouderdieren van vleeseenden in opfok (opfokperiode tot 20 weken)	802	Vaste mest	0,037	0,72		0,214
		Drijfmest	0,110	0,74	-	0,203
Ouderdieren van vleeseenden (legperiode vanaf 20 weken)	803	Vaste mest	0,045	0,86	-	0,252
		Drijfmest	0,130	0,87	-	0,240

15. Voetnoot 6 aan het slot van de tabel komt te luiden:

⁶ De mestproductie van deze dieren is reeds verrekend in het forfait van de schapen voor de vlees- en melkproductie.

B

Tabel III, van bijlage D, wordt als volgt gewijzigd:

1. In de categorie Gallus gallus (Kip) wordt de rij

Opfokhennen/hanen van ongeveer 19 weken	0,0690	0,0250	0,0335	0,0123
---	--------	--------	--------	--------

vervangen door:

Opfokhennen/hanen van ongeveer 20 weken	0,081	0,028	0,0336	0,0115
---	-------	-------	--------	--------

2. In de categorie Gallus gallus (Kip) wordt de rij

Ouderdieren vleesrassen ouder dan 19 weken	0,116	0,052	0,0290	0,0130
--	-------	-------	--------	--------

vervangen door:

Ouderdieren vleesrassen ouder dan 20 weken	0,121	0,052	0,0292	0,0125
--	-------	-------	--------	--------

3. In de categorie Gallus gallus (Kip) komt de rij met betrekking tot de vleeskuikens te luiden:

Vleeskuikens – kip	0,065	0,023	0,0283	0,0101
--------------------	-------	-------	--------	--------

4. De diersoort *Vulpes vulpes* (Vos) en *Alopex lagopus* (Blauwvos) en de bijbehorende rijen vervallen.

C

In bijlage I, tabel I vervalt de diersoort Vossen en de bijbehorende rij.

D

In bijlage I, tabel II..... CHAMPOST

TOELICHTING

§ 1. Inleiding

De regeling strekt tot wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (hierna ook: Urm) in verband met de actualisatie van diverse forfaits. Zo worden de excretieforfaits van andere diersoorten dan rundvee geactualiseerd alsmede de forfaits voor de mestsamenstelling per diersoort. Ook worden forfaitaire gehalten voor champost aangepast. In het navolgende wordt nader op de verschillende wijzigingen ingegaan. De adviezen van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (hierna: CDM) op

basis waarvan de wijzigingen tot stand zijn gekomen zijn te vinden op de CDM website:
<http://www.wageningenur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Projecten/Commissie-van-Deskundigen-Meststoffenwet-CDM/Documenten.htm>

§ 2. Harmonisatie diergebonden normen

De forfaits in bijlage D worden gebruikt om voor bedrijven waar dieren worden gehouden mineralenbalansen te kunnen opmaken en daarmee bijvoorbeeld te kunnen bepalen of een bedrijf voldoende mest op de juiste manier heeft afgevoerd en of een bedrijf voldoende mestopslagcapaciteit heeft.

De diercategorie-indeling in de Urm wordt geharmoniseerd met die van de op biologische wijze gehouden dieren in de Regeling dierlijke producten. Dit is nodig om voor de biologisch gehouden dieren berekeningen te kunnen doen met de nieuwste wetenschappelijke inzichten, die vaak de indeling van gangbaar gehouden dieren als uitgangspunt hebben, en om in de toekomst nieuwe inzichten makkelijker te kunnen verwerken. Bij het advies van de CDM hierover is ook gekeken naar de diercategorie-indeling van de Regeling ammoniak en veehouderij, de regelgeving omtrent de landbouwtelling en de indeling die wordt gebruikt door de Werkgroep Uniformering Mestcijfers en het National Emission Model for Agriculture (NEMA). In deze harmonisatie is rekening gehouden met de nieuwste ontwikkelingen in verschillende sectoren. De CDM heeft een advies uitgebracht over een nieuwe geharmoniseerde indeling (zie Groenestein et al. (2014) "Harmonisatie Diercategorieën"). Dat advies is overgenomen. De nieuwe indeling zal zowel in de Urm als in de Regeling dierlijke producten op dezelfde manier worden gebruikt.

De CDM heeft voorts geadviseerd tabel I van bijlage D bij de Urm aan te passen op basis van de geadviseerde geharmoniseerde diercategorieën en de laatste stand van de wetenschap (zie *Groenestein et al. 2015, "Stikstof en fosfaatexcretie van gangbaar en biologisch gehouden landbouwhuisdieren"*).. De cijfers zijn voor zover mogelijk gebaseerd op de WUM-systematiek (Werkgroep Uniformering Mestcijfers). Met de WUM-systematiek worden de forfaits op een net iets andere wijze berekend dan voorheen. Daar waar diercategorieën zijn veranderd als gevolg van de bovengenoemde harmonisatie is ook een cijfer voor de excretie tussen 1 augustus en 1 maart opgenomen. Voor niet gewijzigde diercategorieën heeft de CDM geadviseerd de huidige forfaits voor de excretie tussen 1 augustus en 1 maart te handhaven. Dit advies is integraal overgenomen.

Ten aanzien van de forfaits voor staldieren uit tabel III van bijlage D heeft de CDM de volgende aanpassingen voorgesteld.

Voor vleeskuikens heeft de CDM geadviseerd om de forfaits van stikstof en fosfaatgehalten in vleeskuikens te herzien op basis van het rapport van *Bikker et al. 2014 ("Review forfaits vleeskuikens - Uitvoeringsregeling Meststoffenwet")*. Dit advies is overgenomen. Ook voor vleeskuikenouderdieren heeft de CDM geadviseerd de forfaits van aan te passen (Zie *Groenestein et al. (2014) "Review forfaits vleeskuikenouderdieren - Uitvoeringsregeling Meststoffenwet"*). De gehalten van stikstof en fosfaat in ouderdieren zijn omhoog gegaan door een hogere opfokleeftijd en het zwaarder worden van de dieren. Tegelijk is het CDM-advies over het harmoniseren van diercategorieën meegenomen. De leeftijd waarbij (groot)ouderdieren van vleeskuikens van het opfokbedrijf naar het legbedrijf gaan is de laatste jaren gestegen naar 20 weken. Omdat dit goed past in het management van de opfokbedrijven is de verwachting dat dit in de nabije toekomst zo zal blijven. De diercategorieën opfokhennen/ hanen en ouderdieren vleesrassen zijn hierop aangepast.

Tot slot komt de categorie *Vulpes vulpes* (Vos) en *Alopex lagopus* (Blauwvos) te vervallen. De reden hiervoor is dat het in Nederland niet meer is toegestaan om vossen als landbouwhuisdieren te houden. De diercategorie Vossen in bijlage D, tabel I is daarom al eerder vervallen, Per abuis is deze diercategorie in bijlage D, tabel III en in bijlage I toen niet verwijderd. Dit gebeurt hierbij alsnog.

§ 3. Effecten bedrijfsleven en overheid

UrmUit de wijzigingen van de dierlijke forfaits volgen geen veranderingen in administratieve handelingen voor veehouders. Deze wijzigingen brengen daarom geen additionele administratieve lasten met zich mee.

Wel kan er sprake zijn van een zogenoemd overig bedrijfseffect omdat de betere aansluiting van de forfaitaire normen op de praktijk kan leiden tot een andere hoeveelheid mest die verwerkt, of buiten het eigen bedrijf geplaatst moet worden, hetgeen leidt tot een afname of toename van de bedrijfskosten afhankelijk van of het forfait naar boven of beneden wordt bijgesteld. Voor de uitvoering en handhaving brengen deze wijzigingen, anders dan dat er met andere getallen gerekend moet worden geen wijzigingen met zich mee. Er is geen sprake van milieueffecten.

§ 4. Zienswijzen ontwerpwijziging

Op grond van artikel 43 van de Meststoffenwet is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. Hiervan is mededeling gedaan in de Staatscourant. Het was mogelijk om van XXX tot en met XXX 2015 op het ontwerp van deze regeling te reageren. Reacties konden in dezelfde periode worden ingediend via www.internetconsultatie.nl.

REACTIES

§ 5. Inwerkingtreding en vaste verandermomenten

Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 januari 2016. Inwerkingtreding per 1 januari 2016 ligt , omdat de forfaits per kalenderjaar te gebruiken zijn.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: biologische forfaits
Datum: woensdag 16 september 2015 13:21:52

Beste 10.2.e

Ik heb deze vraag uitgezet bij de experts. Ik informeer jullie als ik weet wanneer deze vragen beantwoord kunnen worden.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]
Sent: woensdag 16 september 2015 12:48
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: biologische forfaits

Geachte heer 10.2.e

Op 3 juli jl. ontving ik de bijgevoegde brief van Biohuis over de voorgenomen wijziging van de biologische forfaits. Ik zou de CDM naar aanleiding hiervan graag twee vragen willen stellen:

1. Zouden de voorgestelde forfaits voor geiten wezenlijk anders zijn indien bij de berekening van de geadviseerde waarden andere jaartallen worden gebruikt of als er wordt gecorrigeerd voor een langere bewaartermijn? Door de sector is aangegeven dat de Q-koorts epidemie de berekeningen mogelijk heeft beïnvloed. Deze epidemie vond plaats in 2011 en 2012. Zo ja, welke waarden zouden geadviseerd worden als niet wordt gerekend met de gegevens over 2011 en 2012 of als er wordt gecorrigeerd voor een langere bewaartermijn?
2. De sector stelt voor om alle biologische schapen als weideschapen te betitelen. Is daar een bezwaar tegen vanuit wetenschappelijk oogpunt? Zo ja, kunt u aangeven waarom?

Ik hoor graag op korte termijn van u wanneer u deze vragen zou kunnen beantwoorden.

Met vriendelijke groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e@minez.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the

risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: KennisgevingUOV_wijziging_bijlage D_forfaits_1jan16080915 MM.docx
Datum: donderdag 17 september 2015 10:12:00
Bijlagen: [KennisgevingUOV_wijziging_bijlage D_forfaits_1jan16080915 MM.docx](#)

Beste 10.2.e

Zoals we net al even bespraken stuur ik je hierbij een concept van de wijziging van de uitvoeringsregeling bij de Meststoffenwet. Zou je in de toelichting naar de paragraaf over de effecten voor oa het bedrijfsleven en het milieu willen kijken? Ik hoor graag van je wat je er van vindt.

Met vriendelijke groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: KennisgevingUOV_wijziging_bijlage D_forfaits_1jan16080915 MM.docx
Datum: donderdag 17 september 2015 10:28:00
Bijlagen: [KennisgevingUOV_wijziging_bijlage D_forfaits_1jan16080915 MM.docx](#)

Vergeet even de vorige. Hierin is nog een verbeteringetje opgenomen...

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e [1](#)
Aan: 10.2.e 10.2.e
Onderwerp: KennisgevingUOV_wijziging_bijlage D_forfaits_1jan16 def voor domus180915revgeacc.docx
Datum: vrijdag 18 september 2015 17:09:03
Bijlagen: [KennisgevingUOV_wijziging_bijlage D_forfaits_1jan16 def voor domus180915revgeacc.docx](#)

Hoi 10.2.e en 10.2.e,

Hierbij dan alsnog de aangepaste versie van de UOV-wijziging van de Urm voor diergebonden
forfaits en die van champost.

Zo wil ik 'm in domus zetten. Akkoord hiermee?

10.2.e, ik heb nog 3 opmerkingen laten staan in het document, dat komt omdat ik even kwijt
ben of we deze opmerkingen al hebben getackeld. Wil je daar speciaal nog even naar kijken?

Fijn weekend,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Re: excretie forfaits
Datum: vrijdag 25 september 2015 19:57:33

Hallo 10.2.e, ik dacht dat we in juli hadden afgesproken dat het rapport afgerond kon worden en dat we alleen hoefden te wachten op een CDM bijeenkomst om hem vast te stellen. Blijkbaar waren we op elkaar aan het wachten. Goed dat we daar nu achter komen. Wat mij betreft kan het rapport afgerond worden.

Met vriendelijke groet, 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 25 sep. 2015 om 15:55 heeft 10.2.e <10.2.e@wur.nl> het volgende geschreven:

Hallo 10.2.e ,

Zijn jullie nog in overleg met de sector over excretieforfaits of kunnen wij het rapport afronden (dus met aanpassingen naar aanleiding ons overleg in juli)?

Groeten

10.2.e

10.2.e

Alterra, Wageningen UR

Bezoekadres: Droevendaalsesteeg 4, gebouw 104, Wageningen

Postadres: Postbus 47, 6700 AA Wageningen

tel 0317 10.2.e

10.2.e @wur.nl

www.Alterra.wur.nl

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Actualisering Urm
Datum: vrijdag 2 oktober 2015 12:18:00

Prima.

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73
Postadres: Postbus 20401
2500 EK Den Haag
Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
E-mail: 10.2.e [@minez.nl](mailto:10.2.e@minez.nl)

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 2 oktober 2015 12:07
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Actualisering Urm

Hoi 10.2.e ,

10.2.e heeft naar de kennisgeving gekeken en had nog aardig wat principiële vragen over de inhoud. Het lijkt me het meest handig als we zijn vragen met z'n drieën doorspreken, omdat het veelal zit in de onderbouwing en de keuzes. Ik denk dat dat de snelste manier is. Zal ik een vergaderverzoekje plannen?

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 1 oktober 2015 17:06
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Actualisering Urm

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Advies excretieforfaits biologische gehouden leghennen in een voliere
Datum: vrijdag 21 oktober 2016 15:47:00

Hoi 10.2.e

Ik zal de toelichting en de nota aanpassen. Laten we proberen een en ander maandag de lijn in te krijgen. Met daarbij ook de regeldruk paraaf.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 21 oktober 2016 13:35
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Advies excretieforfaits biologische gehouden leghennen in een voliere

Hoi 10.2.e

Dank je wel. Dit geldt dus voor alle diersoorten die in de tabel staan toch? Even voor de zekerheid om de titel de mail nog steeds over een beperkte categorie. Ik probeer het zo snel mogelijk te verwerken (ik ben even aan het bekijken hoe ik dat qua prioriteit het makkelijkst gefixt krijg). Maak jij nog een tekstje voor de toelichting?

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 21 oktober 2016 11:47
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Advies excretieforfaits biologische gehouden leghennen in een voliere

Hoi 10.2.e

Zie de laatste twee kolommen in tabel 1 op p. 8. Deze moeten in de URM wijziging worden overgenomen.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e [<mailto:10.2.e@wur.nl>]
Verzonden: vrijdag 21 oktober 2016 11:06
Aan: 10.2.e 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Advies excretieforfaits biologische gehouden leghennen in een voliere

Goede morgen,

Bijgevoegd het conceptadvies met daaraan toegevoegd een voorstel met herziene stikstofcorrecties voor pluimvee (in Tabel 1)

Ik heb alle pluimvee categorieën meegenomen.

De stikstofcorrecties zijn van toepassing op de "nieuwe" excretiecijfers.

Bij aanpassing van de excretieforfaits moeten zowel de excretie per dier per jaar (netto-excretie) als de stikstofcorrectie worden overgenomen.

Ik hoop dat het zo duidelijk is.

Vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e [<mailto:10.2.e@minez.nl>]
Sent: woensdag 19 oktober 2016 9:52
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e

Subject: RE: Advies excretieforfaits biologische gehouden leghennen in een voliere

Beste 10.2.e ,

Zouden jullie willen aangeven welke getallen wat moeten worden, zodat we geen misverstanden hebben. Ik begrijp nl. uit jouw mailtje dat er eerst een berekening moet worden gedaan en dat het geen simpele terugdraaiing is...

Ik ben bezig met een URM wijziging die deze week uit moet om het einde van het jaar nog te kunnen halen. Is dat mogelijk?

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]

Verzonden: vrijdag 14 oktober 2016 14:37

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e

10.2.e

Onderwerp: RE: Advies excretieforfaits biologische gehouden leghennen in een voliere

Beste 10.2.e

De adviesaanvraag ging over de forfaits van biologisch gehouden leghennen in een voliere. Vooral bij deze categorie zijn de voorgestelde wijzigingen voor de stikstofcorrectie bijzonder groot ten opzichte van de oude situatie.

De voorgestelde stikstofcorrectie past niet bij de gemeten N/P2O5 verhouding in mest van leghennen in een voliere.

Het advies betreft dus vooral deze diercategorie.

Maar omdat de ingevoerde wijzigingen in de systematiek van de werkgroep NEMA effect hebben op alle vaste mest, stellen we voor om voor alle diercategorieën met vaste mest de stikstofcorrectie te herzien, te beginnen met pluimvee.

Dit geldt voor gangbaar als voor biologisch gehouden dieren (de stikstofcorrectie heeft dezelfde grondslag bij gangbaar en biologisch gehouden dieren).

Voor nu zou ik voor alle pluimveecategorieën de stikstofcorrecties terugdraaien.

Bij varkens en koeien is er weinig vaste mest, bij de overige diersoorten zijn de stikstofcorrecties geschat (niet nauwkeurig berekend) en zijn die ruim.

Bij het "terugdraaien" moet je gebruik maken van het percentage N-verlies (omdat de omschrijving van de categorieën en dus de grootte van de excretie soms is aangepast). Als je het percentage N-verlies als basis neemt, dan wordt automatisch rekening gehouden met eventuele veranderingen in de N-excretie.

Het is goed om hier volgend jaar mee verder te gaan.

Met de kennis van nu constateer ik wel dat de communicatie tussen de werkgroep NEMA en de adhoc werkgroep herziening excretieforfaits onvoldoende is geweest, hoewel er cross linkages waren. De leden van de werkgroep herziening excretieforfaits hebben te veel gevaren op de resultaten van NEMA voor wat betreft de stikstofcorrectie. Dit is een les voor het vervolg.

Groet,

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]

Sent: vrijdag 14 oktober 2016 12:47

To: 10.2.e

Cc: 10.2.e

10.2.e

Subject: RE: Advies excretieforfaits biologische gehouden leghennen in een voliere

Beste 10.2.e

Ik wil graag even checken of ik dit goed begrijp.

De stikstofcorrecties in het CDM advies voor vaste mest zijn niet correct.

Zowel niet voor biologisch als gangbaar.

Dus: Niet alleen de voorgenomen bioforfaits, maar ook de URM zou daarop aangepast moeten worden.

Mijn vraag is: gaat dit verhaal op voor meer diersoorten dan leghennen in volierestallen? Zo ja: voor welke diercategorieën moet ik de stikstofcorrectie allemaal terugveranderen als eerste korte klap?

Gaat dit verhaal ook op voor de vraag over melkvee op vaste mest die vorige week in concept naar jullie is gestuurd?

Het lijkt me verder dat dit iets is om op het wensenlijstje van het uitzoekwerk van volgend jaar te zetten.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]

Verzonden: donderdag 13 oktober 2016 16:53

Aan: 10.2.e 10.2.e

CC: 10.2.e

Onderwerp: Advies excretieforfaits biologische gehouden leghennen in een voliere

Beste 10.2.e

Bijgevoegd het conceptadvies "excretieforfaits biologische gehouden leghennen in een voliere"

Kan je hiermee uit de voeten?

Ik denk dat bij de herziening van de excretieforfaits onvoldoende rekening is gehouden met de veranderingen van de berekeningswijzen op de stikstofcorrectie van systemen met vaste mest. De conclusie is dat de systematiek van NEMA beter niet gebruikt kan worden voor de berekening van de stikstofcorrectie van vaste mest. Het voorstel is om de N/P2O5-verhouding in mest daarvoor te gebruiken. Het is eerder voorgesteld om dat uit te zoeken (Bruins et al 2001). Omdat het aantal resultaten van mestanalyses nu groter is dan 15 jaar geleden, zijn er nu meer perspectieven.

Groet,
10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Herziening excretieforfaits Meststoffenwet 2015
Datum: woensdag 28 oktober 2015 10:10:00

Bedankt voor de snelle actie!

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e @wur.nl]
Verzonden: maandag 26 oktober 2015 20:05
Aan: 10.2.e ; 10.2.e
CC: 10.2.e (10.2.e @cbs.nl); 10.2.e
 10.2.e@KIVM.nl; 10.2.e
Onderwerp: Herziening excretieforfaits Meststoffenwet 2015

Beste 10.2.e

Bijgevoegd het rapport met het voorstel voor herziening excretieforfaits.
 Dit rapport is nu in het format van een "WOT-technical report" van de unit Wettelijke
 Onderzoekstaken Natuur & Milieu, waar de CDM onder valt.

Ook is het rapport nu voorzien van referaat (abstract), voorwoord, samenvatting en summary.

Het secretariaat gaat er nu nog een keer door om punten op de i te zetten.
 Daarna wordt het gedrukt.

Nog dank voor de snelle goedkeuring om het rapport te laten drukken.

Heb gezien dat een ontwerpwijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet m.b.t.
 de actualisatie van diverse forfaiten in de Staatscourant is gepubliceerd. Het rapport komt
 dus nu echt nodig.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: DOMUS-#15131976-v3-Kenningsgeving_UOV-procedure_ontwerp-wijziging_Uitvoeringsregeling_Meststoffenwet_ivm_aanpassingen_di
Datum: woensdag 28 oktober 2015 11:57:09
Bijlagen: [DOMUS-#15131976-v3-Kenningsgeving_UOV-procedure_ontwerp-wijziging_Uitvoeringsregeling_Meststoffenwet_ivm_aanpassingen_di.docx](#)

Hoi 10.2.e

Ik heb dit documentje nu toegevoegd, is dat oke zo? Ook de link naar de Urm is me gelukt. Wil jij nog even kijken naar de vraag over de doelgroep: moeten we daar niet nog iets zeggen over de champost-lieden?

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 28 oktober 2015 11:45
Aan: 10.2.e
Onderwerp: DOMUS-#15131976-v3-Kenningsgeving_UOV-procedure_ontwerp-wijziging_Uitvoeringsregeling_Meststoffenwet_ivm_aanpassingen_di

Hoi 10.2.e

Ik heb naar de internetconsultatie gekeken. Ziet er goed uit. Volgens mij kun je deze versie van de kennisgeving wel plaatsen op de site. Ik denk dat het komt omdat er door domus al een pdf van is gemaakt. Ik ga het zo even proberen of het mij met deze versie wel lukt. Ik laat het je weten al het gelukt is en dan kan de consultatie morgen starten.

Heb je de ontwerp-regeling ook al ter inzage gelegd?

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e 10.2.e
Cc: 10.2.e 10.2.e
Onderwerp: RE: weidevarkens en regelgeving, graag reactie!
Datum: maandag 23 november 2015 14:14:24

Hallo 10.2.e

Ten aanzien van dierrechtenstelsel zie ik geen probleem. Varkenseenheden staan in Bijlage II Meststoffenwet.

Ten aanzien van gebruiksnormen wordt het wat lastiger omdat het inderdaad staldieren zijn. Ruwvoer (vlgs mij ook gras wat zij eten) moet dan bepaald worden. Op zich moet dat wel kunnen lijkt me.

Voor MW geldt houder van de dieren, zie begripsomschrijving "produceren van dierlijke meststoffen" in de MW.

Dieren die op natuurterrein lopen tellen (nog) niet mee voor gebruiksnormen. Maar (gelukkig) wel voor MVP en ook voor dierrechten.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 23 november 2015 7:46
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: FW: weidevarkens en regelgeving, graag reactie!

Hoi 10.2.e ,

Na de dwergdieren nu ook de vraag voor weidevarkens. Daar zijn er niet veel van en daarom hebben we er geen forfaits voor en zijn alle varkens staldieren. Hebben jullie deze vraag al gehad? Zo ja, wat hebben jullie geantwoord? Zo nee, wat zouden jullie een praktische manier vinden om hier mee om te gaan?

Met vriendelijke groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 20 november 2015 17:09
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: weidevarkens en regelgeving, graag reactie!

10.2.e ,

Maandag hier even over hebben.

Brabant wil een categorie weidevarkens. Ik vermoed dat het gaat over emissiefactoren of forfaits.

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 20 november 2015 15:59
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
10.2.e
Onderwerp: Re: weidevarkens en regelgeving, graag reactie!

Stefan,

Tav Meststoffenwet kan 10.2.e wellicht doorgeleiden naar collega.
Tav identificatie en registratie 10.2.e (DAD).
Tav veterinaire aspecten 10.2.e (DAD).

Groet,

10.2.e

Op 20 nov. 2015 om 15:35 heeft Breukel, 10.2.e) <10.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Hoi 10.2.e

Kan jij even meedenken over onderstaande mail vanuit provincie Noord Brabant met betrekking tot weidevarkens?
Bij wie binnen ons huis hoort dit in eerste instantie thuis?
Ik moet hierbij overigens direct denken aan het Livar-project in limburg waar ook varkens buiten gehouden worden (welliswaar niet op terreinen van een provinciaal landschap) en waar soort gelijke problematiek speelde.

Groet,
10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e @brabant.nl]
Verzonden: vrijdag 20 november 2015 9:38
Aan: 10.2.e); 10.2.e @minez.nl'
Onderwerp: weidevarkens en regelgeving, graag reactie!

Beste 10.2.e,

Beste 10.2.e (ik kreeg jouw e-mailadres via collega 10.2.e).

Graag jullie aandacht voor het volgende.

We zijn in gesprek met een initiatief van een varkenshouderij met zog. weidevarkens. Die vleesvarkens weiden op wisselende percelen van Brabants Landschap. BL ziet dit initiatief zitten en ziet er ook voordelen voor het beheer van die gronden.

Dit initiatief loopt tegen allerlei provinciale en rijksregels aan.
We zijn met verschillende partijen (o.a. gemeente, Brabants Landschap, ZLTO en HAS) die dit innovatieve diervriendelijke initiatief (er is ook een groeiende vraag naar deze varkens / natuurvlees uit de markt) willen steunen aan het kijken hoe we dit verder kunnen brengen.

Het weiden van koeien / runderen op gronden v tbo's is wel geregeld – heb ik begrepen, hiervoor zijn er zogenaamde inschaarovereenkomst;
voor varkens en andere diersoorten niet.

Wb de weidevarkens speelt o.a.:

- De meststoffenwet kent geen “graasvarkens”, alleen staldieren.
- Veterinaire kant: varkens moeten traceerbaar zijn i.h.k.v. van dierziekten; wordt normaal geregeld via UBN en registratie van verplaatsingen.

Deze vragen spelen vergelijkbaar bij de natuurvleescoöperatie.

Zie www.natuurvlees-nederland.nl

Willen (een van) jullie meedenken hoe we dit zouden kunnen oplossen.

Welke wegen kunnen we bewandelen?

Of kan ik daarvoor een andere collega bij EZ aanspreken.

Graag jullie reactie, lukt dat voor komende dinsdag ochtend?

met vriendelijke groet,

10.2.e | 10.2.e | afdeling strategie, beleid
en monitoring | Telefoon: 10.2.e | Postadres: postbus 90151, 5200 MC 's-
Hertogenbosch | Bezoekadres: Brabantlaan 1, 5216 TV 's-Hertogenbosch.

Brabantlaan 1 | Postbus 90151 | 5200 MC 's-Hertogenbosch | Telefoon 073 6812812 |
Fax 073 6141115 | info@brabant.nl | Twitter: @brabant | www.brabant.nl

Waar is Brabant mee bezig? Lees het online Brabant Magazine.

Abonneer gratis op: www.brabant.nl/magazine

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: 10.2.e .doc
Datum: vrijdag 27 november 2015 12:57:02

Hallo 10.2.e

Dossier 10.2.e is een lastiger probleem dan op het eerste gezicht lijkt (en dus ook iets latere respons). Je moet maandcijfers hebben, die hebben we wel van de groei, maar niet van het voer. Dat vraagt enige inzet. Hieronder zie je de respons van 10.2.e. Dat is volgens mij niet wat de boer zegt, die zegt zet mij op 2.6, 10.2.e komt op 3.2.

Wij begrepen dat stoppende bedrijven zich op het moment bezig houden met deze categorie. Ik heb intern wat navraag gedaan en de idee is dat dit gezien het effect van de fosfaatrechten icm het opschalen van de bedrijfsgrootte wel een blijvende trend zal kunnen worden.

Dan moeten we er wat structureels mee doen. 10.2.e benadering is een start voor de korte termijn, maar voor de lange termijn vraag dit meer consideratie.

Groet en fijn weekend

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: woensdag 25 november 2015 11:38
To: 10.2.e
Subject: RE: 10.2.e .doc

Hallo 10.2.e,

Inderdaad een lastige vraag. De excretie van jongvee < 1 jaar is namelijk niet constant gedurende het jaar. Die tabel 2 geeft dat ook aan (maar ik kan niet verifiëren of de getallen juist zijn). Wanneer het eigen jongvee betreft maakt dat niet uit omdat er (waarschijnlijk) uitgemiddeld wordt omdat er jaarrond kalveren worden geboren.

Stel het dier wordt geboren op 1 juni en telt dan 6 mnd in jaar 1 en 6 mnd in jaar 2 mee. En stel verder dat in de eerste 6 maanden 1/3 van de totale excretie plaatsvindt. Volgens de forfaits is de jaarexcretie 9,6 kg fosfaat

Rekenwijze volgens bovenstaande aannames:

Jaar 1 forfaits = $6/12 \times 9,6 = 4,8$ werkelijke excretie is $1/3 \times 9,6 = 3,2$
 Jaar 2 forfaits = $6/12 \times 9,6 = 4,8$ werkelijke excretie is $2/3 \times 9,6 = 6,4$

Die boer zegt dus ... ik wordt afgerekend op $290 \times 4,8$ ipv $290 \times 3,2 = 290 \times 1,6 = 464$ kg fosfaat te veel. Dat lijkt me een logische en correcte redenering. (voor een gewoon melkveebedrijf is er altijd een mix van verschillende leeftijden binnen de categorie < 1 jaar en er wordt aangenomen dat je gemiddeld wel goed zit)

Punt is dus Hoe stel je vast wat de excretie is per maandleeftijd? Dat kan ik niet zo 1, 2 3 zeggen. Ik heb wel de groeicurves van kalveren (= vastlegging), maar zou daarnaast de veronderstelde voeropname moeten weten. Bij het vaststellen van de forfaits is op jaar basis gerekend en dus zijn de beschikbare rantsoenen ook op jaarbasis. Ik zou moeten puzzelen om 12 maandrantsoenen te definiëren die dan opgeteld precies op de jaarrantsoenen uit de forfaits uitkomen. Lijkt me dat dat werk via de CDM moet lopen (indien gewenst).

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Datum: dinsdag 8 december 2015 15:02:36
Bijlagen: [151208-Inbreng LTO Nederland.pdf](#)

Hoi 10.2.e

Zag je deze reactie op internetconsultatie van de forfaits ook? Ik stuur 'm voor de zekerheid even aan je door.

Ik ga even lezen, maar 6 pagina's klinkt niet heel hoopvol...

10.2.e

p.s. 10.2.e, cc aan jou ivm je coördinerende rol in onze mooie eindejaarsregeling ☺

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: URM 2016
Datum: woensdag 9 december 2015 20:15:20

Hallo 10.2.e

Duurde toch nog even, zo'n vrije dag is altijd druk met opgestapeld huishouden en boodschappen (ken je vast wel).

Ik ben het met je eens dat de geiten nader bekeken moeten worden en dat de andere diercategorieën meer ter bespreking zijn. Ook is duidelijk dat je niet iedereen even goed kunt bedienen met een gemiddelde. Echter, als de geiten nader beschouwd worden moeten de schapen daarin mee. Deze zijn namelijk onderling afhankelijk. Als de geiten veranderen valt de onderbouwing van de schapen weg en andersom.

Voor jou informatie: wij zijn nog met een update pluimvee-emissiefactoren bezig (na de koeien en de varkens). Dit kan de forfaits wel veranderen voor sommige subcategorieën. Maar dat wordt pas volgend jaar een feit.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]
Sent: woensdag 9 december 2015 8:37
To: 10.2.e
Subject: FW: URM 2016

Beste 10.2.e

We hebben de inbreng van LTO op de forfaitwijziging gekregen. Ik wil jou graag vragen om even mee te kijken. Volgens mij is alleen de inbreng rond geiten zodanig inhoudelijk dat we die wellicht nader zouden moeten bekijken. De overige opmerkingen kunnen wellicht afgedaan worden in een gesprek of een toelichting achteraf. Zou jij willen aangeven als je denkt dat er bij een van de andere diercategorieën eigenlijk ook eerst nader naar de inbreng moet worden gekeken voordat de forfaits kunnen worden vastgesteld?

Ik ga je hierover ook bellen, het heeft namelijk haast om de deadline voor publicatie nog te kunnen halen. Voor de duidelijkheid: ik vraag je nu geen inhoudelijke reactie, maar alleen een weging van de inbreng. Ik hoop dat je daar vandaag of morgen tijd voor hebt...

Met vriendelijke groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@lto.nl]
Verzonden: dinsdag 8 december 2015 15:35
Aan: 10.2.e
Onderwerp: URM 2016

Hoi 10.2.e

In de bijlage de vandaag door ons ingediende reactie

Met vriendelijk groet,

10.2.e
10.2.e

10.2.e
10.2.e
10.2.e @lto.nl

[LinkedIn](#) in/10.2.e
[Twitter](#) @10.2.e

LTO Noord

ondernemen doe je samen

088-888 66 66 • info@ltonoord.nl • www.ltonoord.nl • [Twitter](#) @LTONoord
• [Facebook](#) LTONoord

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: DOMUS-#15175481-v1-OPLEGNOTA_wijzigingsregeling_URM_en_UGM_per_1_januari_2016.docx
Datum: donderdag 10 december 2015 15:34:15
Bijlagen: [DOMUS-#15175481-v1-OPLEGNOTA_wijzigingsregeling_URM_en_UGM_per_1_januari_2016.docx](#)

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 10 december 2015 10:20
Aan: 10.2.e
Onderwerp: DOMUS-#15175481-v1-
OPLEGNOTA_wijzigingsregeling_URM_en_UGM_per_1_januari_2016.docx

Hierbij alvast v1 van de oplegnota.
10.2.e

TER ADVISERING

Aan de Staatssecretaris

Directoraat-generaal Agro en Natuur

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Auteur

10.2.e

T 10.2.e

10.2.e n@minez.nl

Datum

7 december 2015

Kenmerk

DGA-PAV / 15175481

BM:**Kopie aan****Bijlage(n)**

2

nota

Accorderen wijzigingsregeling van
uitvoeringsregeling meststoffenwet (URM)
en uitvoeringsregeling gebruik meststoffen (UGM)

Parafenroute

Paraaf

10.2.e

Paraaf

10.2.e

10.2.e

Paraaf

10.2.e

10.2.e

Medeparaaf

Medeparaaf

Medeparaaf

BBR-paraaf

Aanleiding

Bijgaande regeling wijzigt de uitvoeringsregeling meststoffenwet (URM) en uitvoeringsregeling gebruik meststoffen (UGM). Met deze nota wordt u verzocht in te stemmen met de wijzigingen in deze regelingen.

Advies

Ter ondertekening bied ik u bijgevoegde regeling aan.

Nadat u getekend heeft, kan deze regeling voor publicatie worden aangeboden aan de Staatscourant. Met het aanleveren van de stukken op uiterlijk 11 december a.s., kan de regeling per 1 januari 2016 van kracht worden.

Kernpunten

- De UGM wordt op één punt aangepast. In lijn met een eerdere wijziging van het uitvoeringsbesluit meststoffen (UBM), worden Japanse haver en twee soorten Tagetes toegevoegd als gewas. De teelt van dergelijke gewassen is gunstig voor het milieu omdat deze teelt een chemische aanpak van aaltjes vervangt.
- In de URM worden gewijzigd:
 - a. Registratie van mestopslagruimten wordt gewijzigd zoals aangekondigd bij brief van 13 oktober 2015 (Kamerstukken II vergaderjaar 2015/16, 33037, nr. 160). Met deze wijziging kan RVO.nl effectiever toezicht uitoefenen bij intermediarissen;

Ontvangen BBR

- b. De mestverwerkingspercentages worden aangepast conform uw besluit op nota ... Deze percentages sluiten aan bij het ingezette beleid van een stapsgewijze groei van mestverwerking tot het niveau van evenwicht op de mestmarkt en zijn afgeleid van het advies van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (hierna: CDM). Dit advies is gebaseerd op een protocol dat de CDM in 2015 heeft ontwikkeld in samenspraak met de sector.
- c. Er worden drie stoffen toegevoegd aan bijlage Aa van de Urm. Deze lijst in de bijlage beschrijft de stoffen die kunnen worden gebruikt als co-materialen bij covergisting. Het betreft stoffen die vrij komen bij de behandeling van reststromen van een fabriek die runder- en varkenshuiden verwerkt tot gelatine bestemd voor menselijke consumptie.
- d. Tot slot worden diverse forfaits geactualiseerd.

Toelichting

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: URM 2016
Datum: maandag 14 december 2015 16:12:00
Bijlagen: [151208 Inbreng LTO Nederland URM2016.pdf](#)
[berekening_excretieGeiten.pdf](#)

Beste 10.2.e

Ik zou de CDM graag onderstaande vragen voorleggen. Wil je meekijken om ze eventueel aan te scherpen? Ik heb n.a.v. de inspraakreactie al even contact gehad met 10.2.e, die het met me eens was dat het nodig was om even wat dieper te kijken naar de opmerkingen over de geitenforfaits. Zij gaf aan dat dit daarmee ook consequenties had voor de onderbouwing van de schapenforfaits. Vandaar dat die ook aangehouden zijn. We willen eigenlijk vroeg in het komende jaar de nieuwe biologische forfeits publiceren, zodat mensen zich erop kunnen voorbereiden. Hoeveel tijd zou het beantwoorden van de vragen ongeveer gaan kosten, denk je?

Dit is mijn idee voor de vraagstelling:

Geachte heer 10.2.e,

De excretieforfaits waarover CDM over heeft geadviseerd hebben ter inzage gelegen. Hierop is een reactie binnengekomen, namelijk van LTO. Het commentaar/ vragen van LTO hebben ertoe geleid dat is besloten de herziening van de diercategorieën schapen en geiten aan te houden, zodat hierover advies gevraagd kan worden van de CDM.

Zou de CDM willen adviseren over:

- Of de door LTO geleverde inhoudelijke informatie aanleiding geeft tot het aanpassen van het advies van de CDM inzake de forfeits van schapen en geiten?
- Als dit het geval is welke waarden zou de CDM dan adviseren?
- Geeft dit ook aanleiding tot herziening van de adviezen van CDM over de biologische forfeits voor deze diercategorieën?
- De LTO heeft gevraagd of het mogelijk is voor de categorie geiten meer gedifferentieerde forfeits in de Uitvoeringsregeling bij de Meststoffenwet op te nemen. Kan de CDM deze vraag meenemen bij het beantwoorden van bovenstaande vragen en een advies willen geven over of het mogelijk is en zo ja wenselijk is om de forfeits voor geiten te differentiëren naar melkopbrengst?

Met vriendelijke groet, 10.2.e
 Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e@minez.nl

51a

3,40% Eiwit.	Verbruik per dag					Opname						bruto excretie = opname voer - afvoer melk				
800 Liter	Rantsoen per dag					Opname per dag voer					Opname per jaar voer		Afvoer via melk		Bruto excretie	
	DS	Eiwit	P	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	
	2,1	165	4	0,0554	0,0192	20,2	7,0	1,73	1,78	18,5	5,2					
1000 Liter	Rantsoen per dag					Opname per dag voer					Opname per jaar voer		Afvoer via melk		Bruto excretie	
	DS	Eiwit	P	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	
	2,5	165	4	0,0660	0,0229	24,1	8,4	2,16	2,22	21,9	6,1					
1100 Liter	Rantsoen per dag					Opname per dag voer					Opname per jaar voer		Afvoer via melk		Bruto excretie	
Mais rantsoen	DS	Eiwit	P	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	
	2,6	165	3,8	0,0686	0,0226	25,1	8,3	2,38	2,44	22,7	5,8					
1100 Liter	Rantsoen per dag					Opname per dag voer					Opname per jaar voer		Afvoer via melk		Bruto excretie	
	DS	Eiwit	P	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	
	2,6	165	4	0,0686	0,0238	25,1	8,7	2,38	2,44	22,7	6,2					
1200 Liter	Rantsoen per dag					Opname per dag voer					Opname per jaar voer		Afvoer via melk		Bruto excretie	
	DS	Eiwit	P	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	
	2,65	165	4	0,0700	0,0243	25,5	8,9	2,59	2,67	22,9	6,2					
1500 Liter	Rantsoen per dag					Opname per dag voer					Opname per jaar voer		Afvoer via melk		Bruto excretie	
	DS	Eiwit	P	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	N	P2O5	
	2,9	170	4	0,0789	0,0266	28,8	9,7	3,24	3,33	25,5	6,4					

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: forfaits
Datum: donderdag 15 december 2016 13:29:00

Beste 10.2.e ,

Bedankt voor het meedenken. Ik neem de suggesties over!

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]
Verzonden: donderdag 15 december 2016 11:28
Aan: 10.2.e ; 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: forfaits

Hallo 10.2.e

Weinig aan toe te voegen. De logica van de vragensteller klopt natuurlijk wel. Maar theorie en praktijk liggen dus niet zo strak op elkaar.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@cbs.nl]
Sent: donderdag 15 december 2016 10:31
To: 10.2.e 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: forfaits

Beste 10.2.e

Ik ken de forfaitwijziging niet maar snap dat de vragensteller een verband verwacht tussen een forfaitwijziging voor stikstof en fosfaatexcretie en de mestproductie in m3 en/of de mestsamenstelling. Dat dit verband er niet is komt volgens mij omdat deze forfaits niet in samenhang worden vastgesteld zoals jij ook in je antwoord aangeeft.

Ik stel een paar wijzigingen in jouw antwoord voor.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e) [mailto:10.2.e@minez.nl]
Verzonden: donderdag 15 december 2016 8:11
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: [Waarschuwing: mail van onbekende mailserver] forfaits

Beste 10.2.e en 10.2.e

Ik heb een vraag naar aanleiding van de URM forfaitwijziging die nu ter inzage ligt. De volgende reactie is binnengekomen:

"Bij geiten zijn de forfaitaire excretienormen voor zowel stikstof als fosfaat fors verhoogd. Logischerwijs zou dat betekenen dat de forfaitaire mestproductie (in m3 per dier) e/of de forfaitaire gehalten in de mest ook hoger worden. Immers de geproduceerde mineralen komen in de mest terecht. Echter zowel de forfaitaire mestproductie als de forfaitaire gehalten in de mest zijn niet aangepast."

Is het correct als ik daar de volgende reactie op geef:

Als de ~~forfaitaire excretienormen mineralengehalte van mest~~ verandert~~en~~ heeft dit geen consequenties voor de hoeveelheid mest in m3 die geproduceerd wordt ~~of voor het forfaitaire gehalte in de mest. De forfaitaire excretienormen voor stikstof en fosfaat gehalten in mest~~ worden met een andere rekenwijze bepaald dan de forfaitaire mestproductie per dier ~~en de forfaitaire mestsamenstelling~~, onder andere op basis van bemonsterde en vervoerde mest. Deze forfaits kennen een eigen aanpassingstraject en worden dit jaar niet herzien.

Met vriendelijke groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: URM 2016
Datum: woensdag 16 december 2015 09:52:00
Bijlagen: [151208 Inbreng LTO Nederland URM2016.pdf](#)
[berekening excretieGeiten.pdf](#)

Hoi 10.2.e

Zoals zojuist besproken stuur ik je hierbij de vragen aan CDM over de forfaits. Zie in het onderste mailtje de vraagstelling. In de bijlage staat de inbreng van LTO. Deze hoort als bijlage bij de vragen meegestuurd te worden.

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e, 10.2.e [mailto:10.2.e @wur.nl]
Verzonden: dinsdag 15 december 2015 10:54
Aan: 10.2.e)
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: URM 2016

Goede morgen 10.2.e

De voorgestelde vragen zijn duidelijk. Het gaat om enkel geiten en schapen.
 We stellen voor dat een kleine werkgroep de beantwoording van de vragen voorbereidt.
 Die werkgroep zou in januari 2016 kunnen starten.
 Het is geen grote klus, maar we willen er graag wel expertise vanuit de praktijk bij betrekken.
 In maart zou het advies er moeten kunnen liggen, als we de benodigde expertise en data tijdig kunnen bij elkaar kunnen krijgen.

Vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: dinsdag 15 december 2015 8:41
To: 10.2.e
Subject: FW: URM 2016

Kan jij dit beantwoorden?

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e) [mailto:10.2.e @minez.nl]
Sent: maandag 14 december 2015 16:13
To: 10.2.e
Subject: FW: URM 2016

Beste 10.2.e

Ik zou de CDM graag onderstaande vragen voorleggen. Wil je meekijken om ze eventueel aan te scherpen? Ik heb n.a.v. de inspraakreactie al even contact gehad met 10.2.e, die het met me eens was dat het nodig was om even wat dieper te kijken naar de opmerkingen over de geitenforfaits. Zij gaf aan dat dit daarmee ook consequenties had voor de onderbouwing van de schapenforfaits. Vandaar dat die ook aangehouden zijn. We willen eigenlijk vroeg in het komende jaar de nieuwe biologische forfeits publiceren, zodat mensen zich erop kunnen voorbereiden. Hoeveel tijd zou het beantwoorden van de vragen ongeveer gaan kosten, denk je?

Dit is mijn idee voor de vraagstelling:

Geachte heer 10.2.e,

De excretieforfaits waarover CDM over heeft geadviseerd hebben ter inzage gelegen. Hierop is een reactie binnengekomen, namelijk van LTO. Het commentaar/ vragen van LTO hebben ertoe geleid dat is besloten de herziening van de diercategorieën schapen en geiten aan te houden, zodat hierover advies gevraagd kan worden van de CDM.

Zou de CDM willen adviseren over:

- Of de door LTO geleverde inhoudelijke informatie aanleiding geeft tot het aanpassen van het advies van de CDM inzake de forfeits van schapen en geiten?
- Als dit het geval is welke waarden zou de CDM dan adviseren?
- Geeft dit ook aanleiding tot herziening van de adviezen van CDM over de biologische forfeits voor deze diercategorieën?
- De LTO heeft gevraagd of het mogelijk is voor de categorie geiten meer gedifferentieerde forfeits in de Uitvoeringsregeling bij de Meststoffenwet op te nemen. Kan de CDM deze vraag meenemen bij het beantwoorden van bovenstaande vragen en een advies willen geven over of het mogelijk is en zo ja wenselijk is om de forfeits voor geiten te differentiëren naar melkopbrengst?

Met vriendelijke groet, 10.2.e
Ministerie van Economische Zaken
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73
Postadres: Postbus 20401
2500 EK Den Haag
Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
E-mail: 10.2.e @minez.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: rapport forfaits
Datum: maandag 23 februari 2015 08:46:27

Hallo 10.2.e

We hebben de forfaits aangepast op basis van de laatste cijfers en nieuwste versie van NEMA. NEMA is vorig jaar aangepast voor NH3 (kalveren en varkens) en N2O.

Nederland is vanaf vorig jaar verplicht om de IPCC-2006 methode te gebruiken voor berekening broeikasgasemissies ipv. de IPCC-1996 methode. Door toepassing nieuwe IPCC-emissiefactoren voor N2O en de daaraan gekoppelde N2- en NOX-emissies zijn er grote veranderingen opgetreden in emissies van overige N-gassen in NEMA bij vaste mest. De forfaitaire N-correcties zijn hierdoor bij sommige mestsoorten sterk veranderd (met 10 – 100%).

Harmonisatie van emissie- en excretieberekeningen heeft veel voordelen, maar we lopen nu tegen een nadeel aan; als een bepaalde rapportageverplichting om aanpassingen vraagt, heeft dit meteen effect op de overige berekeningen.

10.2.e en 10.2.e zij deze week afwezig; we zullen dit volgende bespreken.

Hoe kijk jij hier tegen aan? Gaan wij de nieuwe NEMA toepassen met grote verschuivingen t.o.v. de N-correcties van vorig jaar of houden we vast aan de cijfers van vorig jaren en gaan we over enkele jaren de forfaits aanpassen op basis nieuwe NEMA (en accepteren dat forfaits voor N correctie niet meer geharmoniseerd zijn met nieuwste NEMA)?

Ik ken de details nog niet; 10.2.e gaat de cijfers deze week nog eens bekijken.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e) [mailto:10.2.e@minez.nl]
Sent: vrijdag 20 februari 2015 10:44
To: 10.2.e
Subject: RE: rapport forfaits

Hoi 10.2.e

6 maart is prima, dan weet ik dat. Konijnen en rundvee hoefden niet veranderd te worden omdat die al gepubliceerd zijn. Als er nu inzichten zijn die de boel heel erg veranderen dan zouden die verwerkt kunnen worden, maar ik vind het niet erg dat die op andere jaren zijn gebaseerd. Dat is namelijk goed te verklaren: die zijn ook een jaar eerder gepubliceerd.

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]
Verzonden: vrijdag 20 februari 2015 10:40
Aan: 10.2.e

cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: rapport forfaits

Hallo 10.2.e

10.2.e heeft in februari nog enkele forfaits geactualiseerd. 10.2.e heeft nu het rapport in concept klaar, maar ze vindt veranderingen bij biologische dieren nogal groot. Ze stuurt het rapport voor een check naar 10.2.e en 10.2.e

10.2.e is volgende week op vakantie. We denken dat we rond 6 maart een volledig eind concept beschikbaar hebben (die daarna nog moet worden opgemaakt). Is dat akkoord?

Het is niet geheel duidelijk hoe om te gaan met forfaits van melkvee en konijnen. Jij gaf aan dat deze niet veranderd hoeven te worden; betekent dat deze dan op andere jaren worden gebaseerd dan de andere diercategorieën? Dat kan mogelijk tot verwarring leiden in het rapport.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]
Sent: donderdag 19 februari 2015 10:57
To: 10.2.e
Subject: rapport forfaits

Beste 10.2.e

Heb je zicht op wanneer het rapport over de forfaits klaar is?

Groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73
Postadres: Postbus 20401
2500 EK Den Haag
Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
E-mail: 10.2.e@minez.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u

niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Wijziging diercat in URM, samenvoegen van diercategorieën
Datum: dinsdag 5 januari 2016 09:09:37

Hoi 10.2.e

Allereerst de beste wensen voor het nieuwe jaar!

Ik weet niet of jij deze mailwisseling ook hebt gekregen, maar blijkbaar is er gedoe over wat diercategorieën. Zou jij daar eerst even naar willen kijken? Want ik kan er niet zoveel chocola van maken op het eerste gezicht.

Alvast bedankt!

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 24 december 2015 13:54
Aan: 10.2.e
10.2.e
cc: 10.2.e
10.2.e
Onderwerp: RE: Wijziging diercat in URM, samenvoegen van diercategorieën

Gespeende
 biggen tot
 ca 25 kg
 zonder
 moederdier
 op eigen
 bedrijf
 Gespeende
 biggen tot
 ca 25 kg
 zonder
 moederdier
 op eigen
 bedrijf
 Gespeende
 biggen tot
 ca 25 kg
 zonder
 moederdier
 op eigen
 bedrijf
 Gespeende
 biggen tot
 ca 25 kg
 zonder
 moederdier
 op eigen
 bedrijf
 Gespeende
 biggen tot
 ca 25 kg
 zonder
 moederdier
 op eigen
 bedrijf
 Hallo,

Het is belangrijk dat hier duidelijkheid over komt.

Toch nog twee vragen over de indeling van de dieren per diercategorie:

Varkens:

407 :Gespeende biggen tot ca 25 kg zonder moederdier op eigen bedrijf

Welke biggen worden hier mee bedoeld.

Ik neem aan dat het hier om de aangevoerde dieren gaat?

Wordt hiermee bedoeld dat het gaat om gespeende biggen op een bedrijf zonder moederdieren (zeugen die ten minste eenmaal geworpen hebben), dus bedrijven die puur alleen gespeende biggen opfokken of een mesterij die gespeende biggen aanvoeren voor de mesterij of is het breder bedoeld?

Welke diercategorie moet gebruikt worden voor:

- gespeende biggen die aangevoerd worden op een gesloten bedrijf die naast fokzeugen (moederdieren) ook vleesvarkens houdt en deze biggen aan laat komen voor de mesterij
- gespeende biggen die aangevoerd worden op een bedrijf die naast fokzeugen (moederdieren) ook nog aangevoerde speenbiggen opfokt tot ca 25 kg.

Kippen:

300: Leghennen en (groot)ouder-dieren jonger dan 18 weken

301: Leghennen en (groot)ouder-dieren 18 weken en ouder

310: Grootouderdieren van vleeskuikens jonger dan 20 weken

Hoe staat het met de hanen, vallen deze hier ook onder?

Groeten 10.2.e

Van: 10.2.e

Verzonden: dinsdag 22 december 2015 15:51

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e

10.2.e

Onderwerp: Wijziging diercat in URM, samenvoegen van diercategorieën

Hallo,

Ik zie dat er wijzigingen hebben plaats gevonden in URM ten aanzien van de forfaits maar ook dat er diercategorieën zijn samengevoegd.

Kunnen jullie ook aangeven of Bijlage II van de Meststoffenwet nu ook wordt aangepast zodat de diercategorieën synchroon blijven lopen?

Ik neem aan van niet maar dan moeten we richting de sector duidelijk communiceren dat voor dierrechten wel de "oude" diercategorieën blijven bestaan met de daarbij behorende "varkenseenheid / pluimvee eenheid)

Groeten,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: stikstofexcretie rose
Datum: donderdag 29 januari 2015 12:06:00

Hoi 10.2.e

Vanuit de rose-sector blijft men moeite hebben met de forfaits. Ik stuur je de onderstaande mail van 10.2.e door. Zou je willen aangeven in hoeverre dit nieuwe informatie voor de CDM is? En eventueel wat er nodig is om tot passender forfaits te komen die ook wetenschappelijk onderbouwd zijn?

Groet, 10.2.e
 Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e @lto.nl]
Verzonden: donderdag 29 januari 2015 9:20
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: FW: stikstofexcretie rose

Hallo 10.2.e

Ik kom bij deze even terug op je antwoord, of eigenlijk het antwoord van CDM.

Er gaat iets mis in de redenering en ik denk wel te weten waar het zit. We hebben dit namelijk eerder gehad, sinds dat rosébedrijven ook derogatie aan kunnen vragen. Daarvoor was bij deze diercategorie ook sprake van een stalbalans en dat is ook het uitgangspunt geweest van de rapporten van Jongbloed en Kemme waar CDM naar verwijst.

Daar gaat het ook mis. Want met Bruto Excretie kun je in een stalbalans prima rekenen, omdat **daarna** de stikstofcorrectie voor gasvormige verliezen wordt toegepast. Dit resulteert in een netto-excretie die 5,6 kg N lager is. Wanneer je hiermee rekent (dus bruto - 5,6) kom je weer op of rond de norm voor N uit die ook eerder van toepassing was. Hoe het op bedrijfsniveau uitpakt heb ik hieronder geplakt, berekening is van het bedrijf van 10.2.e, die in de vakgroep kalverhouderij de mestportefeuille heeft.

Wij willen er op aandringen dat er een aanpassing doorgevoerd wordt voor categorie 117, omdat in onze ogen CDM iets over het hoofd gezien heeft.

Het is natuurlijk te gek dat dieren die in 115 en 116 gehouden worden de leeftijd 0-8 maanden omvatten en een lagere excretie van stikstof hebben dan dieren in 117 die over precies dezelfde periode gaan. Bovendien ontbreekt daarvoor wetenschappelijk onderzoek. Cijfers uit de praktijk laten zien dat de voorgestelde normen 115/116 net zo'n beetje kunnen.

Anders gezegd: 115+116 = 117 qua leeftijd. Dat zou dus ook qua excretie zo moeten zijn. Willen boeren uitkomen voor hun mestboekhouding dan moeten ze alle dieren indelen in 115 en 116 en zullen ze 117 moet mijden, want daarmee krijgen ze een groot

stikstofoverschot.

Beste 10.2.e

Ik heb het nagevraagd bij de CDM. De waarden zijn toevallig hetzelfde. De oorsprong van de cijfers is echter wel anders.

De belangrijkste oorzaak ligt bij het bepalen van de bruto excretie oftewel 'excretie onder de staart'. Uitgangspunt voor de bruto excretie is WUM, dat geldt in dit geval alleen voor 117 (Rosekalveren 0-8 maanden)

WUM rekent namelijk geen excreties uit voor 115 en 116 (0-3 en 3-8 maanden). Daar is dus voor de forfaits een andere referentie gebruikt namelijk Kemme et al (2005). Zoals zij in dat rapport ook meldden was dit toen een nieuwe en snel veranderende sector. Je kunt er niet vanuit gaan dat deze de afgelopen 10 jaar niet is veranderd. Om die verandering te implementeren is gebruik gemaakt van de trend zoals WUM die heeft waargenomen bij 117. Toevallig kwam er toen ook 24.6 uit voor 116....

Daar komt nog bij dat de N-verliezen van 116 destijds hoger zijn berekend dan Groenestein et al (2005) adviseerden (waarom weten we niet). Anders zou het forfait (de netto excretie) toen hoger zijn geweest en het verschil nu dus kleiner.

Ik hoop dat je hier mee geholpen bent. Als je nog aanvullende vragen hebt hoor ik dat uiteraard van je.

Met vriendelijke groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Met vriendelijk groet,

10.2.e

10.2.e

088 – 888 66 66

10.2.e

10.2.e [@ltonoord.nl](mailto:info@ltonoord.nl)

LinkedIn in/10.2.e

Twitter @10.2.e

LTO Noord

ondernemen doe je samen

088-888 66 66 • info@ltonoord.nl • www.ltonoord.nl • Twitter @LTONoord • Facebook LTONoord

Onderstaande berekening is gebaseerd op proeven met rose in IJlstad door oa 10.2.e

Uitgangspunten

rose kalf 0 tot 8 maanden

gemiddelde ds opname per dier per dag 4,0 kg

gemiddelde ruw eiwit gehalte in het rantsoen 146 gram per kg ds

gemiddelde p gehalte in het rantsoen 3,7 gram per kg ds

omrekening van p naar P2O5 2,29

omrekening van N naar Ruw eiwit is 6,25

Aanvoer	kg stikstof	Fosfaat
Nuka Ru 5	1,4 kg	0,8
Startmelk 25 kg 20% ruw eiwit	0,8 kg	0,4
TMR rantsoen 224 dagen *4,00 kg ds =		
896 kg ds*14,6 RE is 130,8 kg ruw eiwit is		
20,93 kg stikstof en 3,8kgP per ton ds	20,93 kg	7,8
is 3,8*0,896 ton ds= 3,40 kg P*2,29 is 7,80 kg		
Totaal aanvoer	23,13 kg	9,0

Afvoer

1200 gram groei *224 dagen is 268,8 kg groei plus

een nuka gewicht van 50 kg is 318 kg (zelfde gewicht als in de proeven)

318 kg maal 0,0264 is 8,40 kg

318 kg maal 0,0157 is 4,99 kg

Totaal afvoer	8,4 kg	4,99
---------------	--------	------

Uitscheiding is dan dus	14,73 kg	4,0 kg
-------------------------	----------	--------

op jaarbasis is dat dus 224/356	23,41 kg	6,52 kg
---------------------------------	----------	---------

Dan volgt de stikstofcorrectie 5,6 kg stikstof

We komen dan op een forfaitaire norm van 17,81 kg Stikstof

Ook berekeningen van voerleveranciers liggen qua stikstof in de lijn van deze berekening dus dat kunnen we zo laten, en qua fosfaat komen die uit rond 7 kg fosfaat per gemiddeld aanwezig dier per jaar. Reden voor mij om naast de stikstofberekening ook een fosfaatberekening te plaatsen. Ik kom dan uit op ruim 6.52

De huidige norm is gebaseerd op onderzoek van ASG in 2006 en dat was onderzoek gebaseerd op het mesten van oud rose.

De reden dat de excretie is gedaald is dat we 117 gebruiken voor jong rose, en die hebben een lagere voeropname omdat ze minder oud zijn en het fosfor gehalte in het voer lager

ligt dan in 2006.

Gr 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: Forfaits vaste mest
Datum: woensdag 1 februari 2017 13:23:07

Beste 10.2.e en 10.2.e,

Vorig jaar zijn de forfaits voor N-correctie van vaste pluimveemest weer teruggezet naar het oude niveau; dit naar aanleiding van commentaar uit de sector. Er is toen aanbevolen om na te gaan of deze forfaits vast gesteld kunnen worden op basis verschillen in N/P-verhouding in excretie en in mest.

Op dit moment zijn de forfaits voor N-correctie voor pluimveemest dus hoger dan de NH₃- en overige N-verliezen in NEMA voor deze systemen. Dit is niet wenselijk. Mogelijk zijn er nog meer N-correctieforfaits voor vaste mest te laag ingesteld.

Het lijkt ons verstandig om opnieuw naar de forfaits voor N-correcties vaste mest (op N/P-verhoudingen) en de gasvormige N-verliezen in NEMA voor deze systemen te kijken en ze opnieuw vast te stellen en forfaits en NEMA te harmoniseren.

Hoe zien jullie dit? Als jullie dit wenselijk vinden, dan zou er een opdracht aan de CDM gegeven kunnen worden. Alle nu aanpassingen in NEMA moeten voor 1 juni in beeld zijn. Er gaat waarschijnlijk veel veranderen (ivm TAN melkvee). We willen proberen nu zoveel mogelijk wijzigingen in een keer door te voeren, om te voorkomen dat we volgend jaar weer een flinke wijziging krijgen. Daarom zou opdracht de komende maanden moeten worden uitgevoerd.

Groeten

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e ; 10.2.e
Onderwerp: Re: URM geiten en schapen
Datum: woensdag 24 februari 2016 20:05:07

Beste 10.2.e

We hebben het advies het liefst zo snel mogelijk ivm de herziening van de biologische forfaits die zo snel mogelijk duidelijk moet zijn om veehouders niet in de problemen te brengen. De publicatie daarvan wacht nl. Op deze cijfers.

Groet, 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 24 feb. 2016 om 20:01 heeft 10.2.e <10.2.e@wur.nl> het volgende geschreven:

Beste 10.2.e en 10.2.e,

Vanmiddag eerste bespreking gehad van de CDM-werkgroep URM schapen en geiten (zie bijgevoegd verslag).

Samenstelling van de werkgroep heeft veel meer tijd geleverd dan gepland en tijdens de bespreking vanmiddag bleek dat de leden niet goed door hadden waar het om ging, dat we op zoek zijn naar representatieve data over de schapenhouderij en geitenhouderij.

We doen een poging om op 24 maart een advies op te leveren, conform de opdrachtbrief.

Maar het zou heel handig zijn als we meer tijd krijgen.

Wanneer hebben jullie het advies uiterlijk nodig?

Vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: woensdag 24 februari 2016 19:42
To: 10.2.e; 10.2.e@forfarmers.eu; 10.2.e;
 10.2.e (10.2.e@cps.nl); 10.2.e@kpnplanet.nl
Cc: 10.2.e; Ven, Jeannette van de
Subject: RE: URM geiten en schapen

Beste mensen,

Bijgevoegd het concept-verslag van de bespreking URM geiten en schapen van vanmiddag.

Graag even een reactie als iets onduidelijk en/of onjuist is.

Graag ook aandacht voor de actiepunten.

Omdat 10.2.e niet alle informatie had ontvangen, stuur ik die hierbij ook nog een keer rond.

Vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e. [mailto:10.2.e@zlto.nl]
Sent: zondag 14 februari 2016 21:21
To: 10.2.e
(10.2.e@fortfarmers.eu); 10.2.e (10.2.e@cbs.nl)
Cc: 10.2.e 10.2.e@kpnplanet.nl
Subject: RE: URM geiten en schapen

Beste mensen, namens de vakgroep geitenhouderij zal 10.2.e aanschuiven.
Hij is portefeuillehouder mest en mineralen.
Vriendelijke groet, Jeannette van de Ven

Met vriendelijke groet,

10.2.e, Bestuurslid ZLTO
10.2.e | www.zlto.nl/e-maildisclaimer

ZLTO Onderwijsboulevard 225, 5223 DE 's-Hertogenbosch | Postbus 100, 5201 AC 's-Hertogenbosch

Komt u naar ons toe? Gebruik als navigatie: Vlijmenseweg 1, mail ons uw kenteken en de speedgate opent automatisch.

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]
Verzonden: vrijdag 12 februari 2016 12:49
Aan: 10.2.e (10.2.e@forfarmers.eu); Ven, Jeannette van de; 10.2.e; 10.2.e 10.2.e@cbs.nl)
cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: URM geiten en schapen

Beste mensen,

Ik kan er inderdaad niet bij zijn en zal ook mijn mail niet lezen die week aangezien ik op de skies sta (:)). Mochten er vragen zijn over de geboden lectuur, dan ben ik volgende week beschikbaar om te antwoorden. Na de skivakantie heb ik aansluitend een workshop en ben dan 3 maart pas weer in het land.

Ik wens jullie in ieder geval een goede bespreking toe.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

PS 10.2.e, je hebt wel een bliksembespreking gepland van 14:00-14:00 uur ;)

From: 10.2.e
Sent: donderdag 11 februari 2016 18:03
To: 10.2.e (10.2.e@forfarmers.eu); 10.2.e@zlto.nl; 10.2.e (10.2.e@cbs.nl)
cc: 10.2.e
Subject: RE: URM geiten en schapen

Beste mensen,

Hartelijk dank voor jullie reacties.

Ik stel voor om de bespreking te laten plaatsvinden op **woensdagmiddag 24 februari, van 14.00-14.00 uur**.

10.2.e kan dan helaas niet.

Ik hoop dat 10.2.e. wel kan op 24/2 (nog geen reactie ontvangen).

De bespreking vindt plaats in **Gaia-4 (Droevendaalseweg 3, 6708 PB Wageningen)**. Een foto van Gaia staat hieronder.

[<image001.jpg>](#)

Bijgevoegd de brief van LTO, met bijlage (berekening excretie cijfers), waarin wordt aangegeven dat de voorgestelde excretieforfaits voor schapen en geiten verdere aandacht vragen.

Ook bijgevoegd het CDM-rapport "Herziening Excretieforfaits Meststoffenwet 2015" waarin voorstellen worden gedaan voor herziening van de formele excretieforfaits van het ministerie van EZ. Tenslotte heb ik ook de RVO-Tabel 4 Diergebonden normen 2016-2017 bijgevoegd.

Het wordt zeer op prijs gesteld als 10.2.e, 10.2.e. en 10.2.e informatie van **bedrijven over voorgebruik en productie van schapen en geiten van te voren op sturen**, opdat iedereen die vooraf kan bestuderen.

Hieronder het **agendavoorstel**

1. Welkom
2. Bespreking vragen ministerie van EZ (vorige keer toegestuurd)
3. Indeling categorieën en excretieforfaits schapen
4. Indeling categorieën en excretieforfaits geiten
5. Afspraken
6. Rondvraag
7. Sluiting

Met vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e

Sent: woensdag 10 februari 2016 10:19

To: 10.2.e 10.2.e [@forfarmers.eu](mailto:10.2.e@forfarmers.eu); 10.2.e [@zto.nl](mailto:10.2.e@zto.nl);
10.2.e (10.2.e [@cbs.nl](mailto:10.2.e@cbs.nl))

Cc: 10.2.e

Subject: RE: URM geiten en schapen

Geachte 10.2.e 10.2.e., 10.2.e,

Het ministerie van Economische Zaken heeft aan de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) gevraagd om de excretieforfaits voor schapen en geiten (opgenomen in de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet) te heroverwegen (zie brief van EZ), op basis van door de praktijk en LTO aangedragen informatie.

Graag nodig ik jullie uit voor een ad hoc werkgroep van de CDM om de forfaiten en de informatie uit de praktijk te bespreken en om vervolgens bij te dragen aan een advies aan het ministerie van EZ over genoemde forfaiten.

Als jullie bereid zijn aan de werkgroep deel te nemen, graag onderstaand datumbriefje invullen.

Ik hoop dat we met één bijeenkomst en een schriftelijke ronde het advies kunnen opstellen.
De kosten verbonden aan deze werkgroep kunnen bij de CDM worden gedeclareerd.
Ongeveer een week voor de bijeenkomst zal aanvullende informatie worden gedeeld.

Ik zie jullie reacties met belangstelling tegemoet,

Vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Voorstel voor data voor de bijeenkomst, in Wageningen van 14.00 tot 16.00 uur (precisie locatie wordt nog medegedeeld)

22 februari

23 februari

24 februari

25 februari

26 februari

7 maart

9 maart

10 maart

11 maart

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@lto.nl]

Sent: dinsdag 9 februari 2016 9:14

To: 10.2.e

Cc: 10.2.e; 10.2.e@lto.nl; 10.2.e

(10.2.e@rortfarmers.eu)

Subject: RE: URM geiten en schapen

Hallo 10.2.e cc)

Excuus voor de late reactie

Ik denk dat 10.2.e de beste persoon is om te benaderen, zeker irt de berekening over melkproductie en excretie.

Ook heeft hij voor de schapen eens doorgerekend met aangetroffen kuilen.

Verder 10.2.e, voorzitter van de vakgroep geitenhouderij en 10.2.e van schapenhouderij. Ik heb ze in cc gezet.

Met vragen over onze inbreng kun je evt ook bij mij terecht, die heb ik opgesteld

Met vriendelijk groet,

10.2.e

10.2.e

088 – 10.2.e

10.2.e

10.2.e@lto.nl

[LinkedIn in/10.2.e](#)
[Twitter @10.2.e](#)

<Concept Verslag bespreking CDM-werkgroep URM schapen en geiten 24-02-2016.docx>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: FW: URM geiten en schapen
Datum: woensdag 23 maart 2016 09:59:07
Bijlagen: [Advies CDM-werkgroep URM schapen en geiten 23-03-2016.docx](#)

Goede morgen 10.2.e

Bijgevoegd het advies van de CDM-werkgroep URM schapen en geiten.
 De omschrijving van de categorieën is iets aangepast, maar de excretiecijfers zijn niet aangepast.
 Dat laatste komt vooral door gebrek aan cijfers.
 De tijd was te kort om goede praktijkcijfers te verzamelen.
 Wel is er intensief emailverkeer geweest en zijn veel gedachten gewisseld.
 Het komt er op neer dat de sector van mening was dat met een enkel cijfer de forfaits aangepast konden worden.
 Door de sectoren bij de discussies te betrekking is nu in ieder geval het besef ontstaan dat ze werk moeten maken van gegevensinwinning.

Ik heb het voorstel nog even ter bevestiging naar de leden van de werkgroep gestuurd (LTO is al akkoord).
 Omdat ik nu weg moet, stuur ik je het advies nu alvast op.
 Als je opmerkingen hebt dan hoor ik dat ook graag.
 Volgende week bied ik dan het advies formeel aan.

Groet,

10.2.e

From: 10.2.e
Sent: woensdag 23 maart 2016 9:50
 10.2.e
 kpnplanet.nl
Cc: 10.2.e
Subject: RE: URM geiten en schapen

Goede morgen allemaal,

Hartelijk dank voor jullie reacties.
 Bijgevoegd het aangepaste voorstel.
 (de laatste zin over gelijkenschakeling van de forfaits voor schapen en geiten was inderdaad niet correct; in mijn hoofd zat nog de veronderstelling dat de excretiecijfers voor melkgeiten als functie van melkgift gepresenteerd zouden worden).
 Heb ook de bijlage met de veevoersamenstelling van de Nevedi enquête als bijlage (bijlage 5) opgenomen.

Gaan jullie akkoord met het aangepaste advies?
 Graag even bericht.

Groet,

10.2.e

From: 10.2.e [<mailto:10.2.e@lto.nl>]
Sent: dinsdag 22 maart 2016 13:02
To: 10.2.e
 10.2.e [@kpnplanet.nl](mailto:kpnplanet.nl)
Cc: 10.2.e
Subject: Re: URM geiten en schapen

Importance: High

Goedemiddag allemaal,

Bijgaand de reactie van LTO Nederland (en in Bijlage ook van Groene Geit) t.b.v. het advies van de ad-hoc werkgroep.

10.2.e zou je me bij gelegenheid hier nog even kort over willen bellen vandaag of morgen?

Vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

LTO Nederland

10.2.e [@lto.nl](mailto:10.2.e@lto.nl)

10.2.e

Verzonden met Windows Mail

Van: 10.2.e

Verzonden: maandag 21 maart 2016 19:17

Aan: 10.2.e

10.2.e [@kpnplanet.nl](mailto:10.2.e@kpnplanet.nl)

cc: 10.2.e

Dank voor je reactie, 10.2.e

Groet,

10.2.e

From: 10.2.e

Sent: maandag 21 maart 2016 11:17

To: 10.2.e (10.2.e [@forfarmers.eu](mailto:10.2.e@forfarmers.eu)); 10.2.e;

10.2.e [@kpnplanet.nl](mailto:10.2.e@kpnplanet.nl)

Cc: 10.2.e

Subject: RE: URM geiten en schapen

Hallo 10.2.e

Mbt de pasgeboren dieren sluit ik me bij 10.2.e aan, zoals het ook in het conceptadvies staat.

Ik kon niet bij het overleg zijn, maar mbt de excretieforfaits zal gesteld zijn dat de schatting beter kan, daar ben ik het mee eens. Maar met de huidige gegevens is dit de beste schatting die we op dit moment kunnen maken. Dus hier sluit ik me ook aan bij het conceptadvies.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e [<mailto:10.2.e@chb.nl>]

Sent: maandag 21 maart 2016 10:40

To: 10.2.e (10.2.e @forfarmers.eu); 10.2.e
10.2.e; 10.2.e @kpnplanet.nl
Cc: 10.2.e
Subject: RE: URM geiten en schapen

Hallo 10.2.e

Hierbij mijn reactie.

De pasgeboren lammeren en de bokken zou ik onderbrengen bij categorie 600. De uitval van lammeren wordt dan toegerekend aan het bedrijf waar ze geboren zijn en waar ze afgevoerd worden.

Eens met de conclusie dat er op dit moment geen harde gegevens voorhanden zijn om nieuwe excretieforfaits voor de voorgestelde categorieën vast te stellen.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e @wur.nl]
Verzonden: vrijdag 18 maart 2016 12:47
Aan: 10.2.e (10.2.e @forfarmers.eu); 10.2.e
10.2.e; 10.2.e @kpnplanet.nl
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: URM geiten en schapen

Beste mensen,

Bijgevoegd een concept-advies.

Graag jullie reactie uiterlijk dinsdagochtend 22 maart voor 12.00 uur, opdat ik het voor 23 maart kan aanbieden.

In het voorstel voor aanpassing van de omschrijving heb ik nog een tekstbox staan met een passage uit een besprekingsverslag (zie bijlage 4).

Hier moet nog even een knoop worden doorgenhakt; in welke categorie komen de pasgeboren lammeren, waar komen de bokken?

Uit de gevoeligheidsanalyses van 10.2.e blijkt dat de veevoersamenstelling en de melkproductie van geiten effect hebben op hoogte van de excretiecijfers (zoals verwacht).

Echter, er is geen gedocumenteerde informatie over de juiste aannames van de veevoersamenstelling en de deskundigen van de geitenhouderij geven aan dat er meer nadelen dan voordelen kleven aan een differentie van de excretiecijfers naar melkgift. Het voorstel is daarom om de excretiecijfers vooralsnog niet aan te passen; we hebben harde gegevens nodig en eensluidende meningen.

Wat vinden jullie van dit concept-advies.

Vriendelijke groet,

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e @cbs.nl]
Sent: woensdag 9 maart 2016 14:16
To: 10.2.e (10.2.e @forfarmers.eu); 10.2.e
10.2.e; 10.2.e @kpnplanet.nl
Cc: 10.2.e

Subject: RE: URM geiten en schapen

Beste mensen,

Zoals afgesproken stuur ik bij deze:

- bronnen van de huidige uitgangspunten;
- gevoeligheidsanalyse.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]

Verzonden: woensdag 24 februari 2016 19:42

Aan: 10.2.e 10.2.e @forfarmers.eu'; 10.2.e'; 10.2.e

van; 10.2.e @kpnplanet.nl

CC: 10.2.e

Onderwerp: RE: URM geiten en schapen

Beste mensen,

Bijgevoegd het concept-verslag van de bespreking URM geiten en schapen van vanmiddag.

Graag even een reactie als iets onduidelijk en/of onjuist is.

Graag ook aandacht voor de actiepunten.

Omdat 10.2.e niet alle informatie had ontvangen, stuur ik die hierbij ook nog een keer rond.

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: schapen en geiten
Datum: vrijdag 1 april 2016 16:02:10

Ja fasering zou kunnen.

Maar het is wel goed om dit aan de praktijk en LR te laten weten, omdat de data-inwinning dan al vast kan starten.

10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]
Sent: vrijdag 1 april 2016 15:53
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e 10.2.e
Subject: RE: schapen en geiten

10.2.e, bedankt voor je reactie. Er is sprake van een driejaarlijkse cyclus van herziening. Dus als ik je goed begrijp zou het onderzoek ook voor 2017 (of uiterlijk voor 2018) op de rol gezet kunnen worden. Want ook al valt het bedrag mee, we zitten al volgeprogrammeerd voor 2016

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

10.2.e

10.2.e@minez.nl

Ministerie van Economische Zaken

Bezuidenhoutseweg 73

B-passage 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]
Verzonden: vrijdag 1 april 2016 15:33
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e ; 10.2.e
Onderwerp: RE: schapen en geiten

Hoi 10.2.e,

In het opgeleverde advies staat beschreven dat de werkgroep niet in staat is geweest om tot een betere schatting en onderbouwing van de excretiecijfers te komen. Je kunt het advies ook interpreteren als een onvermogen van de praktijk om op korte termijn gegevens aan te leveren, wat in tegenspraak is met hetgeen in de LTO-brief is aangegeven: 'betrek de praktijk erbij'.

Het is jammer dat er geen systematische monitoring plaatsvindt; daardoor zijn er op korte termijn niet betere gegevens op tafel te krijgen dan de ruwe cijfers die gebruikt zijn voor het eerdere advies. (Uit telefonisch overleg met 10.2.e. weet ik dat hij ook teleurgesteld is over de gegevensverzameling in/door de sector).

Re eerste vraag. Ik denk dat een schapen/geitendeskundige van Livestock Research, samen met / in overleg met de praktijk en veevoerindustrie en 10.2.e. (CBS) een studie moet uitvoeren van de voerinnamen, voersamenstelling, groeisnelheden en eindgewichten van de categorieën S2, S3, G2 en G3. Dat zijn categorieën waarvoor de WUM geen aparte informatie verzamelt/heeft. Volgens mij hoeven er geen gehalten van dieren bepaald te worden (die variëren niet zoveel). Wat moet dat kosten? Volgens mij ca 15-20 keuro. De sector zelf zou door systematische monitoring de gegevens ook

kunnen verzamelen, maar het is de vraag of zij de organisatiecapaciteit en het inzicht hebben om dat goed te doen.

Re wat gaat er fout als jullie niets doen? De mensen van de schapen- en geitenhouderij waren zeer teleurgesteld dat de conclusie was dat er 'vooralsnog' niets veranderd aan de excretiecijfers (10.2.e begrijpt het wel). Als je niets doet, houd je een ontevreden sector en over drie jaar (uitgaande van een driejaarlijkse herziening van de excretiecijfers) tref je dan dezelfde situatie aan en blijf je dus zitten met onzekere cijfers. Maar het aantal bedrijven die last heeft van onzekere cijfers is volgens mij relatief gering; de categorieën S2, S3, G2 en G3 zijn minder belangrijk dan S1 en G1.

Re gasvormige verliezen. Conform eerdere afspraken, zijn we er vanuit gegaan dat gasvormige N-verliezen door NEMA worden bepaald/afgeleid. Zij moeten er naar kijken; deze werkgroep heeft dat niet kunnen/moeten doen. Ik neem aan dat zij bij een volgende ronde de verliezen uit geitenmest, die tijdelijk buiten wordt opgeslagen, meenemen.

Re wat is nu de aanbeveling? Dat staat in de laatste hoofdstuk. De conclusie is dat nu alleen de omschrijving van de categorieën aangepast zou moeten worden. Voor de excretiecijfers hebben we geen verbeterde schattingen.

Re duurmelken. Door duurmelken worden er minder lammeren geboren. Dus categorieën G2 en G3 worden relatief minder talrijk. En omdat de droogstand minder is geworden zou je ook een kleine correctie mogen verwachten op de excretie van G1, maar die is beperkt. Het is wel van belang dat de eerder (hiervoor) genoemde studie dat meeneemt, vooral ook omdat de categorieën G1, G2 en G3 niet los van elkaar bekeken kunnen worden. Samenvattend, onder G1 vallen nu melkgeiten die jaarlijks lammeren en die slechts één keer per twee of drie jaar lammeren). Ons voorstel is niet om onderscheid te maken tussen duurmelken en niet-duurmelken, ook al omdat daarover weinig empirische informatie beschikbaar is.

Re rantsoen schapen. Schapen grazen vrijwel het gehele jaar. In de WUM-berekeningen wordt aangenomen dat de N- en P-gehalte van het gras van schapen iets lager is dan dat van koeien. Maar dat zijn vrij ruwe schattingen, omdat er weinig/geen empirische informatie is. De praktijk geeft aan dat de gehalten veel lager zijn, maar de praktijk heeft ook geen gegevens om dat te onderbouwen. Vandaar het voorstel om het zo te laten.

Groet,
10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]
Sent: vrijdag 1 april 2016 12:17
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: schapen en geiten

10.2.e, het is er gisteren niet meer van gekomen door jullie nabespreking als CDM. En nu krijg ik je niet te pakken.

Uit het CDM advies over schapen en geiten, komen een paar vragen op. Er wordt geconstateerd dat informatie ontbreekt over groeitrajecten, rantsoenen en gehalten in dieren. De aanbeveling is om dat op korte termijn te bepalen.

De eerste vraag is wat gaat dat kosten. De bepaling van gehalten in dieren, gaat het dan over. En dat heeft ook een relatie met groeitrajecten (als je die gehalten ook in jongere dieren moet bepalen).

De tweede vraag is wat er fout gaat als we dat niet op korte termijn (of helemaal niet) doen. Geld speelt ook voor ons een rol. En gelet op de betekenis van schapen en geiten in het totaal, is de vraag wat de implicatie is van het wel of niet hebben van gedetailleerdere informatie. Het advies is om vooralsnog de excretiecijfers gelijk te houden. Vooralsnog is een voorwaardelijke term. Graag wat toelichting over die korte termijn.

De gasvormige stikstofverliezen krijgen geen aanbeveling. Terwijl dat toch ook een opzienbarende gevolgtrekking heeft (97% van - dus eigenlijk - alle TAN vervluchtigt). Ik mag niet hopen dat we NH3 dus naar boven bij moeten stellen

Wat is nu de aanbeveling. Moet WUM of de meststoffenwet de diercategorieën veranderen. De kengetallen voor de WUM zijn globaal juist en die voor de meststoffenwet dus niet. Het is me niet duidelijk of het nu een sluitend geheel is.

En nog een inhoudelijke vraag. Klopt duurmelken bij geiten met G1. Of zou G1 voor duurmelken anders zijn dan G1 op basis van jaarlijks lammeren.

We weten weinig van het rantsoen van schapen, maar als je de stofstroom (N, P) niet kent, kun je dan de excretie (N, P) goed bepalen (met name voor de winterperiode geldt dit, want dan weten we weinig van gehalten in gras)

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

Directie Agro- en Natuurkennis

10.2.e

10.2.e@minez.nl

Ministerie van Economische Zaken

Bezuidenhoutseweg 73

B-passag 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the

risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: paarden en pony's
Datum: maandag 11 april 2016 13:49:14

Ik zal het ook even nalezen, dank je

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 11 april 2016 13:42
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: paarden en pony's

En misschien moeten we ook aanvullen: inclusief veulens tot 6 maanden. Zie de laatste zin van het betreffende hoofdstukje.

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 11 april 2016 13:41
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: paarden en pony's

Dank je! Ik wist niet meer of het nu 165 of 156 was, het laatste dus ☺

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 11 april 2016 13:40
Aan: 10.2.e
Onderwerp: paarden en pony's

Hoi 10.2.e

Het onderscheid tussen paarden en pony's ligt bij een stokmaat=schofthoogte van 156,0 cm. Zie daarvoor p. 21 van bijgevoegd rapport.

http://www.wageningenur.nl/upload_mm/c/4/8/37a3fb5f-55b9-476a-b308-10ce85cad65a_WOt-technical%20report%2016%20webversie.pdf

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 11 april 2016 13:32
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: tortails

Hoi 10.2.e

Dank je wel!
10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 11 april 2016 13:31
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: tortails

Hoi 10.2.e

De te wijzigen rundveeforfaits staan in de tabel op p. 21 in het rapport waarvan de link hieronder staat. Ze hebben de categorieën anders genummerd. Cat. R1, R2 en R3 zijn de categorieën 100, 101 en 102.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 7 april 2016 15:30
Aan: 10.2.e

Onderwerp: forfaits

Hoi 10.2.e

Het gaat om de wijziging van de forfaits van schapen en geiten (die we er vorig jaar hebben uitgehaald vanwege de inspraakreactie) en van de vleesrunderen (zie mail 10.2.e). De basis daarvoor is het onderstaande rapport en een recent opgeleverd rapport over schapen en geiten (zie bijlage).

http://www.wageningenur.nl/upload_mm/b/2/c/9b465f61-f01e-4f07-b4ed-8780fd275ca2_WOt-technical%20report%2045%20webversie.pdf

Groet en tot maandag!

10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Re: definitie paard / pony
Datum: dinsdag 12 april 2016 09:40:28

Ook toevallig dat je dit vraagt. Ik heb het net gisteren met 10.2.e gehad over de urm wijziging per 1 jan. Dit zit daar in. Ook de vleesrundveeforfaits en schapen en geiten. Zijn er nog andere dingen die ik nu uit het oog verloren ben?

Groet, 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

> Op 12 apr. 2016 om 09:31 heeft 10.2.e <10.2.e@rvo.nl> het volgende geschreven:

>

> Hoi 10.2.e,

>

> Vanuit communicatie oogpunt is het wenselijk om de schofthoogte op te nemen bij het verschil tussen pony en paard. Is dit mogelijk in de toekomst?

>

> Groet 10.2.e

>

> -----Oorspronkelijk bericht-----

> Van: 10.2.e

> Verzonden: woensdag 9 maart 2016 8:40

> Aan: Kennisbankmest

> Onderwerp: RE: 8606802 definitie paard / pony

>

> Beste 10.2.e,

>

> Het onderscheid tussen paarden en pony's ligt bij een stokmaat (schofthoogte) van 156,0 cm. Dit is te vinden in het CDM rapport: "Harmonisatie diercategorieën": http://www.wageningenur.nl/upload_mm/c/4/8/37a3fb5f-55b9-476a-b308-10ce85cad65a_WOt-technical%20report%2016%20webversie.pdf

>

> Ben je hiermee geholpen?

>

> Met vriendelijke groet, 10.2.e

>

> -----Oorspronkelijk bericht-----

> Van: Kennisbankmest

> Verzonden: dinsdag 8 maart 2016 12:54

> Aan: 10.2.e

> CC: Kennisbankmest

> Onderwerp: FW: 8606802 definitie paard / pony

>

> Dag 10.2.e

>

> Zie onderstaande. Bij de categorie paarden/pony's staat geen criteria meer wat een paard is en wat een pony. Hiervoor werd dat aangegeven met het gewicht van het dier. Wat is nu de definitie?

>

> Groet 10.2.e

>

> -----Oorspronkelijk bericht-----

> Van: 10.2.e

> Verzonden: maandag 29 februari 2016 16:08

> Aan: Kennisbankmest

> Onderwerp: 8606802 definitie paard / pony

>

> Hallo,

>

> Per 1-1-2016 zijn de normen in tabel 4 gewijzigd. Voor paarden is nog maar 1 norm en voor pony's is ook nog maar 1 norm.

>

> De klant vraagt nu wat de definitie van paard is en wat de definitie van pony is?

>

> Dus wanneer hoort het dier bij paard en wanneer bij pony?

>

> Met vriendelijke groet,

> 10.2.e

>

>

> 10.2.e

> Afdeling Klantkennis en Ontwikkeling

>

> Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

> Mandemaat 3 | Assen

>

> T 10.2.e

> 10.2.e @rvo.nl

>

>

> -----Oorspronkelijk bericht-----

> Van: 10.2.e@minlnv.nl [mailto:10.2.e@minlnv.nl]

> Verzonden: maandag 29 februari 2016 16:06

> Aan: 10.2.e

> CC: LNVLoket Archief

> Onderwerp: Terugbelafpraak, 119 Gebruiksnormen LNV Loke

>

>

> Terugbelafpraak, 119 Gebruiksnormen LNV Loket

>

> Taak

> ----

> Soort	Terugbelafpraak
> Naam	paard pony
> Omschrijving	-
> Taaknummer	628675
> Taakstatus	E-mail Verstuurd

>

> Vraag klant

> -----

> Aanvraag	8606802
> Regeling	119 Gebruiksnormen
> Onderwerp	Dierlijke mest
> Gemeld op	26-02-2016 16:52:58
> Urgentie	Niet Urgent
> Type vraag	Inhoudelijke/Algemene Info
> Vraag/Verzoek	Wanneer is een paard een paard en een pony een pony?

>

>

> Notities

> -----

> Notitiesoort	Bereikbaarheid
> Notitie	10.2.e, tel.: 06 10.2.e

>

> Notitiesoort	Probleem Omschrijving
> Notitie	Mevrouw kijkt in Tabel 4 en ziet dat er onderscheid gemaakt wordt tussen paarden en pony's. De diergebonden normen die bij beide

> categorieen horen verschillen van elkaar. Ze
> vraagt zich nu af welke definitie er van
> 'paard' en welke van 'pony' gehanteerd wordt.
> Ik heb in de kb gekeken maar kan daar niet
> echt een heldere definitie vinden. Kan
> uiteraard wel een definitie van google plukken
> maar dat lijkt me niet zomaar de bedoeling.
> Zou iemand de definitie kunnen geven? Met
> vriendelijke groet, 10.2.e

> Relatie

> -----

> Klantnaam Dummy - Overig

> KLantcode Dum13

> Adres . .

> Postcode .

> Woonplaats .

> Land NL

>

>

Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
Ministerie van Economische Zaken

Aan: Staatssecretaris EZ

Van: IG NVWA

Divisie Landbouw & natuur
Toezichtontwikkeling

Catharijnesingel 59
3511 GG Utrecht
Postbus 43006
3540 AA Utrecht
www.nvwa.nl

Contactpersoon
10.2.e

T 10.2.e
M 10.2.e
F 10.2.e
10.2.e@nvwa.nl

Datum
18 april 2016

nota

HUF-toets fosfaatrechten melkveehouderij

Inleiding

In deze nota is aangegeven hoe de NVWA de handhaving, de uitvoerbaarheid en de fraudegevoeligheid (HUF) van het stelsel van fosfaatrechten melkveehouderij beoordeelt.

De toets is uitgevoerd op basis van de brief over nadere invulling van het stelsel van fosfaat voor melkvee (DGAN-PAV/16034955; d.d. 3 maart 2016) en de huidige kennis van de Kringloopwijzer en ervaringen met Bedrijfsspecifieke excretie (Bex). De nota bestaat uit een advies, met toelichting, en een bijlage.

Kernpunten

Het stelsel van fosfaatrechten is voor de NVWA op zich handhaafbaar voor zo ver er met forfaitaire normen wordt gewerkt. Het is dan vergelijkbaar met de dierrechten bij varkens en pluimvee.

Het element stimuleren van fosfaatefficiëntie (en met name het reguleren met de Kringloopwijzer) maakt deze regelgeving complex, slecht handhaafbaar en fraudegevoeliger. Wij voorzien risico's voor milieu en handhaving (collectieve overschrijding gebruiksnormen) en daarmee ook risico voor de economie als door die overschrijding de derogatie ter discussie komt.

Zonder dat een precieze doorrekening heeft plaatsgevonden zal de keuze voor een dergelijk complex stelsel leiden tot een toename van de handhavingskosten.

Advies

Ik adviseer u om de fosfaatexcretie van het melkvee te bepalen met forfaitaire normen en de Kringloopwijzer niet te gebruiken voor het reguleren van de melkveestapel op basis van fosfaatefficiëntie.

Toelichting

Handhaafbaarheid / uitvoerbaarheid (systeem)

- Er dient afgesproken te worden hoe de melkproductie per bedrijf bepaald wordt;
- Handhaven van de fosfaatrechten met forfaitaire normen is goed uitvoerbaar.
- Voor de bedrijfsspecifieke verantwoording kan gebruik gemaakt worden van de Kringloopwijzer. Maar voorwaarde is dat de systematiek afdoende geborgd (privaat) is en dat de prikkel tot fraude wordt begrensd.
- De Kringloopwijzer bouwt voort op de Bedrijfsspecifieke excretie (Bex) die al enige jaren gebruikt wordt om de fosfaatproductie te bepalen en welke een wetenschappelijke onderbouwing kent op basis van het koemodel van de WUR. Dit koemodel, waarin wordt uitgegaan van een gemiddelde koe met gemiddelde voeropname, excreties, etc. is complex en ingewikkeld. Voor de handhaving is een tool (zoals de door de WUR gebouwde Bex-checker), die aangeeft **wanneer** waarden volgens het koemodel onwaarschijnlijk zijn, noodzakelijk.
- De bewijslast wordt complexer. Vanwege de complexiteit en de wetenschappelijke onderbouwing van het koemodel zal bij bezwaar en beroep teruggevallen moeten worden op de WUR voor specifieke onderbouwing van die cases.

Handhaafbaarheid / uitvoerbaarheid (gedrag)

- De Kringloopwijzer is ontwikkeld als een managementinstrument om beter met mineralen op het bedrijf om te gaan. Als je een managementinstrument inzet voor optimalisering van het mineralengebruik op het bedrijf dan heb je er belang bij als ondernemer dat de ingevoerde gegevens **volledig en juist** zijn. Als dat niet het geval is, kan je niets met dit instrument. Ofwel de borging zit voor een deel in het feit dat de manager er voor zorgt dat de input volledig en juist is. Als een dergelijke managementinstrument wordt ingezet om iemand af te rekenen of om te controleren of wel of niet voldaan is aan de wettelijke verplichting, verandert de situatie.
- Het feit dat het ondernemers eigen is de grens op te zoeken en ze opportunistisch meer koeien gaan houden (en wachten met bijsturen van hun management omdat ze pas achteraf kunnen zien of ze de norm hebben overschreden) kan leiden tot massale collectieve overtredingen.

Fraudegevoeligheid

- De Bex kan door veehouders worden gebruikt voor het verantwoorden van de fosfaatproductie. Als de koeien minder fosfaat uitscheiden mag er meer mest worden gebruikt. Als we de kringloopwijzer/Bex gaan gebruiken om aan te tonen dat de gehouden koeien minder fosfaat produceren dan het forfait en zo meer koeien kunnen houden, neemt het economisch voordeel en daarmee de fraudegevoeligheid toe.
- Voor de handhaving draait alles om de vraag of alle opgegeven gegevens voor de **volledig en juist** zijn. Zeker omdat het een controle **achteraf** is en veel zaken niet te verifiëren zijn anders dan in de bedrijfsadministratie is borging noodzakelijk.
- Een aantal gegevens kunnen rechtstreeks door de leveranciers worden geleverd aan de database van de Kringloopwijzer. Er zal ook een "borging" moeten zijn

bij die leveranciers of alles op de juiste manier is geregistreerd en aangeleverd. Dit sluit manipulatie door de veehouder van die gegevens uit.

- Niet uit te sluiten is dat er transacties plaatsvinden met leveranciers die geen gegevens aanleveren aan de database (b.v. leveranciers van voer of kunstmest van over de grens). Dit dient te worden geborgd.
- Ondernemers zullen wanneer zij constateren dat zij het stelsel van fosfaatrechten hebben overtreden geneigd zijn tot het achteraf bijstellen van diverse posten in de kringloopwijzer (met name die posten die slecht achteraf verifieerbaar zijn) om boetes te ontlopen.
- Om te voorkomen dat extreme voordelen een perverse fraudeprikkel gaan worden is het een optie om het voordeel te begrenzen (aftoppen). Hiermee kan het risico op fraude en milieuschade worden beperkt.

BIJLAGE

Nadere toelichting HUF-toets fosfaatrechten melkveehouderij

Algemeen

- De norm is het fosfaatrecht van een bedrijf voor melkvee uitgedrukt in kg fosfaat die wordt afgezet tegen de melkveefosfaatproductie in het betreffende controle jaar. Zowel de norm (fosfaatrecht) als de fosfaatproductie in het controlejaar is dan gebaseerd op forfaitaire excretienormen.
- Het element stimuleren van fosfaatefficiëntie (en met name het reguleren met de Kringloopwijzer) maakt deze regelgeving complex, lastig handhaafbaar en fraudegevoeliger.
- Voor de mestwetgeving zijn twee onderdelen van de Kringloopwijzer van belang te weten: De fosfaatproductie en de fosfaatplaatsingsruimte. Voor het stelsel van fosfaatrechten is het onderdeel "fosfaatproductie" uit de Kringloopwijzer van toepassing. Dit onderdeel wordt afzonderlijk Bedrijfsspecifieke excretie (Bex) genoemd.
- Door de fosfaatproductie bedrijfsspecifiek te bepalen middels de kringloopwijzer voorzien wij risico's voor het milieu doordat de werkelijke melkveefosfaatproductie niet juist in beeld komt waardoor de kans groot is dat er meer mineralen worden aangewend dan toegestaan.
- Een precieze doorrekening van wat dit betekent voor de handhavingskosten is op basis van wat nu bekend is nog niet te maken. Wel is duidelijk dat een keuze voor een complex stelsel met bijbehorende complexe controles meer toezichtexpertise vraagt (en een toename van bezwaar- en beroepsprocedures), zowel van de NVWA, RVO.nl als van de WUR, en dus duurder zal zijn.

Specifiek

Handhaafbaarheid / uitvoerbaarheid (systeem)

Norm.

De norm is het fosfaatrecht van een bedrijf voor melkvee uitgedrukt in kg fosfaat. Deze fosfaatrechten worden forfaitair toegedeeld op basis van de (melk)veestapel op 2 juli 2015 en forfaitaire excretienorm. Voor melkkoeien is deze afhankelijk van de gemiddelde melkproductie van het bedrijf.

Ten aanzien van dit laatste element moeten spelregels worden opgenomen hoe die gemiddelde melkproductie wordt bepaald om te voorkomen dat dit in de handhaving discussie gaat geven.

Daarnaast hebt u aangegeven extensieve grondgebonden bedrijven tegemoet te willen komen door ze van extra rechten te voorzien en een beperkte voorziening te willen treffen voor knelgevallen.

Het uitgangspunt voor de verdere beoordeling is dat er over de hoogte van de norm per bedrijf geen verschil van mening meer bestaat en dat deze informatie beschikbaar is voor de NVWA.

Controle uitvoering.

1. Fosfaatproductie op basis van "Forfaitaire excretie".

Over een afgesloten kalenderjaar wordt beoordeeld of de fosfaatproductie op basis van de forfaitaire excretienormen niet groter is dan de op het bedrijf rustende fosfaatrechten.

Dit is handhaafbaar omdat aantallen dieren (melkvee) goed zijn te controleren. Dit geldt ook voor de melkproductie van het bedrijf wat van invloed is op de forfaitaire excretienorm.

2. Fosfaatproductie op basis van "Bedrijfsspecifieke excretie"

Met het element stimulering fosfaat efficiëntie wordt de veehouder de mogelijkheid geboden om de fosfaatproductie te berekenen aan de hand van de Kringloopwijzer, onderdeel bedrijfsspecifieke excretie. (Bex).

Over een afgesloten kalenderjaar wordt door de NVWA beoordeeld of de fosfaatproductie op basis van de Bex niet groter is dan de op het bedrijf rustende fosfaatrechten. Dit is een complexe controle.

Naast de aantallen dieren (melkvee) en melkproductie wat redelijk eenvoudig is te controleren en te handhaven (zie hiervoor) komen hier veel andere posten bij die van invloed zijn op de hoogte van de bedrijfsspecifieke productie. Juist die andere posten zoals onder andere beginvoorraad, aanleg en eindvoorraad ruwvoer en aan- en verkoop ruwvoer, mate van beweiding etc. maken het geheel slecht controleerbaar en handhaafbaar. Veel zaken worden door de veehouder zelf vastgelegd en missen daarmee enige vorm van borging. Daarbij moet rekening gehouden worden dat de controle pas na afloop van een kalenderjaar kan worden uitgevoerd.

Handhavingstool.

Ten aanzien van de Bex is gewerkt aan een handhavingstool die aangeeft als bepaalde "getallen" als niet aannemelijk worden beschouwd. De huidige tool slaat alleen aan op het stikstofdeel (ruw-eiwit) maar niet op het fosfaatdeel van de Bex. Dit wordt veroorzaakt omdat aan de minimale fosfaatbehoefte van melkvee al heel snel voldaan wordt. Ofwel fosfaat is geen beperkende factor in een rantsoen waardoor bij zeer grote voordelen ten aanzien van fosfaat de tool de Bex niet zal betitelen als niet-aannemelijk.

Het tweede probleem wat zich bij een dergelijk check voordoet is dat altijd in het voordeel van de veehouder moet worden gerekend waardoor alleen de extremen eruit gehaald kunnen worden en er veel marge in het systeem komt te zitten die niet te detecteren valt. Conclusie: slecht tot niet handhaafbaar.

Private borging.

In de brief is aangekondigd dat voor de bedrijfsspecifieke verantwoording het gebruik van de Kringloopwijzer, wanneer deze privaats is geborgd, het meest voor de hand ligt. Opgemerkt dient hierbij te worden dat alleen het onderdeel Bex uit de Kringloopwijzer bepalend is voor het berekenen van de fosfaatproductie.

Met de sector vindt overleg plaats over de precieze wijze waarop de Kringloopwijzer zal worden geborgd en gehandhaafd, en de wijze waarop eventuele overtredingen worden gesanctioneerd.

De Kringloopwijzer bouwt voort op de Bex die al enige jaren gebruikt wordt om de mestproductie op basis van bedrijfsspecifieke excretie te berekenen. De Bex kent een wetenschappelijke onderbouwing op basis van het koemodel van de WUR. Dit koemodel, waarin wordt uitgegaan van een gemiddelde koe met gemiddelde voeropname, excreties, etc. is complex en ingewikkeld.

Daarnaast doen zich de volgende risico's voor die de handhaving zeker niet zullen versterken.

- 1 De praktische toepasbaarheid van de kringloopwijzer lijkt beperkt door dat de resultaten pas na afloop van het jaar kunnen worden berekend. Dan blijkt ook pas of voldaan is aan het stelsel van fosfaatrechten. De veehouder kan dan niet meer bijsturen/repareren door minder koeien te gaan houden.
- 2 Complicerend is ook de jaarinvloed / groeiseizoen. De vastlegging van fosfaat in ruwvoer, met name gras en mais die geteeld worden op het bedrijf, zijn mede afhankelijk van de weersomstandigheden in het groeiseizoen. Dit kan betekenen dat het fosfaatgehalte in die ruwvoerders per jaar behoorlijk wisselend kan zijn en daarmee ook de uitkomst van de bedrijfsspecifieke excretie in het betreffende jaar. En dit is pas aan het eind van het kalenderjaar weer inzichtelijk.
- 3 Een overschatting van de fosfaatefficiëntie kan leiden tot overschrijding van het stelsel van fosfaatrechten en daarmee tot forse boetes.

Met de komst van de Kringloopwijzer neemt het aantal bedrijfsspecifieke variabelen (doordat nu ook de gebruiksnorm specifiek voor het bedrijf berekend wordt) en daarmee het aantal mogelijkheden voor manipuleren van de Kringloopwijzer toe. De systematiek geeft nieuwe mogelijkheden om aannemelijk te maken dat voldaan wordt aan de regelgeving. De bewijslast wordt nog complexer. Vanwege de complexiteit en de wetenschappelijke onderbouwing van het koemodel zal bij bezwaar en beroep teruggevallen moeten worden op de WUR voor specifieke onderbouwing van die cases.

Wellicht kan met het invullen van de borging door de sector en een aantal (rand)voorwaarden risico's ingeperkt worden.

Handhaafbaarheid / uitvoerbaarheid (gedrag)

De Kringloopwijzer is ontwikkeld als een managementinstrument om beter met mineralen op het bedrijf om te gaan. In de ontwikkelingsfase is het vooral gebruikt door veehouders die streven naar een optimaal mineralengebruik. Als je een managementinstrument inzet voor optimalisering van het mineralengebruik op het bedrijf dan heb je er belang bij als ondernemer dat de ingevoerde gegevens volledig en juist zijn. Als dat niet het geval is, kan je niets met dit instrument. Ofwel de borging zit voor een deel in het feit dat de manager er voor zorgt dat de input volledig en juist is.

Als een dergelijke managementinstrument wordt ingezet om iemand af te rekenen of wel of niet voldaan is aan de wettelijke verplichting verandert de situatie. Het belang van de ondernemer is (zeker bij de grote financiële consequenties) de kringloopwijzer zo in te vullen dat dit de voordeligste uitkomst biedt voor de wettelijke verplichtingen.

Het feit dat vele ondernemers de grens op zullen zoeken en opportunistisch meer koeien gaan houden (wachten met bijsturen van hun management en pas achteraf helder hebben of ze de norm overschrijden) kan leiden tot massale collectieve overtredingen.

Ondernemers zullen wanneer zij constateren dat zij het stelsel van fosfaatrechten dan wel de gebruiksnormen hebben overschreden geneigd zijn tot het achteraf bijstellen van diverse posten in de kringloopwijzer (met name die posten die achteraf slecht verifieerbaar zijn) om boetes te ontlopen.

Bovengenoemde punten zal een veehouder ook altijd aangrijpen om voor de rechter een beroep te doen op een vorm van "overmacht" omdat hij het niet had kunnen voorzien.

Fraudegevoeligheid

Ging het bij de Bex eerst om minder mest af te hoeven voeren van het bedrijf doordat aangetoond is dat de productie lager was dan het forfait, daar komt nu het houden van meer koeien bij. Het economisch voordeel en daarmee de fraudegevoeligheid neemt toe. Voor de handhaving draait alles om de vraag of alle opgegeven gegevens **volledig en juist** zijn. Zeker omdat het een controle **achteraf** is en veel zaken niet te verifiëren zijn anders dan in de bedrijfsadministratie.

Een aantal gegevens kunnen rechtstreeks door de leveranciers worden geleverd aan de database van de Kringloopwijzer. Er zal ook een "borging" moeten zijn bij die leveranciers of alles op de juiste manier is geregistreerd en aangeleverd. Dit sluit manipulatie door de veehouder voor die gegevens dan grotendeels uit. Niet uit te sluiten is dat er transacties plaatsvinden met leveranciers die geen gegevens aanleveren aan de database (b.v. leveranciers van (ruw)voer van over de grens) of veehouders onderling. Ook begin- en eindvoorraden vormen een groot risico om te schuiven met de resultaten in een betreffend jaar alsmede de aanleg van de ruwvoervorraden en de mate van beweiding.

Indien het onvermijdelijk is dat de fosfaatproductie bedrijfsspecifiek bepaald mag worden dan is het aan te bevelen om het voordeel wat hiermee te behalen is te beperken tot een maximaal percentage. Hiermee wordt het risico in de handhaving behoorlijk ingeperkt.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Fosfaat en stikstofproductie door witvleeskalveren
Datum: dinsdag 10 mei 2016 08:29:00

Hoi 10.2.e

We gaan voor volgend jaar (1-1-2017) de forfaits van rundvee, behalve melkvee aanpassen. We gebruiken dan de cijfers uit het genoemde onderzoek. Tot dan toe gelden de oude forfaits. Ik kan het niet echt mooier maken.

Als bedrijven claimen dat het voor hen niet klopt kunnen ze dit proberen aan te tonen met vrije bewijsleer. Ik zou niet weten of het sommetje voor het individuele bedrijf dat je aanhaalt klopt.

Ik ben niet uitgenodigd voor het overleg op 31 mei. Je kan daar aangeven dat we bezig zijn met forfaitwijziging.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 3 mei 2016 10:45
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Fosfaat en stikstofproductie door witvleeskalveren

Hallo 10.2.e

Er komen een paar punten samen. Bij de afhandeling van de gebruiksnormen wordt door witvleeshouders aangedragen dat de gehanteerde gemiddelden niet kloppen.

Wij hebben alleen de gegeven van een onderzoek uit 2002. Hieruit komt naar voren 5,03 kg per gemiddeld aanwezig witvleeskalf. Dit terwijl er nu een bedrijf in onderzoek is die uitkomt op ongeveer 2,0 kg fosfaat per aanwezig kalf. Dit verschil is wel heel groot.

In de normen van 2004 stond 4.1 kg fosfaat per witvlees kalf van 14 d tot 6 maand. Als ik uitga van de Kwin norm van een mestproductie van 2,8 kuub per kalf en het gemiddelde gehalte van 1,1 fosfaat per ton dan kom ik uit op een productie van 3.08 fosfaat per kalf.

Terwijl forfaitair het gehalte 1,5 is. De dieren zijn gemiddeld zwaarder dan aangegeven in de tabellen brochure. Het bedrijf gebruikt ook wei erbij i.p.v. alleen kunstmelk.

Kan jij aangegeven of de 2.0 die aangedragen wordt zou kunnen passen?

In het bijgevoegde onderzoek wordt het forfait van 5.4 kg P voor de witvleeskalveren berekend.

<< Bestand: forfaits 2015 362814.pdf >>

Kan jij mij helpen waar ik mee moet rekenen?

Verder heeft LTO een overleg ingeschoten over de diercategorieën vleesvee. Ben jij hier ook voor uitgenodigd? Dinsdag 31 mei in Zwolle. Spelen er nog discussies bij jou op dit punt? Heb jij zo zicht op het probleem waar LTO mee aan komt zetten?

Ik hoor graag van je. Dinsdag 10 mei ben ik in Den Haag vanwege het

uitvoeringsoverleg mogelijk dat we dan even kunnen overleggen mocht dat nodig zijn.

Groet 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: vraag over bioforfaits
Datum: vrijdag 20 mei 2016 11:28:00

Nee, mooi zo. Maar het verklaart wel deels het hele grote verschil met de huidige forfaits.

Groet, 10.2.e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@wur.nl]
Verzonden: vrijdag 20 mei 2016 11:26
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: vraag over bioforfaits

Ja, 15% korting na de 95% korting

Maar dat doen we dus niet meer.

Groet, 10.2.e

-----Original Message-----

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]
Sent: donderdag 19 mei 2016 18:36
To: 10.2.e
Subject: Re: vraag over bioforfaits

Begrijp ik het goed dat de korting voor sommige dieren nog groter was dan 15 procent? Kun je dat optellen of is het korting na de berekende korting? (Hoe zeg ik dat goed?)

Groet, 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 19 mei 2016 om 16:53 heeft 10.2.e <10.2.e@wur.nl> [mailto:10.2.e@wur.nl] het volgende geschreven:

Hallo 10.2.e

Waarschijnlijk mosterd na de maaltijd, maar er lag nog een 'to-do-tje' voor jou. Inderdaad was er voor alle dieren een 15% korting. Voor graasdieren was er echter ook iets aan de hand: Voor graasdieren zijn de mestproductienormen voor N en P vastgesteld op 95% van de gemiddeld berekende waarden en voor paarden en pony's op 90% (vanwege onzekerheden in de berekeningen en om boeren daarmee niet onnodig te belasten).

Dus vandaar dat je dat wellicht in je hoofd had.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e
Sent: donderdag 21 april 2016 11:41
To: 10.2.e
Subject: RE: vraag over bioforfaits

Hallo 10.2.e

Ik dacht voor alle dieren, maar ik check het voor de zekerheid.

Groet, 10.2.e

From: 10.2.e [mailto:10.2.e@minez.nl]
Sent: woensdag 20 april 2016 11:27
To: 10.2.e
Subject: vraag over bioforfaits

Hoi 10.2.e

Ik ben bezig met de toelichting voor de wijziging van de biologische forfeits. Ik heb daar bij een vraag. Zat in alle bioforfaits een correctiefactor van 15%, of alleen bij de graasdieren?

Ik hoor graag van je...

Groet, 10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Re: DOMUS-#15162748-v2-Regeling_tot_wijziging_van_bioforfaits versie 3.docx
Datum: maandag 6 juni 2016 17:31:01

Nee, alleen getallen veranderd.

Groet, 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 6 jun. 2016 om 16:11 heeft 10.2.e <10.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Hallo 10.2.e

Uiteraard geen probleem. Een checkvraag vooraf: worden in deze regeling nieuwe informatieverplichtingen voor het bedrijfsleven geïntroduceerd ?

Gr. 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 6 jun. 2016 om 13:58 heeft 10.2.e <10.2.e @minez.nl> het volgende geschreven:

Beste 10.2.e,

Zou je mee willen kijken met de regeldruk en bedrijfseffecten paragrafen in bijgaand document? Het betreft een wijziging van de biologische excretieforfaits in de Regeling dierlijke producten. We zouden graag deze week de lijn in willen gaan. Dus ik hoor graag van je bij voorkeur voor vrijdag.

Met vriendelijke groet, 10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
 Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
 Bezuidenhoutseweg 73
 Postadres: Postbus 20401
 2500 EK Den Haag
 Telefoon: 070-10.2.e Fax: 070-10.2.e
 E-mail: 10.2.e @minez.nl

<DOMUS-#15162748-v2-
 Regeling_tot_wijziging_van_bioforfaits versie 3.docx>

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: DOMUS-#15162748-v2-Regeling_tot_wijziging_van_bioforfaits versie 3.docx
Datum: dinsdag 7 juni 2016 11:34:35
Bijlagen: [DOMUS-#15162748-v2-Regeling_tot_wijziging_van_bioforfaits versie 3.docx](#)

Hallo 10.2.e

Hierbij het akkoord op de regeldrukparagraaf van de Directie R&ICT.

Gr. 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 7 juni 2016 11:34
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: DOMUS-#15162748-v2-Regeling_tot_wijziging_van_bioforfaits versie 3.docx

Hoi 10.2.e,

Ik heb je wijziging overgenomen. Ben je zo akkoord?

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Brief naar 10.2.e
Datum: vrijdag 10 juni 2016 12:48:00
Bijlagen: [image002.png](#)
[160609 Brief aan dhr. Van Dam iz. excretieforfaits vleeskalverhouderij.pdf](#)
[160610-Bijlage bij brief EZ wijziging excretieforfaits.pdf](#)

Hoi 10.2.e

Zie de bijgevoegde brief van LTO. Gelukkig hadden wij deze al scherp en zit dit in de wijziging die we voorbereiden...

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@lto.nl]
Verzonden: vrijdag 10 juni 2016 12:30
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Brief naar 10.2.e

Hoi 10.2.e

De aangekondigde brief vanuit de kalverhouderij bij deze. Je krijgt 'm vast ook snel via de binnenlijn

Met vriendelijk groet,

10.2.e

10.2.e

10.2.e

10.2.e

10.2.e [@lto.nl](#)

Van: 10.2.e
Verzonden: vrijdag 10 juni 2016 11:45
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Brief naar 10.2.e

Bijlage

Tabel 2

Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie en (voor staldieren) stikstofcorrectie per gemiddeld aanwezig dier per jaar van rundvee op basis van WUM- en NEMA-berekeningen over de jaren 2011, 2012 en 2013 (tussen haakjes, de gepubliceerde waarden over 2010, 2011 en 2012 en overige N-verliezen o.b.v. IPCC 1996 guidelines).

Diercategorie	Stalsysteem	Bruto N- excr.	Totaal verlies	Excretie		N- correctie
		N (kg)	N (%)	Netto-N (kg)	P ₂ O ₅ (kg)	kg N
R1 Melk- en kalfkoeien inclusief kalveren tot ca. 14 dagen	Drijfmest	124,4	9,5	112,6 (115,9)	39,4 (40,7)	-
	Vaste mest	124,4	12,9	108,4 (99,5)	39,4 (40,7)	-
R2 Vrouwelijke en mannelijke opfokkalveren voor de melkveehouderij van ca. 14 dagen tot 1 jaar en vrouwelijke opfokkalveren voor de vleesveehouderij tot 1 jaar	Drijfmest	34,5	9,2	31,3 (32,3)	9,4 (9,6)	-
	Vaste mest	34,5	9,4	31,2 (29,1)	9,4 (9,6)	-
R3 Vrouwelijke opfokkalveren voor de melkveehouderij en vleesveehouderij van 1 jaar en ouder	Drijfmest	70,6	7,8	65,0 (66,9)	21,9 (21,9)	-
	Vaste mest	70,6	8,1	64,8 (61,3)	21,9 (21,9)	-
R4 Fokstieren van 1 jaar en ouder	Alle	81,8	11,8	72,2 (74,2)	25,9 (25,8)	-
R5 Witvleeskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 8 maanden	Alle	14,3	21,3	11,3 (10,9)	5,4 (-)	3,0 (2,7)
R6 ^a Startkalveren voor rosé vlees of roodvlees van ca. 14 dagen tot ca. 3 maanden	Alle	12,3	14,9	10,5 (9,2)	3,4 (2,6)	-
R7 ^a Rosé vleeskalveren van ca. 3 maanden tot ca. 8 maanden	Alle	30,9	14,9	26,3 (24,6)	9,4 (10,9)	-
R8 Rosé vleeskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 8 maanden	Alle	25,2	14,9	21,5 (24,6)	7,6 (8,2)	-
R9 ^b Roodvleesstieren van ca. 3 maanden en ouder (inclusief ossen en vrouwelijke dieren die op dezelfde wijze worden gehouden)	Drijfmest	-	-	28,2 (30,5)	9,7 (10,9)	-
	Vaste mest	-	-	25,6 (28,0)	9,7 (10,9)	-
R10 Zoog- en weidekoeien	Drijfmest	79,4	5,1	75,4 (76,3)	26,9 (27,1)	-
	Vaste mest	79,4	5,2	75,3 (72,4)	26,9 (27,1)	-

Bijlage

Tabel 2

Gemiddelde stikstof- en fosfaatexcretie en (voor staldieren) stikstofcorrectie per gemiddeld aanwezig dier per jaar van rundvee op basis van WUM- en NEMA-berekeningen over de jaren 2011, 2012 en 2013 (tussen haakjes, de gepubliceerde waarden over 2010, 2011 en 2012 en overige N-verliezen o.b.v. IPCC 1996 guidelines).

Diercategorie	Stalsysteem	Bruto	Totaal	Excretie		N-
		N- excr. N (kg)	verlies N (%)	Netto-N (kg)	P ₂ O ₅ (kg)	correctie kg N
R1 Melk- en kalfkoeien inclusief kalveren tot ca. 14 dagen	Drijfmest	124,4	9,5	112,6 (115,9)	39,4 (40,7)	-
	Vaste mest	124,4	12,9	108,4 (99,5)	39,4 (40,7)	-
R2 Vrouwelijke en mannelijke opfokkalveren voor de melkveehouderij van ca. 14 dagen tot 1 jaar en vrouwelijke opfokkalveren voor de vleesveehouderij tot 1 jaar	Drijfmest	34,5	9,2	31,3 (32,3)	9,4 (9,6)	-
	Vaste mest	34,5	9,4	31,2 (29,1)	9,4 (9,6)	-
R3 Vrouwelijke opfokkalveren voor de melkveehouderij en vleesveehouderij van 1 jaar en ouder	Drijfmest	70,6	7,8	65,0 (66,9)	21,9 (21,9)	-
	Vaste mest	70,6	8,1	64,8 (61,3)	21,9 (21,9)	-
R4 Fokstieren van 1 jaar en ouder	Alle	81,8	11,8	72,2 (74,2)	25,9 (25,8)	-
R5 Witvleeskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 8 maanden	Alle	14,3	21,3	11,3 (10,9)	5,4 (-)	3,0 (2,7)
R6 ^a Startkalveren voor rosé vlees of roodvlees van ca. 14 dagen tot ca. 3 maanden	Alle	12,3	14,9	10,5 (9,2)	3,4 (2,6)	-
R7 ^a Rosé vleeskalveren van ca. 3 maanden tot ca. 8 maanden	Alle	30,9	14,9	26,3 (24,6)	9,4 (10,9)	-
R8 Rosé vleeskalveren van ca. 14 dagen tot ca. 8 maanden	Alle	25,2	14,9	21,5 (24,6)	7,6 (8,2)	-
R9 ^b Roodvleesstieren van ca. 3 maanden en ouder (inclusief ossen en vrouwelijke dieren die op dezelfde wijze worden gehouden)	Drijfmest	-	-	28,2 (30,5)	9,7 (10,9)	-
	Vaste mest	-	-	25,6 (28,0)	9,7 (10,9)	-
R10 Zoog- en weidekoeien	Drijfmest	79,4	5,1	75,4 (76,3)	26,9 (27,1)	-
	Vaste mest	79,4	5,2	75,3 (72,4)	26,9 (27,1)	-

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: bijl D
Datum: donderdag 7 juli 2016 14:41:00

Hoi 10.2.e

Fijn dat de forfaits niet genotificeerd hoeven worden!!!! Ik ben er volgende week nog. Als het later dan dat wordt moeten we nog maar even kijken hoe we dat oplossen.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: donderdag 7 juli 2016 14:40
Aan: 10.2.e
Onderwerp: bijl D

Hoi 10.2.e

Vanmiddag kom ik hopelijk verder met de regeling waarin we de forfaits aanpassen. Maandag was ik helaas ziek en dinsdag en vanochtend zaten vol met allerlei deadlines en nota die nog snel naar de Stas moesten. Hopelijk vanmiddag nu wel tijd om te schrijven.

Ik heb nog even overlegd met onze notificatie-coördinator gesproken en zij is van mening dat deze normen gelukkig niet genotificeerd hoeven te worden. Morgenochtend werk ik thuis, 's middags ben ik vrij.

Heb ik het nu goed onthouden dat jij er alle deze week nog bent? Ik weet namelijk niet of we het deze week al helemaal kunnen afronden. Is er dan iemand die het van jou overneemt, zodat we de stukken toch vast de lijn in kunnen doen?

10.2.e

Jurist

.....
Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Ministerie van Economische Zaken
 Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
 Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

.....
 T 070-10.2.e
 10.2.e @minez.nl

.....
 vaste dag afwezig: woensdag

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: forfaits nodig voor vissen en insecten?
Datum: dinsdag 12 juli 2016 12:11:00

Bij een bevestigend antwoord moet er eerst onderzoek uit gezet worden. Dus nee, het hoeft niet nu meteen...

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 12 juli 2016 10:09
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: forfaits nodig voor vissen en insecten?

Hoi 10.2.e

Ik zal ernaar kijken. Maar is dit iets voor de hele korte termijn, of moet, bij een bevestigend antwoord, daar eerst een onderzoek voor worden gestart? Want dan parkeer ik de vraag liever voor de komende weken. Er liggen veel kleine vraagjes op mijn bureau en iedereen wil eigenlijk nu antwoord en dat botst ontzettend met mijn streven om regelgeving in de steigers te zetten ;-).

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 12 juli 2016 9:53
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: forfaits nodig voor vissen en insecten?

Hoi 10.2.e

In het uitvoeringsoverleg kwam ter sprake dat er geen forfaits zijn voor insecten- en vissenexcretie. We denken dat dit niet om veel vrachten gaat. Is het nodig om hier forfaits voor te hebben (zowel bijlage J als D)? NVWA en RVO.nl waren van mening dat ze er zouden moeten komen. Het zijn wel nutriënten die iemand mogelijk heeft, aanwendt of vervoert.

Wat is jouw juridische oordeel?

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: forfaits, bijlage D URM
Datum: dinsdag 12 juli 2016 13:43:11

Okidoki!

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 12 juli 2016 13:42
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: forfaits, bijlage D URM

Hoi 10.2.e

Ik heb het even uitgezocht. Voor de ganzen is dat denk ik per ongeluk. Voor de paarden en pony's zijn we aangesloten bij de tabel van CDM in het forfaitrapport en daar stond dat niet in. Het stond wel in het rapport Harmonisatie diercategorieën. Ik denk dat we beide zaken makkelijk kunnen oplossen in de komende URM wijziging onder hetzelfde kopje als de schofthoogte die ontbrak.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 12 juli 2016 13:33
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: forfaits, bijlage D URM

Hoi 10.2.e

Wat is jouw oordeel over cat 28? Is dat per ongeluk niet opgenomen of hebben we dat met een reden gedaan.

En idem voor de paarden en pony's?

Enneke

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 12 juli 2016 12:11
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: forfaits, bijlage D URM

Punt van 10.2.e om mee te nemen bij URM wijziging.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 12 juli 2016 9:55
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: forfaits, bijlage D URM

Hallo 10.2.e

Is het mogelijk dat bij bepaalde forfaits in Bijlage D voetnoten of zo zijn weggevallen

<i>Equus caballus (paard)</i>	94
Pony's	941
Paarden	943
<i>Equus asinus (Ezel)</i>	96
Ezels	96

Volgens mij hoort hierbij te staan: de normen voor pony's, paarden en ezels zijn inclusief veulens tot 6 maanden.

In de formele wetgeving kan ik dat niet terug vinden!

Cat. 28: *Anser cygnoides* (Knobbelgans) en *Anser anser* (Grauwe gans)

Moet hier ook niet bij staan: alle geslachtsrijpe vrouwelijke dieren? Of is dit bewust nu weggelaten?

Groeten,

10 2.e

Van: 10.2.e
Onderwerp: RE: Normen melkvee
Datum: dinsdag 12 juli 2016 14:27:36

Hoi 10.2.e

Dank voor het doorsturen. Dit is ons bekend. I&R is hét (enige) register om te bepalen hoeveel stuks melkvee er zich op de peildatum van 2 juli 2015 op een bedrijf bevonden. Nadeel is inderdaad dat de categorieën in I&R niet exact overeenkomen met de diercategorieën in de Meststoffenwet. RVO moet daarom het zogenaamde 'gebruiksdoel' van het in I&R geregistreerde melkvee vaststellen. Voor het overgrote deel van het in I&R geregistreerde rundvee is dit niet zo moeilijk (een melkkoe volgens de Meststoffenwet is ook in I&R een melkkoe), voor een kleiner deel is dit lastiger. RVO maakt o.a. gebruik van de opgave met de GDI om het gebruiksdoel te bepalen.

RVO zal aan alle bedrijven met melkvee binnenkort (wanneer is nog niet precies bekend) een zogenaamde 'servicemelding' versturen. In die brief staat voor het betreffende bedrijf de registratie van relevante gegevens opgenomen. Het is dan aan het bedrijf om deze gegevens te controleren (geen verplichting overigens) en eventueel een zienswijze in te dienen. Zo probeert RVO voorafgaande aan de verzending van de definitieve beschikking (na inwerkingtreding van het stelsel) de gegevens op basis waarvan het fosfaatrecht wordt vastgesteld zo goed mogelijk vastgesteld te krijgen. Dit is prettig voor de ondernemer (sneller definitieve duidelijkheid) en voor RVO (liever een zienswijze op de servicebrief dan een bezwaar- en beroepsprocedure op de beschikking).

Gelieve de 'servicemelding' nog niet naar buiten te communiceren. Daarover zijn we nog in gesprek met RVO.

Groet,

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 12 juli 2016 14:17
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Normen melkvee

Ha,

Kreeg net onderstaand bericht van de RVO-woordvoerder. Wellicht voor jullie – voor zover nog niet bekend uiteraard – relevanter dan voor mij

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: dinsdag 12 juli 2016 14:14
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Normen melkvee

Dag 10.2.e

Goed voor jullie om te weten: I&R registreert niet per dier of een koe melkvee of vleesvee is. 10.2.e had al eerder vragen over het aantal melkkoeien aan ons gesteld. Via een omweg zijn die cijfers wel te berekenen, hoorde ik van de collega's bij I&R (selectie op vrouw, leeftijd etc). Boerderij weet dat, omdat er ook al vragen waren gesteld over het aantal vleeskoeien (zelfde probleem dus).

Met vriendelijke groet,

10.2.e
10.2.e

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Prinses Beatrixlaan 2 | 2595 AL | Den Haag

Postbus 93144 | 2509 AC | Den Haag

M 10.2.e

E 10.2.e @rvo.nl

I www.rvo.nl

Van: 10.2.e

Verzonden: donderdag 7 juli 2016 15:42

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e

Onderwerp: RE: Normen melkvee

Beste 10.2.e

Hieronder – met dank aan diverse collega's – de antwoorden op jouw vragen. Nog even vooraf: strikt genomen zijn forfaits geen normen en WUM-gegevens ook niet.

Groet, 10.2.e

A. Vragen over forfaits

1. Waarom zijn niet alle normen uit het advies overgenomen?

De rundveeforfaits zijn per 1 januari 2015 herzien. Dat was kort voor het uitkomen van het genoemde advies herzien. Om teveel fluctuatie en onduidelijkheid over forfaits te voorkomen, zijn de forfaits niet nogmaals herzien. Wijziging van de forfaits van schapen en geiten was voorzien voor 1 januari 2016 (met een wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet). Deze voorgenomen wijziging is in een consultatie voor reactie voorgelegd. In dat kader zijn zodanig technische vragen gesteld die nadere bestudering vragen, dat de voorgenomen wijziging van de forfaits is uitgesteld.

2. Is er nog overleg over normen gaande?

Momenteel niet. De rundvleesveehouderij heeft verzocht de forfaits aan te passen conform van het advies van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM). Dat verzoek hebben we in overweging.

3. Wanneer is de volgende aanpassing van de normen?

De eerste mogelijkheid is per 1 januari 2017.

4. Klopt het dat de forfaitaire normen 2015, 2016 en 2017 zijn gebaseerd op de gemiddelde WUM- normen in 2011-2013?

Als forfaits worden herzien, worden ze gebaseerd op WUM-gegevens over perioden van drie jaar. Niet alle forfaits zijn tegelijk herzien, dus de jaren waarop het ene forfait gebaseerd is kunnen verschillen van de jaren waarop een ander forfait is gebaseerd.

5. Worden in 2017 nieuwe normen berekend op basis van de WUM normen 2014, 2015 en 2016?

Besluitvorming daarover moet nog plaatsvinden.

B. Vragen over fosfaatrechten

1. Worden fosfaatrechten toegekend op basis van de dierenaantallen per 2 juli 2015 maal de forfaitaire norm in 2015?

Ja, waarbij opgemerkt dat de forfaitaire norm voor melkkoeien afhankelijk is van de gemiddelde melkproductie per koe in 2015.

2. Heeft EZ de dierenaantallen van melkvee per 2 juli in beeld?

De dierenaantallen op 2 juli 2015 volgen uit de registratie in I&R.

3. Zo ja, wat zijn die aantallen uitgesplitst naar diercategorie categorie? En 4. Zo nee, waarom niet en wanneer wel?

De exacte aantallen zijn nog niet beschikbaar. Het aantal stuks melkvee op een bedrijf is bepalend voor de toekenning van de hoeveelheid fosfaatrechten. Gezien het belang voor betreffende ondernemers dient deze vaststelling met zorg te gebeuren.

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e@reedbusiness.nl]

Verzonden: woensdag 6 juli 2016 10:16

Aan: 10.2.e

CC: 10.2.e

Onderwerp: FW: Normen melkvee

Hoi 10.2.e

Ik heb een aantal technische vragen over de forfaitaire mestproductienormen die boeren gebruiken voor het bepalen van de mestproductie. De normen staan in de tabellenbrochures van RVO (tabel 4) en zijn gebaseerd op een advies in 2015 van het CDM (zie bijlage). Voor 2016 zijn een aantal normen niet overgenomen heb ik geconstateerd en dat is bevestigd door de voorzitter van het CDM.

Met name normen voor jongvee melkvee en vleesvee zijn niet overgenomen, ook voor schapen en geiten zijn de normen niet overgenomen in de tabellen.

Ik begrijp ook dat er binnenkort een nieuwe aanpassing van de normen komt. De forfaitaire normen worden als ik het goed begrijp eenmaal per drie jaar opnieuw aangepast op basis van de WUM-normen in de laatste drie bekende jaren die daaraan vooraf gaan.

Vragen:

1. Waarom zijn niet alle normen uit het advies overgenomen?
2. Is er nog overleg over normen gaande?
3. Wanneer is de volgende aanpassing van de normen?
4. Klopt het dat de forfaitaire normen 2015, 2016 en 2017 zijn gebaseerd op de gemiddelde WUM- normen in 2011-2013?
5. Worden in 2017 nieuwe normen berekend op basis van de WUM normen 2014, 2015 en 2016.

Ik heb begrepen dat 10.2.e binnen EZ gaat over de normen.

Het gaat om de volgende tabel:

<http://www.rvo.nl/sites/default/files/2016/01/Tabel%204%20mestbeleid%20versie%202016-2017.pdf>

Verder nog vragen over de toekenning van fosfaatrechten:

1. Worden fosfaatrechten toegekend op basis van de dieraantallen per 2 juli 2015 maal de forfaitaire norm in 2015?
2. Heeft EZ de dieraantallen van melkvee per 2 juli in beeld?
3. Zo ja, wat zijn die aantallen uitgesplitst naar diercategorie categorie?
4. Zo nee, waarom niet en wanneer wel?

Graag ontvang ik antwoorden op bovenstaande vragen. Mag ook in gedeelten, alvast bedankt.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e | 10.2.e | Boerderij en Boerderij Vandaag | Reed Business Information |

Postbus 4, 7000 BA Doetinchem |

tel. +31 10.2.e | mob. +31 10.2.e 10.2.e [@reedbusiness.nl](mailto:reedbusiness.nl) | www.boerderij.nl |

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: Re: forfaits
Datum: dinsdag 12 juli 2016 17:36:08

Ik ben er do pas weer, maar zal het dan meteen doen. Gaat alleen om bijlage D.

Groet, 10.2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 12 jul. 2016 om 17:18 heeft 10.2.e
 <10.2.e@minez.nl> het volgende geschreven:

Ha 10.2.e

Zou jij, dan kan ik de boel donderdag verder in elkaar flansen, aub in het advies van de CDM kunnen arceren of iets dergelijks welke forfaits uit welke tabel ik precies moet overnemen. Ik heb in mijn advies wel accolades zijn, maar ik wil graag even weten of die kloppen. En ook welke diercategorieën ik moet aanpassen? En in welke bijlage die dingen moeten landen. Alleen D of ook I?

Dat scheelt mij donderdag weer gezocht en jij schudt dat waarschijnlijk zo uit je mouw ☺

Alvast dank voor je moeite!

10.2.e

10.2.e

Jurist

.....
Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Ministerie van Economische Zaken
 Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC | Den Haag
 Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

.....
 T 10.2.e
 10.2.e@minez.nl

.....
 vaste dag afwezig: woensdag

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Onderwerp: RE: mestopslagforfait schapen
Datum: donderdag 14 juli 2016 11:32:07

Een advies kan ook een brief zijn met een paar zinnen (ook al geven we aan dat er geen forfait nodig is). Het is belangrijk om dit soort zaken goed te documenteren. In verleden is vaak gemailed tussen Wageningen en Den Haag, zodat er gaten zitten in de onderbouwing van het mestbeleid (bv. de mestopslagforfaits).

Als 10.2.e een kort mailtje stuurt met de vraag, dan pakken we het op.

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e) [10.2.e @minez.nl]
Sent: donderdag 14 juli 2016 11:25
To: 10.2.e
Cc: 10.2.e
Subject: RE: mestopslagforfait schapen

Het is fijn als ik naar een CDM document kan verwijzen. Dat kan ik voor alle mestopslagforfaits overigens nu niet. In dit specifieke geval: Als er geen getal nodig is, maar een streepje lijkt me niet dat ik daar een heel advies voor nodig heb, alleen even een korte toelichting zodat ik het snap.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e @wur.nl]
Verzonden: donderdag 14 juli 2016 11:20
Aan: 10.2.e 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: mestopslagforfait schapen

Hallo 10.2.e

We zullen het na de vakanties oppakken. Moet dit een formeel CDM-advies worden. Indien dit zo is, dan graag ook een adviesaanvraag waar we naar kunnen verwijzen (kan 10.2.e via mail doen).

Groeten

10.2.e

From: 10.2.e t) [mailto:10.2.e @minez.nl]
Sent: donderdag 14 juli 2016 9:35
To: 10.2.e
Subject: mestopslagforfait schapen

Beste 10.2.e

We zijn weer bezig met de forfaitwijziging voor 1 januari. Daarin gaan we (weer) proberen de schapen te actualiseren. Ik heb daarover een vraag. Vorig jaar heeft de tabel zoals onderstaand ter inzage gelegen. Het nieuwste CDM advies omschrijft categorie 551 anders, nl schapen die NIET worden grootgebracht op het bedrijf waar ze geboren zijn. Daarom lijkt het me niet logisch dat deze categorie geen mestopslag forfait krijgen. In ieder geval niet om de reden zoals

aangegeven bij de voetnoot.

Willen jullie meedenken over wat het mestopslagforfait voor 7 maanden zou moeten zijn (staat niet in CDM advies en dit is een nieuwe diercategorie)? Als het geen forfait krijgt: waarom niet?

Schapen voor de vlees- en melkproductie (alle vrouwelijke schapen die ten minste eenmaal hebben gelammerd, inclusief alle schapen tot ca. 25 kg voor zover gehouden op het bedrijf waar deze schapen geboren zijn en rammen),	550	alle	0,5	9,9	3,3	-
Vleeschapen tot ca. 4 maanden	551	alle	_6	0,9	0,3	-
Opfokooien, weideschapen en vleeschapen vanaf ca. 4 maanden	552	alle	-	7,2	2,2	-

⁶ De mestproductie van deze dieren is reeds verrekend in het forfait van de schapen voor de vlees- en melkproductie.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit
Bezuidenhoutseweg 73
Postadres: Postbus 20401
2500 EK Den Haag
Telefoon: 07010.2.e Fax: 07010.2.e
E-mail: 10.2.e@minez.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e
Onderwerp: opdracht schapen forfait 2016.docx
Datum: maandag 8 augustus 2016 15:01:29
Bijlagen: [opdracht schapen forfait 2016.docx](#)

10.2.e bij deze het door 10.2.e gevraagde advies in een nette adviesadvies aan het CDM gegoten.
e.e.a. conform de mailwisseling tussen jullie beiden

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Sr. Beleidsmedewerker

Directie Agro- en Natuurkennis

10.2.e

10.2.e@minez.nl

Ministerie van Economische Zaken

Bezuidenhoutseweg 73

B-passage 4^e verdieping

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

